

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

87

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ

Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης - πρόταση

Εισηγητής: Γαλάνης Βασίλης

Επιβλέποντες καθηγητές: Μαλούτας Θωμάς - Φώτης Γιώργος

ΒΟΛΟΣ 1999

<<Κάποτε όταν ήμουν έξι χρονών, είδα μέσα σ' ένα βιβλίο για τη φύση στα Παρθένα Δάση μια θαυμάσια ζωγραφιά. Ο τίτλος του ήταν Αληθινές ιστορίες και η ζωγραφιά έδειχνε ένα βόα να καταβροχθίζει ένα αγρίμι. Να η αντιγραφή αυτής της εικόνας. Το βιβλίο σε κάποιο σημείο έλεγε : Τα φίδια και οι βόες καταπίνουν τη λεία τους ολόκληρη, δίχως να τη μασήσουν. Δεν μπορούν έπειτα από αυτό να σαλέσουν και κοιμούνται έξι μήνες που χρειάζονται για τη χώνευσή τους. Κάθισα τότε και συλλογίστηκα πολύ πάνω στις περιπέτειες της ζούγκλας και ύστερα κατάφερα να χαράξω και εγώ, με ένα χρωματιστό μολύβι, το πρώτο μου σχέδιο. Το σχέδιο αριθμός 1. Ήταν κάπως έτσι :

Έδειξα το αριστούργημά μου στους μεγάλους και τους ρώτησα αν το σχέδιο μου τους τρόμαξε.

-Γιατί να μας τρομάξει ένα καπέλο; μου αποκρίθηκαν.

Το σχέδιο μου δεν έδειχνε ένα καπέλο. Έδειχνε ένα βόα που χώνευε έναν ελέφαντα. Έπιασα τότε και σχεδίασα το εσωτερικό του βόα, για να μπορέσουν οι μεγάλοι να καταλάβουν. Πάντα τους χρειάζονται εξηγήσεις. Το σχέδιο μου αριθμός 2 ήταν κάπως έτσι :

Τότε οι μεγάλοι με συμβούλεψαν να παρατήσω τα σχεδιάσματά του βόα, τα απομέσα του και τα απέξω του, και να προσέξω καλύτερα τη γεωγραφία, την ιστορία, την αριθμητική και τη γραμματική. Να πώς εγκατέλειψα λοιπόν, σε ηλικία έξι χρονών, μια θαυμάσια σταδιοδρομία ζωγράφου. Η αποτυχία του σχεδίου μου αρ.1 και του σχεδίου μου αρ.2 με αποθάρρυνε. Οι μεγάλοι δεν καταλαβαίνουν ποτέ το παραμικρό μόνοι τους, και για τα παιδιά είναι πολύ κουραστικό να τους δίνουν ξανά και ξανά εξηγήσεις>>.

Από το βιβλίο του Antoine de Saint-Exupery
<<Ο μικρός πρίγκιπας>>
(μετάφραση: Στρατής Τσίρκας, εκδόσεις Ηριδανός)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	1
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	4
SUMMARY.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1.1 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	9
1.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	11
1.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	17
2.1 ΓΕΝΙΚΑ.....	17
2.2 ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ.....	18
2.3 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ.....	20
2.4 ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ.....	21
2.5 ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	22
2.6 ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ	28
3.1 ΜΕΣΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	28
3.1.1 Γενικές συνθήκες παραγωγής και μέσα συλλογικής κατανάλωσης.....	28
3.1.2 Αστική πολιτική : συλλογική κατανάλωση.....	29
3.1.3 Εμπόδια στη διαδικασία της αστικοποίησης.....	30
3.2. ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.....	31
3.2.1. Χωρικός διαχωρισμός αγαθών και υπηρεσιών.....	32
3.2.2. Το φαινόμενο του διοικητικού διαχωρισμού.....	32
3.2.3. Το φαινόμενο της φθίνουσας χρησιμότητας με την αύξηση της απόστασης.....	33
3.2.4. Εξωτερικές οικονομίες.....	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	34
4.1 ΓΕΝΙΚΑ.....	34
4.2 ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	34
4.3 ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	36
4.4 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ.....	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΚΤΗΡΙΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	38
5.1 ΓΕΝΙΚΑ.....	38
5.2 ΧΩΡΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.....	40
5.3 ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ.....	41
5.4 ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ.....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ	43
6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	43
6.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΡΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ.....	43
6.3 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΡΟΝΟΙΑΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ45	
6.4 ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΣΗΜΕΡΑ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΡΟΝΟΙΑΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ. 47	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΥΓΕΙΑ	52
7.1 ΓΕΝΙΚΑ.....	52
7.2 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ Ο.Ο.Σ.Α.....	52
7.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ.....	53
7.4 ΣΧΕΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ Α.Ε.Π.....	56
7.5 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ.....	56

7.6.1 Υγειονομικές Ανισότητες.....	58
7.6.2 Κοινωνικές ανισότητες ως προς την ασφάλιση υγείας.....	59
7.7 ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ - ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	62
8.1 ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΜΙΑΣ ΠΟΛΗΣ....	62
8.2 ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.....	63
8.3 Η ΑΛΛΗΛΟΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΧΩΡΟΥ-ΧΡΟΝΟΥ.....	64
8.4 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ.....	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ.....	68
9.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ.....	68
9.2 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	68
9.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ.....	69
9.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	70
9.4.1. Πολεοδομική Οργάνωση.....	70
9.4.2. Χρήσεις γης.....	70
9.5 ΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ.....	72
9.6 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ.....	72
9.7 ΠΥΚΝΟΤΗΤΕΣ.....	73
9.8 Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΙΣΟΚΑΤΑΝΟΜΗΣ.....	73
9.9 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ.....	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	80
10.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	80
ΠΙΝΑΚΑΣ Ε1.1.....	85
10.2 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ.....	86
10.3 ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ-ΠΟΙΟΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ Δ.ΛΑΡΙΣΑΣ.....	88
10.4 ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	93
10.4.1 Δημοτικά Σχολεία.....	93
10.4.2. Νηπιαγωγεία.....	99
10.5 ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	105
10.5.1. Γυμνάσια.....	105
10.5.2. Λύκεια.....	110
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ.....	115
11.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	115
11.2 ΚΑΠΗ.....	115
11.2.1 Γενικά.....	115
11.2.2 Χωρική και κοινωνική φυσιογνωμία της κατανομής των ΚΑΠΗ.....	116
11.3 ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ.....	120
11.3.1 Γενικά.....	120
11.3.2 Χωρική κατανομή των βρεφονηπιακών σταθμών.....	120
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ... 124	124
12.1 ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ.....	124
12.2 ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ - ΚΛΙΝΙΚΕΣ.....	133
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ - ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΛΑΡΙΣΑΣ136	136
13.1 ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ.....	136
13.1.1 Κινηματογράφος.....	136
13.1.2 Θέατρο.....	137
13.1.3 Διαλέξεις.....	138
13.2 ΠΡΑΣΙΝΟ - ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	139
13.3 ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	140

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14 ΠΡΟΤΑΣΗ	144
14.1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	144
14.1.1 ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	144
14.1.1.1 ΔΗΜΟΤΙΚΑ	144
14.1.1.2 ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ	146
14.1.2 ΓΥΜΝΑΣΙΑ-ΛΥΚΕΙΑ	147
14.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ - ΥΓΕΙΑ	148
14.2.1 Πρόνοια	148
14.2.2 Υγεία	148
14.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ - ΧΩΡΟΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ	150
14.3.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	150
14.3.2 ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	152
14.3.2.1 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΟΥΝΑ	152
14.3.2.2 ΜΥΛΟΣ ΠΑΠΠΑ	153
14.3.2.3 ΜΕΖΟΥΡΛΟ	154
14.3.2.4 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΗΝΕΙΟΥ	155
14.4 ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ ΣΤΗ ΠΟΛΗ	156
14.5 ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ	159
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	162
ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ	165
<i>ΠΟΛΗ : Η μεταμοντέρνα συζήτηση</i>	165
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	167

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Επιτρέψτε μου να ευχαριστήσω ξεχωριστά όλους όσους με στήριξαν στην εκπόνηση αυτής της διπλωματικής εργασίας.

Αρχικά θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στους επιβλέποντες καθηγητές κ. Θωμά Μαλούτα και κ. Γιώργο Φώτη, για την εμπιστοσύνη που μου δείξαν και τις χρήσιμες συμβουλές και επισημάνσεις που μου δίνανε, ιδιαίτερα στις δύσκολες τελευταίες στιγμές.

Να ευχαριστήσω το κ. Α.Δέφνερ για τις πολύτιμες επισημάνσεις του και το τρόπο διεξαγωγής του μαθήματος Πολεοδομίας V, με διάφορα τεχνικά μέσα, όπως προβολή ταινιών, που μου έδωσαν το ερέθισμα για ανάπτυξη κάποιων νέων πτυχών όσον αφορά τη συγκεκριμένη εργασία.

Να ευχαριστήσω το κ. Παππά για ορισμένες σημαντικές συμβουλές πάνω σε θέματα GIS, όπως επίσης και για τη παροχή υλικού που μου εμπιστεύτηκε.

Να ευχαριστήσω το Πανταζή Π. για την υπομονή αλλά και για την πολύτιμη βοήθειά του σε όλη τη διάρκεια αυτής της προσπάθειας.

Να ευχαριστήσω τους υπεύθυνους των φορέων και υπηρεσιών που μου διέθεσαν αρκετό χρόνο, αλλά και την εμπιστοσύνη που μου έδειξαν, δίνοντάς μου υλικό που ήταν ορισμένες φορές αδύνατο να απομακρυνθεί από το χώρο τους. Ξεχωριστά από όλους αυτούς θα ήθελα να ευχαριστήσω το κ. Ν. Μακρυγιάννη, υπεύθυνο του τμήματος χαρτογράφησης του Δήμου Λάρισας για την παροχή ψηφιακών υποβάθρων, αλλά και τη κα. Νόττη Π. υπεύθυνη του τμήματος Πολεοδομίας Λάρισας.

Να ευχαριστήσω το διευθυντή του Νοσοκομείου Λάρισας κ. Λυτροκάπη Γ. για τις πληροφορίες που μου έδωσε όσον αφορά το προσωπικό του νοσοκομείου.

Να ευχαριστήσω το φίλο μου Λαζόπουλο Λ. για την υποστήριξή του σε ένα δύσκολο και αξεπέραστο πρόβλημα, όσον αφορά τη συλλογή κάποιων σημαντικών στοιχείων, αλλά και για τη συμβολή του και τις ιδέες του σε κάποια ζητήματα που αφορούν τη τελική παρουσίαση αυτής της εργασίας.

Να ευχαριστήσω το φίλο μου Γ.Τσακαβίτη, οδηγό της Group 4, για το πολύτιμο χρόνο που μου διέθεσε για τη συλλογή στοιχείων που απαιτούσαν επιτόπια έρευνα και ήταν βασική ανάγκη η χρήση οχήματος.

Να ευχαριστήσω το φίλο μου, Γερογιώκα Ηρακλή για τη διόρθωση του του αγγλικού κειμένου που υπάρχει στη συγκεκριμένη εργασία.

Ένα ακόμα ευχαριστώ, στο διαρκές ευχαριστώ, στους ανθρώπους μου, αυτούς που καθημερινά ανέχονται τη τρέλα μου, που δεν είναι άλλοι από τους γονείς μου και πάνω απ' όλα τον αδερφό μου Κώστα που αναγκάστηκε να αλλάξει δωμάτιο τους τελευταίους δύο μήνες, γιατί διαφορετικά θα έμμενε άυπνος κάθε βράδυ, (εξαιτίας του ήχου του πληκτρολογίου).

Άφησα τελευταία τη φίλη μου Μάρω, που εδώ και έξι χρόνια είναι ο άνθρωπος που βρίσκεται δίπλα μου σε καθημερινό επίπεδο, χωρίς μέρες και ώρες εργασίας, το δεύτερο εγώ μου, το πρόσωπο που έχει περάσει μαζί μου τις λίγες ευχάριστες και τις αμέτρητες δυσάρηστες ώρες της ζωής μου και της πορείας μου, αλλά και ο μόνος άνθρωπος που πίστεψε στις δυνατότητές μου, πως θα παραδώσω την εργασία αυτή τον Ιούνιο. Ξέροντας την έγνοιά της για μένα και την απεριόριστη αγάπη της, το μόνο που μπορώ να κάνω, είναι να της αφιερώσω την εργασία αυτή.

SUMMARY

The present assignment will deal with an entirety of activities that concern the relation between social control (collective consumption) and geography. The target of most of the elaboration that follows is the documentation which takes place having under consideration both empirical data and analyses, of some of these particularities, the specific field of research being the city of Larissa. Two succinct common conclusions of this elaboration are the following :

- a) Larissa`s space (and –we can presume-urban space in Greece generally) has definite functional problems regarding collective facilities and these are problems of the utmost importance, if we take into consideration the fact that the basis for a city`s functionalism is its possession in collective consumption goods.
- b) The urban planning of collective consumption is characterized by inequalities between various areas of the city which however in comparison with more developed countries are not as tense and peculiar and therefore not in conjunction with classic analyses of the phenomenon.

Regarding the structure of the assignment that follows, in the first two chapters (2nd,3rd) there is a description and a thorough analysis of collective consumption and their relation with the welfare system and urban space. The theme of the welfare system poses a double interest and for this reason we have to deal with it further (as much as the title allows): On the one hand there is the international crisis of the welfare state and the need of a new model for covering the need of social reproduction and on the other hand, particularly characteristic are Greek peculiarities. In parallel, Greek urban space has a double character regarding its problematic basis :a) In the level of small districts the problems are not especially tense, since housing conditions are not problematic and post war period has brought about a rapid improvement b)In the level of planning scale problems are tense(absence of free spaces, traffic problem etc.).Following there is a reference to public consumption means and the goods and services provided by the public sector, which vary in quality and in quantity between various areas because of the following factors : a)of space b)the phenomenon of diminishing utility with regard to the increase of distance

from the location of land-planning goods. c) various positive and negative external economies.

In the following chapters (4-8) there is a presentation and analysis of various categories of collective consumption means. Each category consists of certain data that have been targeted by the research, like education, (both primary and secondary), health, (clinics, private practitioners), social care (Senile Protection Centre, day nurseries) and cultural places (cinemas, theatres, sports grounds etc). In chapter 5 there is a reference to the criteria specified for primary and secondary education buildings.

The previously mentioned categories are of the most important of the wide spectrum of services included in collective consumption. Most of them are included in what we mean by the term collective consumption means, which in city planning bibliography are referred to as collective consumption, a term we use as the title for this assignment. An important category of collective consumption which is not analyzed is inner city public transport as well as various categories of city planning services which play a secondary role in city planning like post offices, prisons, police department buildings. The same happens with some collective consumption services which are not closely associated with services characterized as original collective consumption services(e.g. media, garbage collection). Apart from transport, we are not dealing with the wide category of the technical and traffic foundation, because it is a matter which demands a different, methodologically and explanatorily, approach than collective consumption means, which is the issue we are dealing with here.

Because of the lack of dealing with these issues the results of this analysis are not thorough. The issues used, however, are the most important collective consumption ones and the ones that determine the functional (concerning the reproduction procedures) character of an area. They are the issues that according to the public goods theory have an impure character for reasons that stem from their spatial features, which are analyzed in paragraph 3.2 .

In chapter 9 there is an analysis of the characteristics of the city of Larissa as well as its development and structure. There is also a presentation of

city planning zones, densities, socio-professional typology as well as people's origins while there is also a reference to the various tendencies of transforming the use of land. In chapters 10-13 there is an analysis of the results of public consumption means, while in chapter 14 there is a proposal for each one of these, as well as a general organizational proposal for the structure of the district and the city.

The general targets of the research , on which the thesis that follows is based on were two : *First*, the systematic recording and mapping of certain basic facts for the foundation of collective consumption in Larissa as well as the calculation of certain indicators for the quantitative and qualitative level of the means provided comparing different areas of the city. *Second* the marking of shortages and inequalities which are either gathered in certain space entities with a special position in the planning organization of the city or are systematically related to the socio-economic differentiation of the city.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η παρούσα εργασία θα πραγματευτεί ένα σύνολο δραστηριοτήτων που αφορούν τη σχέση κοινωνικού ελέγχου (συλλογική κατανάλωση) και γεωγραφίας.

Οι περισσότερες από τις επεξεργασίες που ακολουθούν έχουν στόχο ακριβώς την τεκμηρίωση, τόσο με εμπειρικά δεδομένα όσο και με αναλύσεις, ορισμένων από τις ιδιαιτερότητες αυτές, με συγκεκριμένο πεδίο έρευνας το χώρο της Λάρισας. Δύο πολύ συνοπτικά κοινά συμπεράσματα των εν λόγω επεξεργασιών είναι τα εξής : α) ο χώρος της Λάρισας (και μπορεί να γίνει υπόθεση, γενικότερα ο αστικός χώρος στην Ελλάδα) έχει σαφή προβλήματα λειτουργικότητας όσον αφορά τις συλλογικές εξυπηρετήσεις, προβλήματα με καίρια σημασία, αν ληφθεί υπόψη πως βασική παράμετρος της λειτουργικότητας της πόλης είναι ο εξοπλισμός της με μέσα συλλογικής κατανάλωσης β) η πολεοδομική οργάνωση του κοινωνικού εξοπλισμού χαρακτηρίζεται από ανισότητες, μεταξύ διαφόρων περιοχών της πόλης, που όμως σε σύγκριση με τις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες είναι αφ' ενός λιγότερο έντονες και αφ' ετέρου πιο ιδιότυπες, δηλαδή λιγότερο αναγώγιμες σε κλασικές αναλύσεις του φαινομένου.

Όσον αφορά τη δομή της εργασίας που ακολουθεί, στα πρώτα δύο κεφάλαια (2^ο, 3^ο), περιγράφονται και αναλύονται οι διάφορες θεωρίες συλλογικής κατανάλωσης και η σχέση τους με το κράτος πρόνοιας και τον αστικό χώρο. Το ζήτημα του κράτους πρόνοιας παρουσιάζει διπλό ενδιαφέρον και για το λόγο αυτό γίνεται μια εκτενέστερη αναφορά (όσο ο συγκεκριμένος τίτλος το επιτρέπει) : Από τη μία πλευρά υπάρχει η διεθνής κρίση του κράτους πρόνοιας και η ανάγκη ενός νέου προτύπου για την κάλυψη των αναγκών κοινωνικής αναπαραγωγής, και από την άλλη πλευρά, ιδιαίτερα χαρακτηριστικές είναι οι ελληνικές ιδιαιτερότητες. Παράλληλα, όμως, και ο ελληνικός αστικός χώρος παρουσιάζει διττό χαρακτήρα όσον αφορά την προβληματικότητά του : α) Στο επίπεδο της μικροκλίμακας τα προβλήματα δεν είναι ιδιαίτερα έντονα, καθώς οι στεγαστικές συνθήκες δεν είναι προβληματικές και η μεταπολεμική

περίοδος έχει να επιδείξει τη ραγδαία βελτίωσή τους β) Στο επίπεδο της πολεοδομικής κλίμακας τα προβλήματα είναι οξυμένα (απουσία ελεύθερων χώρων, κυκλοφοριακό κτλ.). Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στα μέσα συλλογικής κατανάλωσης αλλά και στα αγαθά και τις υπηρεσίες που εξασφαλίζονται από το δημόσιο τομέα, τα οποία ποικίλουν ως προς την ποιότητα και την ποσότητα μεταξύ διαφόρων περιοχών εξαιτίας των παρακάτω παραγόντων : α) διοικητικός κερματισμός του χώρου β) το φαινόμενο της φθίνουσας χρησιμότητας με την αύξηση της απόστασης από σημειακά χωροθετημένα αγαθά γ) και διάφορες θετικές και αρνητικές εξωτερικές οικονομίες.

Στα επόμενα κεφάλαια (4-8) παρουσιάζονται και αναλύονται διάφορες κατηγορίες μέσων συλλογικής κατανάλωσης, κάθε μια από τις οποίες περιλαμβάνει διάφορα επιμέρους στοιχεία που έγιναν στόχος της έρευνας, όπως είναι η εκπαίδευση (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια), η υγεία (κλινικές, ιδιωτικά ιατρεία), η κοινωνική πρόνοια (ΚΑΠΗ, βρεφονηπιακοί σταθμοί) και τέλος οι πολιτιστικοί χώροι (αθλητικοί χώροι, κινηματογράφοι, θέατρα κ.ά.). (Στο κεφάλαιο 5, παρουσιάζονται τα κριτήρια που πρέπει να πληρούν τα διδακτήρια δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης).

Οι εν λόγω κατηγορίες είναι από τις κυριότερες του μεγάλου φάσματος υπηρεσιών που εμπεριέχονται στην έννοια της συλλογικής κατανάλωσης, αν και δεν το εξαντλούν. Αντιστοιχούν στην πλειονότητά τους στα μέσα συλλογικής κατανάλωσης που στην πολεοδομική βιβλιογραφία αναφέρονται συνήθως ως κοινωνικός εξοπλισμός, τον οποίο όρο χρησιμοποιούμε και ως τίτλο της εργασίας αυτής. Μια σημαντική κατηγορία συλλογικής κατανάλωσης που δεν αναλύεται είναι οι αστικές συγκοινωνίες, ενώ επίσης δεν αναλύονται και ορισμένες κατηγορίες πολεοδομικού εξοπλισμού με δευτερεύουσα σημασία για την οικιστική δομή όπως (ταχυδρομικά γραφεία, αστυνομικά τμήματα, φυλακές), καθώς και υπηρεσίες συλλογικής κατανάλωσης που δεν συνδέονται άμεσα με συγκεκριμένα <<φυσικά>> κελύφη και δεν έχουν χαρακτήρα εξοπλισμού (π.χ. media, αποκομιδή απορριμμάτων). Πέρα από τις συγκοινωνίες, τέλος, εκτός ανάλυσης μένει συνολικά η ευρεία κατηγορία της τεχνικής και κυκλοφοριακής υποδομής, γιατί συνιστά ένα πεδίο που απαιτεί αρκετά διαφορετική,

μεθοδολογικά και ερμηνευτικά, προσέγγιση από ότι τα μέσα συλλογικής κατανάλωσης τα οποία είναι το αντικείμενο της παρουσιαζόμενης έρευνας.

Λόγω των ελλείψεων αυτών τα αποτελέσματα της ανάλυσης έχουν μερικό χαρακτήρα. Οι κατηγορίες, ωστόσο, που χρησιμοποιούνται είναι οι κυριότερες του κοινωνικού εξοπλισμού και αυτές που καθορίζουν τη λειτουργική (όσον αφορά τις διαδικασίες αναπαραγωγής) φυσιογνωμία μιας περιοχής. Είναι επίσης αυτές που, με βάση της θεωρία των δημόσιων αγαθών (public goods), έχουν μη-αμιγή (impure) χαρακτήρα για λόγους που απορρέουν από το χωρικό τους χαρακτήρα, οι οποίοι παρουσιάζονται και αναλύονται στη παράγραφο 3.2.

Στο κεφάλαιο 9 γίνεται η ανάλυση των χαρακτηριστικών της πόλης της Λάρισας, όπως και η εξέλιξη και η δομή της. Επίσης παρουσιάζονται οι πολεοδομικές ενότητες, οι πυκνότητες, η κοινωνικοεπαγγελματική τυπολογία αλλά και ο τύπος καταγωγής των κατοίκων, ενώ γίνεται και μια αναφορά στις τάσεις μεταβολής των χρήσεων γης.

Στα κεφάλαια 10-13 παρουσιάζεται η ανάλυση των αποτελεσμάτων των μέσων συλλογικής κατανάλωσης, ενώ στο 14^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται η πρόταση για το καθένα από αυτά, αλλά και μια γενική πρόταση οργανωτικής δομής στη συνοικία και στη πόλη.

1.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Οι γενικοί στόχοι της έρευνας στην οποία βασίζεται το κείμενο που ακολουθεί ήταν δύο : *Πρώτον*, η συστηματική καταγραφή και χαρτογράφηση ορισμένων βασικών δεδομένων για την υποδομή του κοινωνικού εξοπλισμού στη Λάρισα, και ο υπολογισμός ορισμένων δεικτών για το ποσοτικό και ποιοτικό επίπεδο των προσφερόμενων μέσων σε σύγκριση μεταξύ των περιοχών της πόλης, *Δεύτερον*, η επισήμανση ελλείψεων και ανισοτήτων που είτε συγκεντρώνονται σε ορισμένες χωρικές ενότητες με ειδική θέση στην πολεοδομική οργάνωση της πόλης, είτε συσχετίζονται συστηματικά με την κοινωνικοοικονομική διαφοροποίηση της πόλης.

1.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Πληροφοριακή αφετηρία της ανάλυσης είναι οι 49 ζώνες κατοικίας που συγκροτήθηκαν από μια ερευνητική ομάδα με επικεφαλής το κ.Μαλούτα Θ., στα πλαίσια της εργασίας "Η Κοινωνική Διαίρεση στη Λάρισα" με βάση τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια και αφορούν ειδικές χωρικές υποδιαιρέσεις της πόλης (ζώνες κατοικίας), ώστε το κατά τεκμήριο, ενιαίο πολεοδομικό ύψος να αντιστοιχεί ως ένα βαθμό και σε ενιαίο κοινωνικό περιεχόμενο, ενώ τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν προέρχονται από την απογραφή του πληθυσμού της ΕΣΥΕ το 1991. Οι 49 ζώνες κατοικίας φαίνονται στο χάρτη Ε.1.

Οι χωρικές ενότητες που χρησιμοποιούνται, βρίσκονται στο ενδιάμεσο τμήμα, μεταξύ πολεοδομικής ενότητας και οικοδομικού τετραγώνου, με αποτέλεσμα, για λειτουργίες με μικρότερη εμβέλεια (όπου αναμένεται η ύπαρξη περισσότερων της μιας μονάδας ανά χωρική ενότητα) να μην είναι δυνατόν να διαγνωσθούν ενδεχόμενα φαινόμενα άνισης εξυπηρέτησης στο εσωτερικό των χωρικών ενοτήτων. Τέτοιες ανισότητες μπορεί να έχουν ποικίλες αφετηρίες : Περιοχές με πολύ παλιά ή πολύ πρόσφατη ένταξη στο σχέδιο πόλης, οργανωμένα συγκροτήματα ή ακόμη και προσφυγικές γειτονιές, συχνά διαφοροποιούνται από το μέσο όρο μιας γειτονιάς. Όπου τέτοιες ανισότητες, πάντως, παρουσιάζονται είναι συγκυριακές, και δεν επηρεάζουν παρά περιθωριακά τη συνολική οικιστική δομή.

Από την άλλη πλευρά, ένας μικρός αριθμός από τις χρησιμοποιούμενες κατηγορίες κοινωνικού εξοπλισμού (νοσοκομεία, θέατρα κ.ά.) έχουν μεγαλύτερη εμβέλεια από τις χρησιμοποιούμενες χωρικές ενότητες. Στην περίπτωση αυτή, η υπέρ-εξυπηρέτηση που τυχόν υποδηλώνεται από το δείκτη χωροθέτησης μιας χωρικής ενότητας ενδέχεται να είναι πλασματική και να οφείλεται απλώς στη συμπληρωματικότητα της συγκεκριμένης ενότητας με άλλες, λιγότερο ή περισσότερο κοντινές. Το πρόβλημα δεν μπορεί να λυθεί γενικά, αλλά αντιμετωπίζεται κατά περίπτωση, κατά την αξιολόγηση της χωρικής κατανομής συγκεκριμένων μέσων συλλογικής κατανάλωσης, με το συνυπολογισμό των επιπτώσεων της εμβλείας τους.

Παρόλα αυτά, η χρήση χωρικών ενοτήτων μικρότερης κλίμακας ήταν πρακτικά αδύνατη γιατί στις περισσότερες από τις αναλυόμενες κατηγορίες κοινωνικού εξοπλισμού δεν υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία σε τέτοιο επίπεδο.

ΧΑΡΤΗΣ Ε1: ΖΩΝΕΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

0 1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

 Όρια ζωνών

 Κέντρο

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΠΗΓΗ : ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΨΗΦΙΑΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

Βασική πηγή των στοιχείων είναι ο Δήμος Λάρισας, οι υπηρεσίες της Νομαρχίας Λάρισας, οι υπηρεσίες της Περιφέρειας Θεσσαλίας, η ΕΣΥΕ, το ΤΕΕ, ο Ιατρικός Σύλλογος Λάρισας και τέλος η επί τόπου έρευνα. Η συλλογή των στοιχείων δεν ήταν τόσο εύκολη υπόθεση όσο θα περίμενε κανείς, και αυτό για διάφορους λόγους.

Όσον αφορά τα στοιχεία για την εκπαίδευση, τα οποία συλλέχθηκαν από τρεις διαφορετικές υπηρεσίες, υπήρχε σύγχυση στο θέμα αριθμού μαθητών, αλλά και αιθουσών. (π.χ. για μια συγκεκριμένη τάξη ενός σχολείου δίνονταν τρεις διαφορετικές τιμές, ενώ το ίδιο φαινόμενο παρατηρήθηκε για τις αίθουσες των σχολικών μονάδων που οφείλεται συνήθως στη συστέγαση διαφορετικών σχολείων). Το συγκεκριμένο πρόβλημα λύθηκε με τηλεφωνική επικοινωνία, όπου ήταν αδύνατη η επίσκεψη, αλλά και με επίσκεψη στα υπόλοιπα σχολικά κτίρια.

Όσον αφορά την υγεία, συναντήθηκε το μεγαλύτερο πρόβλημα, εξαιτίας το ότι η συλλογή των στοιχείων για τα ιδιωτικά ιατρεία ήταν η πιο χρονοβόρα (24 ημέρες). Αυτό οφείλεται στο ότι ο Ιατρικός Σύλλογος έχει εγγεγραμμένους στη Λάρισα 884 ιατρούς, τους οποίους δεν διαχωρίζει ποιοι διαθέτουν ιδιωτικό ιατρείο και ποιοι από αυτούς δουλεύουν στο ΕΣΥ ή στο ΙΚΑ, με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να δηλώνουν ως τόπο εργασίας τον τόπο κατοικίας. Η πρώτη λύση ήταν μια συνέντευξη με τον διευθυντή του Γενικού Νοσοκομείου, ο οποίος απαρίθμησε όσους εργάζονται σε αυτό και λογικά δεν πρέπει να διαθέτουν εξωτερικό ιδιωτικό ιατρείο, πράγμα που για ορισμένους δεν φαίνεται να συμβαίνει αυτό. Για τους υπόλοιπους όμως γιατρούς, δεν υπήρχε άλλος τρόπος από την επί τόπου έρευνα, η οποία έγινε κατά τη διάρκεια του Φεβρουαρίου, σβήνοντας από τη λίστα αυτούς, στους οποίους η αναγραφόμενη διεύθυνση ήταν ο τόπος κατοικίας. Όμως, οι διευθύνσεις αναφέρονταν σε όλες σχεδόν τις περιοχές της Λάρισας, οπότε χρειαζόταν μεταφορικό μέσο, αλλά κυρίως αναφέρονταν στο κέντρο το οποίο είναι σχεδόν εξολοκλήρου πεζοδρομημένο, στο οποίο όμως, απαγορεύεται η διέλευση των οχημάτων. Έπρεπε λοιπόν να βρεθεί μια λύση, η οποία να ήταν η λιγότερη χρονοβόρα και με το μικρότερο κόστος. Η λύση ήταν η μεταφορά μου με όχημα ιδιωτικής υπηρεσίας ασφάλειας καταστημάτων (Group 4), το οποίο όχημα έχει την άδεια διέλευσης των πεζοδρόμων, αλλά και μηδαμινό κόστος. (τα έξοδα καυσίμων είναι της ίδιας της

εταιρίας). Τελικά οι γιατροί από τους 884, μόνο οι 320 διαθέτουν ιδιωτικό ιατρείο.

Όσον αφορά τα στοιχεία για την Κοινωνική πρόνοια, συλλέχθηκαν από υπηρεσία του Δήμου Λάρισας για τους βρεφονηπιακούς σταθμούς, και από επί τόπου έρευνα για τα ΚΑΠΗ.

Τέλος, τα στοιχεία που αφορούν τους πολιτιστικούς και αθλητικούς χώρους, συλλέχθηκαν από υπηρεσία του Δήμου Λάρισας, από το ΤΕΕ, από τη ΔΕΤΠΟΛ (Διεύθυνση Τουρισμού & Πολιτισμού Λάρισας) και από επί τόπου έρευνα.

Από τεχνική άποψη, η μέθοδος ανάλυσης βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στη χρήση του δείκτη χωροθέτησης, ο οποίος μετράει τη σχετική συγκέντρωση μιας ποσότητας σε μία ζώνη, ή το σχετικό ύψος ενός ποιοτικού δείκτη σε σύγκριση με τα μέσα μεγέθη για το σύνολο της πόλης. Στην περίπτωση ομοιόμορφης κατανομής, οι δείκτες προσεγγίζουν τη μονάδα. Από την κατασκευή του ο δείκτης χωροθέτησης βασίζεται σε κάποιο μέτρο, το οποίο πρέπει να αποτελεί το κριτήριο <<κανονικής>>, ομοιόμορφης κατανομής. Στους ποσοτικούς δείκτες για την παροχή υποδομής, το μέτρο που χρησιμοποιήθηκε ήταν ο πληθυσμός των ηλικιών που απασχολούσε η συγκεκριμένη υποδομή, στην αντίστοιχη ζώνη. Για τους ποιοτικούς δείκτες το μέτρο ήταν ο πραγματικός πληθυσμός των ηλικιών στην αντίστοιχη ζώνη. Η δομή του δείκτη χωροθέτησης, στις δυο περιπτώσεις είναι η εξής :

α) Ποσοτικός δείκτης χωροθέτησης της υποδομής στη ζώνη X

$$\frac{\text{παροχή στη ζώνη X / πληθυσμός ηλικιών στη ζώνη X}}{\text{παροχή στο Δήμο Λάρισας / πληθυσμός ηλικιών στο Δήμο Λάρισας}}$$

β) Ποιοτικός δείκτης χωροθέτησης της υποδομής στη ζώνη X

$$\frac{\text{εξυπηρετούμενοι στη ζώνη X / παροχή στη ζώνη X}}{\text{εξυπηρετούμενοι στο Δήμο Λάρισας / παροχή στο Δήμο Λάρισας}}$$

Οι μεταβλητές που χρησιμοποιούνται καλύπτουν ένα ευρύ και ανομοιογενές φάσμα, κάτι που συνεπάγεται και μεγάλες διαφορές των απολύτων μεγεθών και της διακύμανσης των αντιστοίχων τιμών. Για να εξομαλυνθούν οι διαφοροποιήσεις αυτές χρησιμοποιούνται όχι απόλυτες τιμές ή απλά ποσοστά αλλά οι αντίστοιχοι δείκτες χωροθέτησης που αναφέραμε με επίπεδο αναγωγής τον πληθυσμό. Με την αναγωγή στον πληθυσμό γίνεται δυνατό να επισημανθούν οι σχετικές συγκεντρώσεις, δηλαδή εκείνες που υποδηλώνουν πραγματικά μια διαφοροποίηση σε σχέση με αυτή που θα αντιστοιχούσε σε μια χωρικά <<ομοιογενή>> εξυπηρέτηση του πληθυσμού. Το ότι η αναγωγή γίνεται στο πληθυσμό, οφείλεται στη φύση των υπηρεσιών συλλογικής κατανάλωσης ως κατεξοχήν υπηρεσιών προς αυτόν. Είναι προφανές ότι υπηρεσίες άλλου χαρακτήρα (π.χ. επιχειρήσεις) θα απαιτούσαν και άλλα επίπεδα αναγωγής.

Πρέπει εξάλλου να σημειωθεί ότι στο θέμα αυτό υπεισέρχεται και μια άλλη διάσταση, που είναι η εμβέλεια κάθε υπηρεσίας. Οι αναλυόμενες λειτουργίες έχουν εμβέλεια που κυμαίνεται από τη γειτονιά και τη συνοικία έως τις πολεοδομικές ενότητες επιπέδου πόλης.

Πολεοδομικά πρότυπα χωροθέτησης για λειτουργίες κοινωνικού εξοπλισμού

Λειτουργία	Ακτίνα εξυπηρέτησης	Ελάχιστος πληθυσμός εξυπηρέτησης	Μέγιστος πληθυσμός εξυπηρέτησης	Επίπεδο πολεοδομικής ενότητας
Νηπιαγωγείο	400μ	1600	2400	Γειτονιά
Δημοτικό	800μ	1800	3600	Γειτονιά
Γυμνάσιο	1500μ	4200	8400	Συνοικία
Λύκειο	1500μ	5200	10400	Συνοικία
Βρεφ.σταθμός	-	-	-	Γειτονιά
ΚΑΠΗ	-	-	-	Συνοικία
Πυρήνας Α	1500μ	1000	5000	Συνοικία
Πυρήνας Β	1500μ	5000	30000	Πρωτ. νομού

Πηγή : ΥΧΟΠ 1984

Όσον αφορά τα χαρτογραφικά υπόβαθρα, συλλέχθηκαν από την Διεύθυνση Πολεοδομίας Λάρισας, και η επεξεργασία τους έγινε από το

πρόγραμμα Arc View 3.0. Αρχικά τα υπόβαθρα ήταν σε επίπεδο γειτονιάς και ήταν απαραίτητη προϋπόθεση η συνένωσή τους για να δημιουργηθεί ένα ενιαίο υπόβαθρο. Η περιοχή όπως έχει ήδη αναφερθεί χωρίστηκε σε 49 ζώνες, και στη συνέχεια ψηφιοποιήθηκαν τα νέα δεδομένα στο χάρτη που είναι οι υπηρεσίες κοινωνικού εξοπλισμού, που πραγματεύεται η παρούσα εργασία. Το πρόβλημα που δημιουργήθηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν το ID που θα δινόταν σε κάθε στοιχείο, σε περίπτωση που υπήρχε π.χ. συστέγαση όσον αφορά τα σχολεία. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το ID που δόθηκε ήταν κοινό, και για αυτό το λόγο σε ορισμένους πίνακες όταν αναφέρεται ο όρος σχολική μονάδα, σημαίνει το ID που δόθηκε για το συγκεκριμένο κτίριο, που είναι δυνατόν να περιλαμβάνει ένα Δημοτικό σχολείο, ένα Γυμνάσιο κ.ά. (π.χ. ID=10 → 10° Λύκειο, 10° Γυμνάσιο, 27° Δημοτικό, 25° Νηπιαγωγείο). Το ίδιο συμβαίνει, επίσης για τα ιδιωτικά ιατρεία που βρίσκονται στο ίδιο κτίριο.

Μετά τη ψηφιοποίηση, η κάθε ομάδα δραστηριοτήτων που απεικονίστηκε στο χάρτη, συνδέθηκε (join) με τον αντίστοιχο πίνακα (σε μορφή excel), έτσι ώστε να παρέχεται η κάθε πληροφορία που είναι διαθέσιμη πίσω από κάθε σημείο του χάρτη. Τέλος, ψηφιοποιήθηκε το οδικό δίκτυο της πόλης, που ήταν απαραίτητο βήμα για να γίνει η επεξεργασία των ακτινών επιρροής των διαφόρων δραστηριοτήτων, με τη βοήθεια του προγράμματος Network Analyst.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

Οι διαδικασίες κατανάλωσης αποτέλεσαν έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους των δομών, των σχέσεων και της γενικότερης δυναμικής στην ανάπτυξη των καπιταλιστικών κοινωνιών. Ήταν εκείνες οι διαδικασίες οι οποίες κυρίως στήριξαν αποφασιστικά την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης και των δομών εκείνων που διατήρησαν την αέναη συσσώρευση κεφαλαίου, βασική προϋπόθεση της συνοχής και αναπαραγωγής των κοινωνιών αυτών.

Οι μηχανισμοί της αγοράς υπήρξαν βασικό πεδίο ανάπτυξης και δόμησης των διαδικασιών κατανάλωσης. Η ιδιωτική κατανάλωση προϊόντων και υπηρεσιών, υπήρξε εκείνη η μορφή κατανάλωσης που κυριάρχησε και κυριαρχεί έως και σήμερα στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές κοινωνίες. Αυτό σημαίνει ότι παράλληλα με αυτή τη κυρίαρχη, ιδιωτική μορφή κατανάλωσης δεν αναπτύχθηκαν άλλες μορφές κατανάλωσης, όπως είναι οι διάφορες μορφές κοινωνικοποιημένης και αυτόνομης κατανάλωσης. Αν και αυτό φαίνεται να έρχεται, ιδεολογικά, σε αντίθεση με την κυρίαρχη ιδιωτική κατανάλωση και τους μηχανισμούς της αγοράς μέσα από τους οποίους αυτή δομείται, αυτοί οι τύποι κατανάλωσης κάθε άλλο παρά εμπόδιζαν την παραγωγή και επέκταση των δομών της διαδικασίας ιδιωτικής κατανάλωσης. Αντίθετα μάλιστα, οι ιδιάζουσες αυτές μορφές κατανάλωσης λειτουργούσαν, κάτω από τη διαχειριστική παρέμβαση του κράτους, ως ζωτικής σημασίας μηχανισμοί, υποβοηθητικοί των διαδικασιών ιδιωτικής κατανάλωσης. Και αυτό επειδή εξασφάλιζαν τόσο τις οικονομικές προϋποθέσεις της ιδιωτικής κατανάλωσης όσο και τα κοινωνικά και κυρίως τα ιδεολογικά προαπαιτούμενα της κοινωνικής συνοχής. Υπ' αυτή την έννοια, οι μορφές κατανάλωσης μόνο κατ' επίφαση μπορεί να θεωρούνται παρεκκλίνουσες της κυρίαρχης μορφής κατανάλωσης, της ιδιωτικής (Σαγιάς-Σπουρδαλάκης, 1993).

Η συλλογική κατανάλωση για παράδειγμα, η οποία αποτελεί την κυριότερη μορφή της κοινωνικοποιημένης κατανάλωσης, αφορά την παροχή και κατανάλωση προϊόντων και υπηρεσιών οι οποίες δε συντελούνται αυστηρά μέσα από τους μηχανισμούς της αγοράς. Το κύριο γνώρισμα των μέσων της

κοινωνικοποιημένης αυτής μορφής κατανάλωσης είναι πρωτίστως ο συλλογικός χαρακτήρας της ιδιοποίησης των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών και δευτερευόντως το ιδιοκτησιακό καθεστώς των φορέων που παράγουν και διανέμουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες συλλογικής κατανάλωσης. Πιο συγκεκριμένα, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που εντάσσονται στο πλαίσιο της συλλογικής κατανάλωσης, σχετίζονται άμεσα με την κρατική κοινωνική πολιτική σε τομείς όπως : Δημόσια Υγεία, Κοινωνική Πρόνοια, Συγκοινωνία, Παιδεία, Κατοικία, Πολιτισμική Υποδομή., κλπ. (Μαλούτας-Οικονόμου, 1988α). Υπ' αυτήν την έννοια, η συλλογική κατανάλωση συνδέθηκε με την ανάπτυξη του κράτους πρόνοιας, ιδιαίτερα μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, αλλά και με τη δράση μιας σειρά άλλων συλλογικών φορέων που παράλληλα πίεσαν για την επέκταση των μέσων συλλογικής κατανάλωσης και συμμετείχαν στη διαχείρισή τους.

2.2 ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Ως σημείο εκκίνησης για το τι ονομάζουμε συλλογική κατανάλωση, θα πρέπει να εξετάσουμε αρχικά τις δύο βασικές διαδικασίες της βιομηχανικής κοινωνίας, οι οποίες είναι η παραγωγή και η κατανάλωση.

Στις αναπτυγμένες βιομηχανικές κοινωνίες υπάρχουν δύο βασικά συστήματα που χρησιμοποιήθηκαν για να συντονίσουν τις διαδικασίες παραγωγής και κατανάλωσης, όπου το κριτήριο για το διαχωρισμό τους είναι η μέθοδος ρύθμισης της διανομής των αγαθών και υπηρεσιών. Το πρώτο σύστημα είναι η κεντρικά σχεδιαζόμενη οικονομία (command system), στο οποίο η παραγωγή και η κατανάλωση ρυθμίζονται κεντρικά από έναν απόλυτο γραφειοκρατικό μηχανισμό. Το δεύτερο σύστημα είναι η πλήρως ελεύθερη οικονομία της αγοράς, στην οποία παραγωγή και κατανάλωση εξαρτώνται απόλυτα από την προσφορά και ζήτηση της ιδιωτικής αγοράς (Pinch, 1985).

Εκτός όμως από τα συστήματα και τους μηχανισμούς που επηρεάζουν την παραγωγή και την κατανάλωση σε μια κοινωνία, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι εμπλέκονται και δύο βασικές κοινωνικές σχέσεις : η μία αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς ανάπτυξης της κατανάλωσης (δημόσιο / ιδιωτικό) και η άλλη τον τρόπο ιδιοποίησης (ατομικό / συλλογικό) του προσφερόμενου προϊόντος ή υπηρεσίας.

Έτσι σαν πρώτο ορισμό της συλλογικής κατανάλωσης θα δώσουμε αυτόν στον οποίο καταλήγει ο κ. Μαλούτας <<Συλλογική κατανάλωση σημαίνει κατανάλωση που πραγματοποιείται συλλογικά>>. Στις συλλογικές μορφές κατανάλωσης περιλαμβάνονται οι καταναλώσεις εκείνες των οποίων οι φορείς οργάνωσης και παροχής υπηρεσιών χαρακτηρίζονται από συλλογική σχέση ιδιοκτησίας ή και εκείνες στο πλαίσιο των οποίων η ιδιοποίηση του προσφερόμενου προϊόντος είναι συλλογική (Μαλούτας Θ., 1992).

Ο Pinch ορίζει ως συλλογική κατανάλωση τα αγαθά και τις υπηρεσίες που παρέχονται από τον δημόσιο τομέα, έξω από τους μηχανισμούς της αγοράς, τα οποία παρουσιάζουν αποκλίσεις στην ποιότητα αλλά και στην ποσότητα μεταξύ διαφόρων περιοχών, εξαιτίας των παραγόντων α) του διοικητικού διαχωρισμού του χώρου, β) της φθίνουσας χρησιμότητας με την αύξηση της απόστασης και τέλος γ) των εξωτερικών οικονομιών, που περιγράφονται αναλυτικότερα σε παράγραφο του επόμενου κεφαλαίου.

Ο Dunleavy ορίζει ως συλλογική κατανάλωση την κατανάλωση που παίρνει την μορφή προϊόντων ή υπηρεσιών, τα οποία διαχειρίζονται από τον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα, και μπορεί να λειτουργήσει με κριτήρια αγοράς ή μη αγοράς, ανεξάρτητα αν οι διάφορες παροχές υποστηρίζονται ή όχι από το κράτος (Saunders, 1981).

Τέλος, σύμφωνα με τον Castells, του οποίου η θεωρία του στηρίζεται στη θεωρία του Marx, υποστηρίζει ότι η αύξηση της παροχής της συλλογικής κατανάλωσης λειτουργεί για το συμφέρον του κεφαλαίου διότι εξασφαλίζει την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης.

Διαπιστώνουμε τελικά, πως οι διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό της συλλογικής κατανάλωσης είναι σημαντικές, και αυτό διότι παραπέμπουν σε διαφορετικές λογικές όσον αφορά τον κοινωνικό ρόλο και την χωροθέτησή τους. Η φυσιογνωμία του αστικού χώρου, με την έννοια της κοινωνικής και λειτουργικής διαίρεσης, επηρεάζεται σημαντικά από τις μορφές ανάπτυξης των καταναλωτικών δραστηριοτήτων και της συλλογικής κατανάλωσης.

Τοποθετώντας την ανάπτυξη της συλλογικής κατανάλωσης σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, ο κ. Μαλούτας αναφέρει ότι η ανάπτυξη αυτή είναι συνυφασμένη με την ανάπτυξη του φορντισμού ως κυρίαρχου καθεστώτος συσσώρευσης. (Ο φορντισμός αποτέλεσε το κυρίαρχο μεταπολεμικό μοντέλο

ανάπτυξης. Σημαντικό συστατικό στοιχείο του φορντισμού είναι η ρύθμιση της ζήτησης με την αύξηση των μισθών και των κοινωνικών δαπανών, ενώ η ρύθμιση αυτή έγινε φανερή με την κρίση υπερπαραγωγής του '29 και την απειλή νέας κρίσης). (Μαλούτας, 1992).

Η ανάπτυξη του κράτους πρόνοιας, συνιστώσα του οποίου είναι η συλλογική κατανάλωση, εντάσσεται συνεπώς στη λογική του φορντισμού, για τον οποίο υπήρξε κεντρικός μηχανισμός της συνολικής κοινωνικής αναπαραγωγής

και αναλύεται στην επόμενη ενότητα.

2.3 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Το κράτος πρόνοιας συγκροτούν κοινωνικές διαδικασίες οι οποίες διευκολύνουν την κοινωνική αναπαραγωγή διαμορφώνοντας, παράλληλα σε μεγάλο βαθμό τη φυσιογνωμία της. Οι διαδικασίες αυτές αναφέρονται σε δημόσιες παροχές προς το σύνολο ή τμήματα του κοινωνικού σώματος. Η μεμονωμένη εμφάνιση τέτοιων παροχών δεν σημαίνει αυτόματα και ύπαρξη κράτους πρόνοιας. Η ύπαρξη για παράδειγμα, δημόσιων παροχών στο χώρο της παιδείας, είναι πολύ προγενέστερη του κράτους πρόνοιας.

Η χρήση του κράτους πρόνοιας ως εννοιολογικού εργαλείου στο πλαίσιο θεωρητικών σχημάτων δεν μπορεί να γίνεται στη βάση του ορισμού του ως ενός συνεχούς παροχών, αλλά στη βάση της λειτουργίας του στο πλαίσιο της μεταπολεμικής αναπτυξιακής διαδικασίας (Θ. Μαλούτας, 1988,14). Η αντιμετώπιση του κράτους πρόνοιας ως συνεχούς παροχών ευνοείται κυρίως από τη μεγάλη ποικιλία και ανομοιογένεια των τομέων στους οποίους αναφέρεται.

Η μεγάλη ανάπτυξη του κράτους πρόνοιας τοποθετείται στην πρώτη μεταπολεμική περίοδο και αποτελεί συστατικό στοιχείο της ανάπτυξης του φορντισμού ως κυρίαρχου καθεστώτος συσσώρευσης στις αναπτυγμένες χώρες. Οι σημαντικότερες θεωρητικές θέσεις για το κράτος πρόνοιας κατά την εποχή της ανάπτυξής του κινήθηκαν στο δίπολο ανθρωπιστικές-ηθικές αξίες και οικονομική αποτελεσματικότητα. Κατά την περίοδο αυτή η κυρίαρχη αντίληψη για το κράτος πρόνοιας θεμελιώνεται στις κεϋνσιανές θέσεις και αποβλέπει στη δημιουργία ενός μηχανισμού πρόληψης των κρίσεων υποκατανάλωσης.

Πολιτικά η ανάπτυξη κράτους πρόνοιας εκφράζεται από ένα σύνολο σοσιαλιστικών πρακτικών διακυβέρνησης, ενώ η μαρξιστική αντιμετώπιση κατά την ίδια περίοδο αμφιταλαντεύεται μεταξύ της πρακτικής υποστήριξης της ανάπτυξης σχετικών προγραμμάτων και της θεωρητικής απόρριψής του ως μηχανισμού.

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που επηρέασαν την εξέλιξη του κράτους πρόνοιας στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές κοινωνίες. Ένας βασικός παράγοντας είναι η ίδια δυναμική της εκβιομηχάνισης : περιβαλλοντικές και υγειονομικές ανάγκες των αναπτυσσόμενων πόλεων, αυξανόμενη προλεταριοποίηση του πληθυσμού και κατάρρευση των παραδοσιακών μορφών κοινωνικής αναπαραγωγής που στηρίζονταν στις συγγενικές και κοινοτικές σχέσεις (Μ. Πετμετζίδου - Τσουλουβή, 1992).

2.4 ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Οι δραστηριότητες και οι δαπάνες του κράτους ανάλογα με το αν αφορούν τη λειτουργία συσσώρευσης ή νομιμοποίησης ανήκουν είτε στην κατηγορία του κοινωνικού κεφαλαίου είτε στην κατηγορία των κοινωνικών εξόδων. Το κοινωνικό κεφάλαιο που προσφέρεται από το κράτος πρόνοιας παρουσιάζεται σε δύο όψεις : α) την κοινωνική επένδυση (δημόσιες επενδύσεις για την κατασκευή υποδομής) και β) την κοινωνική κατανάλωση (προγράμματα και υπηρεσίες που μειώνουν το κόστος αναπαραγωγής της εργασιακής δύναμης). Η κοινωνική επένδυση χωρίζεται στο φυσικό κεφάλαιο και στο ανθρώπινο κεφάλαιο, ενώ η κοινωνική κατανάλωση χωρίζεται στα αγαθά και τις υπηρεσίες που καταναλώνονται συλλογικά από την εργατική τάξη και στη κοινωνική ασφάλιση. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει αγαθά και υπηρεσίες όπως προγράμματα ανάπτυξης προαστίων και προγράμματα ανανέωσης αστικών κέντρων. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει διάφορες ασφαλίσεις, βοηθήματα κλπ.

Οι παροχές σε είδος αναφέρονται σε συγκεκριμένες καταναλώσεις που προεπιλέγονται από τους οργανισμούς παροχής και από τα σώματα που τους ελέγχουν, ενώ η επιλογή των τομέων για την διάθεση των πιστώσεων αποτελεί

κυβερνητική επιλογή. Επίσης, αυτού του είδους οι παροχές προκαθορίζουν τόσο τον τομέα όσο και τη μορφή παροχής.

Οι παροχές σε χρήμα δεν προκαθορίζουν κανένα από τα παραπάνω στοιχεία, αποτελώντας έτσι μια γενική συμβολή στην αύξηση δυνατοτήτων κατανάλωσης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όμως, καθορίζεται ο τομέας κατανάλωσης για τον οποίο δίνονται, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τελικά θα διοχετευτούν απαραίτητα σε αυτόν.

Η ανάπτυξη αυτού του είδους των παροχών, δημιούργησε νέες συνθήκες για τον ενδοοικογενειακό καταμερισμό της εργασίας, με βασικό αποτέλεσμα τη διόγκωση του αριθμού των οικογενειών με έναν εργαζόμενο. Η ανύψωση του βιοτικού επιπέδου εξαιτίας κυρίως της αύξησης του εισοδήματος του νοικοκυριού από κρατικές παροχές επέτρεψε της εργασιακή αποδέσμευση του γυναικείου δυναμικού που απασχολούνταν κυρίως στον δευτερογενή τομέα. Με δεδομένη την αύξηση της κινητικότητας των πυρηνικών οικογενειών, όσον αφορά τον τόπο κατοικίας, η έξοδος του γυναικείου δυναμικού από την επαγγελματική απασχόληση υπήρξε συχνά αναγκαστική, με βάση τον παραδοσιακό ενδοοικογενειακό καταμερισμό εργασίας (Μαλούτας, 1992).

Η πολιτική σημασία των παραπάνω διαχωρισμών αυξήθηκε σημαντικά κατά την περίοδο κρίσης του κράτους πρόνοιας (γίνεται αναφορά στην παράγραφο 2.6) με την προβολή των κοινωνικά διαχωριστικών επιπτώσεων της συλλογικής κατανάλωσης σε σχέση με την αυτονομία και το γόητρο που προσδίδει η ατομική κατανάλωση. Η διαφοροποίηση της πολιτικής σημασίας των παροχών δεν ανάγεται μόνο στην μορφή τους αλλά και στο περιεχόμενό τους. Οι διαφορετικές συνθήκες συγκρότησης κάθε τομέα παροχών, οδηγούν σε μια διαφορετική κοινωνική αξιολόγηση του κάθε τομέα και κατά συνέπεια στη διαφοροποίηση του ειδικού πολιτικού τους βάρους.

2.5 ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Στη συνέχεια, θα διακρίνουμε τρεις κατηγορίες πιέσεων και περιορισμών που αντιμετωπίζει το κράτος στην προσπάθειά του να παρέμβει ρυθμιστικά στις σύνθετες διαδικασίες που συγκροτούν τη συλλογική κατανάλωση.

Στο οικονομικό λοιπόν επίπεδο το κράτος δέχεται :

α) Πιέσεις κόστους εργασίας

Οι πιέσεις αυτές δεν προέρχονται μόνο από τα οργανωμένα συμφέροντα των εργοδοτών, τα οποία έτσι κι αλλιώς επιδιώκουν τη μείωση του κόστους εργασίας, αλλά και από τους φορείς των εργαζομένων, οι οποίοι πιέζουν τόσο για αύξηση των μισθών όσο και για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Αποτέλεσμα αυτών των πιέσεων είναι προφανώς η απορρόφηση μέρους του κόστους εργασίας, που θα βάρυνε τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, από το δημόσιο προϋπολογισμό. Παραδείγματα τέτοιων παρεμβάσεων είναι οι κρατικές πολιτικές που στοχεύουν στην αύξηση του κοινωνικού μισθού, αλλά και ένα πλήθος κινήτρων που συνήθως επικεντρώνεται σε περιοχές έντονης οικονομικής δραστηριότητας.

β) Πιέσεις κόστους παραγωγής

Οι πιέσεις αυτές προς το κράτος προέρχονται από τις επιχειρήσεις και αποσκοπούν στην ανάληψη, από πλευράς κρατικού προϋπολογισμού, μέρους του επιχειρηματικού κόστους. Οι κρατικές πολιτικές, που προκύπτουν από αυτές τις πιέσεις, αφορούν κυρίως έργα υποδομής, τα οποία δεν είναι δυνατόν να αναλάβει ο ιδιωτικός τομέας μέσω του μηχανισμού της αγοράς. Παρόλο που οι πολιτικές αυτές δημιουργούσαν οφέλη στην ιδιωτική συσσώρευση, λειτουργούσαν αντικειμενικά ως αρωγοί τόσο στην επέκταση της εσωτερικής αγοράς όσο και κυρίως στη διάχυση και σταθεροποίηση καταναλωτικών πολιτισμικών προτύπων.

γ) Πιέσεις για την τόνωση των επενδύσεων σε ιδιαίτερους τομείς.

Στην κατηγορία των πιέσεων αυτών που δέχεται το κράτος εντάσσονται οι πιέσεις οι οποίες προέρχονται από εκείνους τους τομείς που βρίσκονται σε στενή συνάφεια με την ικανοποίηση των αναγκών της κοινωνικοποιημένης κατανάλωσης. Αποτέλεσμα αυτών των πιέσεων υπήρξε η ενεργός παρουσία του κράτους στους τομείς της Υγείας, της Παιδείας ή ακόμη της διαχείρισης του ελεύθερου χρόνου (Δέφνερ, 1992). Η παρουσία αυτή μεταφράστηκε σε κρατικές παρεμβάσεις και πολιτικές, οι οποίες είχαν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα για τη συσσώρευση σε ιδιαίτερους τομείς της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας, που διασυνδέονταν άμεσα με την παροχή εισροών στη διαδικασία πραγματοποίησης της συλλογικής κατανάλωσης.

δ) Πιέσεις για τη τόνωση τομέων συμπληρωματικών προς τη συλλογική κατανάλωση

Πέρα από τις παραπάνω πιέσεις, το κράτος καλείται να τονώσει τη ζήτηση εκείνων των κλάδων της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζονται έμμεσα με τη συλλογική κατανάλωση. Συγκεκριμένα καλύπτοντας το υψηλό και απαγορευτικό για τον ιδιωτικό τομέα κόστος, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για επέκταση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Οι κρατικές πολιτικές που ανταποκρίθηκαν σε αυτές τις πιέσεις περιλαμβάνουν την κατασκευή οδικών δικτύων, την παροχή τηλεπικοινωνιακών δικτύων, τη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας, κ.ά. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι πιέσεις αυτές δεν προέρχονταν αποκλειστικά από τους φορείς του ιδιωτικού τομέα αλλά και από οργανωμένους φορείς κατοίκων / καταναλωτών, που ζούσανε σε περιοχές με χαμηλότερο επίπεδο ανάπτυξης από εκείνο των μεγάλων αστικών-βιομηχανικών κέντρων.

ε) Πιέσεις για την ιδιωτική συσσώρευση κεφαλαίου

Σε αντίθεση με τις πιο πάνω οικονομικές πιέσεις, το κράτος δέχεται πιέσεις από μια σειρά μεμονωμένων ιδιωτικών συμφερόντων που στοχεύουν στον περιορισμό της οικονομικής του παρέμβασης. Και αυτό διότι είναι φανερό πως κάθε κρατική παρέμβαση που προέρχεται από τις παραπάνω πιέσεις, εν δυνάμει περιορίζει τη συσσώρευση στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Με άλλα λόγια, << σε κάθε οικονομία της αγοράς υπάρχει ένα όριο παροχής προϊόντων και υπηρεσιών που το κράτος δεν πρέπει να ξεπεράσει εάν πρόκειται να διατηρήσει τον καπιταλιστικό του χαρακτήρα >> (Dunleavy, 1983, σ.12). Κατά συνέπεια, ο ιδιωτικός τομέας πιέζει το κράτος έτσι ώστε να μην αμφισβητεί την πρωταρχική συσσώρευση που εξ ορισμού συντελείται από τον πρώτο.

Σε ότι αφορά τώρα τις πιέσεις και τους περιορισμούς που αντιμετωπίζει το κράτος και μπορούν να ταξινομηθούν ως ιδεολογικές, έχουμε :

α) Πιέσεις για τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής

Οι πιέσεις αυτές προέρχονται από το ρόλο του κράτους ως εγγυητή της κοινωνικής συνοχής και σταθερότητας. Σταθερότητα όμως που δεν εξασφαλίζεται μόνο με την ενεργοποίηση των κατασταλτικών του μηχανισμών, αλλά απαιτεί την ενεργή συμβολή του κράτους στη συγκρότηση κοινωνικής συναίνεσης μέσω της πολυσχιδούς παρουσίας του στις διαδικασίες παραγωγής

και εμπέδωσης ιδεολογίας. Αυτές οι πολιτικές συχνά προλαμβάνουν τη δυναμικότητα κινημάτων που έχουν ως αιχμή τους τον κοινωνικό τομέα κατανάλωσης και συχνά ωθούν το κράτος στο να προβλέπει τη ζήτηση και να παρεμβαίνει στην προσφορά μέσω συλλογικής κατανάλωσης (π.χ. νοσοκομεία σε απομακρυσμένες περιοχές, αναπλάσεις αστικών περιοχών, κ.ά.).

β) Πιέσεις για τη διατήρηση και επέκταση της κυρίαρχης οικονομικής λογικής

Οι πιέσεις αυτές προέρχονται κυρίως από τον αυτοπεριορισμό που αισθάνεται το κράτος για μείωση της έκτασης των παρεμβάσεών του. Είναι φανερό πως ο κρατικός παρεμβατισμός στον τομέα της συλλογικής κατανάλωσης αμφισβητεί τουλάχιστον ιδεολογικά, τους μηχανισμούς της αγοράς.

γ) Πιέσεις για την επιλεκτική διατήρηση κοινωνικών αξιών.

Οι πιέσεις αυτές προς το κράτος πηγάζουν κυρίως από τον αποφασιστικό ρόλο που διαδραματίζει για τη δημιουργία των ιδεολογικών προϋποθέσεων των αναγκών της συσσώρευσης. Έτσι σε περιόδους οικονομικής επέκτασης, το κράτος φαίνεται να προκρίνει τις αξίες εκείνες που αρμόζουν στις ιδιαίτερες ανάγκες της οικονομικής συγκυρίας.

Τέλος, το κράτος αντιμετωπίζει πολλαπλές πιέσεις που θα μπορούσαν να ταξινομηθούν ως *πολιτικές*.

Οι κύριες πολιτικές πιέσεις του κράτους προέρχονται από την ανάγκη να αποκρυσταλώσει το κοινωνικό περιεχόμενο της παρέμβασής του στον τομέα της κατανάλωσης και να παρουσιάζεται συνεχώς ως ουδέτερος διεκπεραιωτής των κοινωνικών αιτημάτων. Αποτέλεσμα αυτών των πιέσεων και των περιορισμών που αυτές συνεπάγονται, είναι η συνεχής προσπάθεια του κράτους να αποπολιτικοποιεί τη δραστηριότητά του. Με άλλα λόγια, το κράτος πρέπει να αποδεικνύει τον υπερπολιτικό, χαρακτήρα των δραστηριοτήτων του, υιοθετώντας πολιτική ίσων αποστάσεων από οργανωμένα κοινωνικά και κυρίως πολιτικά συμφέροντα.

Ο συνδυασμός λοιπόν των παραπάνω πιέσεων και περιορισμών που υφίσταται το κράτος, αποτέλεσε εκείνες τις παραμέτρους οι οποίες έπαιζαν καθοριστικό ρόλο στην παραγωγή και κατανομή των μέσων συλλογικής κατανάλωσης. Η συλλογική κατανάλωση, αποτέλεσε το απαραίτητο εκείνο πλαίσιο που εξασφάλιζε σε μεγάλο βαθμό τα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά,

ιδεολογικά και πολιτισμικά προαπαιτούμενα του μεταπολεμικού προτύπου ανάπτυξης στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης.

2.6 ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Μετά από δύο δεκαετίες ανάπτυξης του κράτους πρόνοιας, διατυπώνονται διάφορες απόψεις για το μέλλον του θεσμού, οι οποίες διχάζονται και συνιστούν ένα ευρύ φάσμα προσεγγίσεων. Από τη μία πλευρά εκφράζονται φόβοι ότι η κρατική παρέμβαση στον τομέα της κοινωνικής προστασίας περιορίζει σημαντικά την ατομική ελευθερία και επιλογή και από την άλλη εκφράζονται ελπίδες για την συμβολή της κοινωνικής πολιτικής στην ανάπτυξη μιας περισσότερο δίκαιης κοινωνίας.

Οι υποστηρικτές του κράτους πρόνοιας επιχειρούν να δείξουν ότι η κοινωνική πολιτική μπορεί να διαδραματίσει θετικό ρόλο στη δημιουργία μιας τεχνολογικά δυναμικής και ευημερούσας κοινωνίας, ενώ όσοι αντιτίθενται στην άποψη αυτή, υποστηρίζουν ότι η κοινωνία η οποία δαπανά ένα μεγάλο μέρος των πόρων της οδηγείται αναπόφευκτα σε οικονομική κατάρρευση (Μ.Πετμεζίδου-Τσουλουβή, 1992).

Οι κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης είναι πολλές. Η μεγάλη όξυνση της ανεργίας δημιουργεί αντιθέσεις σε ανέργους και μη, παρουσιάζοντας τους πρώτους ως αυτούς που καταναλώνουν άσκοπα το δημόσιο χρήμα το οποίο εμποδίζεται να επιστρέψει στους δημιουργούς του (Μαλούτας, 1988). Σε συνθήκες αυξημένης ανεργίας, παρουσιάζεται ιδιαίτερα σημαντική η εξασφάλιση που αντιπροσωπεύει η δημόσια απασχόληση, η οποία οδηγεί στην άνιση πρόσβαση σε δημόσιες παροχές καθώς οι απασχολούμενοι στο δημόσιο, βρίσκονται πιο κοντά στα κέντρα των αποφάσεων που αφορούν τις παροχές και έχουν ως αποτέλεσμα μεγαλύτερη δυνατότητα εξασφάλισης ευνοϊκής πρόσβασης στη συλλογική κατανάλωση. Ακόμη, η ανασφάλεια που κυριαρχεί το χώρο της ιδιωτικής απασχόλησης οξύνεται από το γεγονός ότι πολλές θέσεις τακτικής εργασίας μετατρέπονται σε μερικής και περιστασιακής απασχόλησης ή καταργούνται καθώς το έργο που παρήγαγαν ανατίθεται πλέον υπεργολαβικά. Τέλος, πλήττονται κοινωνικές ομάδες, όπως οι νέοι που φθάνουν σε μια κλειστή αγορά εργασίας, οι γυναίκες που απολύονται ευκολότερα λόγω της πιο

πρόσφατης εισδοχής τους στην αγορά εργασίας, οι φυλετικές μειονότητες κ.ά. Τα πλήγματα αυτών των ομάδων αυξάνονται λόγω των δυσμενών για αυτές επιπτώσεων της αναδιάρθρωσης του κράτους πρόνοιας (Μαλούτας, 1988).

Με την οικονομική κρίση, που εκφράζεται και ως δημοσιονομική, ο συντηρητικός λόγος γίνεται νεοφιλελεύθερος και όσον αφορά το κράτος πρόνοιας, προβάλλει τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια της ανάπτυξής του. Αυτά είναι α) η συνεχής διόγκωση των δημοσίων δαπανών β) η αύξηση της απασχόλησης στο δημόσιο τομέα που περιορίζει το εργατικό δυναμικό στον ιδιωτικό τομέα γ) η συνεχής αύξηση του δημοσίου δανεισμού που ωθεί σε υψηλά επίπεδα τα επιτόκια.

Τέλος, άλλοι μελετητές, στα πλαίσια της μαρξιστικής προσέγγισης, προσπαθούν να συνθέσουν τις οικονομικές συγκρούσεις ως αιτίες της κρίσης με αντιφάσεις που γεννιούνται μέσα από τις πολιτιστικές αξίες. Κάτι παρόμοιο επιχειρεί και ο Offe, που υποστηρίζει ότι οι ταξικές συγκρούσεις που αναπτύσσονται στα πλαίσια των οικονομικών δομών, δημιουργούν ανυπέρβλητα προβλήματα για την χάραξη πολιτικής από το κράτος. Παράλληλα, όμως, το πολιτιστικό επίπεδο της κοινωνίας αποτελεί και αυτό τη βάση διαμόρφωσης διεκδικήσεων, τις οποίες η κοινωνία αδυνατεί να ικανοποιήσει. Οι συνθήκες αυτές διευρύνουν τις τάσεις αμφισβήτησης και οδηγούν σε μια πλατύτερη "κρίση νομιμοποίησης" στην κοινωνία (Offe, 1984).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

3.1 ΜΕΣΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

3.1.1 Γενικές συνθήκες παραγωγής και μέσα συλλογικής κατανάλωσης

Γενικές Συνθήκες Παραγωγής ονομάζουμε τις δραστηριότητες που αποτελούν τις βασικές προϋποθέσεις για την ίδια την ύπαρξη και την ενδυνάμωση της παραγωγής στο επίπεδο της κοινωνίας. Οι (ΓΣΠ) διαφέρουν από τις υποδομές στο ότι αποτελούν οικονομικές δραστηριότητες, ενώ οι υποδομές αποτελούν ένα τμήμα του παγίου κεφαλαίου, το οποίο υπεισέρχεται στις δραστηριότητες αυτές, ως προϋπόθεση της ίδιας τους της ύπαρξης. Οι ίδιες οι (ΓΣΠ) θα μπορούσαν να διαιρεθούν σε δύο κατηγορίες : α) στις (ΓΣΠ) που απλώς αποτελούν τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη και λειτουργία του πρωτογενούς, του δευτερογενούς και ενός τμήματος του τριτογενούς τομέα β) στις (ΓΣΠ) που αποτελούν τις προϋποθέσεις για τη διευρυμένη αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης και υπάγονται σε αυτές οι δραστηριότητες της παιδείας της υγείας της πρόνοιας και των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, οι οποίες είναι και το αντικείμενο μελέτης της συγκεκριμένης εργασίας.

Άλλοι μαρξιστές, όπως ο Lojkin (1976), πρότειναν την ένταξη στην έννοια των (ΓΣΠ) και άλλων κατηγοριών, όπως της αστικής συγκέντρωσης, που τη θεώρησε ως φαινόμενο συγκέντρωσης ψηλής οργανικής σύνθεσης κεφαλαίου, καθώς και των μέσων συλλογικής κατανάλωσης.

Σύμφωνα με το Lojkin, ο ρόλος της πόλης και της αστικοποίησης στην καπιταλιστική συσσώρευση είναι εξίσου σπουδαίος με εκείνον της εκμηχάνισης της παραγωγικής μονάδας στα πλαίσια της βιομηχανικής επανάστασης. Η καπιταλιστική πόλη είναι μια ειδική χωρική μορφή συγκέντρωσης των μέσων παραγωγής, κυκλοφορίας και συλλογικής κατανάλωσης, η οποία προσδιορίζεται από την αδιάκοπη επιδίωξη του καπιταλισμού να συντομεύσει το χρόνο παραγωγής και κυκλοφορίας του κεφαλαίου. Το χαρακτηριστικό γνώρισμα της καπιταλιστικής πόλης είναι τα μέσα συλλογικής κατανάλωσης, αφού εργοστάσια, τράπεζες, μαγαζιά (δηλ. μέσα παραγωγής και κυκλοφορίας) συγκέντρωναν και οι πόλεις των προκαπιταλιστικών κοινωνιών.

Αυτό που διακρίνει τα μέσα συλλογικής κατανάλωσης (σχολεία, νοσοκομεία, κ.ά.) από τα αντίστοιχα της ατομικής κατανάλωσης, είναι ότι δύσκολα ενσωματώνονται στην εμπορευματική σφαίρα αφού :

- Προορίζονται για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών και επομένως ο τρόπος κατανάλωσης τους δεν μπορεί παρά να είναι συλλογικός.
- Η διάρκεια κατανάλωσης τους δεν είναι μεγάλη και άρα η ταχύτητα περιστροφής του επενδυμένου κεφαλαίου πολύ μικρή.
- Παράγουν αξίες χρήσεως που δεν είναι υλικά προϊόντα, αλλά υπηρεσίες (π.χ. μαθήματα , ιατρική περίθαλψη). (J.Lojkine, Contribution.....,σ.130-131).

Στη συνέχεια θα δούμε πως τα μέσα συλλογικής κατανάλωσης αλληλοεπηρεάζονται με την αστική πολιτική, αλλά και τα προβλήματα που παρουσιάζονται κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της.

3.1.2 Αστική πολιτική : συλλογική κατανάλωση

<<Στη διαδικασία κοινωνικής οικειοποίησης του αποτελέσματος της ανθρώπινης εργασίας, δηλαδή του προϊόντος, υπάρχουν ορισμένες ανάγκες που τα χαρακτηριστικά τους κάνουν την ικανοποίησή τους αναγκαστικά συλλογική, εξαιτίας της ποσότητας υλικών μέσων που χρειάζονται για την κάλυψή τους, για παράδειγμα, κατοικία, εκπαίδευση, φυσική και πνευματική ανάπτυξη, υγεία κλπ.>>(M.Castells, Theory and Ideology....., σελ.79). Αυτά τα μέσα κατανάλωσης είναι αντικειμενικά κοινωνικοποιημένα και για ιδιαίτερους ιστορικούς λόγους η παραγωγή, η διανομή και διαχείρισή τους δεν πραγματοποιείται μέσα από το μηχανισμό της αγοράς, αλλά μέσα από τον κρατικό μηχανισμό. Αναλύοντας τις κρατικές παρεμβάσεις στα πλαίσια του μονοπωλιακού καπιταλισμού, ο Castells δίνει έμφαση στη σχετική αυτονομία του κράτους απέναντι στην αστική τάξη και στη διπλή λειτουργία του : α) εδραίωση της αστικής τάξεως και διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής μέσα από ρύθμιση των εσωτερικών αντιθέσεων του κεφαλαίου, β) στο βαθμό που είναι δυνατό, των αντιθέσεων κεφαλαίου - εργασίας.

Η μελέτη της αστικής πολιτικής πρέπει να περιέχει, εκτός από τον αστικό σχεδιασμό, και μια άλλη διάσταση, η οποία είναι τα αστικά κινήματα. Ο αστικός σχεδιασμός (συλλογική κατανάλωση) επιλέγεται σαν αντικείμενο μελέτης, όταν η

θεωρητική προσέγγιση θέλει να δώσει έμφαση στις δομές, ενώ στη μελέτη των αστικών κοινωνικών κινημάτων το βάρος δίνεται στο ζήτημα των πρακτικών. Όσο και αν υπάρχει ουσιαστική διαφορά ανάμεσα στις δυο αναλυτικές κατευθύνσεις, δεν παύουν να αποτελούν δυο ξεχωριστές όψεις μιας ενιαίας διαδικασίας (αστικής πολιτικής). Γιατί τελικά <<οι δομές είναι απλά και μόνο συναρθρωμένες πρακτικές και οι πρακτικές είναι σχέσεις μεταξύ ορισμένων συνδυασμών δομικών στοιχείων>>. (Θ.Αργύρη, Οικονομική του Χώρου II, σ.197, 1993).

Για τον Castells η έννοια <<αστικό σύστημα>>, αποτελεί περισσότερο ένα πλαίσιο ταξινομήσεως, το οποίο αποδείχτηκε, ωστόσο, χρήσιμο στην οργάνωση του υλικού συγκεκριμένων αστικών ερευνών που πραγματοποίησε.

3.1.3 Εμπόδια στη διαδικασία της αστικοποίησης

Συχνά όμως, εμφανίζονται εμπόδια στη διαδικασία της αστικοποίησης, που σχετίζονται με τη χρηματοδότησή της, το συναγωνισμό των ατομικών κεφαλαίων και την ατομική ιδιοκτησία γης. Ειδικότερα :

1. Ο μη εμπορευματικός χαρακτήρας των υπηρεσιών που παράγουν τα μέσα συλλογικής κατανάλωσης και ο δαπανηρός πάγιος εξοπλισμός κάνουν ασύμφορη τη σχετική επένδυση για το ιδιωτικό κεφάλαιο, επειδή τα αναμενόμενα ποσοστά κέρδους είναι κάτω από μέσο ποσοστό κέρδους.
2. Ο στόχος της μεγιστοποίησης του κέρδους εξυπηρετείται καλύτερα, όταν τα ιδιωτικά κεφάλαια εγκαθίστανται σε χώρους που διαθέτουν ικανοποιητική αστική υποδομή. Ο έντονος επομένως συναγωνισμός των ιδιωτικών κεφαλαίων για την εξεύρεση κατάλληλου χώρου εγκατάστασης οδηγεί σε άνιση κοινωνική και χωρική διαίρεση της εργασίας.
3. Το έδαφος, εκτός από μέσο παραγωγής (ορυχεία, γεωργία), και παθητικό υλικό στήριγμα της διαδικασίας παραγωγής (εργοστάσια), κυκλοφορίας (μαγαζιά, τράπεζες) και κατανάλωσης (κατοικία) έχει κατά το Lojkinε, και μια άλλη σπουδαία ιδιότητα ' την ικανότητα να συγκεντρώνει και να συνδυάζει κοινωνικά τα μέσα παραγωγής και αναπαραγωγής ενός κοινωνικού σχηματισμού. Ωστόσο η ατομική ιδιοκτησία της γης αποτελεί σοβαρό εμπόδιο στην ορθολογική διεκπεραίωση της παραπάνω λειτουργίας του αστικού χώρου.

Παρ' όλα τα παραπάνω εμπόδια, τα μέσα συλλογικής κατανάλωσης, και κυρίως στις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες, αναπτύσσονται χάρη στην κρατική παρέμβαση. Έτσι το κράτος, πέρα από τη φροντίδα για την αναπαραγωγή των ιδεολογικοπολιτικών συνθηκών της καπιταλιστικής συσσωρεύσεως, αναλαμβάνει και άμεσα οικονομικό ρόλο, προκειμένου να κατοχυρώσει τα συνολικά συμφέροντα του καπιταλισμού. Η εξέλιξη αυτή δεν είναι φυσικά αποτέλεσμα ανεξάρτητης κρατικής δράσεως, αλλά έντονων εργατικών πιέσεων και διεκδικήσεων, αφού το κράτος δεν είναι παρά η <<συμπυκνωμένη αντανάκλαση της ταξικής πάλης>>(Θ.Αργύρη, Οικονομική του Χώρου II, σ.203-204).

3.2. ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Σύμφωνα με τη νεοκλασική οικονομική σκέψη, υπάρχουν στην κοινωνία αγαθά ή υπηρεσίες που έχουν στις ακραίες περιπτώσεις τα χαρακτηριστικά α) της μη ανταγωνιστικότητας στην κατανάλωση (αδαιρετότητα) β) του μη αποκλεισμού στην κατανάλωση. Ο μη αποκλεισμός στην κατανάλωση μπορεί να προκύπτει λόγω 1) της αδυναμίας αποκλεισμού η οποία συνήθως είναι τεχνολογική 2) του υψηλού κόστους αποκλεισμού 3) της κοινωνικής επιθυμίας για μη αποκλεισμό. Όσα αγαθά έχουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά εμπίπτουν στη σφαίρα των αγαθών εκείνων για τα οποία δημιουργείται ο προβληματισμός για την αποτυχία της αγοράς, δηλαδή για την αδυναμία της να ρυθμίσει αποτελεσματικά τη δημιουργία και την κατανομή τους. Αντίθετα λοιπόν με τα παραπάνω, τα ιδιωτικά αγαθά ακολουθούν την αρχή του αποκλεισμού (principle of exclusion). Στο ζήτημα όμως της ανταγωνιστικότητας και του αποκλεισμού, η συνήθης περίπτωση είναι μια μίξη διαφόρων τύπων αποκλεισμού και ανταγωνιστικότητας / αδαιρετότητας στην κατανάλωση, όπου οποιοσδήποτε συνδυασμός είναι δυνατός. Οι συνδυασμοί αυτοί παρουσιάζονται στην επόμενη παράγραφο.

3.2.1. Χωρικός διαχωρισμός αγαθών και υπηρεσιών

Σύμφωνα με τον Pinch και τα χαρακτηριστικά που θέσπισαν για τα δημόσια αγαθά και τις υπηρεσίες οι Samuelson και Musgrave, χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες :

1. τα καθαρά δημόσια αγαθά, τα οποία ικανοποιούν πολλά ή όλα τα χαρακτηριστικά που έθεσαν οι Samuelson και Musgrave
2. τα καθαρά ιδιωτικά αγαθά
3. τα καθαρά τοπικά αγαθά, που γενικά είναι αυτά που προσφέρονται ελεύθερα και με ίσο κόστος για όλα τα άτομα μέσα στις τοπικές κοινωνίες
4. τα μη αμιγή τοπικά αγαθά, που αποτελούν αγαθά και υπηρεσίες που επηρεάζονται από τα τρία χαρακτηριστικά που θα αναφέρουμε στις επόμενους παραγράφους.

Το ενδιαφέρον μας στρέφεται σε εκείνα τα αγαθά και τις υπηρεσίες που εξασφαλίζονται από τον δημόσιο τομέα, τα οποία ποικίλουν ως προς την ποιότητα και ποσότητα μεταξύ διάφορων περιοχών, λόγω των : α) επιδράσεων του διοικητικού διαχωρισμού, β) της φθίνουσας χρησιμότητας με την αύξηση της απόστασης και γ) των εξωτερικών οικονομιών, που παρουσιάζονται αναλυτικότερα στις επόμενες παραγράφους.

3.2.2. Το φαινόμενο του διοικητικού διαχωρισμού

Οι περισσότερες χώρες χωρίζονται σε μικρότερες περιοχές οι οποίες διαφέρουν ως προς την ποσότητα και την ποιότητα των δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρουν και που συνήθως εξαρτώνται από την θέση τους. Αυτός ο διαχωρισμός εντάσσεται στα πλαίσια μιας πολιτικής αποκέντρωσης των υπηρεσιών του κεντρικού κράτους και μεταφοράς αρμοδιοτήτων στην τοπική αυτοδιοίκηση. Η διαφορά ανάμεσα στις υπηρεσίες και τα αγαθά που προσφέρουν αυτές οι περιοχές, οφείλεται συνήθως στη διαφορετική πολιτική ή στη διαφορετική διαχείριση που ακολουθούν οι κατά τόπου αρχές.

3.2.3. Το φαινόμενο της φθίνουσας χρησιμότητας με την αύξηση της απόστασης

Ακόμη και αν σε αυτές τις περιοχές που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, οι υπηρεσίες που προσφέρονται είναι χωρίς κόστος ως προς την προσφορά, οι χρήστες θα πρέπει τυπικά να καλύψουν το κόστος μετακίνησης προς το αγαθό. Το κόστος αυτό αυξάνεται όσο αυξάνεται και η απόσταση. Αυτό σημαίνει ότι ένα ποσό χρημάτων, ο χρόνος που χρειάζεται και η συχνότητα με την οποία καταναλώνεται ένα δημόσιο αγαθό, μειώνονται όσο αυξάνεται η απόσταση από το αγαθό. Άρα κάτω από αυτές τις συνθήκες η φθίνουσα χρησιμότητα σε σχέση με την απόσταση (distance - decay effects) υποβαθμίζουν το κριτήριο του μη αποκλεισμού στην προσφορά των δημόσιων αγαθών. Ακόμη και η ποιότητα των δημοσίων αγαθών επηρεάζεται από την απόσταση (S. Pinch, 1985, p.8).

3.2.4. Εξωτερικές οικονομίες

Πολλές δραστηριότητες έχουν παρενέργειες που δεν ενσωματώνονται σε κόστος ή τιμές. Αυτές οι δραστηριότητες εμφανίζονται σε συγκεκριμένες τοποθεσίες και οι παρενέργειες τους διαχέονται προς τα έξω σε κάποιο χωρικό πεδίο, όπου και εδώ παίζει ρόλο η απόσταση. Αυτές οι επιδράσεις μπορεί να είναι θετικές, δημιουργώντας οφέλη για την γύρω περιοχή ή αρνητικές, παράγοντας αρνητικά οφέλη. Δραστηριότητες που παράγουν αρνητικές εξωτερικές οικονομίες ονομάζονται "επιβλαβείς" (π.χ. θόρυβος, ηχορύπανση) και εκείνες που παράγουν θετικές εξωτερικές οικονομίες ονομάζονται ευεργετικές (π.χ. τα πάρκα και ο ανοιχτός χώρος, καθώς και η κοινωνική κινητικότητα που προάγεται με της καλής ποιότητας εκπαιδευτικές δραστηριότητες) (S.Pinch, 1985, p.9).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

4.1 ΓΕΝΙΚΑ

Στη συνολική διαδικασία αναπαραγωγής, ιδεολογικής και οικονομικής, το κράτος υπεισέρχεται πολλαπλά. Ένας από τους βασικότερους μηχανισμούς είναι ο εκπαιδευτικός. Στο οικονομικό επίπεδο, η κρατική παρέμβαση γίνεται αναγκαία στο πλαίσιο διατήρησης των όρων και προϋποθέσεων συσσώρευσης του κεφαλαίου, σε φάσεις ανάπτυξης και εξισορρόπησης του συστήματος, όπως σε φάσεις ύφεσης και κρίσης.

4.2 ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Από όποια σκοπιά και αν θεωρηθεί ο τομέας της εκπαίδευσης, είτε ως βασικός κοινωνικός και ιδεολογικός μηχανισμός του κράτους είτε ως παροχή υπηρεσιών στους κατοίκους της πόλης, είναι ο μεγαλύτερος τομέας μέσω συλλογικής κατανάλωσης. Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Παιδείας ξεπερνάει ή κινείται στα ίδια επίπεδα με αυτούς του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Αν μάλιστα λάβουμε υπόψη ότι στη δεύτερη περίπτωση οι κύριες δαπάνες είναι οι συντάξεις και η κοινωνική ασφάλιση, η εκπαίδευση αποτελεί πολύ πιο εκτεταμένο γραφειοκρατικό μηχανισμό διαχείρισης υλικών και ανθρώπινων πόρων, μικρότερο μόνο από την Άμυνα και τη Δημόσια Τάξη (Πεσμαζόγλου, 1988).

Οι έννοιες του εκσυγχρονισμού, της εξειδίκευσης, της αποδοτικότητας της παραγωγικής διαδικασίας και της παραγωγικότητας της εργασίας συνθέτουν την αλυσίδα που προσανατολίζει μονόδρομα στην οργάνωση, τον προγραμματισμό και τη χρηματοδότηση της έρευνας (τεχνολογικής και εφαρμοσμένης) και της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Το κόστος όλων αυτών των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων είναι εξαιρετικά υψηλό, για να το αναλάβει το ιδιωτικό κεφάλαιο, και η παρέμβαση του κράτους για τη διαμόρφωση της σχετικής υποδομής γίνεται αναγκαία.

Τα κύρια ζητήματα που έχουν απασχολήσει την κοινωνική έρευνα για την Παιδεία στην Ελλάδα είναι η δημοκρατικότητα του συστήματος σε σχέση με τα βασικά κοινωνικά στρώματα, οι λειτουργίες του ως μηχανισμού ενσωμάτωσης

ιδιαίτερα μέσω της πρόσβασης στην απασχόληση του δημόσιου τομέα και την εξασφάλιση εισοδήματος μέσω της ανώτατης εκπαίδευσης, και τέλος, οι σχέσεις του με τους γενικότερους μηχανισμούς ανάπτυξης. Το θέμα της δημοκρατικότητας της εκπαίδευσης συνδέεται με αυτό των μηχανισμών οικονομικής και κοινωνικοπολιτικής ενσωμάτωσης (Τσουκαλά, 1986, Φραγκουδάκη, 1985). Η συζήτηση για τα θέματα αυτά έχει κυρίως εστιασθεί στους μηχανισμούς της ανώτερης εκπαίδευσης και στη λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως μέσου προετοιμασίας για τις πρώτες. Από την άποψη των κοινωνικών ανισοτήτων, η έμφαση έχει δοθεί περισσότερο στις κοινωνικές διαφορές στη κουλτούρα και τη γλώσσα, και γενικότερα στο εκπαιδευτικό αποτέλεσμα είτε ως γνώση και παιδεία, είτε ως επίδοση (Πετμετζίδου - Τσουλουβή, 1987).

Το υλικό της παρούσας έρευνας μόνο σε μικρό βαθμό και περισσότερο έμμεσα μπορεί να συμβάλλει στη συζήτηση για τα παραπάνω θέματα και κυρίως για το ζήτημα της δημοκρατικότητας της παιδείας. Ένας επιπρόσθετος λόγος είναι ότι η έρευνα καλύπτει σε μικρή έκταση τις κοινωνικές και γεωγραφικές διαφορές στην ποιότητα και στα αποτελέσματα της εκπαίδευσης. Από την άλλη πλευρά, η σημασία του υλικού υποδομής της παιδείας με την απλή χωρική έννοια έχει υποτιμηθεί. Η διάθεση κατάλληλων και άνετων χώρων, αλλά και άρτιου εξοπλισμού είναι ιδιαίτερα σημαντική για την πρόσβαση και έλξη των μαθητών των μη ευνοημένων κοινωνικών στρωμάτων στους χώρους της εκπαίδευσης, ιδιαίτερα όταν ο χώρος της κατοικίας και ο ευρύτερος χώρος της γειτονιάς, ή οι άλλοι ειδικοί χώροι κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής είναι έντονα υποβαθμισμένοι για αυτές τις ομάδες. Έτσι ο χώρος του σχολείου και η δυνατότητα για προσωπικές και κοινωνικές δραστηριότητες - είτε σε συνάρτηση με την εκπαίδευση είτε και πέρα από το στενό πλαίσιο της - παίζει σημαντικό ρόλο στη γενικότερη παιδεία και την κοινωνικοπολιτιστική ζωή αυτών των στρωμάτων. Όμως, ο παράγοντας αυτός υποτιμάται και από την επίσημη πολιτική και από την κοινωνική έρευνα στο χώρο της παιδείας.

4.3 ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ανάγκη κρατικής παρέμβασης στον εκπαιδευτικό τομέα για την οικονομική στήριξη και αναπαραγωγή του, δεν έχει αμφισβητηθεί από καμιά οικονομική σχολή. Με το νεοκλασικό υπόδειγμα, η εκπαίδευση αντιμετωπίζεται ως δημόσιο ή ημι-δημόσιο αγαθό, όπου η κρατική παρέμβαση γίνεται αναγκαία για να περιορίζονται οι διαστρεβλωτικές συνθήκες της αγοράς, ενώ στο πλαίσιο της μαρξιστικής θεώρησης οι επιμέρους απόψεις αντιμετωπίζουν τις εκπαιδευτικές δαπάνες ως <<κατ' εξαίρεσιν>> παραγωγικές ή έμμεσα παραγωγικές ή αναπαραγωγικές. Επομένως από θεωρητική σκοπιά, οι δημόσιες εκπαιδευτικές δαπάνες είναι προνομιακός χώρος για να αναζητηθεί η συγκεκριμένη πολιτική στη μεταπολιτική περίοδο στην Ελλάδα, χωρίς να μπορεί να αμφισβητηθεί σοβαρά από οποιαδήποτε ιδεολογική σκοπιά η συνολική αναγκαιότητα κρατικής παρέμβασης στη διαμόρφωση του οικονομικού υπόβαθρου του εκπαιδευτικού συστήματος.

4.4 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Η σχέση του αστικού χώρου με την εκπαίδευση έχει να κάνει κυρίως με τον κοινωνικό διαχωρισμό των αστικών χώρων. Βασική προϋπόθεση για την εξέταση αυτής της σχέσης είναι η πολιτική που ακολουθείται σε κάθε χώρα για την Παιδεία. Όσον αφορά την Ελλάδα, η πρακτική των φορέων που είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή αυτής της πολιτικής φαίνεται να κατευθύνεται από τις αρχές και τους κανόνες μιας εξισωτικής παροχής υλικής και ανθρώπινης υποδομής, ιδιαίτερα στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Όμως ο στόχος αυτός δύσκολα επιτυγχάνεται, και έτσι είναι λογικό να εμφανίζονται ανισότητες ή ειδικές χωρικές διαφοροποιήσεις.

Για τον ιδιωτικό τομέα της εκπαίδευσης, οι ανισότητες είναι σαφείς, λόγω της επιρροής των μηχανισμών της αγοράς και οι οποίες εκφράζονται με χωροθέτηση των σχολικών υποδομών σε περιοχές του αστικού χώρου όπου κατοικούν υψηλά εισοδηματικά στρώματα. Όμως, ο τομέας αυτός στην Ελλάδα ελέγχεται σε μεγάλο βαθμό από ένα συγκεντρωτικό και ενοποιητικό πλαίσιο κρατικής πολιτικής και προδιαγραφών ανάλογο με αυτό του δημόσιου τομέα.

Έτσι, σε κάποιο βαθμό, στην Ελλάδα, ο δημόσιος τομέας λειτουργεί εξισορροπητικά προς όφελος των ασθενέστερων στρωμάτων, ώστε να μειώνεται η σημασία της ανισότητας που προκαλείται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

5.1 ΓΕΝΙΚΑ

1. Τα διδακτήρια Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους 3 ορόφους (ισόγειο και 3 όροφοι), εφ' όσον βέβαια το επιτρέπουν και οι πολεοδομικοί κανονισμοί της περιοχής. Μπορεί να εγκριθεί 5^{ος} όροφος στα κτίρια τα προοριζόμενα να στεγάσουν σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης, όταν σε αυτόν περιλαμβάνονται βοηθητικοί μόνον χώροι.
2. Ο ελάχιστος χώρος αυλισμού των μαθητών ορίζεται σε 3,00 μ² ανά μαθητή σε πόλεις πληθυσμού άνω των 20.000 κατοίκων και σε 4,5 μ² ανά μαθητή σε πόλεις κάτω των 20.000 κατοίκων. Στο χώρο της αυλής συνυπολογίζονται και τα υπόστεγα και οι ανοικτοί διάδρομοι, αλλά όχι τα δώματα, έστω και αν αυτά χρησιμοποιούνται για αυλισμό των μαθητών. Ο χώρος αυτός θα πρέπει να προστατεύεται από το βορρά.
3. Προκειμένου για νυκτερινά σχολεία ο ελάχιστος χώρος αυλισμού περιορίζεται σε 1,40 μ² ανά μαθητή, απαραίτητος όμως είναι ο επαρκής φωτισμός του με ηλεκτρικό ρεύμα.
4. Ξύλινες σκάλες απαγορεύονται, αν αυτές αποτελούν το μοναδικό τρόπο εξόδου των μαθητών.
5. Απαγορεύονται οι σκάλες με σφηνοειδείς βαθμίδες. Είναι όμως δυνατό να εγκριθεί σκάλα με μικρό αριθμό σφηνοειδών βαθμίδων, (όχι μεγαλύτερο των 2 του συνόλου των βαθμίδων) όταν το πάτημα τους στη στενότερη πλευρά είναι μεγαλύτερο ή ίσο του 0,15μ.
6. Το μήκος των βαθμίδων δεν πρέπει να είναι μικρότερο των 1,20μ. Εάν το σχολείο έχει περισσότερες από 120 μαθητές, τότε το μήκος των βαθμίδων αυξάνει πλέον του 1,20μ ως εξής :
 - Κατά 0,70μ όταν το μαθητικό δυναμικό είναι από 120-600 μαθητές
 - Κατά 1,20μ από 600-1200 μαθητές
 - Κατά 1,50μ για πάνω από 1200 μαθητές
7. Οι σκάλες απαραίτητα έχουν κιγκλίδωμα ύψους 1,10μ και σε περίπτωση που το πλάτος τους υπερβαίνει τα 2.00μ πρέπει να τοποθετείται κεντρικό κιγκλίδωμα.

8. Το ελάχιστο πλάτος ανοικτών διαδρόμων που εξυπηρετούν το πολύ 120 μαθητές ορίζεται σε 1,20μ. Το ελάχιστο πλάτος κλειστών διαδρόμων που εξυπηρετούν το πολύ 120 μαθητές ορίζεται σε 1,50μ. όταν υπάρχουν αίθουσες μόνο από τη μία πλευρά και σε 2,00μ. όταν υπάρχουν αίθουσες και από τις δύο πλευρές του διαδρόμου. Για ανοικτούς ή κλειστούς διαδρόμους που εξυπηρετούν περισσότερους από 120 μαθητές τα ανωτέρω ελάχιστα πλάτη λαμβάνουν προσαύξηση όμοια της προσαυξήσεως της παραγράφου 6.
9. Τα στηθαία και κιγκλιδώματα εξωστών και δωματίων να έχουν συνολικό ύψος τουλάχιστον 1,10μ από τη στάθμη του τελειωμένου δαπέδου.
10. Σε περίπτωση συστεγάσεως και συλειτουργίας σχολικών μονάδων Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης πρέπει για κάθε μονάδα να υπάρχει ιδιαίτερη αυλή ανεξάρτητη και μόνιμα χωρισμένη η μία από την άλλη.

5.2 ΧΩΡΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1. Ο μέγιστος αριθμός μαθητών ανά αίθουσα ορίζεται σε 35 για τα Δημοτικά και 40 για Γυμνάσια και Λύκεια.
2. Το ελάχιστο εμβαδόν της αίθουσας να είναι τέτοιο, ώστε να υπάρχει η αναλογία των 1,50μ² ανά μαθητή.
3. Το εμβαδόν της αίθουσας σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να είναι μικρότερο των 25μ², δηλαδή του απαιτούμενου να περιλάβει 16 μαθητές.
4. Το μέγιστο ελεύθερο ύψος των αιθουσών ορίζεται σε 4,00μ και το ελάχιστο σε 3,00μ.
5. Σε ελάχιστη φωτιστική επιφάνεια της αίθουσας ορίζεται σε 20% της επιφάνειας του δαπέδου της.
6. Η φωτιστική επιφάνεια των αιθουσών διδασκαλίας πρέπει να βρίσκεται αριστερά των μαθητών ή αριστερά και πίσω.
7. Ο εξαερισμός πρέπει να γίνεται με φεγγίτες που θα ανοίγουν από πάνω προς τα κάτω με εύχρηστα μηχανικά μέσα, και θα βρίσκονται σε κατάλληλο ύψος ώστε να μην εμποδίζεται η κυκλοφορία. Σε απόλυτη ανάγκη ο εξαερισμός μπορεί να γίνεται με ηλεκτρικούς εξαεριστήρες.
8. Οι πόρτες να ανοίγουν από μέσα προς τα έξω, και να έχουν πλάτος ανοίγματος 1,00μ και ύψος τουλάχιστον 2,20μ.
9. Το πλάτος της αίθουσας να μην είναι μεγαλύτερο των 8,00μ, ενώ το μήκος να μην υπερβαίνει τα 9,00μ.
10. Ελάχιστη απόσταση των θρανίων από τον πίνακα ορίζεται σε 2,00μ.
11. Οι διάδρομοι κυκλοφορίας μέσα στην αίθουσα να έχουν πλάτος 0,65μ. Στα σχολεία Δημοτικής Εκπαίδευσης πρέπει να προβλέπεται ειδική αίθουσα Φυσικής - Χημείας με εμβαδόν τέτοιο ώστε να ισχύει η αναλογία των 2,00μ² ανά μαθητή. Πάντως το εμβαδόν της δεν θα πρέπει να είναι μικρότερο των 30 μ², ανεξάρτητα του αριθμού των μαθητών. Στα Γυμνάσια και Λύκεια πρέπει να προβλέπεται η ανωτέρω αίθουσα Φυσικής Χημείας, στην οποία όμως προστίθεται και ιδιαίτερος μικρός χώρος ως παρασκευαστήριο.
12. Στα Γυμνάσια πρέπει να προβλέπεται απαραίτητα εργαστηριακός χώρος Τεχνολογικών μαθημάτων με αποθήκη, όπου το εμβαδόν της να είναι τέτοιο

ώστε να ισχύει η αναλογία των 2,50 μ² ανά μαθητή. Πάντως το εμβαδόν αυτό δεν θα είναι σε καμία περίπτωση μικρότερο των 50μ², ανεξάρτητα από τον αριθμό των μαθητών

13. Στα Λύκεια πρέπει να προβλέπεται ειδική αίθουσα Τεχνικών με Εμβαδόν τέτοιο ώστε να ισχύει η αναλογία των 1,70μ² ανά μαθητή, με ελάχιστο εμβαδόν τα 35μ².
14. Τα μαθήματα της Γυμναστικής τόσο στη Δημοτική όσο και στη Μέση Εκπαίδευση μπορεί να γίνονται και στον αύλειο χώρο, με την προϋπόθεση ότι αυτός θα έχει διαμορφωθεί κατάλληλα και ότι θα υπάρχει και ο κατάλληλος εξοπλισμός (μπάσκετ, βόλεϊ κλπ).

5.3 ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

1. Ελάχιστος αριθμός W.C. : 1 ανά 40 αγόρια και 1 ανά 20 κορίτσια.
2. Ελάχιστος αριθμός ουρητηρίων : 1 ανά 20 αγόρια.
3. Ελάχιστος αριθμός νιπτήρων : 1 ανά 30 μαθητές.
4. Ελάχιστα W.C. προσωπικού : 2 W.C. ανά 10 άτομα.
5. Στα W.C. πρέπει να λειτουργεί πλήρης υδραυλική εγκατάσταση καθαρισμού και αποχετεύσεως.
6. Στον αύλειο χώρο πρέπει να προβλέπεται εγκατάσταση πόσιμου νερού.
7. Σε περιπτώσεις συστεγάσεως Δημοτικών με Γυμνάσια - Λύκεια οι χώροι αυλισμού και οι χώροι υγιεινής να είναι χωρισμένοι.
8. Στα δωμάτια διώροφων και άνω διδακτηρίων πρέπει να προβλέπεται εγκατάσταση πόσιμου νερού και αριθμός W.C. ανάλογος με τον αριθμό των μαθητών.

5.4 ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Κατά τον έλεγχο της καταλληλότητας υπάρχοντος κτιρίου πρέπει να ελέγχεται και η αντοχή του κτιρίου καθώς και οι υπάρχουσες μηχανολογικές εγκαταστάσεις σύμφωνα με τους Ελληνικούς Τεχνικούς Κανονισμούς, που ισχύουν από διπλωματούχους Μηχανικούς αναλόγως ειδικότητας οι οποίοι ορίζονται από τους ενδιαφερόμενους.
2. Οι οικοπεδικοί χώροι στους οποίους ανεγείρονται τα σχολεία, πρέπει να μην έχουν κοινά όρια με νοσοκομεία, νεκροταφεία, κλινικές, εργοστάσια, συνεργεία, να απέχουν από ασκεπείς αγωγούς ακαθάρτων υδάτων και γενικά από εγκαταστάσεις οι οποίες μπορούν να επιφέρουν δυσχέρειες στη λειτουργία του σχολείου ή να βλάψουν άμεσα ή έμμεσα την υγεία των μαθητών.
3. Η πρόβλεψη μιας κατοικίας Διευθυντού, στα νέα σχολεία που θα ανεγερθούν, μπορεί να επιτραπεί, με την προϋπόθεση ότι αυτή θα είναι ανεξάρτητη της κινήσεως του διδακτηρίου.
4. Η χρήση τόπου θρανίων μη εγκεκριμένων από το Υπουργείο Παιδείας αποτελεί κώλυμα για τη χορήγηση αδειας λειτουργίας σχολείου ή τάξεων αυτού.
5. Όλα τα Ιδιωτικά Σχολεία υποχρεούνται απαραίτητα να διαθέτουν ειδικά πυροσβεστικά μηχανήματα.
6. Προκειμένου για τη σύσταση επιτροπών ελέγχου καταλληλότητας των διδακτηρίων έχουν εφαρμογή όσο ορίζονται από (Ν.682/77 ΑΡΘ.40).
7. Για τα σχολεία των οποίων τα σχέδια έχουν θεωρηθεί αρμοδίως χορηγείται άδεια λειτουργίας, εφ' όσον αυτά ανεγέρθηκαν σύμφωνα με τη θεωρηθείσα μελέτη.
8. Στα λειτουργούντα σχολεία δεν δίδεται άδεια ανεγέρσεως νέων αιθουσών διδασκαλίας και δεν θεωρούνται σχέδια προσθηκών και μεταρρυθμίσεων, εφ' όσον το νέο τμήμα του διδακτηρίου που θα ανεγερθεί δεν θα τηρεί τους όρους του παρόντος κανονισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο άνθρωπος του εικοστού αιώνα είναι περήφανος για τα επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματά του. Με τη ραγδαία εξέλιξη των τελευταίων χρόνων ελευθερώθηκε από πολλά δεσμά και ανέβασε το βιοτικό επίπεδο. Με τους νέους θεσμούς, που θεμελίωσε, πλησίασε όσο ποτέ άλλοτε το ιδανικό της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Η αστικοβιομηχανική και καταναλωτική κοινωνία, όμως, δεν μπόρεσε να λύσει όλα τα προβλήματα που βασανίζουν τον άνθρωπο. Αντίθετα, δημιούργησε μερικά επιπρόσθετα.

Η μετάβαση από την προβιομηχανική στην πολυσύνθετη αστικοβιομηχανική κοινωνία αποδυνάμωσε το παραδοσιακό δίκτυο προσφοράς φροντίδας και μέριμνας για τους αδυνάτους, όπως την εκτεταμένη οικογένεια, τη γειτονιά, τους φίλους και την Εκκλησία. Έτσι ο άνθρωπος βρίσκεται στην ανάγκη να προσφύγει για βοήθεια σε άλλες, καινούριες δομές. Χρειάστηκε να θεσμοθετηθούν άλλοι τρόποι παρέμβασης σε καιρό κρίσης, για να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά οι κοινωνικές προβληματικές καταστάσεις. Στις σύγχρονες κοινωνίες η ευθύνη για την παροχή φροντίδων μεταβιβάστηκε στο κράτος και θεωρείται πια καθήκον της πολιτείας.

Για το χειρισμό, λοιπόν, παλιών προβλημάτων, όπως είναι η φτώχεια και καινούριων, όπως είναι η αλλοτρίωση των νέων και η μοναξιά των γέρων, αναπτύχθηκε με τον καιρό ένα πλέγμα υπηρεσιών που μας είναι γνωστές σαν υπηρεσίες Κοινωνικής Πρόνοιας.

6.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΡΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Στην έκθεση προγραμματισμού για την Κοινωνική Πρόνοια που συνέταξε, μέσα στα πλαίσια του πενταετούς προγράμματος 1983-1987, το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών αναφέρεται ότι η έννοια της Κοινωνικής Πρόνοιας είναι ακόμα ρευστή και μπορούμε να την καταλάβουμε καλύτερα από τους στόχους της. Στόχος της Κοινωνικής Πρόνοιας είναι :

<<Παροχή βοήθειας σε ολόκληρο το πληθυσμό και ειδικά σε ομάδες που αντιμετωπίζουν προσωρινά ή μόνιμα κοινωνικά προβλήματα υγείας, για τη δημιουργία αξιοπρεπών συνθηκών ζωής, για την αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων και των ταλέντων τους και για ενεργό συμμετοχή στην κοινωνικοοικονομική ζωή και ανάπτυξη της χώρας, ανεξάρτητα από την οικονομική κατάσταση και τον τόπο διαμονής τους>>.(ΚΕΠΕ Θέματα Προγραμματισμού ΕΙ, Εκθέσεις για το Πρόγραμμα 1983-1987. Κοινωνική Πρόνοια, Αθήνα 1985, σελ. 41.)

Αναλύοντας αυτό το στόχο παρατηρούμε ότι απομακρύνεται από την έννοια ότι η πολιτεία μεριμνά μόνο για τις ευπαθείς και οριακές ομάδες, με υλικές κατά κανόνα παροχές. Η πολιτεία πρέπει πια να είναι έτοιμη να αντιμετωπίσει κάθε κοινωνική ανάγκη όλων των πολιτών της.

Ο στόχος αναφέρεται στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων και των ταλέντων και στη δημιουργία αξιοπρεπών συνθηκών ζωής. Δεν αρκεί δηλαδή να θεραπεύσουμε συμπτώματα με προσωρινά μέτρα, αλλά πρέπει να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες κάθε ανθρώπου για δημιουργική ζωή και συμμετοχή στην κοινότητα όπου ζει. Δεν ταιριάζουν με την επιδίωξη των αξιοπρεπών συνθηκών ζωής να δίνονται περιστασιακά ανεπαρκείς παροχές. Απαιτείται η επιστημονική και συστηματική αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων βασισμένη σε γνώσεις της φύσης του ανθρώπου και του κοινωνικού περιβάλλοντος. Επιβάλλεται η προσπάθεια ενίσχυσης της κοινωνικής λειτουργικότητας του ατόμου, για να φτάσει στο επίπεδο και την ποιότητα ζωής που ο ίδιος επιθυμεί.

Συνέχεια με τον κύριο στόχο ακολουθεί η προσπάθεια για την *πρόληψη* δημιουργίας κοινωνικών προβλημάτων. Είναι σήμερα παραδεκτό ότι η εξάλειψη των δυσμενών επιδράσεων των προβλημάτων είναι δυσκολότερη από την πρόληψή τους. Όπου ήδη έχει δημιουργηθεί το πρόβλημα, το δίκτυο των κοινωνικοπρονοιακών υπηρεσιών ασχολείται με την ανάλυσή του, την αναζήτηση των αιτίων που το προκάλεσαν. Προχωρεί στην κατάλληλη αντιμετώπισή του, δηλαδή στη θεραπεία του. Αν δεν υπάρχει δυνατότητα θεραπείας του, τότε εφαρμόζει μέτρα ανακούφισης για να μην υποφέρουν αυτοί που υφίστανται τις επιπτώσεις του προβλήματος. Παράλληλα με τις υπηρεσίες που παρέχονται, παίζει μεγάλο ρόλο και ο τρόπος που προσφέρονται. Οι

υπηρεσίες πρέπει να προσφέρονται με σεβασμό προς τον άνθρωπο και με τρόπους που να ενισχύουν το δικαίωμα αυτοδιάθεσης του και την αξιοπρέπειά του.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Κοινωνική Πρόνοια είναι η δραστηριότητα που προσφέρει ανθρώπινες υπηρεσίες. Πολλές φορές καλείται ακόμα και να βοηθήσει στον εξανθρωπισμό της απρόσωπης μεταχείρισης του ανθρώπου από άλλες υπηρεσίες. Χωρίς αυτή την ανθρώπινη διάσταση, οι κοινωνικοπρονοιακές υπηρεσίες είναι ασφαλώς πολύ λίγο αποτελεσματικές.

6.3 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΡΟΝΟΙΑΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τα προγράμματα Κοινωνικής Πρόνοιας εφαρμόζονται στην Ελλάδα μέσα από οργανωμένα σύνολα, που λειτουργούν με βάση έναν *καταστατικό χάρτη*. Αυτός μπορεί να είναι Νόμος, διάταγμα, οργανισμός ή και καταστατικό. Όπως και να λέγεται, μέσα σε αυτόν διατυπώνονται οι σκοποί και οι τρόποι υλοποίησής τους. Οι σκοποί των κοινωνικών οργανώσεων αποβλέπουν πάντα σε έναν (ή σε συνδυασμό περισσότερων από έναν) στόχο της Κοινωνικής Πρόνοιας -την πρόληψη, τη θεραπεία, την ανακούφιση, τη βελτίωση των συνθηκών και της ποιότητας ζωής. Οι κοινωνικές οργανώσεις μπορούν να διακριθούν στους παρακάτω τύπους :

1. Οι κρατικοί φορείς, που ονομάζουμε Υπουργεία, έχουν επιτελικές αρμοδιότητες, δηλαδή προγραμματίζουν και ελέγχουν. Εξυπηρετούν ολόκληρο τον πληθυσμό με την Κεντρική τους Υπηρεσία και αποκεντρώνουν τις αρμοδιότητές τους με τις περιφερειακές τους υπηρεσίες. Ο βασικός φορέας Κοινωνικής Πρόνοιας στην Ελλάδα είναι το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Αλλά και άλλα υπουργεία έχουν κοινωνικοπρονοιακές δραστηριότητες - το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το Υπουργείο Εργασίας κ.ά.
2. Οι οργανώσεις <<ομπρέλα>>. Αυτές ασχολούνται με περισσότερα από ένα αντικείμενα : π.χ. ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας, που ασχολείται και με παιδιά και με νέους και με ιδρυματική περίθαλψη και με δραστηριότητες μέσα στη κοινότητα.

3. Άλλες οργανώσεις αποτελούν τμήματα οργανισμών, που ο κύριος σκοπός τους δεν είναι κοινωνικοπρονοιακός. Τα τμήματα αυτά - οι κοινωνικές υπηρεσίες - αναλαμβάνουν το χειρισμό της κοινωνικής διάστασης των προβλημάτων που προκύπτουν από τον κύριο σκοπό της οργάνωσης. Π.χ. οι κοινωνικές υπηρεσίες των Νοσοκομείων, οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των Σχολείων ή οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των βιομηχανιών.
4. Τέλος, λειτουργούν κοινωνικές υπηρεσίες που ασχολούνται με ένα μόνο αντικείμενο - με ένα πρόβλημα ή μια ηλικιακή ομάδα. Παράδειγμα το σπαστικό παιδί, το κακοποιημένο παιδί, η τρίτη ηλικία.

Οι κοινωνικοπρονοιακές οργανώσεις έχουν αυτό που λέμε <<νομική υπόσταση>>. Είναι Κρατικές ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, Σωματεία. Ανήκουν στην Εκκλησία ή στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Χρηματοδοτούνται από διάφορες πηγές, ανάλογα με τη νομική τους υπόσταση :από τον κρατικό προϋπολογισμό, από επιχορηγήσεις, από δωρεές, κληροδοτήματα, εράνους κ.ά. Η στελέχωση των κοινωνικών οργανώσεων γίνεται από επιστήμονες επαγγελματίες ειδικούς για τον τομέα της κοινωνικής ανάγκης, που εξυπηρετούν. Κύρια στελέχη είναι οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι επαγγελματίες εκείνοι που είναι επιστημονικά εκπαιδευμένοι στην εφαρμογή της κοινωνικής επιστήμης, που είναι γνωστή σαν Κοινωνική Εργασία. Ο κοινωνικός λειτουργός εφαρμόζει τις αρχές και τη δεοντολογία του επαγγέλματος του καθώς και τις ιδιαίτερες μεθόδους και τεχνικές του. Εργάζεται με το άτομο, την οικογένεια, με ομάδες ατόμων ή και με κοινότητες. Συνεργάζεται με όλες τις πηγές της κοινότητας, που μπορούν να προσφέρουν βοήθεια, και με όλους τους άλλους επιστήμονες και επαγγελματίες, που μπορούν να συμβάλουν στην εξυπηρέτηση αυτών που έχουν ανάγκη τις συγκεκριμένες υπηρεσίες.

Ο πληθυσμός που εξυπηρετείται από την κάθε κοινωνική οργάνωση διαφέρει ανάλογα με το σκοπό όπως αυτός έχει διατυπωθεί στην ιδρυτική της πράξη. Ανάλογα με τις ανάγκες του πληθυσμού και σύμφωνα με τους σκοπούς της, η κοινωνική οργάνωση χρησιμοποιεί τους κατάλληλους τρόπους παροχής υπηρεσιών. Όταν υπάρχει ανάγκη συνεχούς, σε βάση εικοσιτετράωρη, περίθαλψης, τότε προσφέρεται μέσα σε ίδρυμα. Την ονομάζουμε ιδρυματική ή κλειστή περίθαλψη. Τα Κέντρα Μέριμνας Ανηλίκων, τα Γηροκομεία, τα

Θεραπευτήρια Χρονίως Πασχόντων, αποτελούν παραδείγματα κλειστής περίθαλψης, γιατί οι εξυπηρετήσεις κατοικούν και διατρέφονται μέσα σε αυτά.

Άλλος τρόπος είναι αυτός που ονομάζουμε <<ανοικτή περίθαλψη>>. Ο πληθυσμός εξυπηρετείται ορισμένες ώρες της ημέρας - όπως π.χ. σε ένα βρεφονηπιακό σταθμό, όπου η μητέρα αφήνει το παιδί της μόνο για τις ώρες που η ίδια εργάζεται. Ή μπορούν τα άτομα να εξυπηρετηθούν στο σπίτι τους - π.χ. οικιακή βοήθεια για τους ηλικιωμένους.

Η βοήθεια μπορεί να έχει τη μορφή χρηματικών παροχών (εφάπαξ, μηνιαίων επιδομάτων) ή να δίνεται σε είδος (φάρμακα, ιματισμός, αναπηρικά αυτοκίνητα) ή σε εξυπηρετήσεις.

Όλα τα παραπάνω χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με υπηρεσίες κοινωνικής εργασίας με στόχο την επαναφορά της λειτουργικότητας του ατόμου και της οικογένειας και τη λύση του προβλήματος. Πιο σωστά, κατά την πορεία παροχής υπηρεσιών κοινωνικής εργασίας, ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα ή περισσότερα από τα προαναφερόμενα, σαν μέσο επίτευξης του σκοπού που επιδιώκει.

6.4 ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΣΗΜΕΡΑ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΡΟΝΟΙΑΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Ένας εύκολος τρόπος κατάταξης των Τομέων Κοινωνικής Προστασίας είναι με βάση την ηλικία των εξυπηρετούμενων.

1. Προβλήματα που χρειάζονται παρέμβαση των κοινωνικών υπηρεσιών στη βρεφική, νηπιακή και παιδική ηλικία.

Μπορούμε να πούμε ότι σε όλο το δίκτυο των κοινωνικών υπηρεσιών έχουν το προβάδισμα αυτές που απευθύνονται :

- α) στο παιδί που δεν έχει οικογένεια
- β) στο παιδί που έχει μόνο ένα γονέα
- γ) για το παιδί που είναι άρρωστο. Η ασθένειά του μπορεί να είναι προσωρινή, χρόνια ή και ανίατη. Για τα άρρωστα παιδιά λειτουργούν υπηρεσίες κοινωνικές μέσα στα Νοσοκομεία Παίδων, με αρμοδιότητα να συνεργασθούν με την οικογένεια, να προγραμματίσουν για το μέλλον του παιδιού και να το απασχολήσουν τις ώρες που παραμένει μέσα στο χώρο του Νοσοκομείου.

δ) Για το παιδί που πάσχει από κινητική αναπηρία ή αναπηρία των αισθητηρίων οργάνων ή νοητική αναπηρία, ή παρουσιάζει συμπτώματα ψυχικής διαταραχής. Για τα παιδιά αυτά λειτουργούν κλειστά ιδρύματα, δίνονται χρηματικά βοηθήματα, παρέχεται ανοικτή περίθαλψη και συμβουλευτικές υπηρεσίες.

ε) Για το παιδί που είναι κακοποιημένο από μέλη της οικογένειάς του. Για το πρόβλημα αυτό, που φαίνεται να εξαπλώνεται και να γίνεται σοβαρό, δημιουργήθηκαν τελευταία υπηρεσίες για την πρόληψη και τη θεραπεία του. Μια από αυτές είναι η κοινωνική υπηρεσία του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού. Το φαινόμενο της κακοποίησης ίσως αποτελεί το πιο φανταχτερό παράδειγμα ενός συνδυασμού προβλημάτων, που απαιτούν τη συνεργασία μεγάλου αριθμού επιστημόνων και φορέων. Το πρόβλημα είναι ιατρικό, γιατί στο παιδί μπορεί να έχει επιπτώσεις σωματικές η κακοποίηση. Είναι ψυχολογικό ή ψυχιατρικό, γιατί η κακοποίηση μπορεί αν είναι ψυχολογική. Είναι νομικό, γιατί αυτοί που κακοποίησαν το παιδί διώκονται. Κύρια, όμως είναι κοινωνικό, γιατί ένας συνδυασμός από κοινωνικούς παράγοντες δημιουργούν τις συνθήκες που ωθούν τους γονείς στην κακοποίηση του ανυπεράσπιστου παιδιού τους.

Η τρίτη ομάδα υπηρεσιών για το παιδί περιλαμβάνει τις ανάγκες που προκύπτουν σε χώρους έξω από την οικογένεια. Τέτοιες υπηρεσίες είναι :

α) οι Παιδικόι Σταθμοί, όπου ασχολούνται δημιουργικά τα παιδιά όσο χρόνο εργάζονται οι μητέρες τους.

β) Διεθνώς - στην Ελλάδα όχι ακόμα- λειτουργούν κοινωνικές υπηρεσίες στα σχολεία, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που εμποδίζουν τα παιδιά να αξιοποιήσουν τις εκπαιδευτικές εμπειρίες.

γ) Για την απασχόληση του παιδιού τις ώρες εκτός σχολείου, λειτουργούν παιδικές χαρές, συνοικιακά κέντρα, παιδικές κατασκηνώσεις.

2. Η δεύτερη ηλικιακή ομάδα που απασχολεί το δίκτυο παροχής Κοινωνικοπρονοιακών Υπηρεσιών, είναι η εφηβεία.

Στην ηλικία αυτή προέχουν τα θέματα του επαγγελματικού προσανατολισμού, των διαπροσωπικών σχέσεων με τους γονείς, των σχέσεων με τις δομές εξουσίας. Μερικά από τα είδη υπηρεσιών, που ανταποκρίνονται στις ανάγκες αυτές, τις ζωτικές και πολυδιάστατες είναι : υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού, σχολές μαθητείας, γραφεία εύρεσης εργασίας - όλες οι υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και του ΟΑΕΔ. Οι

εταιρείες προστασίας ανηλίκων, τα δικαστήρια ανηλίκων, οι υπηρεσίες επιμελητών ανηλίκων, τα ιδρύματα αγωγής και οι στέγες ανηλίκων, ασχολούνται με τον ανήλικο παραβάτη, το παιδί και τον έφηβο που καταφεύγει σε αντικοινωνική συμπεριφορά. Τα Κέντρα Νεότητας των Δήμων και τα Συνοικιακά Κέντρα του ΕΟΠ καθώς και άλλες οργανώσεις νέων, καλύπτουν μερικές από τις ανάγκες δημιουργικής απασχόλησης του ελεύθερου χρόνου.

Για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων όπως είναι η χρήση των ναρκωτικών, γίνονται τελευταία σοβαρές προσπάθειες για τη δημιουργία σύγχρονων θεραπευτικών μονάδων όπως το <<Ειδικό Θεραπευτήριο Πρόγραμμα για εξαρτημένα από φαρμακευτικές ουσίες άτομα>> που λειτουργεί σε τρεις φάσεις που είναι οι εξής : συμβουλευτικός σταθμός, κέντρο σωματικής αποτοξίνωσης, και θεραπευτική κοινότητα. Για τους νεαρούς ενήλικες λειτουργούν σήμερα τα Κέντρα Οικογενειακού Προγραμματισμού, που βοηθάνε στην προετοιμασία για τη δημιουργία μιας γερής οικογένειας.

3. Οι υπηρεσίες για τους ενήλικες, σε πολλά σημεία συμβαδίζουν με αυτές για τα παιδιά και την οικογένεια.

Ξεχωρίζουμε τα ιδιαίτερα προβλήματα των ενηλίκων.

α) Προβλήματα του Εργασιακού χώρου. Το Υπουργείο Εργασίας και ο ΟΑΕΔ προσφέρουν ταχύρυθμη εκπαίδευση για ανειδίκευτους εργάτες. Οι κοινωνικές υπηρεσίες στις βιομηχανίες και σε άλλους χώρους δουλειάς, φροντίζουν να εξυπηρετήσουν τις κοινωνικές ανάγκες των εργατών και των οικογενειών τους.

β) Προβλήματα υγείας και αναπηρίας. Όλα τα νοσοκομεία διαθέτουν κοινωνικές υπηρεσίες για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που συνοδεύουν την έλλειψη της υγείας και την παραμονή στο νοσοκομείο. Όπως είναι φυσικό, όταν η ασθένεια καταλήγει σε αναπηρία, η κλίμακα των προβλημάτων αυξάνει και είναι απαραίτητη η αντιμετώπισή τους για να επανενταχθεί το άτομο στο κοινωνικό του περιβάλλον.

γ) Ιδιαίτερο ενδιαφέρον δημιουργήθηκε τελευταία στον τόπο μας για τους καινούριους εξωιδρυματικούς τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων των ψυχικά ασθενών. Λειτουργούν κοινωνικές υπηρεσίες μέσα στα ψυχιατρεία, αλλά και στα νοσοκομεία ημέρας, στα Κέντρα Ψυχικής Υγιεινής και στα Κέντρα Κοινωνικής Ψυχιατρικής. Με την προσπάθεια αυτή, περισσότερες ψυχικές

ανωμαλίες αντιμετωπίζονται πρόωρα και κατάλληλα και οι ασθενείς βοηθούνται μέσα στο ίδιο τους το περιβάλλον.

δ) Στο χώρο της εγκληματικότητας των ενηλίκων προσφέρονται κοινωνικές υπηρεσίες κοινωνικής εργασίας μέσα στις φυλακές και στα πλαίσια των εταιρειών αποφυλακιζομένων.

ε) Περιορισμένες είναι οι κοινωνικοπρονοιακές δραστηριότητες στον τομέα απασχόλησης του ελεύθερου χρόνου των ενηλίκων. Ο κύριος άξονας είναι οι υπηρεσίες Λαϊκής Επιμόρφωσης της τοπικής αυτοδιοίκησης.

στ) Ιδιαίτερες φροντίδες και προγράμματα λειτουργούν για τους πρόσφυγες και τους παλιννοστούντες μετανάστες.

ζ) Δεν πρέπει να παραλείψουμε να αναφέρουμε ότι κάποιες υπηρεσίες προσφέρονται στους πολύτεκνους, οι οποίες όμως δεν φαίνονται να είναι αποτελεσματικές.

η) Πολλές άλλες ομάδες με ειδικά προβλήματα, όπως π.χ. οι αλκοολικοί δεν βρίσκουν τις υπηρεσίες που χρειάζονται, παρά μόνο σε μικρές κοινωνικές οργανώσεις - σωματεία, με πολλή διάθεση και λίγα μέσα.

4. Οι Υπηρεσίες για τη Τρίτη Ηλικία κατέχουν σήμερα στην Ελλάδα μια ξεχωριστή θέση.

Οι ηλικιωμένοι αποτελούν μια πολυάριθμη ευπαθή ομάδα για την οποία το Κράτος δείχνει ιδιαίτερη ευαισθησία. Για την Τρίτη Ηλικία λειτουργούν ακόμα οι παραδοσιακοί τρόποι προστασίας μέσα σε ιδρύματα, αλλά έχουν αναπτυχθεί σε μεγάλη κλίμακα τα Κέντρα Ανοικτής Περίθαλψης Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ), σε συνδυασμό με άλλες υπηρεσίες στο σπίτι, χρηματικά βοηθήματα, κ.ά.

5. Τέλος, μια κατηγορία ατόμων, που είναι ιδιαίτερα αδύναμη είναι η ομάδα των ανιάτων, ή των χρονίως πασχόντων, όπως είναι πιο σωστό να ονομάζονται.

Η φροντίδα μέσα στα παραδοσιακά άσυλα ανιάτων δεν είναι αυτή που πρέπει να είναι. Γίνεται προσπάθεια να δημιουργηθούν μικρότερες μονάδες, αλλά κυρίως να εξεταστεί η δυνατότητα παροχής υπηρεσιών στο σπίτι, ώστε να μπορεί να παραμείνει αυτός που πάσχει από χρόνια ασθένεια στο σπίτι του, όσο καιρό δεν είναι απαραίτητη η παραμονή του σε νοσοκομείο.

Η ανασκόπηση των τομέων κοινωνικής προστασίας που έχουν εξελιχτεί μέχρι σήμερα στον τόπο μας και η αναφορά μας σε μερικούς τομείς που

προγραμματίζονται για το μέλλον μας έδωσε την ευκαιρία να ευαισθητοποιηθούμε στο πόσο ευρύς είναι ο τομέας της Κοινωνικής Πρόνοιας. Το πολυδιάστατο των κοινωνικών προβλημάτων επιβάλλει την πολύπλευρη αντιμετώπισή τους. Η παροχή φροντίδων κοινωνικής πρόνοιας αποτελεί πλέον κοινωνικό δικαίωμα των πολιτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΥΓΕΙΑ

7.1 ΓΕΝΙΚΑ

Τα πρότυπα της Κοινωνικής και Υγειονομικής ανάπτυξης που παρατηρήθηκαν μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο τόσο στις βιομηχανικές χώρες της Βορειοδυτικής Ευρώπης όσο και στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες του Νότου είχαν το κοινό χαρακτηριστικό της επεκτατικής δραστηριότητας του Κοινωνικού Κράτους. Οι υψηλοί ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης μπορούσαν να χρηματοδοτούν την επέκταση των κοινωνικών παροχών και η οικονομική ευημερία συντελούσε στην βαθμιαία δημιουργία ενός κράτους κοινωνικής ευημερίας. Ο κοινωνικός τομέας παρουσίασε εντυπωσιακές επεκτάσεις που εμφανίστηκαν υπό την μορφή νέων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, νέων νοσοκομείων, νέων κέντρων υγείας, νέων κέντρων περίθαλψης των απόρων και ηλικιωμένων. Επίσης, η ασφαλιστική κάλυψη αυξήθηκε στις περισσότερες χώρες με παράλληλη αύξηση των επιδομάτων για μητρότητα, εργατικό ατύχημα, ασθένεια και ανεργία.

Ο τομέας της υγείας αποτέλεσε την δεύτερη κατά σειρά προτεραιότητας αναπτυξιακή επιλογή. Η αυξανόμενη κυριαρχία του ιατρικού προσωπικού και η διαρκής επέκταση της τεχνολογίας και των νοσοκομειακών κρεβατιών αποτέλεσαν τους κύριους παράγοντες της αύξησης των δαπανών υγείας.

7.2 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ Ο.Ο.Σ.Α.

Τα τελευταία 27 χρόνια, οι συνολικές δαπάνες υγείας παρουσίασαν μια σημαντική αύξηση όχι μόνο σε απόλυτα ποσά αλλά και ως ποσοστό του Α.Ε.Π. Το 1960 το 4,0 % του Α.Ε.Π. των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α. διατέθηκε για δαπάνες υγείας. Το 1987 το ποσοστό αυτό έφτασε το 7,3 %. Η Ελλάδα το 1960 διέθετε το 2,9 % του Α.Ε.Π. για τον τομέα της υγείας και το 1987 το ποσοστό αυτό έφτασε το 5,3%. Έτσι το ελληνικό πρότυπο υγειονομικής ανάπτυξης παρουσιάζει μια σημαντική μορφή υστέρησης σε σύγκριση με τις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α.

Η περίοδος 1960 - 1973 χαρακτηρίζεται από μια αλματώδη αύξηση των κοινωνικών δαπανών και ιδιαίτερα των υγειονομικών. Στην περίοδο αυτή οι χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. συσπείρωσαν τις δυνάμεις τους και στράφηκαν προς την παραγωγική χρησιμοποίηση των οικονομικών πόρων. Αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής ήταν η αποδοτική αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού, η οποία σε συνδυασμό με την τεχνολογική πρόοδο, επέφεραν μια έντονη οικονομική ανάπτυξη. Η οικονομική ανάπτυξη δημιούργησε την κοινωνική ανάπτυξη και κατ' επέκταση την υγειονομική.

Το σκηνικό μεταβάλλεται όμως την περίοδο 1974 - 1975, οπότε παρουσιάζεται η πρώτη οικονομική κρίση, απότοκος της αύξησης των τιμών του πετρελαίου (first oil shock). Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από έντονα προβλήματα πληθωρισμού, ανεργίας και υποαπασχόλησης. Στα χρόνια 1976 - 1978 παρουσιάστηκε μια μερική οικονομική ανάκαμψη, η οποία δυστυχώς σταματά το 1979 - 1980, όπου και εμφανίζεται η δεύτερη οικονομική κρίση (second oil shock) λόγω της νέας ανατίμησης των τιμών του πετρελαίου. Έτσι δημιουργείται ένας νέος φαύλος κύκλος πληθωριστικών πιέσεων με τα συνεπακόλουθα προβλήματα της ανεργίας, υποαπασχόλησης και μικρών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης. Συνέπεια ήταν να μειωθούν οι δαπάνες για την υγεία. Μέσα σ' αυτό το οικονομικό πλαίσιο επιβάλλεται η ανάγκη για αναπροσανατολισμό της υγειονομικής πολιτικής και η αποτελεσματικότερη διαχείριση και κατανομή των πόρων στον τομέα της υγείας.

7.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Η διάρθρωση, η κατανομή και το ύψος των δαπανών υγείας διαφέρει από χώρα σε χώρα ανάλογα με τη μορφή του συστήματος που η κάθε χώρα υιοθετεί, τις προτεραιότητες και τις εκάστοτε ιδιαιτερότητες του συστήματος αυτού. Κάτω από αυτή τη σκοπιά, μελετώντας κανείς το ύψος και τη σύνθεση των δαπανών υγείας στις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. διαπιστώνει ότι υπάρχει μια μερίδα χωρών, όπως η Σουηδία, οι Η.Π.Α. και η Γαλλία, με πολύ υψηλά ποσοστά δαπανών, ενώ υπάρχει και μια άλλη μερίδα χωρών, όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία και

άλλες, με πολύ μικρότερα ποσοστά δαπανών. Θα διαπιστώσει επίσης και μεγάλες διαφορές ως προς τη σύνθεση των δαπανών σε δημόσιες και ιδιωτικές.

Εκτός από το οργανωτικό σχήμα και τις εκάστοτε επιδιώξεις του, το ύψος και η διάρθρωση των δαπανών υγείας επηρεάζονται και από μια σειρά οικονομικούς, κοινωνικούς και δημογραφικούς παράγοντες. Οι κυριότεροι από αυτούς συνοπτικά είναι :

α) Η γήρανση του πληθυσμού : Από διεθνείς μελέτες που έχουν γίνει έχει διαπιστωθεί ότι η γήρανση του πληθυσμού επηρεάζει αυξητικά τη ζήτηση και κατ' επέκταση τις δαπάνες υγείας μιας και οι ηλικιωμένοι καταναλίσκουν πολλαπλά περισσότερες υπηρεσίες υγείας από ότι οι νεότερες ηλικίες. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Ο.Ο.Σ.Α., έχει υπολογιστεί ότι η κατά κεφαλήν δαπάνη για υπηρεσίες υγείας των ηλικιωμένων είναι 6 - 8 φορές μεγαλύτερη από τη μέση δαπάνη όλων των ηλικιών. Η παρατήρηση αυτή αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον όσον αφορά τη χώρα μας, δεδομένου ότι τη δεκαετία 1970 - 1980 ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των ηλικιωμένων ήταν 3,05 %. Ο ρυθμός αυτός προβλέπεται ότι θα συνεχιστεί και στο μέλλον έτσι ώστε το 2000 το 21 % του πληθυσμού να είναι ηλικίας άνω των 60 ετών. Η γήρανση αυτή θα επιδρά αυξητικά στη ζήτηση των ηλικιωμένων για υπηρεσίες υγείας τα επόμενα χρόνια. Γι' αυτό παρουσιάζεται αναγκαία η στροφή προς εναλλακτικές μορφές εξωνοσοκομειακής περίθαλψης ή περίθαλψης των ηλικιωμένων στο σπίτι, ώστε να αντιμετωπιστεί το αυξανόμενο κόστος.

β) Οι τιμές των υπηρεσιών υγείας : Ένας άλλος παράγοντας που επηρεάζει την αύξηση των δαπανών υγείας είναι οι τιμές των υπηρεσιών υγείας. Δεδομένου ότι οι δαπάνες υγείας ορίζονται ως το γινόμενο των τιμών επί της ποσότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, μια αύξησή τους μπορεί να οφείλεται είτε στην αύξηση των τιμών, είτε στην αύξηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, είτε σε συνδυασμό των παραπάνω. Μελετώντας κανείς τη διαχρονική εξέλιξη των τιμών των υπηρεσιών υγείας βλέπει ότι κατά την περίοδο 1960 - 1982 οι τιμές των υπηρεσιών νοσοκομειακής περίθαλψης αυξήθηκαν ετησίως κατά 3 % περισσότερο από τις τιμές του Α.Ε.Π. Αντίστοιχα, οι τιμές για πρωτοβάθμια περίθαλψη κατά 0,5%, ενώ οι τιμές των φαρμακευτικών προϊόντων παρουσίασαν μια μείωση της τάξεως του 3 % ετησίως σε σχέση πάντα με τις τιμές του Α.Ε.Π.

γ) Αύξηση του ιατρικού δυναμικού : Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρήθηκε στις περισσότερες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. μια σημαντική αύξηση του υγειονομικού προσωπικού και ειδικότερα των γιατρών. Συνέπεια της αύξησης αυτής ήταν η διαρκής άνοδος των μισθολογικών δαπανών, οι οποίες αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι των δαπανών υγείας. Στην Ελλάδα, τη δεκαετία 1970 - 1980 παρατηρήθηκε μια ιδιαίτερα σημαντική αύξηση στον κλάδο των νοσοκομειακών γιατρών, οι οποίοι αύξαναν με έναν μέσο ετήσιο ρυθμό της τάξεως του 11,4 %.

δ) Αύξηση της ιατρικής τεχνολογίας : Η συνεχώς αυξανόμενη δαπάνη για σύγχρονη τεχνολογία είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας αύξησης των συνολικών δαπανών για υγεία. Η υγεία είναι ένας χώρος όπου υπάρχει συνεχώς η ανάγκη για εκσυγχρονισμό και βελτίωση με νέα μηχανήματα, εγκαταστάσεις, κλπ.

ε) Αύξηση των νοσοκομειακών κρεβατιών : Η επέκταση του νοσοκομειακού τομέα έγινε ιδιαίτερα αισθητή τη δεκαετία του 1960 - 1970 και ήταν αυτός που απορροφούσε το 56 - 60 % των δαπανών για υγεία, σύμφωνα με εκτιμήσεις του Ο.Ο.Σ.Α. Στην Ελλάδα, ο λόγος νοσοκομειακών γιατρών προς νοσοκομειακά κρεβάτια από 0,11 το 1970, έφτασε στο 0,2 το 1982. Στην περίοδο αυτή ο ιδιωτικός τομέας αύξανε με ρυθμούς ταχύτερους (3 φορές) του δημόσιου. Οι τάσεις αυτές όμως αντιστρέφονται την περίοδο 1980 - 1982 και παρατηρείται μια μείωση στα ιδιωτικά κρεβάτια (7%) και μια αύξηση στα δημόσια (7%). Η μείωση των ιδιωτικών κρεβατιών είχε ως συνέπεια τη διαχρονική μείωση των ασθενών που εξήλθαν από τα ιδιωτικά θεραπευτήρια. Αντίθετα, οι ασθενείς που εξήλθαν από τα δημόσια θεραπευτήρια παρουσίασαν μια εκθετική αύξηση. Η αλματώδης αυτή αύξηση του νοσοκομειακού τομέα, η οποία είχε σημαντικές επιδράσεις στο κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών, απασχόλησε πολλές από τις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α., οι οποίες προσπάθησαν με διάφορες πολιτικές να συγκρατήσουν την αλματώδη αύξηση των δαπανών για υγεία.

Πέρα από αυτούς τους παράγοντες υπάρχουν και μερικοί άλλοι όπως η αστικοποίηση του πληθυσμού, η νοσηρότητά του, η ασφαλιστική κάλυψη και άλλοι, όχι όμως τόσο σημαντικοί όσο οι προηγούμενοι. Είναι βέβαια αυτονόητο ότι το μέτρο στο οποίο οι παραπάνω παράγοντες επηρεάζουν την αύξηση των

δαπανών υγείας, διαφέρει από χώρα σε χώρα ανάλογα με τις κατά περίπτωση οικονομικές, κοινωνικές και δημογραφικές συνθήκες. (Υφαντόπουλος, 1985)

7.4 ΣΧΕΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ Α.Ε.Π.

Για να μπορέσουμε να παρουσιάσουμε τη σχέση δαπανών υγείας και Α.Ε.Π. θα πρέπει πρώτα να εκτιμήσουμε την εισοδηματική ελαστικότητα η οποία ορίζεται ως εξής :

$$I = (\Delta G/G) / (\Delta Y/Y) =$$

= Ποσοστιαία (%) μεταβολή των δαπανών υγείας / Ποσοστιαία μεταβολή Α.Ε.Π.

Η εισοδηματική ελαστικότητα μας δείχνει κατά πόσον μια ποσοστιαία μεταβολή του Α.Ε.Π. επηρεάζει την αύξηση των δαπανών υγείας, π.χ. εάν αυξηθεί κατά 10 % το Α.Ε.Π. πόσο θα αυξηθούν οι δαπάνες υγείας. Έτσι, όταν η ελαστικότητα είναι μεγαλύτερη της μονάδας σημαίνει ότι ο ρυθμός αύξησης των δαπανών υγείας είναι μεγαλύτερος από το ρυθμό αύξησης του Α.Ε.Π., όταν είναι μοναδιαία σημαίνει ότι μια αύξηση του Α.Ε.Π. αυξάνει ποσοστιαία ισόποσα και τις δαπάνες υγείας και τέλος όταν είναι μικρότερη της μονάδας σημαίνει ότι ο ρυθμός αύξησης των δαπανών υγείας είναι μικρότερος από το ρυθμό αύξησης του Α.Ε.Π.

7.5 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Ήδη από την πρώτη πετρελαϊκή κρίση, ορισμένες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. ανέπτυξαν διάφορες στρατηγικές ελέγχου των δημόσιων δαπανών υγείας ώστε να τις σταθεροποιήσουν σε ένα συγκεκριμένο ποσοστό του Α.Ε.Π.

Στην Ελλάδα η εφαρμογή του Ε.Σ.Υ., το 1983, είχε ως συνέπεια την αύξηση των δαπανών υγείας όχι μόνο σε απόλυτα ποσά, αλλά και ως ποσοστό του Α.Ε.Π., λόγω της αύξησης των αμοιβών των ιατρών και διαφόρων άλλων

λειτουργικών δαπανών και επενδύσεων. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, το έτος 2000 το 6,5 % του Α.Ε.Π. θα διατίθεται για τον Δημόσιο Τομέα Υγείας.

Στόχος όμως της κοινωνικής πολιτικής δεν πρέπει να είναι η ανεξέλεγκτη αύξηση των δαπανών υγείας, αλλά παράλληλα και η υιοθέτηση οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών κριτηρίων που θα αποβλέπουν στην παραγωγική αξιοποίηση των πόρων υγείας και στη δίκαιη κατανομή τους.

Τα κριτήρια και οι πολιτικές που προτείνονται είναι οι ακόλουθες :

1. Εισαγωγή των κριτηρίων της κλινικής αποτελεσματικότητας (effectiveness), της κοινωνικής δικαιοσύνης (social justice) και οικονομικής αποδοτικότητας (efficiency) των δαπανών υγείας. Με τον τρόπο αυτόν οι δαπάνες υγείας θα κατανεμηθούν σε παραγωγικές και κοινωνικά αποδεκτές δραστηριότητες.
2. Εισαγωγή σύγχρονων μεθόδων διοίκησης (management) των υπηρεσιών αυτών.
3. Έλεγχος στην ανάπτυξη και κατανομή του υγειονομικού δυναμικού.
4. Ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης στα οικονομικά της υγείας του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού με στόχο τον έλεγχο του κόστους των υπηρεσιών αυτών.
5. Έλεγχος στη χρησιμοποίηση και παραγωγική αξιοποίηση της υπάρχουσας τεχνολογίας.
6. Έλεγχος στην ανάπτυξη των υγειονομικών κρεβατιών και προσαρμογή στις υγειονομικές και κοινωνικές ανάγκες. Πολλές χώρες μετά την επέκταση του νοσοκομειακού τομέα στις αρχές του 1960 αναγκάστηκαν το 1970 να μειώσουν τα νοσοκομειακά κρεβάτια σε μια γενικότερη πολιτική για τον έλεγχο του κόστους της νοσοκομειακής περίθαλψης.
7. Στροφή της πολιτικής προς οικονομικότερες και κοινωνικότερες μορφές περίθαλψης, όπως είναι η πρωτοβάθμια περίθαλψη.

Αν υιοθετηθούν τα παραπάνω κριτήρια σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες πολιτικές ελέγχου των δημοσίων δαπανών, σύμφωνα με τις διεθνείς προβλέψεις, αναμένεται να επιτευχθεί προς το τέλος του αιώνα μας η κοινωνική και οικονομικά αποδοτική ανάπτυξη των δαπανών.

7.6 ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ

Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας οριοθετώντας τους στόχους που πρέπει να επιδιώξουν τα κράτη μέλη για το 2000, υποστηρίζει ότι σε κάθε σύστημα υγείας, ένας από τους βασικότερους κατευθυντήριους άξονες ανάπτυξης πρέπει να είναι και η ικανοποίηση της αρχής της ΙΣΟΤΗΤΑΣ.

<<Μία θεμελιώδης αρχή της Κοινωνικής Πολιτικής είναι η εξασφάλιση της αρχής ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν ίσο δικαίωμα για υγεία. Η αρχή αυτή έχει δύο διαστάσεις για την Ευρώπη : α) Ισότητα μεταξύ των χωρών μελών και β) ισότητα μεταξύ των ατόμων μέσα στην ίδια τη χώρα>>.

(W.H.O., 1985 : 15-6)

Οι αρχές της ισότητας όπως παρουσιάζονται από την Π.Ο.Υ. έχουν ένα γενικό και ακαθόριστο χαρακτήρα. Αν και αναφέρεται η έννοια της ισότητας ως προς την έννοια της υγείας του πληθυσμού ωστόσο δεν καθορίζεται κατά πόσο ισότητα σημαίνει α) ίσες ευκαιρίες για υγεία, β) ισότητα για πρόσβαση υπηρεσιών υγείας, γ) ισότητα για κατανάλωση υπηρεσιών υγείας, δ) ισότητα στις κοινωνικές παροχές, ε) γεωγραφική ισότητα.

Πρέπει να σημειωθεί ότι είναι αδύνατη η ταυτόχρονη ικανοποίηση όλων των αρχών της ισότητας. Αν επιδιωχθεί η ικανοποίηση της αρχής της ισότητας ως προς την κατάσταση υγείας που σημαίνει μικρές διαφορές στους δείκτες επιπέδων υγείας μεταξύ των χωρών, γεωγραφικών διαμερισμάτων, κοινωνικών τάξεων κ.α. αυτό σημαίνει διαφορετική κατανάλωση και χρήση των υπηρεσιών υγείας από τα άτομα, δεδομένου ότι διαφορετικές θεραπείες άρα και πόροι πρέπει να χρησιμοποιηθούν σε κάθε περίπτωση. Επομένως οι όποιες αρχές της ισότητας προταθούν και εφαρμοστούν πρέπει να εξετασθούν οι εναλλακτικές πολιτικές που θα ικανοποιήσουν την αρχή αυτή αποτελεσματικά και κλινικά αποδοτικά (Υφαντόπουλος, 1985).

7.6.1 Υγειονομικές Ανισότητες

Στη συνέχεια θα επιλέξουμε δύο ενδεικτικούς δείκτες, οι οποίοι όπως έχει προκύψει από πολλές μελέτες (Υφαντόπουλος), επηρεάζονται άμεσα από το κοινωνικό οικονομικό και υγειονομικό σύστημα μιας χώρας.

α) την βρεφική θνησιμότητα

β) το προσδόκιμο επιβίωσης στη γέννηση

Χρησιμοποιώντας τον πρώτο δείκτη οι μελέτες κατέληξαν ότι οι ανισότητες μεταξύ των κρατών όχι μόνο δεν μειώθηκαν αλλά αυξήθηκαν από 32% που ήταν το 1930, στο 55% το 1980. Σε παρόμοια συμπεράσματα κατέληξαν και άλλες μελέτες της Π.Ο.Υ. (W.H.O., 1985) που βρήκαν ότι η βρεφική θνησιμότητα σε ορισμένες χώρες της Ευρώπης είναι 17 φορές πάνω από το ελάχιστο αποδεκτό όριο. Επίσης βρέθηκε ότι στις χαμηλότερες κοινωνικοοικονομικές τάξεις, η βρεφική θνησιμότητα είναι 2 - 3 φορές υψηλότερη από ότι είναι στις υψηλότερες κοινωνικές τάξεις (W.H.O., 1985).

Χρησιμοποιώντας το δεύτερο δείκτη βρέθηκε ότι στη περίοδο 1930 - 1980 υπήρξε κατά μέσον όρο στις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. ένα κέρδος 15 χρόνων. Παρατηρείται μια πτώση στις ανισότητες ως προς το προσδόκιμο επιβίωσης, ωστόσο υπάρχουν ενδείξεις, από άλλες μελέτες της Π.Ο.Υ., ότι όσον αφορά τις χώρες της Ευρώπης, υπάρχουν πολλά χρόνια διαφορά στο προσδόκιμο επιβίωσης (W.H.O., 1981, 1985). Επίσης υπάρχουν τουλάχιστο 7 χρόνια διαφορά στο προσδόκιμο επιβίωσης μεταξύ των χαμηλών και υψηλών εισοδηματικών κλιμακίων.

Από εκτιμήσεις που έγιναν για την Ελλάδα (Υφαντόπουλος, 1985), προέκυψε ότι υπήρχαν σημαντικές γεωγραφικές ανισότητες τόσο ως προς τους δείκτες υγείας όσο και ως προς την κατανομή των πόρων υγείας.

Αναφερόμενοι σε εκτιμήσεις που έχουν γίνει στο Ε.Κ.Κ.Ε. (Υφαντόπουλος, 1985) προέκυψαν οι ακόλουθοι δείκτες ανισότητας.

Δείκτες υγείας - συντελεστής μεταβλητότητας

- Βρεφική θνησιμότητα 40%
- Νεογνική θνησιμότητα 41%
- Μετανεογνική θνησιμότητα 65%
- Γενική θνησιμότητα 20%

7.6.2 Κοινωνικές ανισότητες ως προς την ασφάλιση υγείας

Στις αρχές του 20 αιώνα παρατηρείται στις χώρες της Ευρώπης μια αυξανόμενη τάση ενοποίησης των πολλαπλών ασφαλιστικών ταμείων υγείας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Αγγλία, όπου το 1911 ενοποιεί κάτω από ένα Ενιαίο Ασφαλιστικό Σύστημα τα πολυάριθμα αλληλοβοηθητικά ταμεία ασφάλισης. Στην Ελλάδα οι παρόμοιες προσπάθειες ενοποίησης των ασφαλιστικών φορέων από την κυβέρνηση του Βενιζέλου καταλήγουν σε αποτυχία (Υφαντόπουλος, 1985).

Την ίδια περίοδο η ασφαλιστική κάλυψη του Ελληνικού πληθυσμού για δημόσια νοσοκομειακή περίθαλψη ανέρχεται μόλις στο 30%. Την δεκαετία του 1960 - 1970 επιτυγχάνεται σημαντική επέκταση της ασφαλιστικής κάλυψης του πληθυσμού της Ελλάδας με την δημιουργία του Ο.Γ.Α και την επέκταση των παροχών των άλλων ταμείων, με αποτέλεσμα η δημόσια κάλυψη για νοσοκομειακή περίθαλψη να ανέλθει στο 91% το 1970 και τέλος με την δημιουργία του Ε.Σ.Υ. το 1982 να φτάσει στο 100% (Υφαντόπουλος, 1985).

Ωστόσο υπήρξαν και υπάρχουν σημαντικές διαφορές στη παροχή νοσοκομειακών παροχών. Το 75% του συνόλου των ασθενών, που είναι κυρίως ασφαλισμένοι στο Ο.Γ.Α., το Ι.Κ.Α. και το Τ.Ε.Β.Ε. νοσηλεύθηκαν σε τρίτης θέσης νοσοκομειακά κρεβάτια. Η παραμονή στα κρεβάτια αυτά είναι κατά μέσο όρο 14 ημέρες. Στην επιδημιολογία έχει υποστηριχθεί ότι η μέση διάρκεια νοσηλείας αποτελεί ένα δείκτη σοβαρότητας της νόσου. Επομένως οι νοσηλευθέντες στην Γ' θέση είναι αυτοί που κυρίως υποφέρουν από σοβαρές χρόνιες ασθένειες (αναπνευστικά, ψυχιατρικά περιστατικά) και έχουν δυσμενέστερο επίπεδο υγείας.

Οι νοσηλευθέντες στις πρώτες θέσεις αντιπροσωπεύουν μόλις το 3,82% του συνόλου των ασθενών. Οι θέσεις αυτές είναι για τα ονομαζόμενα <<ευγενή ταμεία>> των Τραπεζών, ΟΤΕ, ΔΕΗ όπου η κατά κεφαλήν δαπάνη ανά δικαιούχο είναι πολλαπλά υψηλότερη (Υφαντόπουλος, 1985).

7.7 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η διαχρονική εξέλιξη των δαπανών υγείας στην Ελλάδα παρουσιάζει μια σημαντική χρονική υστέρηση περίπου μιας δεκαετίας. Το ποσοστό που διέθεταν τα κράτη - μέλη του Ο.Ο.Σ.Α. το 1970 για δημόσιες δαπάνες είναι ίδιο με αυτό που διέθετε η Ελλάδα το 1980. Επίσης, παρά τη σημαντική αύξηση της ζήτησης

για υπηρεσίες υγείας και την επέκταση της ασφαλιστικής κάλυψης, οι δαπάνες για υγεία παρουσίασαν μια επίμονη σταθερότητα.

Το σύστημα υγείας της Ελλάδας σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της Νότιας Ευρώπης παρουσιάζει μια επίσης μεγάλη υστέρηση. Αυτή φαίνεται τόσο από την εξέλιξη των δημόσιων δαπανών υγείας όσο και από τις διαρθρωτικές μεταβολές.

Η μελλοντική εξέλιξη του συστήματος υγείας στην Ελλάδα πρέπει να βασιστεί σε ορθολογικότερη διαχείριση των περιορισμένων πόρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ - ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

8.1 ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΜΟΥ ΜΙΑΣ ΠΟΛΗΣ

Ο πολιτιστικός εξοπλισμός μιας πόλης μπορεί να ορισθεί σαν ένα ενιαίο σύστημα ελεύθερων χώρων και κτιρίων ενταγμένων μέσα στον πολεοδομικό ιστό, που έχουν μια ταύτιση με την πολιτιστική ζωή της πόλης και που χρησιμοποιούνται από πλατιά στρώματα του πληθυσμού, μια και αποτελούν τις έδρες και τους τόπους των πολιτιστικών δραστηριοτήτων του.

Ο ορισμός αυτός είναι ίσως συμβατικός μια και διαγράφει τον πολιτιστικό εξοπλισμό μέσα από τις παραμέτρους που εξαρτάται και από τις συνέπειές τους στην πόλη. Όχι τυχαία λοιπόν οι παράμετροι αυτοί επηρεάζουν τη σχέση του κατοίκου με τη πόλη και είναι ενδεικτικοί του πολιτιστικού επιπέδου του πληθυσμού.

Οι παράμετροι αυτοί που ορίζουν τον πολιτιστικό εξοπλισμό είναι :

α) ποσότητα - ποιότητα ένας χώρος είναι τόσο πιο σημαντικός για την πολιτιστική ζωή του τόπου, όσο πιο πλατύς είναι ο αριθμός των κατοίκων που τον χρησιμοποιούν και τον γνωρίζουν και όσο μεγαλύτερη η χρονική περίοδος που εξασκεί τη θετική επιρροή του στη πόλη.

β) κοινωνικός ρόλος ορίζεται από την ιστορική και κοινωνική επίπτωση της συγκεκριμένης λειτουργίας του χώρου ή του κτιρίου στους κατοίκους.

γ) κλίμακα και νεωνοραφική θέση η ένταξη του ελεύθερου χώρου ή κτιρίου στον πολεοδομικό ιστό, το μέγεθος η κεντρικότητα και ο βαθμός προσπέλασης του (σύνδεση με σημαντικές οδούς, parking) διευκολύνουν και αυξάνουν τη σημασία και την ακτίνα επιρροής του στη πόλη.

Γίνεται λοιπόν κατανοητό το πως ο καθορισμός του συνόλου του πολιτιστικού εξοπλισμού, προέρχεται από τον συγκεκριμένο τρόπο, κοινωνικοπολιτιστικό, ιστορικό, γεωγραφικό και λειτουργικό το <<ζω>> μέσα στο αστικό περιβάλλον μιας συγκεκριμένης πόλης, σε μια συγκεκριμένη ιστορική περίοδο και από την κατανομή ρόλου, χρήσεως και αξίας των τμημάτων της πόλης.

Σύμφωνα με τα προηγούμενα, στον προγραμματισμό ενός πολιτιστικού εξοπλισμού μιας πόλης πρέπει να ληφθούν υπ' όψη α) γεωγραφική και ιστορική πραγματικότητα της πόλης (υπάρχουσες πολιτιστικές λειτουργίες, μορφή και δομή αυτών) β) οι υπάρχουσες κοινωνικές απαιτήσεις (αξιολόγηση και ιεράρχηση προτεραιότητας των προβλημάτων και αναγκών των κατοίκων) γ) το πρόγραμμα της τοπικής αυτοδιοίκησης (σε ποιους τομείς είναι δυνατή η επέμβαση).

8.2 ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Θέλοντας κανείς να δώσει τον ορισμό του ελεύθερου χρόνου σε συνάρτηση με τις πολιτιστικές δραστηριότητες, θα συναντήσει δυσκολίες και θα βρεθεί στο δίλημμα αν θα εστιάσει τη προσοχή του στο χρόνο, το χωρο-χρόνο, ή ακόμα και στη συγκεκριμένη κοινωνία την οποία εξετάζει στην κάθε περίπτωση. Υπάρχουν διάφορες προσεγγίσεις, όπως ο ελεύθερος χρόνος ως διακριτικός (χρόνος, δηλαδή στον οποίο εκδηλώνεται κάποια ελευθερία επιλογής) ή υπόλοιπος χρόνος, ως εργαλείο κοινωνικής πολιτικής, ως λειτουργία μιας κοινωνικής ομάδας, ή ακόμα και ως κατάσταση της ύπαρξης (άρθρο Α. Δέφνερ, 1992, σ. 379-380). Οι προσεγγίσεις αυτές συνοψίζονται σε δύο κατηγορίες.

- Η πρώτη αποτελείται από προσδιορισμούς που αντιμετωπίζουν τον χρόνο ως υπόλοιπο, ως χρόνο προς διατήρηση, ως τμήμα δηλαδή της ζωής που διακρίνεται από άλλες σφαίρες σε σχέση με το χρόνο, τη δραστηριότητα, την εμπειρία ή κάποιο συνδυασμό των τριών παραγόντων.
- Η δεύτερη αποτελείται από προσδιορισμούς που αντιμετωπίζουν τον ελεύθερο χρόνο ως συστατικό στοιχείο, ποιότητα της ζωής, στόχο της ανθρώπινης δράσης (Roberts, 1981, p. 9,11).

Η μία κατηγορία δεν αναιρεί την άλλη και αυτό διότι ο ελεύθερος χρόνος μπορεί τη μία χρονική στιγμή να αποτελεί γενική, διεισδυτική ποιότητα της ζωής και την άλλη απλό τμήμα της (Roberts, 1981, p. 12). Στη σημερινή κοινωνία αυτό είναι χαρακτηριστική ένδειξη της αντιφατικότητας του ελεύθερου χρόνου, η οποία δημιουργεί ορισμένες συγχύσεις σχετικά με αυτό το φαινόμενο.

Για κάποιους ελεύθερος χρόνος σημαίνει αυτόματα αναψυχή και ιδιαίτερα όταν πρόκειται για πολιτικές δραστηριότητες, τότε η ταύτιση γίνεται πιο έντονη, ενώ κάποιοι άλλοι υποστηρίζουν πως αύξηση του ελεύθερου χρόνου δεν σημαίνει και αύξηση αναψυχής. Κάποιοι άλλοι θεωρούν πραγματικά ελεύθερο χρόνο μόνο τη διάρκεια του ύπνου, ενώ κάποιοι άλλοι επιμένουν να μεταφέρουν την εργασία του γραφείου τους στο σπίτι, ή να έχουν δεύτερη απασχόληση στο σπίτι και να θεωρούν λανθασμένα αυτό το χρόνο ως ελεύθερο. Για τους συνταξιούχους και τους άνεργους υπάρχει θεωρητικά άφθονος ελεύθερος χρόνος, όπου εδώ συναντάμε την αντίθεση εργασίας - ελεύθερου χρόνου, η οποία κατά τους Clarke και Critcher, δεν είναι φυσικό αλλά ιστορικό αποτέλεσμα. Συνήθως όταν αναφερόμαστε στον ελεύθερο χρόνο αναφερόμαστε στις μεγάλες πόλεις και όχι στην ύπαιθρο και αυτό επειδή για τους αγρότες μετά από τις περιόδους εντατικής καλλιέργειας ακολουθούνται εκτεταμένες περιόδους εργασίας (Α. Δέφνερ, 1992, σελ. 381).

Βλέπουμε τελικά πως ο ελεύθερος χρόνος αντιλαμβάνεται και νοείται διαφορετικά από διαφορετικές κατηγορίες ατόμων που είτε αυτές ανήκουν σε διάφορες κοινωνικές κατηγορίες ή όχι. Ακόμη μπορεί ο ελεύθερος χρόνος να μη σημαίνει τα ίδια πράγματα με το πέρασμα του χρόνου και τη κουλτούρα του κάθε λαού. Στην Αρχαία Ελλάδα ο ιδανικός τρόπος ζωής ήταν ασυμβίβαστος με την εργασία, ενώ για κάποιες άλλες παραδοσιακές κοινωνίες δεν υπήρχε καθορισμένος χρόνος για αναψυχή και πολλές από τις δραστηριότητές τους αντιμετωπιζόταν ως παιχνίδι (Parker, 1976, p.21).

8.3 Η ΑΛΛΗΛΟΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΧΩΡΟΥ-ΧΡΟΝΟΥ

Ένας παράγοντας που δείχνει την αλληλεξάρτηση χώρου - χρόνου είναι η κινητικότητα. Μια διαδρομή χαρακτηρίζεται από τη συνύπαρξη αρκετών στιγμών του καθημερινού χωροχρόνου, ο οποίος αποκτά μία ποιότητα σε σχέση με τη συγκεκριμένη στιγμή και δεν είναι σταθερός από μόνος του (Augoyard, 1979, p.29 στο Α. Δέφνερ, 1992). Σε αυτή τη θεώρηση αποκτά ιδιαίτερη σημασία η έννοια της απόστασης η οποία ωστόσο, μπορεί να μετρηθεί μόνο με όρους διαδικασίας και δραστηριότητας, ενώ δεν παραπέμπεται η οποιαδήποτε δραστηριότητα (Harvey, 1969, p.210 στο Α. Δέφνερ, 1992). Η κίνηση έχει δύο

όψεις : από τη μία πλευρά αποτελεί την έκφραση της ζωής στη πόλη, ενώ από την άλλη αποτελεί την αναγκαστική διαδρομή από την κατοικία στους τόπους εργασίας ή κατανάλωσης (Lefebvre, 1970, p.32 στο Α. Δέφνερ, 1992). Έτσι στο βαθμό που μιλάμε για καθημερινές κινήσεις, η κύρια αιτία που τις προκαλεί είναι ο διαχωρισμός των λειτουργιών και ειδικότερα της κατοικίας από τις άλλες δραστηριότητες.

Η αλληλοσυσχέτιση χώρου - χρόνου μας οδηγεί στους χώρους αναψυχής. Οι δραστηριότητες αναψυχής διαφέρουν σε χρονικές απαιτήσεις, π.χ. οι υπαίθριες δραστηριότητες μπορεί να χρειάζονται διαφορετική χρονική διάταξη από τις μη υπαίθριες. Οι δραστηριότητες αναψυχής αποκτούν χρονικό ρυθμό ανάλογα με τις ειδικές περιόδους : έτσι, ο ρυθμός των εποχών σε συνδυασμό με αυτόν της εργασίας προκαλεί μετακινήσεις στο τέλος της ημέρας, της εβδομάδας (Σαββατοκύριακο), του έτους (διακοπές), της ζωής (σύνταξη). Οι ρυθμοί αυτοί θέτουν περιοδικά προβλήματα φτώχειας καθώς και διάφορους περιορισμούς, και με τον τρόπο αυτό επιβάλλονται στην αντίληψη ενός τόπου αναψυχής (Α. Δέφνερ, 1992).

Η ενδιαφέρουσα πλευρά της αλληλοσυσχέτισης χώρου - χρόνου αφορά τη σχέση αναψυχής - δημόσιου χώρου και ιδιαίτερα τη σύνδεση της αντίστοιχης σχετικής ελευθερίας τους, δηλαδή το πώς ένα τμήμα του ελεύθερου χρόνου υλοποιείται στον δημόσιο χώρο, σε ένα πλαίσιο που κυριαρχείται από κοινωνικοοικονομικούς περιορισμούς. Ο παράγοντας που λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος είναι η ανθρώπινη δράση όπως εκδηλώνεται διαμέσου των δραστηριοτήτων αναψυχής, των οποίων η άσκηση μπορεί να συναντήσει πολλά εμπόδια. Τέσσερις σχετικές παρατηρήσεις πρέπει να γίνουν εδώ.

- α) δεν υπάρχει άμεση αντιστοιχία της χωρικής διαμόρφωσης με συγκεκριμένη συμπεριφορά
- β) υπάρχει ένας κατάλληλος χώρος ο οποίος συνοδεύει συγκεκριμένη δραστηριότητα ελεύθερου χρόνου, αλλά δεν είναι ο μοναδικός
- γ) δεν υπάρχει αναγκαστική σύμπτωση της εκδήλωσης μίας δραστηριότητας ελεύθερου χρόνου στο χώρο με τα αρχικά χαρακτηριστικά αυτής της δραστηριότητας

δ) τέλος, ο τρόπος που μια δραστηριότητα ελεύθερου χρόνου επιδρά στην ανθρώπινη συμπεριφορά ποικίλλει ανάλογα με την κατάσταση του ατόμου, το χωροχρόνο και τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες (Α. Δέφνερ, 1992).

8.4 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Οι πολιτιστικοί χώροι διακρίνονται με βάση το ιδιοκτησιακό καθεστώς, σε τέσσερα είδη : α) δημόσιοι χώροι β) ιδιωτικοί χώροι γ) χώροι που σχετίζονται με διάφορες εθελοντικές οργανώσεις δ) χώροι που σχετίζονται με διάφορους δήμους.

α) Η σημασία των δημόσιων χώρων είναι μεγάλη, γιατί εκτός από το ότι μπορούν να αποτελέσουν το γενεσιουργό στοιχείο των δομημένων μορφών, η σχέση τους με τις κοινωνικές δραστηριότητες και την κοινωνική ζωή τους προσδίδει ποιότητες που μπορούν να επιδράσουν στις κοινωνικές διαδικασίες (Ledrut, 1976 στο Α. Δέφνερ, 1992). Στους δημόσιους χώρους υλοποιούνται οι περισσότερες δραστηριότητες που αφορούν την αναψυχή, την επικοινωνία και τη συνάντηση. Οι περισσότερες πόλεις στην ιστορία, εκτός από τις ιαπωνικές προσδιορίζονται σε σχέση με δημόσια στοιχεία. Τον πιο σημαντικό ρόλο στην οργάνωση της αναψυχής στους δημόσιους χώρους τον έχει το κράτος.

β) Τα όρια μεταξύ ιδιωτικού και δημοσίου δεν είναι πάντοτε σαφή, επειδή ο ίδιος ο χώρος μπορεί να έχει είτε μία δημόσια οργάνωση είτε μία ιδιωτική. Η ιδιωτικότητα προσδιορίζεται συνήθως από κλειστές μορφές, εφόσον οι μορφές δίνουν την εντύπωση, ή την ψευδαίσθηση της απομόνωσης, της ασφάλειας, της προστασίας κ.λ.π. Επίσης, θα πρέπει να τονίσουμε ότι στο πλαίσιο των ιδιωτικών χώρων υφίσταται και μια άλλη διαφοροποίηση αυτή των χώρων που στεγάζουν κερδοσκοπικές και σε αυτούς που στεγάζουν μη κερδοσκοπικές δραστηριότητες.

γ) Στην Ελλάδα οι εθελοντικές οργανώσεις αναπτύχθηκαν κυρίως στη δεκαετία του '80, όπου στην πλειονότητά τους είναι τοπικοί σύλλογοι και δεν υπήρξε συνεργασία με τις δημοτικές αρχές στο βαθμό που θα έπρεπε. Μερικά παραδείγματα είναι οι κινηματογραφικές λέσχες, οι χορωδίες, οι φορείς των παραδοσιακών χορών, οι λαογραφικές συλλογές, κ.ά.

δ) Μια πρόσθετη κατηγορία χώρων είναι εκείνοι που πραγματοποιούν τις εκδηλώσεις τους οι δήμοι, που δεν είναι πάντα χώροι που ταυτίζονται με τους δημοτικούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

9.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

Η πόλη κτίστηκε από τον Λάρισσο, γιο του Πελασγού, και άρχισε να ακμάζει από τον 8^ο αιώνα π.Χ.

Τόσο η ίδια η πόλη όσο και η ευρύτερη περιοχή της παρουσιάζουν σήμερα και αρχαιολογικό ενδιαφέρον εξ αιτίας της πληθώρας των προϊστορικών και ιστορικών οικισμών που βρίσκονται διασπαρμένοι στην περιοχή σε μικρούς λόφους που ονομάζονται Μαγούλες ή Τούμπες.

Προς το τέλος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, η πόλη ήταν άσημη και με λίγο πληθυσμό, ενώ η κατάληψη από τους Τούρκους υποχρέωσε μεγάλο μέρος του πληθυσμού της να καταφύγει στα όρη.

Κατά την Τουρκική κατοχή η πόλη αναπτύχθηκε σε εμπορικό και γεωργικό κέντρο, ενώ από το 1770 μέχρι την απελευθέρωση ήταν έδρα της Διοίκησης Θεσσαλίας με 30.000 - 40.000 κατοίκους από τους οποίους 8.000 ήταν χριστιανοί. Τον Αύγουστο του 1881 η Λάρισα έγινε και πάλι Ελληνική πόλη και είχε τότε 14.821 κατοίκους. Η εισροή προσφύγων έπαιξε στον τρέχοντα αιώνα σημαντικό ρόλο στην αύξηση του πληθυσμού της πόλης, όπως το 1906 από την Ανατολική Ρωμυλία, και το 1922 από τη μικρασιατική καταστροφή.

9.2 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η πόλη βρίσκεται πάνω στον βασικό οδικό άξονα της χώρας, ανάμεσα στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη και στο κέντρο του ανατολικού τμήματος της Θεσσαλικής πεδιάδας που είναι η ευφορώτερη και η μεγαλύτερη της χώρας. Η πόλη έχει αναπτυχθεί δίπλα στον Πηνειό ποταμό που διασχίζει την πεδιάδα από Δυτικά προς τα Ανατολικά για να χυθεί τελικά μέσω της κοιλάδας των Τεμπών στο Αιγαίο.

Η θέση της πόλης στο κέντρο μεγάλης γεωργικής περιοχής και η ύπαρξη αξιόλογης βιομηχανίας σε συνδυασμό με τις ευκολίες που προσφέρει η πόλη από άποψη συγκοινωνιών, κάνουν τη Λάρισα κέντρο πρώτου μεγέθους και κέντρο συγκέντρωσης υπηρεσιών.

Το μέσο υψόμετρο της πόλης είναι 60 - 70 μέτρα, ενώ λίγοι χαμηλοί λόφοι προς τα νότια αποτελούν τις μοναδικές φυσικές εξάρσεις στην άμεση περιοχή της (+110 μέτρα).

9.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Ο πρώτος πυρήνας της πόλης αναπτύχθηκε νότια του Πηνειού, γύρω από την αρχαία Ακρόπολη (το σημερινό Φρούριο). Η πόλη στη συνέχεια επεκτάθηκε σιγά - σιγά ημικυκλικά κύρια προς τα νότια. Μέχρι το 1940 η πόλη αναπτύχθηκε μέσα στην περιμετρική τάφρο (σημερινή οδό Ηρώων Πολυτεχνείου). Μετά το 1950 άρχισε να επεκτείνεται γρήγορα ακτινωτά κατά μήκος των κυρίων οδικών αρτηριών, που την συνδέουν με την περιφέρεια. Ουσιαστικά η επιφάνεια της πόλης διπλασιάσθηκε κατά την τελευταία 20ετία λόγω των ακτινωτών της επεκτάσεων που έγιναν κατά εντελώς ανοργάνωτο και τυχαίο τρόπο σε περιοχές που τότε βρίσκονταν εκτός σχεδίου πόλης.

Οι περιοχές κατοικίας της πόλης εκτείνονται σε όλη την έκταση, και είναι διάσπαρτες και τυχαία χωροθετημένες με τις άλλες χρήσεις. Σε συνολική έκταση 1110 εκταρίων που αντιστοιχούν στο σύνολο 15 τομέων κατοικίας της πόλης η καθαρή επιφάνεια κατοικίας καλύπτει 46% ή 510 εκτάρια.

Η πυκνότητα των τομέων κατοικίας κυμαίνεται σε 30 - 40 άτομα ανά εκτάριο στους τομείς της περιφέρειας και σε 100 -150 στους τομείς του κέντρου. Γενικά μπορούμε να συμπεράνουμε πως οι συνθήκες κατοικίας στη Λάρισα συγκρίνονται ικανοποιητικά με το μέσο όρο των αστικών κέντρων της χώρας. Επίσης, ο αριθμός των καταστημάτων, τόσο στο χονδρικό όσο και στο λιανικό εμπόριο παρέχει ικανοποιητικό βαθμό εξυπηρέτησης, σε σύγκριση με τα άλλα μεγάλα αστικά κέντρα.

Η μεγαλύτερη συγκέντρωση καταστημάτων εμφανίζεται στο κέντρο της πόλης που συγκεντρώνει το 78% του συνόλου της πόλης. Η υπερσυγκέντρωση αυτή, που οφείλεται κυρίως στο χονδρικό εμπόριο στο κέντρο και η ανάμιξή του με άλλες κεντρικές λειτουργίες, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα και προβάλλεται επιτακτική η ανάγκη της σταδιακής απομάκρυνσης μέρους αυτού εκτός κέντρου σε ειδικά προβλεπόμενες θέσεις.

9.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

9.4.1. Πολεοδομική Οργάνωση

Η μεσαιωνική Λάρισα καταλάμβανε μεγαλύτερη έκταση από την αρχαία πόλη και περιβαλλόταν από τείχη που ανανεώθηκαν στη διάρκεια της τουρκοκρατίας και σώζονται μέχρι την εποχή μας. Το 1883, δύο χρόνια μετά την απελευθέρωση της, η πόλη απέκτησε ρυμοτομικό σχέδιο που κάλυπτε όλη την "εντός των τειχών περιοχή". Η πόλη άρχισε να επεκτείνεται από τις αρχές του αιώνα μας με την εγκατάσταση προσφύγων, πρώτα από την Ανατολική Ρωμυλία και έπειτα από τη Μικρά Ασία. Τη μεγαλύτερη ωστόσο ανάπτυξη της, η Λάρισα τη γνώρισε μετά το 1950 και μάλιστα με ολοένα εντεινόμενους ρυθμούς. Η ανάπτυξη όμως αυτή πραγματοποιήθηκε με αυθαίρετη δόμηση εκτός σχεδίου. Από το 1960 έως το 1970 έγιναν ορισμένες επεκτάσεις του σχεδίου πόλης, κυρίως σε περιοχές όπου υπήρχε ήδη αυθαίρετη δόμηση. Και πάλι όμως στις αρχές της δεκαετίας το '70 η αυθαίρετη εκτός σχεδίου πόλη κάλυπτε μεγαλύτερη έκταση από την εντός σχεδίου. Μετά τις τελευταίες σημαντικές επεκτάσεις του σχεδίου που έγιναν το 1976 και το 1979 (με ρυμοτομικά τα οποία είχαν καταρτιστεί σύμφωνα με το Ρυθμιστικό του 1974), η εκτός σχεδίου δόμηση εμφανίζεται σήμερα εξαιρετικά περιορισμένη. Αντίθετα, υπάρχουν εκτάσεις εντός σχεδίου που δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί. Το δυστύχημα είναι ότι τα ρυμοτομικά σχέδια που θεσπίστηκαν τότε έμειναν ουσιαστικά ανεφάρμοστα, από τη μια μεριά, επειδή βασίστηκαν σε τοπογραφικά διαγράμματα ακατάλληλα για εφαρμογή στο έδαφος, και από την άλλη, επειδή ο Δήμος Λάρισας δεν είχε την οικονομική δυνατότητα να εξασφαλίσει τους προβλεπόμενους κοινόχρηστους χώρους. Έτσι, ακόμη και στις περιοχές με εγκεκριμένο σχέδιο, η δόμηση συνεχίστηκε πολλές φορές ασυσχέτιστα με αυτό, με αποτέλεσμα τη δημιουργία πρόσθετων δεσμεύσεων που επιβάλλουν την αναθεώρηση των ρυμοτομικών σχεδίων στην Ελλάδα.

9.4.2. Χρήσεις γης

Ο βασικός σχηματισμός των χρήσεων γης στην πόλη της Λάρισας είναι εκείνος που συναντιέται συνήθως σε αστικοβιομηχανικά κέντρα που έχουν

αναπτυχθεί συγκεντρικά και χωρίς την επιβολή συγκεκριμένων πολεοδομικών ρυθμίσεων. Ο πυρήνας της πόλης, δηλαδή η περιοχή στα νοτιοανατολικά του φρουρίου, παρουσιάζει τη μεγαλύτερη πυκνότητα κεντρικών λειτουργιών και μπορεί να θεωρηθεί το κέντρο της Λάρισας, προς το οποίο άλλωστε συγκλίνουν όλες οι βασικές αρτηρίες που τη συνδέουν με την ευρύτερη περιοχή της και με άλλα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας. Κατά μήκος των αρτηριών αυτών έχουν επίσης αναπτυχθεί γραμμικά κέντρα, πυκνότερα προς τον κεντρικό πυρήνα και πιο αραιά προς την περιφέρεια, τα οποία όμως δεν καλύπτουν πλήρως τις ανάγκες των περιοχών κατοικίας που διασχίζουν. Μέσα στις περιοχές αυτές υπάρχουν επίσης διάσπαρτες μονάδες κεντρικών λειτουργιών, χωρίς όμως να συγκροτούν σαφή τοπικά κέντρα. Σχετικά ορθολογικότερη κατανομή, παρουσιάζουν μόνο τα σχολικά κτίρια, κυρίως των δημοτικών σχολείων, που εξυπηρετούν συγκεκριμένες περιοχές κατοικίας.

Βιομηχανικές και βιοτεχνικές εγκαταστάσεις υπάρχουν και μέσα στην πόλη και στις παρυφές της κατά μήκος των βασικών αρτηριών. Μέσα στην πόλη υπάρχουν δύο χαρακτηριστικές συγκεντρώσεις μικρών βιοτεχνιών και συνεργείων, μία στο ανατολικό μέρος του φρουρίου και μία στο δυτικό. Κύριες γραμμικές αναπτύξεις βιομηχανικών και βιοτεχνικών εγκαταστάσεων είναι οι κατά μήκος των οδών προς Θεσσαλονίκη, Βόλο και Φάρσαλα. Οι αναπτύξεις αυτές ξεπερνούν τα όρια του Δήμου Λάρισας και εισχωρούν στις εκτάσεις των γύρω κοινοτήτων, φτάνοντας συνήθως μέχρι τους αντίστοιχους οικισμούς. Έτσι, ο σχηματισμός των βασικών χρήσεων γης που προκύπτει είναι ακτινωτός, με την πόλη της Λάρισας στο κέντρο, τους γειτονικούς οικισμούς στα άκρα, και τις βιομηχανικές χρήσεις κατά μήκος των ακτινών, ενώ η γεωργική χρήση της γης, που κυριαρχεί στην ευρύτερη περιοχή, εισχωρεί μεταξύ των ακτινών και φτάνει έως τις παρυφές της πόλης.

Ο σχηματισμός αυτός διαφοροποιείται από την παρουσία άλλων χρήσεων, όπως το στρατιωτικό αεροδρόμιο που καταλαμβάνει σημαντική έκταση δίπλα στην πόλη, ανάμεσα σε δύο βιομηχανικές ζώνες, οι εκτεταμένες στρατιωτικές εγκαταστάσεις, ορισμένες από τις οποίες βρίσκονται μέσα στην πόλη και αρκετά κοντά στο κέντρο της, καθώς και οι εκτάσεις που ανήκουν σε διάφορα ιδρύματα.

9.5 ΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ

α) Επέκταση των περιοχών κατοικίας στην περίμετρο της πόλης με αναπτύξεις εκτός σχεδίου ή με κατατμήσεις της γεωργικής γης με σκοπό την οικοπεδοποίηση.

β) Ανάπτυξη ζωνών κατοικίας εκτός σχεδίου στις Κοινότητες Τερψιθέας και Νίκαιας, κατά μήκος των δρόμων που οδηγούν στους αντίστοιχους οικισμούς και κοντά σε αυτούς.

γ) Επέκταση των γραμμικών αναπτύξεων βιομηχανικών και βιοτεχνικών εγκαταστάσεων κατά μήκος των κυρίων αρτηριών, ιδιαίτερα σε περιοχές που ανήκουν στις γύρω από τη Λάρισα κοινότητες.

δ) Επέκταση των γραμμικών κέντρων εμπορίου και υπηρεσιών κατά μήκος των κυρίων αρτηριών της πόλης.

9.6 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Η συγκρότηση της Λάρισας κατά πολεοδομικές ενότητες (συνοικίες ή γειτονιές) δεν είναι απόλυτα σαφής και αυτό γιατί τα θεσμικά όρια επιρροής των διαφόρων υπηρεσιών δεν συμπίπτουν μεταξύ τους, ούτε και ανταποκρίνονται πάντα στα όρια που προκύπτουν από φυσικούς ή τεχνητούς φραγμούς ή που αντιστοιχούν στην ιστορική εξέλιξη του σχεδίου πόλης. Τη σαφέστερη υποδιαίρεση της πόλης σε συνοικίες παρέχουν οι υφιστάμενοι ισχυροί φραγμοί (παλιά κοίτη Πηνειού, σιδηροδρομικές εγκαταστάσεις, κύριες αρτηρίες, στρατόπεδα, κ.ά.), τα όρια των ενοριών και τα όρια των σχολικών τομέων δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης. (ΓΠΣ, Λάρισας, 1984)

Στη συγκεκριμένη όμως εργασία, θα χρησιμοποιήσουμε ως ζώνες για την ανάλυση και επεξεργασία των στοιχείων, τις ζώνες στις οποίες στηρίχθηκε και η εργασία του ερευνητικού προγράμματος "Κοινωνική διάρθρωση των ελληνικών πόλεων", - "Κοινωνική Διαίρεση στη Λάρισα".

9.7 ΠΥΚΝΟΤΗΤΕΣ

Οι καθαρές πυκνότητες κατά οικοδομικό τετράγωνο είναι μάλλον χαμηλές. Συγκεκριμένα, στη μεγαλύτερη έκταση της πόλης και κυρίως στις νεότερες επεκτάσεις, η πυκνότητα στην πλειονότητα των οικοδομικών τετραγώνων δεν ξεπερνά τους 165 κατ./εκτ., αλλά και στα υπόλοιπα οικοδομικά τετράγωνα δεν ξεπερνά τους 325 κατ./εκτ. Υψηλότερες πυκνότητες παρουσιάζονται μόνο μέσα στα όρια της παλιάς "εντός των τειχών" πόλης, σε μικρό όμως ποσοστό οικοδομικών τετραγώνων. Γενικά, οι πραγματοποιημένοι συντελεστές δόμησης είναι αρκετά χαμηλότεροι από τους θεσμοθετημένους. Η διαφορά στους κεντρικούς τομείς οφείλεται κατά κανόνα στην ύπαρξη πολλών παλιών οικοδομών, που για διάφορους λόγους δεν έτυχε να αντικατασταθούν με νεότερες πολυόροφες οικοδομές, ενώ στους περιμετρικούς τομείς οφείλεται είτε σε μικρό βαθμό ανάπτυξης (άκτιστα οικόπεδα), είτε σε προϋπάρχουσες αυθαίρετες οικοδομές που δεν αντικαταστάθηκαν μετά την ένταξη στο σχέδιο από νεότερες.

Σύμφωνα με αναλυτικούς υπολογισμούς, οι εντός σχεδίου περιοχές της πόλης που ανέρχονται σε 1110 εκτάρια και που συγκεντρώνουν σήμερα πληθυσμό 110.000 κατοίκων, ακόμη και αν διατεθούν οι απαραίτητες εκτάσεις για ικανοποιητική ανάπτυξη κοινωνικής υποδομής, έχουν τη δυνατότητα να δεχτούν 50.000 πρόσθετους κατοίκους. Η εναπομένουσα αυτή χωρητικότητα υπολογίστηκε με τους ισχύοντες τότε συντελεστές δόμησης και με βαθμό κορεσμού 0,67. Σημειώνεται ότι οι κεντρικότερες συνοικίες έχουν σχεδόν φτάσει ή τείνουν να φτάσουν σε αυτό το βαθμό κορεσμού, ενώ άλλες κατά κανόνα περιμετρικές, διαθέτουν ακόμη μεγάλη χωρητικότητα, συχνά πολύ μεγαλύτερη από το σημερινό πληθυσμό τους.

9.8 Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΙΣΟΚΑΤΑΝΟΜΗΣ

Η παράγραφος που ακολουθεί εντάσσεται στην ερευνητική εργασία <<Η κοινωνική διαίρεση στη Λάρισα-Κοινωνικοεπαγγελματική μορφολογία του τόπου

κατοικίας>>. Με βάση αυτή την ανάλυση θα γίνουν κάποιες συγκρίσεις, όσον αφορά τη σχέση της κοινωνικοεπαγγελματικής ταυτότητας μιας περιοχής με το βαθμό που εξυπηρετείται από τα διάφορα μέσα συλλογικής κατανάλωσης.

Η κοινωνικοεπαγγελματική συγκρότηση της Λάρισας δεν παρουσιάζει σημαντική διαφορά από εκείνη των υπόλοιπων πέντε μεγάλων πόλεων, όπως φαίνεται στον πίνακα ΚΕΚ1. Από τις ευρείες κοινωνικοεπαγγελματικές κατηγορίες (ΚΕΚ) που περιλαμβάνονται στο πίνακα, μόνο οι αγρότες παρουσιάζουν ποσοστό σημαντικά μεγαλύτερο των υπόλοιπων πόλεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΕΚ 1. Ποσοστιαία σύνθεση του ενεργού πληθυσμού ανά ευρείες ομάδες ΚΕΚ

ΠΟΛΕΙΣ	ΥΨΗΛΕΣ ΚΕΚ	ΜΕΣΑΙΕ Σ ΚΕΚ	ΚΑΛΛΙΤ ΕΧΝΕΣ	ΧΑΜΗΛ ΤΡΙΤΟΓ	ΑΓΡΟΤΕΣ	ΠΕΡΙΘΩΡ. ΚΕΚ	ΕΡΓΑΤΕΣ ΑΝΕΞΑΡΤ	ΕΡΓΑΤΕΣ ΜΙΣΘΩΤΟΙ
Αθήνα	12.5	38.8	1.8	13.3	0.7	1.2	9.5	22.2
Θεσ/κη	14.4	32.4	1.4	13.1	0.7	1.4	10.6	26.1
Ηράκλειο	10.5	35.4	1.0	15.4	2.5	1.7	12.2	21.3
Λάρισα	10.1	34.5	0.9	10.8	4.6	1.5	12.4	25.2
Πάτρα	10.8	35.6	1.0	12.3	1.3	1.1	11.4	26.4
Βόλος	9.9	32.8	0.9	10.3	3.2	1.7	11.9	29.4

Η επιλογή της κοινωνικοεπαγγελματικής παραμέτρου ως βασικού δείκτη διαίρεσης του αστικού χώρου στηρίζεται στην ιδιότητά της να αποδίδει συνθετικά μια βασική ιεραρχική σχέση που διατρέχει τον κοινωνικό ιστό και η οποία εμφανίζει μεγάλη συνάφεια με άλλες παραμέτρους όπως το εισόδημα ή το μορφωτικό επίπεδο. Η επιλογή αυτή δε σημαίνει κατ' ανάγκη υποτίμηση άλλων παραμέτρων (πολιτισμικών, φυλετικών κλπ.), με την αναγωγή τους σε απλό συμπλήρωμα των κενών που αφήνει η βασική παράμετρος, αλλά προσπάθεια διαμόρφωσης ενός συνολικού σχήματος κοινωνικού διαχωρισμού με βάση μία παράμετρο συνολικής εμβέλειας, έστω και αν το σχήμα αυτό ενδέχεται στη συνέχεια να αναθεωρηθεί σε σημαντικό βαθμό σύμφωνα με άλλες παραμέτρους.

Το επάγγελμα αποδόθηκε με 74 κοινωνικοεπαγγελματικές μεταβλητές ώστε να επιτευχθεί η όσο το δυνατόν πιο λεπτομερής διάκριση μεταξύ των ζωνών ανάλυσης. Οι μεταβλητές αυτές περιέχουν σύνθετη πληροφορία που αναφέρεται στο επάγγελμα, τη θέση στο επάγγελμα και το φύλλο, και αποτελούν

συνδυασμό αναλυτικότερων κατηγοριών της ΕΣΥΕ με γνώμονα την απόδοση της κοινωνικής ιεραρχίας.

Για την επεξεργασία και αξιοποίηση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ένας συνδυασμός παραγοντικής και ταξινομικής ανάλυσης. Η παραγοντική ανάλυση αντιστοιχιών οδήγησε στη σύνθεση των αρχικών μεταβλητών σε ορισμένους βασικούς άξονες, οι οποίοι αποδίδουν τη δομή της κοινωνικοεπαγγελματικής ανισοκατανομής στο χώρο της Λάρισας. Η ταξινομική ανάλυση, στη συνέχεια οδήγησε στην ομαδοποίηση των ζωνών κατοικίας με βάση τη δομή της ανισοκατανομής που προέκυψε από την παραγοντική ανάλυση.

Από την ανάλυση περιεχομένου των αξόνων προέκυψε ότι μόνο τρεις άξονες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την απόδοση της βασικής δομής της αρχικής πληροφορίας, καθώς το περιεχόμενο των υπόλοιπων αξόνων είναι ασαφές.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΕΚ 2. Συνοπτική περιγραφή των τριών βασικών αξόνων

Άξονας	Φυσιογνωμία	Γεωγραφική αναφορά	% πληροφορίας
1	Επαγγελματική ιεραρχία	Κέντρο-περιφέρεια	36
2	Κοινωνικός αποκλεισμός-περιθωριακοί	ΒΑ τμήμα	21
3	Αγροτικό στοιχείο	περιφέρεια-κέντρο	4

Ο βασικότερος των αξόνων αναδεικνύει τη διαφορετική χωροθέτηση του τόπου κατοικίας των υψηλών και μεσαίων ΚΕΚ από τις υπόλοιπες. Διαφαίνεται έτσι ο αστικός χαρακτήρας του κέντρου της Λάρισας σε αντιδιαστολή με τον εργατικό χαρακτήρα των περικεντρικών περιοχών του Ιπποκράτη, της Νεάπολης, της Ανθούπολης, των Λαχανόκηπων και μέρους των Αγ. Σαράντα. Ο δεύτερος άξονας επικεντρώνεται στην χωροθέτηση της περιθωριακής ομάδας των εργατών γης (τσιγγάνοι σε σημαντικό βαθμό), σε τμήμα της Νέας Σμύρνης, όπου και η συγκέντρωσή τους είναι μεγάλη. Τέλος, ο τρίτος άξονας αναφέρεται στη χωροθέτηση του τόπου κατοικίας των αγροτών, που δεν παρουσιάζει σημαντική διακύμανση στις ζώνες της πόλης (οριακά μόνο εμφανίζεται η Φιλιππούπολη ως προνομιακός τόπος εγκατάστασης αυτής της κατηγορίας).

Μια πρώτη χαρτογράφηση, με βάση τους τρεις βασικούς τύπους ζωνών του προηγούμενου πίνακα, δείχνει ότι στη Λάρισα ο κοινωνικός διαχωρισμός

παρουσιάζει κατά βάση δύο ομόκεντρους κύκλους, με το κέντρο της πόλης να χαρακτηρίζεται από τη συγκέντρωση υψηλών και μεσαίων ΚΕΚ και την περιφέρεια -με εξαίρεση ένα τμήμα στα ΝΔ- από τη συγκέντρωση εργατικών-λαϊκών ΚΕΚ. (Χάρτης ΚΕΚ1)

Ανάλογη κοινωνικοεπαγγελματική διαίρεση παρουσίαζε η πόλη κατά το τέλος της δεκαετίας του '70, με την εγκατάσταση των υψηλών ΚΕΚ στο κέντρο και των εργατικών ΚΕΚ στο βορρά. Μεταξύ των δύο αυτών πόλων τοποθετούνται οι υπόλοιπες συνοικίες, των οποίων η φυσιογνωμία προσέγγιζε εκείνη του μέσου όρου της πόλης (Τσουγιόπουλος, 1981).

Η περιορισμένη αλλαγή του σχήματος κοινωνικής διαίρεσης της πόλης κατά την περίοδο 1977-1991 συνίσταται κυρίως στο ότι οι υψηλές και μεσαίες ΚΕΚ διεύρυναν την παρουσία τους στις περιοχές του κέντρου και στη ΝΔ επέκταση της πόλης. Παράλληλα, ο κοινωνικός διαχωρισμός εντάθηκε και λόγω της απόκλισης από το μέσο όρο των περισσότερων από τις περιφερειακές συνοικίες.

Χάρτης ΚΕΚ 1. Συνοπτική απόδοση κοινωνικοεπαγγελματικού διαχωρισμού

9.9 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Στις περιοχές των υψηλών και μεσαίων ΚΕΚ, οι κάτοικοι είναι κυρίως ντόπιοι, απόγονοι νοικοκυριών που εγκαταστάθηκαν εκεί από το 1900. Η περιοχή της επέκτασης δημιουργήθηκε πριν από 15 χρόνια περίπου και όσοι εγκαταστάθηκαν εκεί δεν έχουν κοινό τόπο καταγωγής. Η Νεράιδα είναι επίσης συνοικία που συγκροτήθηκε πρόσφατα και φιλοξενεί πληθυσμό από όλη την Ελλάδα. Στις συνοικίες μεγάλης συγκέντρωσης εργατικών στρωμάτων, και πιο συγκεκριμένα στις συνοικίες Πυροβολικά, Ηπειρώτικα, Ανθούπολη, Νεάπολη, Ιπποκράτης, στο βόρειο τμήμα του Αγίου Γεωργίου και στους Αμπελόκηπους (Ταμπάκικα - το παλιό ιστορικό κέντρο της Λάρισας), την πλειονότητα των κατοίκων αποτελούν παλιννοστούντες από την Ανατολική Ρωμυλία στους οποίους παραχωρήθηκαν εκτάσεις, βλάχοι, караγκούνηδες, σαρακατσάνοι και πρόσφατα Αγιώτες, Τυρναβίτες και Βολιώτες. Οι υπόλοιπες περιοχές έχουν μικτό πληθυσμό.

Οι μικτές κοινωνικοεπαγγελματικές περιοχές βρίσκονται στις παρυφές του κέντρου, (Σταθμός, τμήμα των Αγίων Σαράντα και του Αγίου Κωνσταντίνου, της Νεράιδας και της Νέας Πολιτείας. Στη συνοικία του Σταθμού η πλειονότητα των κατοίκων κατάγεται από τη Μικρά Ασία και την Ανατολική Μακεδονία.

Οι χαμηλές ΚΕΚ του τριτογενή τομέα, συγκεντρώνονται κυρίως στο κέντρο και στην περιφερειακή περιοχή στο βορειοδυτικό τμήμα της πόλης.

Οι αγρότες εκπροσωπούνται σε όλες τις περιοχές της πόλης αλλά ιδιαίτερα συγκεντρώνονται στις συνοικίες Τούμπας, Αγίου Γεωργίου, Φιλιππούπολης και Λειβαδακίου. Στις δύο τελευταίες εγκαταστάθηκαν πρόσφυγες από την Ανατολική Ρωμυλία, ενώ τα τελευταία χρόνια έχουν εγκατασταθεί και πολλοί βορειοηπειρώτες. Στις υπόλοιπες, κατοικεί ένας σημαντικός αριθμός αγροτών που προέρχονται από τα χωριά του νομού. Άλλωστε, όλες οι παραπάνω περιοχές συνορεύουν με καλλιεργήσιμες εκτάσεις υψηλής παραγωγικότητας.

Οι περιθωριακές ΚΕΚ βρίσκονται συγκεντρωμένες σε τμήμα της Νέας Σμύρνης. Είναι κυρίως τσιγγάνοι, ενώ το κύριο τμήμα των κατοίκων αποτελούν πρόσφυγες της Μικράς Ασίας.

Οι μετανάστες από τους γειτονικούς νομούς των Τρικάλων και της Καρδίτσας οδηγήθηκαν στο νότιο και νοτιοδυτικό τμήμα της Λάρισας και είναι κυρίως εργάτες. Σε εθνικό επίπεδο η πόλη έχει αντλήσει πληθυσμό κυρίως από την ενδοχώρα του νομού Λάρισας, αλλά και από τους νομούς Τρικάλων, Καρδίτσας, Πιερίας, Φθιώτιδας, Γρεβενών και Κοζάνης (Τσουγιόπουλος, 1981, σ. 126-130).

Η Λάρισα, όπως όλες σχεδόν οι ελληνικές πόλεις, έχει σε μεγάλο βαθμό συγκροτηθεί πρόσφατα και σε αρκετά σύντομο χρονικό διάστημα. Η συγκρότηση του χώρου της πόλης, που φέρει σαφή ίχνη του τόπου καταγωγής των κατοίκων, παραπέμπει στις κλασικές διαδικασίες της ελληνικής αστικοποίησης. Δεν εμφανίζεται άμεση συσχέτιση μεταξύ τόπων καταγωγής και ΚΕΚ, αλλά κυρίως μεταξύ εποχής εγκατάστασης στην πόλη και ΚΕΚ. Η συσχέτιση αυτή παρατηρείται και σε άλλες ελληνικές πόλεις και ιδιαίτερα στην Αθήνα (Μαλούτας, 1990. 46-49), με τους παλαιότερους κατοίκους (οι οποίοι στη Λάρισα είναι κάτοικοι του κέντρου) να παραπέμπουν στις υψηλότερες ΚΕΚ. Παράλληλα, οι υψηλές και μεσαίες ΚΕΚ διευρύνουν την εδαφική κυριαρχία τους σε ζώνες πρόσφατης συγκρότησης, μακριά από περιοχές όπου ο κοινός τόπος καταγωγής των κατοίκων είναι ακόμη πρόδηλος. Ο κοινός τόπος καταγωγής αποτελεί έμμεσο δείκτη παρουσίας παραδοσιακών διαδικασιών στέγασης, οι οποίες διαμορφώνουν δομές που εμποδίζουν τον κοινωνικό διαχωρισμό, καθώς εμποδίζουν την ομαλή λειτουργία των μηχανισμών αγοράς γης και κατοικίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

10.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Βασική πηγή στοιχείων αποτέλεσαν : μια εργασία που πραγματοποιήθηκε από το ΤΕΕ τμήμα Κεντρικής Δυτικής Θεσσαλίας, με θέμα 'Διδακτηριακό πρόβλημα της Εκπαίδευσης στη Λάρισα', ο Δήμος Λάρισας, οι υπηρεσίες Νομαρχίας της Λάρισας, η ΕΣΥΕ, και η επί τόπου έρευνα. Τα καταγραφέντα στοιχεία αναφέρονται στο έτος 1998, ενώ τα πληθυσμιακά δεδομένα ελήφθησαν από την απογραφή του 1991. Το γεγονός ότι τα στοιχεία ήταν δύσκολο να συλλεχθούν από μια και μόνο υπηρεσία, δημιουργεί κάποιο πρόβλημα προς τα ποσοτικά δεδομένα.

Όπως ήδη έχει αναφερθεί στην εισαγωγή, για την ανάλυση των εν λόγω στοιχείων, ο Δήμος Λάρισας χωρίστηκε σε 49 περιοχές - ζώνες, με παραπλήσιο μέγεθος και όμοια χαρακτηριστικά. Οι ζώνες αυτές συγκροτήθηκαν από την ερευνητική ομάδα με επικεφαλή το κ. Θ.Μαλούτα και στα πλαίσια της εργασίας 'Η Κοινωνική Διαίρεση στη Λάρισα', με βάση τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, ώστε το, κατά τεκμήριο, ενιαίο πολεοδομικό ύψος να αντιστοιχεί ως ένα βαθμό και σε ενιαίο κοινωνικό περιεχόμενο. Οι 49 ζώνες κατοικίας που χρησιμοποιήθηκαν στην ανάλυση εμφανίζονται στο χάρτη Ε1.

Από τεχνική άποψη, η μέθοδος ανάλυσης βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στη χρήση του δείκτη χωροθέτησης, ο οποίος όπως αναφέρεται επίσης στην εισαγωγή, μετράει τη σχετική συγκέντρωση μιας ποσότητας σε μία ζώνη, ή το σχετικό ύψος ενός ποιοτικού δείκτη σε σύγκριση με τα μέσα μεγέθη για το σύνολο του Δήμου Λάρισας. Στην περίπτωση ομοιόμορφης κατανομής, οι δείκτες προσεγγίζουν τη μονάδα. Από την κατασκευή του ο δείκτης χωροθέτησης βασίζεται σε κάποιο μέτρο, το οποίο πρέπει να αποτελεί το κριτήριο <<κανονικής>>, ομοιόμορφης κατανομής. Στους ποσοτικούς δείκτες για την παροχή υποδομής, το μέτρο που χρησιμοποιήθηκε ήταν ο πληθυσμός μαθητικών ηλικιών στην αντίστοιχη ζώνη. Για τους ποιοτικούς δείκτες το μέτρο ήταν ο πραγματικός αριθμός των μαθητών που φοιτούν στη πρωτοβάθμια και γενική μέση εκπαίδευση. Η δομή του δείκτη, στις δυο περιπτώσεις, φαίνεται στα

επόμενα δύο παραδείγματα, για την παροχή αιθουσών και για τον αριθμό μαθητών ανά αίθουσα.

α) Ποσοτικός δείκτης χωροθέτησης της υποδομής στη ζώνη X

$$\frac{\text{αίθουσες στη ζώνη X} / \text{πληθυσμός μαθητικών ηλικιών στη ζώνη X}}{\text{αίθουσες στο Δήμο Λάρισας} / \text{πληθυσμός μαθητικών ηλικιών στο Δήμο Λάρισας}}$$

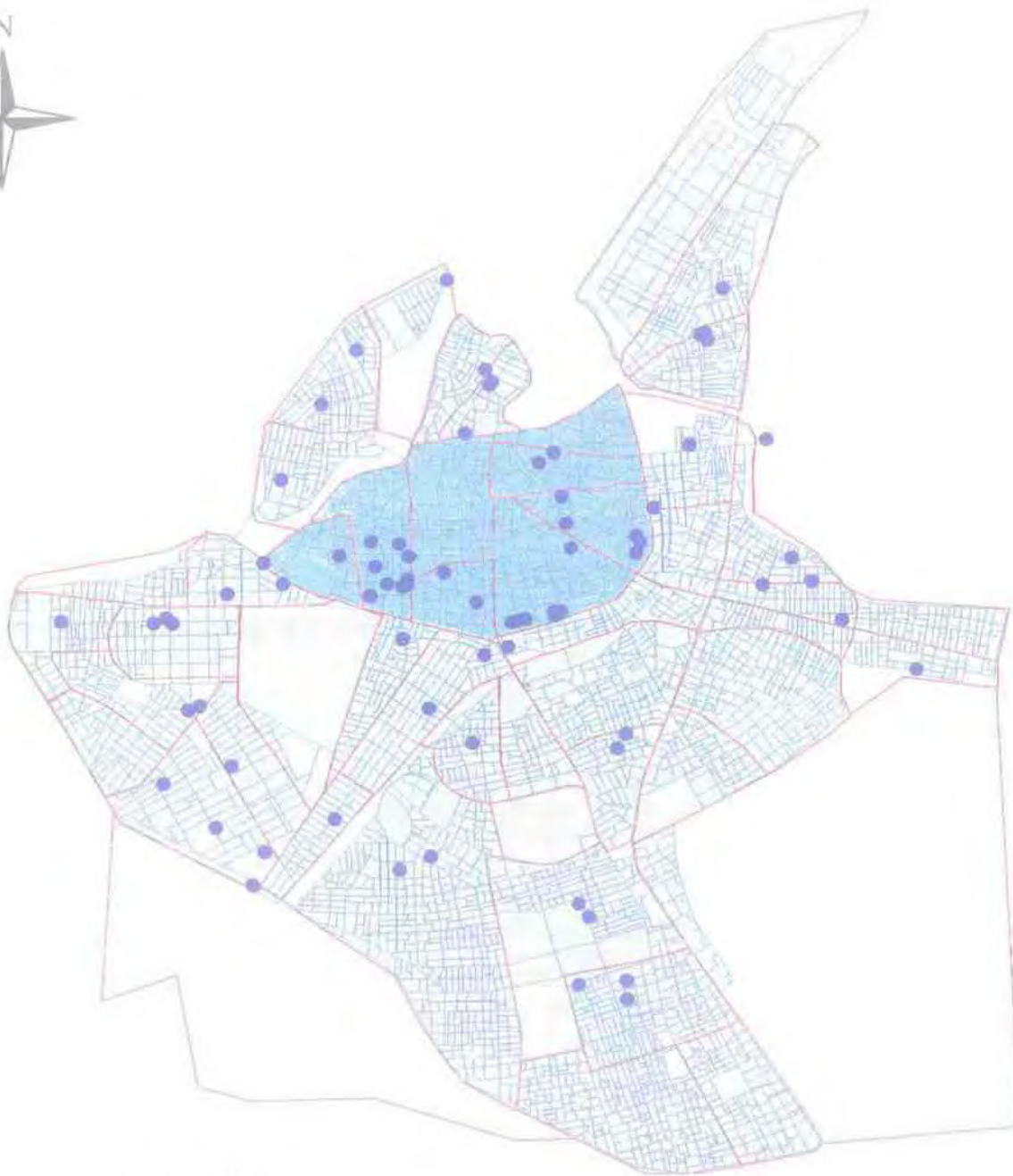
β) Ποιοτικός δείκτης χωροθέτησης της υποδομής στη ζώνη X

$$\frac{\text{μαθητές στη ζώνη X} / \text{αίθουσες στη ζώνη X}}{\text{μαθητές στο Δήμο Λάρισας} / \text{αίθουσες στο Δήμο Λάρισας}}$$

Ένα πρόβλημα το οποίο παρουσιάστηκε , ήταν όπως αναφέρθηκε η πιστότητα και η αντιφατικότητα των στοιχείων από τις διαφορετικές υπηρεσίες, που ίσως αυτό να οφείλεται κατά προσωπική άποψη, και από την συστέγαση των διάφορων σχολικών μονάδων, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατόν οι υπηρεσίες να δώσουν ακριβή στοιχεία π.χ. για τον αριθμό αιθουσών ανά κτίριο. Δηλαδή, σε ορισμένες περιπτώσεις δινόταν αριθμός αιθουσών υπερδιπλάσιος από τον πραγματικό αριθμό, και αυτό διότι στο συγκεκριμένο κτιριακό συγκρότημα συστεγαζόταν δύο ή και τρία σχολεία μαζί (π.χ. σε ένα σχολείο δινόταν πληροφορία για 176 μαθητές αντιστοιχούσαν 58 αίθουσες, πράγμα αδύνατο). Αυτό το πρόβλημα αντιμετωπίστηκε με το να καταγραφούν ξεχωριστά τα διάφορα τμήματα ανά τάξη στο κάθε σχολείο, έτσι ώστε να εξακριβωθεί πόσες τελικά αίθουσες απασχολούσε το κάθε σχολείο, και αθροίζοντας στη συνέχεια τις αίθουσες είχαμε τον ακριβή αριθμό αιθουσών ανά ζώνη, όπου είχε προηγηθεί η ίδια διαδικασία για τον αριθμό μαθητών. Στον πίνακα E.1 φαίνεται ο αριθμός μαθητών και ο αριθμός αιθουσών ανά ζώνη, ενώ παράλληλα παρουσιάζονται και οι σχολικές μονάδες ανά ζώνη, ενώ στην επόμενη σελίδα παρουσιάζεται ο χάρτης E.2 με όλες τις κτιριακές εγκαταστάσεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στον Πίνακα E.1.1 παρουσιάζονται οι κωδικοί ID που έχουν δοθεί ανά σχολικό κτίριο κατά την

χαρτογράφηση, και οι οποίοι είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν περισσότερες από μία σχολικές μονάδες, όπως έχει αναφερθεί και στη παράγραφο 1.3 της εισαγωγής.

ΧΑΡΤΗΣ Ε2: ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

0

1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Όρια ζωνών

Κέντρο

Σχολικές Μονάδες

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΟΒΑΘΡΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.1

ΖΩΝΗ	ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ
1	51,60,	53	2
2	10,16,54,64	1791	67
3	55	43	2
4	-	0	-
5	29,46	444	26
6	2,17,27,53	2818	119
7	9	1191	46
8	-	0	-
9	-	0	-
10	5,15,,23,24,25,26,49	2895	113
11	1,4,31,32,47,71,80	3541	108
12	33,62	516	28
13	41	120	12
14	20,44	571	27
15	10	925	35
16	-	0	-
17	-	0	-
18	18,28	995	43
19	63,65	44	5
20	42,50	485	30
21	-	0	-
22	-	0	-
23	8	298	15
24	-	0	-
25	-	0	-
26	-	0	-
27	-	0	-
28	7	1267	49
29	70	39	1
30	34	427	26
31	43	371	14
32	0	0	-
33	52	24	2
34	-	0	-
35	11,40	514	24
36	22,56	87	13
37	38	273	26
38	30	418	26
39	3,14,37,48	1936	87
40	35,45	300	12
41	39	281	14
42	6,36	1335	61
43	-	0	-
44	19,61	524	28
45	-	0	-
46	-	0	-
ΣΥΝΟΛΟ		24526	1061

Πηγή : Ιδία Επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε1.1

ID	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ
1			1 15	1
2	9 44	10 39 43	2	2
3			3	3
4			4	4
5			5	5 3ΤΕΛ
6			6 8	6
7	8 42	19 24	9	7
8			7	
9	19 30	15	14	9
10	25	27	10	10
11				ΕΠΑ
14				1ΤΕΛ 2-3ΤΕΣ
15				2ΤΕΛ
16		20 38	12	8
17				4ΤΕΛ
18			11	11
19	21 51	13	13	
20		14	ΕΣΠΕΡΙΝΟ	
22			ΜΟΥΣΙΚΟ	
23	14 18 38	1		
24		3		
25		41		
26		35		
27		5 36		
28	2 31	11 33		
29		6 29		
30	39 59	21 34		
31		2 28		
32	5	4 8 37		
33	11 34	7 30		
34	20 43	16 32		
35		9 40		
36	13 49	25		
37	1 ΕΙΔΙΚΟ	1 ΕΙΔΙΚΟ		
38	27	18 42		
39	29	26		
40	17 50	22		
41	22	31		
42	48	12 23		
43	4 47	17		
44	1 26			
45	3 46			
46	7 32			
47	41			
48	24 53			
49	33			
50	23 52			
51	37			
52	40			
53	15 45			
54	16			
55	12			
56	56			
60	55			
61	57			
62	60			
63	35			
64	61			
65	10			
70	6			
71	36 54			
80	28			

Πηγή : Ίδια επεξεργασία

10.2 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ

Ο νομός Λάρισας είναι από τους πλέον υποβαθμισμένους νομούς της χώρας στο θέμα της επάρκειας διδακτηρίων τόσο στην Πρωτοβάθμια όσο και στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ελλείψεις διδακτηρίων υπάρχουν σε όλο το νομό, στην πόλη όμως της Λάρισας το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξύ αφού υπάρχουν πολλά σχολεία τα οποία λειτουργούν με εναλλασσόμενο ωράριο δηλαδή μια εβδομάδα πρωί και την επόμενη απόγευμα. Σε άλλες περιπτώσεις όπως το 5^ο Γυμνάσιο - Λύκειο Λάρισας, τα σχολεία είναι πρωινά ενώ παράλληλα άλλα σχολεία λειτουργούν σε μόνιμη απογευματινή βάρδια στο ίδιο διδακτήριο.

Στην ανέγερση νέων διδακτηρίων και γενικά στην εκτέλεση των σχολικών έργων υπάρχουν καθυστερήσεις οι οποίες πολλές φορές δεν δικαιολογούνται εφόσον υπάρχουν τα απαραίτητα κονδύλια.

Το σημαντικότερο όμως πρόβλημα είναι η έλλειψη κατάλληλων οικοπέδων τόσο στο κέντρο της πόλης της Λάρισας όσο και στην περιφέρεια. Στο σημείο αυτό υπάρχει σημαντική καθυστέρηση στην εξεύρεση και αγορά των κατάλληλων οικοπέδων και χώρων για διδακτήρια. Ακόμα καθυστερεί και η απόδοση οικοπέδων που ανήκουν σήμερα σε στρατιωτικές μονάδες με σκοπό την ανέγερση διδακτηρίων παρά τις προσπάθειες που καταβάλλουν για το σκοπό αυτό οι συνδικαλιστικοί φορείς των εκπαιδευτικών και των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων. Στο κέντρο της πόλης της Λάρισας εξαιτίας του κορεσμού από πλευράς δόμησης και της έλλειψης ελεύθερων οικοπέδων είναι πλέον σχεδόν αδύνατη η εξεύρεση χώρων για διδακτήρια.

Για τις συνοικίες της πόλης όμως υπάρχει η δυνατότητα με δωρεές και παραχωρήσεις από κατάλληλους φορείς ή με αγορές από πλευράς του Δημοσίου να επιλυθεί το πρόβλημα. Σαν στόχος στην προσπάθεια αυτή πρέπει να είναι η δημιουργία σε κάθε συνοικία Νηπιαγωγείου, Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου τα οποία θα στεγάζονται σε δικό τους διδακτήριο. Παράλληλα να λειτουργούν μόνιμα με πρωινό ωράριο ώστε να αποφεύγεται η άσκοπη μετακίνηση των μαθητών και η λειτουργία των σχολείων να εναρμονισθεί με τα προηγμένα ευρωπαϊκά πρότυπα. Παρόλα αυτά το πρόβλημα της έλλειψης οικοπέδων για την ανέγερση διδακτηρίων στην πόλη της Λάρισας υπάρχει από παλιά, και σε συνδυασμό με την έλλειψη της κατάλληλης πολιτικής και τον κακό

προγραμματισμό, που δεν επέτρεψαν τόσο για τις τρέχουσες όσο και για τις μελλοντικές ανάγκες, είχαν σαν αποτέλεσμα την περαιτέρω όξυνσή του.

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στα προβλήματα στέγασης που αντιμετωπίζει η Τεχνική και Επαγγελματική εκπαίδευση Από τα τέσσερα Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια (ΤΕΛ) της πόλης της Λάρισας μόνον το ένα - το 1^ο ΤΕΛ Λάρισας - μεταφέρθηκε μετά από προσπάθειες δεκαετιών σε δικό του διδακτήριο. Παρά το γεγονός αυτό στο ίδιο διδακτήριο συστεγάζονται το Πολυκλαδικό Λύκειο Λάρισας και το ΙΕΚ Λάρισας, δημιουργώντας έτσι σοβαρά λειτουργικά προβλήματα, αφού ανατρέπει έτσι την αρχή της αποκλειστικής χρήσης του κτιρίου από ένα σχολείο. Στις υπόλοιπες επαρχίες του νομού του νομού τα προβλήματα είναι λιγότερα και αφορούν κυρίως την έλλειψη αύλειου χώρου, χώρων για ειδικά μαθήματα, τεχνολογικό εξοπλισμό κ.ά.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η παρούσα ανάλυση γίνεται με βάση τα σημερινά στοιχεία του μαθητικού πληθυσμού. Επίσης με βάση τον αριθμό των μαθητών ανά τμήμα ο οποίος ισχύει σήμερα.

Όσον αφορά όμως στο μέλλον, τα στοιχεία τα οποία θα επηρεάσουν το διδακτηριακό είναι τα εξής :

⇒ Η μείωση του μαθητικού δυναμικού λόγω υπογεννητικότητας, ιδιαίτερα στην επαρχία. Η πόλη της Λάρισας φαίνεται ότι θα διατηρήσει για μεγάλο διάστημα σταθερό το μαθητικό δυναμικό λόγω της εσωτερικής μετανάστευσης. Αυτό σημαίνει ότι το βάρος πρέπει να ριχθεί στην πόλη της Λάρισας. Όσον αφορά στα δημοτικά σχολεία της επαρχίας αναγκαία φαίνεται η σύμπτυξη των μικρότερων σχολείων με τα μεγαλύτερα κοντινά Δημοτικά ώστε να μπορούν σε όλα τα σχολεία να διδαχθούν οι μαθητές αγγλικά, γυμναστική και άλλα αντικείμενα από εξειδικευμένο προσωπικό. Αυτό βέβαια με την προϋπόθεση της εξασφάλισης της μεταφοράς των μαθητών με την φροντίδα του κράτους ακόμη και με ενοικίαση ταξί, όπου αυτό χρειάζεται.

⇒ Ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα. Οι υπολογισμοί γίνονται με δεδομένο ότι ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα είναι 35 για τα Γυμνάσια - Λύκεια και 30 για Δημοτικά. Όμως τα διεθνή στάνταρ, τα οποία και εφαρμόζονται στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι 25 μαθητές ανά τμήμα. Αν αυτή την στιγμή επιχειρούσαμε μείωση των μαθητών ανά τμήμα μέσα στην πόλη της Λάρισας, όλα τα σχολεία θα λειτουργούσαν σε διπλή βάρδια. Όμως μείωση των

μαθητών ανά τμήμα είναι επιτακτική ανάγκη για την αύξηση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

⇒ Το γεγονός ότι πρέπει να αναπτυχθεί περισσότερο η Τεχνική και Επανελλιατική εκπαίδευση, ώστε οι μαθητές να έχουν τα κατάλληλα εφόδια για να εξασκήσουν ένα επάγγελμα. Αντί για αυτό σήμερα οι περισσότεροι τελειώνουν το Γενικό Λύκειο και όταν αποτύχουν να περάσουν στο Πανεπιστήμιο, πράγμα το οποίο συμβαίνει με τους περισσότερους υποψηφίους είναι απλώς ανειδίκευτοι άνεργοι. Η ανάπτυξη όμως των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων ή του Ενιαίου Λυκείου θα έχει μεγάλο κόστος διότι χρειάζονται να γίνουν πολλά εργαστήρια τα οποία δεν υπάρχουν στα Γενικά Λύκεια. Όμως φαίνεται ότι η εξέλιξη βαδίζει προς την ανάπτυξη αυτών των Λυκείων, με αργό αλλά σταθερό ρυθμό.

10.3 ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ-ΠΟΙΟΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ Δ.ΛΑΡΙΣΑΣ

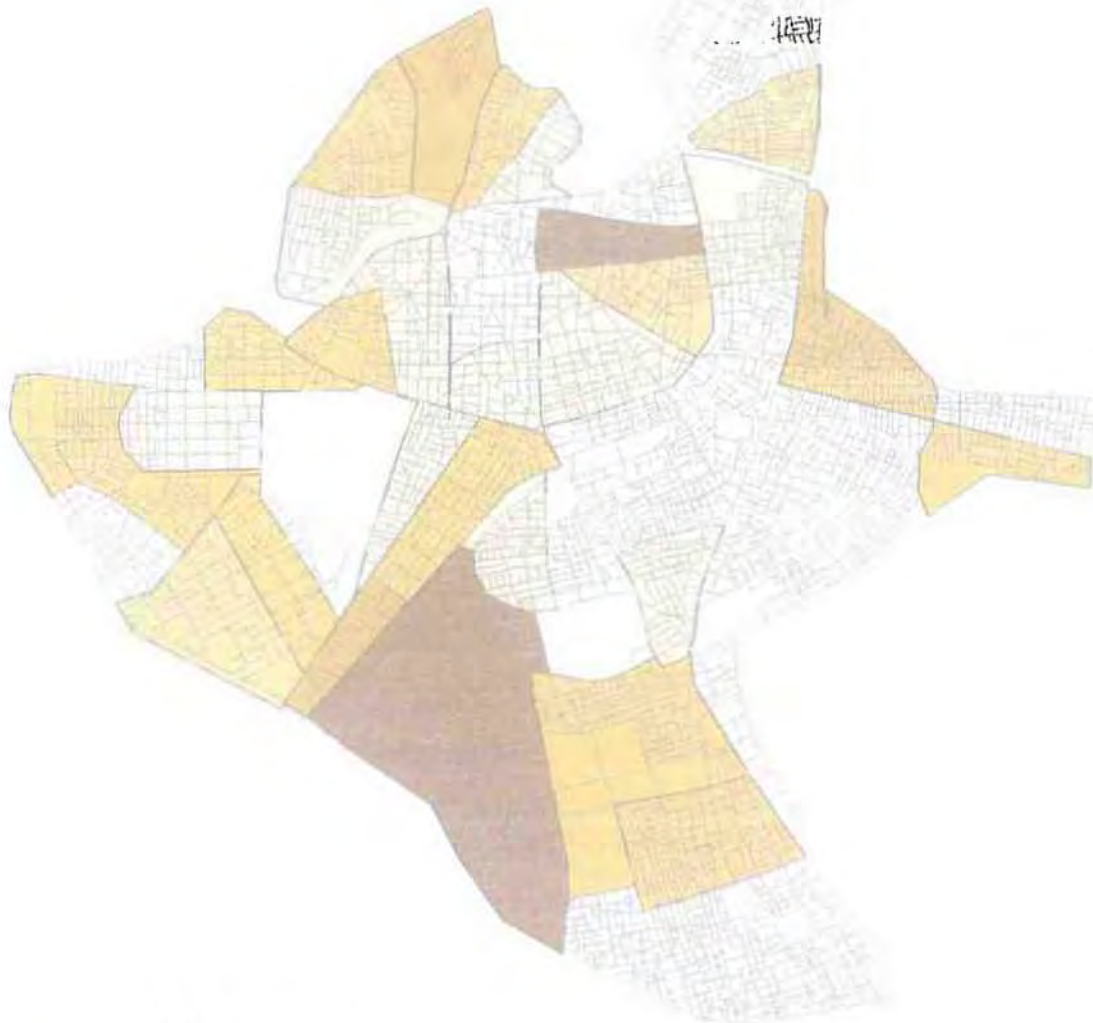
Σύμφωνα με όσα έχουμε προαναφέρει, στο επίπεδο της δημοτικής και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης η κατανομή των ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών, ιδιαίτερα στο δημόσιο τομέα, θα έπρεπε να εμφανίζεται σαφώς ομοιόμορφη στις διάφορες ζώνες και σε ορισμένους δείκτες εξισορροπητική απέναντι στις ανισότητες που προκαλεί ο ιδιωτικός τομέας. Στην πραγματικότητα, όμως, εάν εξετάσουμε τους δείκτες χωροθέτησης που αφορούν την κατανομή ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων του δημόσιου τομέα παρατηρούμε ότι η διάρθρωση παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις από το μέσο επίπεδο, οι οποίες για την υποδομή σε αίθουσες τουλάχιστον είναι αρκετά σημαντικές (Πίνακας Ε.2)

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.2 ΠΟΙΟΤΙΚΟΙ & ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ

ΖΩΝΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΠΟΣΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ
1	53	2	0.872	1.146
2	1791	67	0.865	1.156
3	43	2	1.075	0.930
5	444	26	1.354	0.739
6	2818	119	0.976	1.024
7	1191	46	0.893	1.120
10	2895	113	0.902	1.108
11	3541	108	0.705	1.418
12	516	28	1.254	0.797
13	120	12	2.312	0.433
14	571	27	1.093	0.915
15	925	35	0.875	1.143
18	995	43	0.999	1.001
19	44	5	2.627	0.381
20	485	30	1.430	0.699
23	298	15	1.164	0.859
28	1267	49	0.894	1.119
29	39	1	0.593	1.687
30	427	26	1.408	0.710
31	371	14	0.872	1.146
33	24	2	1.926	0.519
35	514	24	1.079	0.926
36	87	13	3.454	0.290
37	273	26	2.202	0.454
38	418	26	1.438	0.695
39	1936	87	1.039	0.963
40	300	12	0.925	1.082
41	281	14	1.152	0.868
42	1335	61	1.056	0.947
44	524	28	1.235	0.810
ΣΥΝΟΛΟ	24526	1061	1.00	1.00

Πηγή :Ιδία Επεξεργασία

Ο μέσος όρος του ποσοτικού δείκτη χωροθέτησης είναι 1,289 ενώ η ανώτερη και η κατώτερη τιμή είναι 3,454 στη ζώνη 36 και 0,593 στη ζώνη 29 αντίστοιχα. Παρουσιάζεται μια απόκλιση μεταξύ κατώτερου (ζώνη 29) και ανώτερου (ζώνη 36) ίση με 482,46%, ενώ η απόκλιση του κατώτερου από το μέσο όρο είναι ίση με 117,36%. Όμως θα ήταν πιο αποτελεσματικό να θεωρήσουμε ως ανώτερη τιμή αυτή της ζώνης 19 με τιμή 2.627 και κατώτερη τιμή αυτή της ζώνης 11 με τιμή 0,705 και αυτό γιατί οι ζώνες αυτές αντιπροσωπεύονται και από δημοτική αλλά και από δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ οι προηγούμενες τιμές ήταν ειδικές περιπτώσεις (στη ζώνη 36 βρίσκεται το Μουσικό Γυμνάσιο της πόλης, το οποίο μόλις πρόσφατα τέθηκε σε λειτουργία,

0 1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

0.5 - 0.95
0.95 - 1.05

1.05 - 2
2 - 3

3 - 4.5

Ποσοτικός δείκτης χωροθέτησης

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΟΒΑΘΡΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

ΧΑΡΤΗΣ Ε3.2 : ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

0 1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

0.25 - 0.95

0.95 - 1.05

1.05 - 2 Ποιοτικός δείκτης χωροθέτησης

2 - 4

4 - 8

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

και οι απαιτήσεις στο συγκεκριμένο κτίριο είναι διαφορετικές από τα άλλα σχολεία για ευνόητους λόγους, ενώ στη ζώνη 29 είχαμε αντιπροσώπευση από μια σχολική μονάδα η οποία ήταν νηπιαγωγείο). Έτσι η απόκλιση μεταξύ κατώτερης τιμής (0,705) και ανώτερης τιμής (2,627) για τον ποσοτικό δείκτη χωροθέτησης είναι τώρα ίση με 272,62%, ενώ η απόκλιση της κατώτερης τιμής από το μέσο όρο είναι ίση με 82,37%.

Ο μέσος όρος του ποιοτικού δείκτη χωροθέτησης είναι 0,903 ενώ η ανώτερη και κατώτερη τιμή είναι 1,687 και 0,29 αντίστοιχα. Παρουσιάζεται μια απόκλιση μεταξύ κατώτερου και ανώτερου ίση με 481,7%, ενώ η απόκλιση του κατώτερου από το μέσο όρο είναι ίση με 211,38. Όμως για τους λόγους που ήδη αναφέρονται παραπάνω η ανώτερη τιμή (1,418) έχει απόκλιση από τη κατώτερη (0,381), ίση με 272,18% και η απόκλιση της κατώτερης τιμής από το μέσο όρο είναι ίση με 137%.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.3

	<i>Ποσοτικός Δείκτης Χωροθέτησης</i>	<i>Ποιοτικός Δείκτης Χωροθέτησης</i>
<i>Μ. Ο.</i>	1,289	0,903
<i>Μέγιστη τιμή</i>	2,627(19)	1,418(11)
<i>Κατώτερη τιμή</i>	0,705(11)	0,381(19)

Πηγή : Ιδία Επεξεργασία

Αυτό που είναι αξιοσημείωτο και ενδιαφέρον είναι ότι στη ζώνη 9, που είναι η κεντρικότερη ζώνη του Δήμου Λάρισας, δεν υπάρχει κανένα σχολικό κτίριο, ενώ έχουμε έντονη παρουσίαση στις περιμετρικές ζώνες 11,29 και 10.

Οι ανισότητες που εμφανίζονται, πρέπει να οφείλονται σε λόγους που δεν ανήκουν μόνο έμμεσα στην ταξική πολιτική πρακτική των σχετικών κρατικών φορέων. Οφείλονται κατά τη γνώμη μας, στο γεγονός ότι στις κεντρικές πιο πυκνοδομημένες και παλιές οικιστικές ζώνες, όπου το απόθεμα των σχολικών κτιρίων είναι παλιό και δεν επεκτείνεται λόγω στενότητας χώρου και υψηλού

κόστους γης, συγκεντρώνονται και τα ενδιάμεσα στρώματα όπως π.χ. τη ζώνη 11. Έμμεσα, αυτοί οι αντικειμενικοί περιορισμοί δημιουργούν κάποια κοινωνική ανισότητα σε ένα σύστημα που κατ' αρχήν φαίνεται να μη μεροληπτεί ταξικά, τουλάχιστον όσον αφορά τους ποσοτικούς δείκτες αριθμού σχολικών μονάδων και αριθμού αιθουσών.

Οι ανισότητες που παρατηρήθηκαν στους προηγούμενους δείκτες οφείλονται όμως και στη συγκέντρωση μαθητών από άλλες περιοχές της πόλης. Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα στον παρακάτω πίνακα, ο οποίος δείχνει τον αριθμό μαθητών που φοιτούν σε κάθε ζώνη και τον αριθμό μαθητών που κατοικούν σε κάθε ζώνη. Ο αριθμός μαθητών που κατοικεί στη κάθε ζώνη δεν είναι διαθέσιμος από καμιά στατιστική υπηρεσία, με αποτέλεσμα να έχει υπολογιστεί βάσει προτύπων και στο πίνακα αναφέρεται ως προβλεπόμενος πληθυσμός. Ο κίνδυνος ο οποίος φαινόταν αρχικά να υπάρχει, ήταν το ποσοστό λάθους μεταξύ του συνολικού πληθυσμού μαθητών, και του λεγόμενου <<προβλεπόμενου>>, αλλά τελικά, από σύμπτωση οι αντίστοιχες τιμές ήταν 24.526 και 24.761, με ποσοστό λάθους 0,5%.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.4

ΖΩΝΗ	ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	Γ/Δ
A	B	Γ	Δ	Ε
1	51,60,	53	897	0.06
2	10,16,54,64	1791	227	7.90
3	55	43	638	0.07
4	-	0	518	0.00
5	29,46	444	1170	0.38
6	2,17,27,53	2818	1301	2.17
7	9	1191	704	1.69
8	-	0	279	0.00
9	-	0	2695	0.00
10	5,15,,23,24,25,26,49	2895	1683	1.72
11	1,4,31,32,47,71,80	3541	1828	1.94
12	33,62	516	830	0.62
13	41	120	200	0.60
14	20,44	571	720	0.79
15	10	925	462	2.00
16	-	0	366	0.00
17	-	0	260	0.00
18	18,28	995	599	1.66
19	63,65	44	468	0.09
20	42,50	485	297	1.64
21	-	0	112	0.00
22	-	0	174	0.00
23	8	298	140	2.13
24	-	0	108	0.00
25	-	0	91	0.00
26	-	0	703	0.00
27	-	0	660	0.00
28	7	1267	315	4.02
29	70	39	495	0.08
30	34	427	879	0.49
31	43	371	466	0.80
32	0	0	267	0.00
33	52	24	373	0.06
34	-	0	236	0.00
35	11,40	514	442	1.16
36	22,56	87	144	0.61
37	38	273	226	1.21
38	30	418	653	0.64
39	3,14,37,48	1936	384	5.05
40	35,45	300	549	0.55
41	39	281	146	1.92
42	6,36	1335	256	5.22
43	-	0	276	0.00
44	19,61	524	356	1.47
45	-	0	53	0.00
46	-	0	119	0.00
ΣΥΝΟΛΟ		24526	24761	0.99

Πηγή : Ιδία Επεξεργασία

Σε αυτόν το πίνακα παρατηρούμε το εξής φαινόμενο : Υπάρχουν ζώνες στις οποίες συγκεντρώνονται ριζικά περισσότεροι μαθητές από όσους δικαιολογεί ο εκεί πληθυσμός (π.χ. στη ζώνη 2 κατοικούν 227 μαθητές, ενώ φοιτούν 1791 μαθητές, δηλαδή 8πλάσιος αριθμός), αλλά και το αντίστροφο. Το φαινόμενο αυτό παρουσιάζεται χαρτογραφικά στον χάρτη Ε.3, όπου διαπιστώνουμε για κάθε ζώνη αν έχουμε εισροή ή εκροή μαθητικού δυναμικού.

10.4 ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στην πόλη της Λάρισας λειτουργούν σήμερα 44 Δημοτικά Σχολεία και 61 Νηπιαγωγεία.

Στους παρακάτω πίνακες περιγράφονται αναλυτικά όλα τα στοιχεία που αφορούν στις σχολικές μονάδες των δημοτικών και νηπιαγωγείων του Δήμου Λάρισας, ενώ στους χάρτες Ε.4 και Ε.5 παρουσιάζεται η χωροθέτηση των κτιριακών τους εγκαταστάσεων.

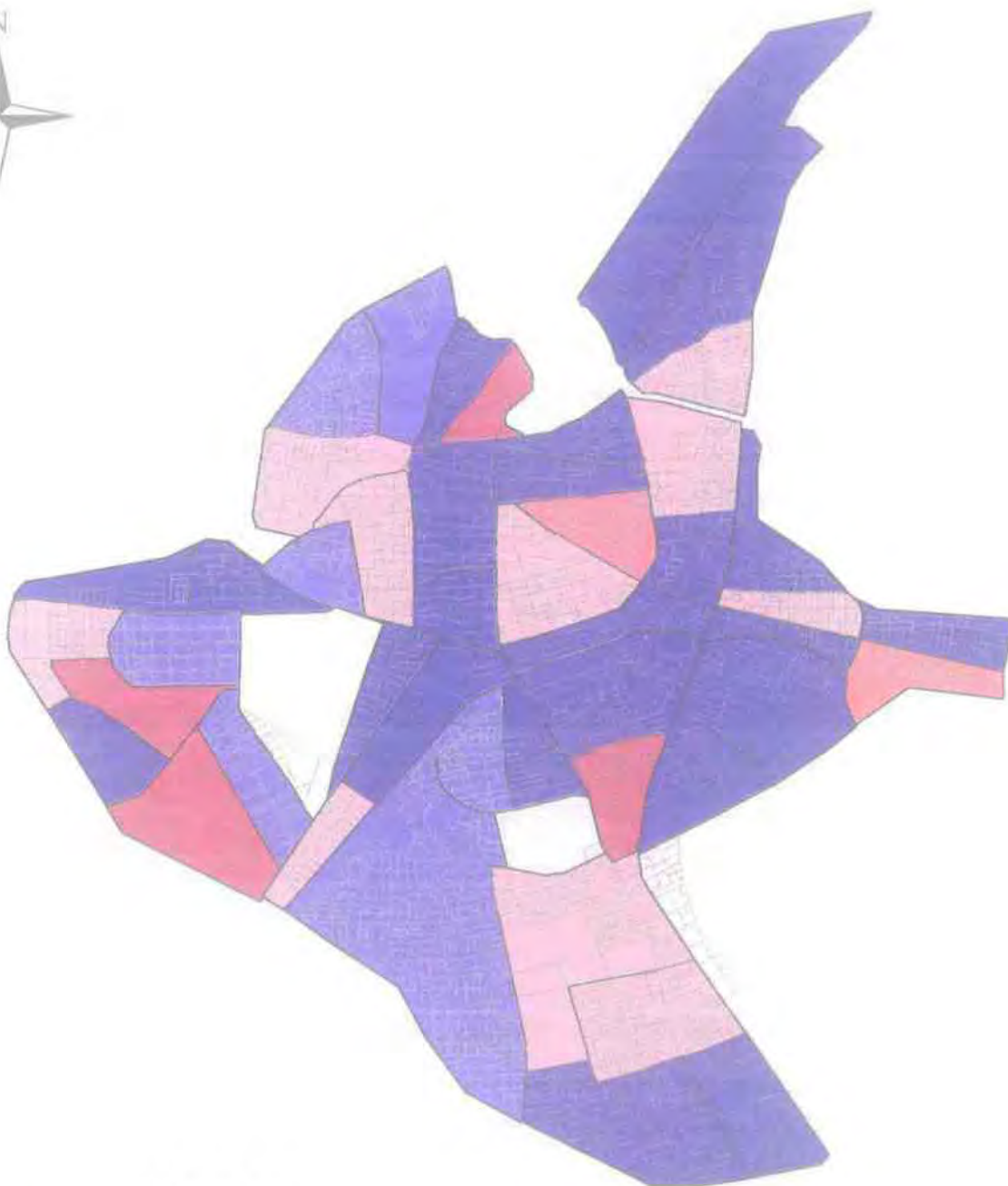
Αναφέρονται οι ακριβείς διευθύνσεις των σχολείων, ο αριθμός των μαθητών που εξυπηρετεί τα καθένα, ο αριθμός αιθουσών διδασκαλίας που διαθέτει, αν υπάρχουν εργαστήρια, βιβλιοθήκες και γυμναστήρια και τέλος ποια σχολεία συστεγάζονται με άλλα και ποια διαθέτουν δικό τους κτίριο.

10.4.1 Δημοτικά Σχολεία

Σήμερα στη Λάρισα φοιτούν στα Δημοτικά Σχολεία 9096 μαθητές, οι οποίοι χωρίζονται σε 498 τμήματα, που αυτό σημαίνει ότι η αναλογία μαθητών ανά τμήμα είναι 18,3, νούμερο που είναι πιο χαμηλό από τα πολεοδομικά πρότυπα. Όσον αφορά τους ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες, καταλήξαμε στα εξής συμπεράσματα, τα οποία επαληθεύουν τα αποτελέσματα τα οποία εξάγαμε για όλη την εκπαίδευση γενικά στο Δήμο Λάρισας :

Η ανώτερη τιμή του ποσοτικού δείκτη η οποία είναι 1.326 και αντιστοιχεί στη ζώνη 37 έχει απόκλιση από την ελάχιστη τιμή 0.639 της ζώνης 42, κατά 107,5%, ενώ η απόκλιση της κατώτερης τιμής από το μέσο όρο είναι 88%.

ΧΑΡΤΗΣ Ε3: ΕΙΣΡΟΕΣ -ΕΚΡΟΕΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

0

1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΓΗ : ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΩΡΓΟΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

Η ανώτερη τιμή του ποιοτικού δείκτη η οποία είναι 1.565 έχει απόκλιση από την ελάχιστη τιμή 0.754 κατά 107,6%, ενώ η απόκλιση της κατώτερης τιμής από το μέσο όρο είναι μόλις 31%.

Ένα γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από την έρευνα που έγινε είναι ότι τα σημαντικότερα προβλήματα παρουσιάζονται στα δημοτικά σχολεία του κεντρικού τομέα της Λάρισας. Αντίθετα, τα σχολεία της περιφέρειας, όχι μόνο δεν έχουν ελλείψεις αλλά σε συγκεκριμένες περιπτώσεις παρατηρείται πλεόνασμα αιθουσών, λόγω μείωσης του αριθμού των μαθητών. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του διδακτηρίου του 31^{ου} Δημοτικού Σχολείου Λάρισας στην συνοικία Αλκαζάρ το οποίο διαθέτει 10 αίθουσες για τη στέγαση 98 μαθητών.

Τα δημοτικά σχολεία που έχουν δικό τους χώρο και δεν τον μοιράζονται με κανένα άλλο είναι τα : 8^ο, 13^ο, 14^ο, 15^ο, 18^ο, 22^ο, 25^ο, 26^ο, 27^ο, 31^ο. Τα υπόλοιπα συστεγάζονται ή φιλοξενούνται ανά δύο σε κοινό διδακτήριο. Λόγω της συστεγασής αυτής πολλά σχολεία λειτουργούν σε εναλλάξ ωράριο, τη μια εβδομάδα σε πρωινή βάρδια και την επόμενη σε απογευματινή βάρδια. Πρέπει να αναφερθεί ότι στην περίπτωση αυτή το κτίριο ανήκει στο σχολείο με το μικρότερο αύξοντα αριθμό. Για παράδειγμα το 1^ο δημοτικό φιλοξενεί στο κτίριό του το 35^ο δημοτικό σχολείο. Τα (19^ο, 24^ο) και (10ο, 39^ο) δημοτικά σχολεία συστεγάζονται μεν αλλά έχουνε επαρκή αριθμό αιθουσών, ώστε να λειτουργούν μόνιμα σε πρωινή βάρδια.

Γυμναστήριο έχουν τα : 3^ο, 21^ο, 22^ο, 23^ο, 25^ο, 26^ο, 27^ο, 31^ο, 34^ο και 40ο. Υπάρχουν όμως και μερικά (ελάχιστα), που διαθέτουν κάποια αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, όπως λέγεται, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για γυμναστική όταν οι καιρικές συνθήκες είναι άσχημες και δεν επιτρέπουν την άθληση των παιδιών στον αύλειο χώρο του σχολείου.

Βλέπουμε λοιπόν ότι από τα 44 δημοτικά σχολεία που υπάρχουν στην πόλη της Λάρισας τα 10 μόνο έχουν οργανωμένο γυμναστήριο, επομένως είναι επιτακτική η ανάγκη εύρεσης κάποιου χώρου για την ανέγερση γυμναστηρίων.

Εκείνο που θα έπρεπε, επίσης να επισημανθεί είναι η έλλειψη εργαστηρίων Φυσικής - Χημείας και Πληροφορικής μέσα στα οποία θα ήταν δυνατό να γίνονται κάποια πειράματα ή κάποια πρακτική άσκηση στους

ηλεκτρονικούς υπολογιστές για την καλύτερη αφομοίωση των μαθημάτων αυτών.

Επιπλέον, οι υπαίθριοι χώροι των σχολείων σε πολλές περιπτώσεις δεν επαρκούν, λόγω αύξησης του αριθμού των μαθητών και κυρίως λόγω των προσθηκών που έχουνε γίνει μέσα στους χώρους αυτούς. Οι προσθήκες αυτές δίνουνε μια προσωρινή λύση στην αντιμετώπιση του προβλήματος της έλλειψης αιθουσών. Το πρόβλημα όμως αυτό θα πρέπει να λυθεί οριστικά για αυτό είναι επιτακτικότερη ανάγκη να βρεθούν οικόπεδα κατάλληλα για την ανέγερση κάποιων διδακτηρίων, πράγμα που σε ορισμένες περιπτώσεις είναι έως και αδύνατο, όπως π.χ. στο κέντρο της πόλης.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.5 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΑΡΙΘ. 1998	ΜΑΘ. ΑΡΙΘ. ΑΙΘΟΥΣ.	ΒΙΒΛΙΟΘ.	ΓΥΜΝ.	ΣΥΝΟΙΚΙΑ
1	ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ 24	223	14	-	-	ΣΤΑΘΜΟΣ
2	ΗΠΕΙΡΟΥ 34	249	15	-	-	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
3	ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ 24	211	12	2	1	ΣΤΑΘΜΟΣ
4	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 17	230	12	-	-	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
5	ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ 2	251	15	-	-	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
6	31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 34	202	13	-	-	ΑΓ.ΣΑΡΑΝΤΑ
7	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 53	219	14	-	-	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
8	ΑΝΘΙΜΟΥ ΓΑΖΗ 8	170	3	-	-	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
9	ΡΙΖΟΥ 13	259	10	-	-	ΦΙΛΛΙΠΟΥΠΟΛΗ
10	ΑΙΟΛΟΥ 2	397	17	-	-	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
11	ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ 9	287	18	-	-	ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
12	ΑΡΚΑΔΙΟΥ 38	212	14	-	-	ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ
13	ΛΕΜΕΣΟΥ 13	180	14	-	-	ΑΒΕΡΩΦ
14	ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΥ 2	232	13	-	-	ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ
15	ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ-ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ	290	15	-	-	ΑΓ.ΣΑΡΑΝΤΑ
16	ΕΘΝ.ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 36	188	12	-	-	ΝΕΡΑΙΔΑ
17	Ι.ΜΑΓΡΙΕ 1	280	16	-	-	ΑΝΘΟΥΠΟΛΗ
18	ΑΝΤ.ΦΑΣΟΥΛΑ 16	175	12	-	-	ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ
19	ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ 32	229	19	-	-	ΧΑΡΑΥΓΗ
20	ΜΥΡΩΝΟΣ 1	232	16	-	-	ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ
21	ΚΛ.ΠΑΤΕΡΑ 1	265	15	-	1	ΝΕΑΠΟΛΗ
22	ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗ-ΘΕΟΦΙΛΟΥ	185	14	-	1	ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΑ
23	ΑΡΚΑΔΙΟΥ 38	195	14	1	1	ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ
24	ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ 32	112	6	-	-	ΧΑΡΑΥΓΗ
25	1 ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ 2	343	15	1	1	ΛΕΙΒΑΔΑΚΙ
26	ΑΒΔΗΡΩΝ-ΑΥΛΩΝΟΣ	227	14	1	1	ΑΓ.ΘΩΜΑΣ
27	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 36	266	15	1	1	ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ
28	ΗΠΕΙΡΟΥ 34	250	15	-	-	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
29	31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 34	180	15	-	-	ΑΓ.ΣΑΡΑΝΤΑ

30	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 53	190	14	-	-	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
31	ΠΑΡΝΗΘΑΣ 21	98	10	1	1	ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ
32	ΕΘΝ.ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 36	167	13	-	-	ΝΕΡΑΙΔΑ
33	ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ 9	246	18	-	-	ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
34	ΚΛ.ΠΑΤΕΡΑ 1	117	15	1	1	ΝΕΑΠΟΛΗ
35	ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ 24	262	12	-	-	ΣΤΑΘΜΟΣ
36	ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ 2	258	15	-	-	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
37	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 17	197	12	-	-	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
38	ΜΥΡΩΝΟΣ 1	93	16	-	-	ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ
39	ΑΙΟΛΟΥ 2	283	17	-	-	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
40	ΡΙΖΟΥ 13	100	10	1	1	ΦΙΛΛΙΠΟΥΠΟΛΗ
41	ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ 24	215	12	-	-	ΣΤΑΘΜΟΣ
42	ΑΝΤ.ΦΑΣΟΥΛΑ 16	73	12	-	-	ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ
43	ΑΙΟΛΟΥ 2	136	17	-	-	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
1ο ειδικό	ΜΟΥΣΩΝ	22	10	1	-	ΝΕΑΠΟΛΗ

Πηγή :Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Λάρισας, Ίδια επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.6 ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΖΩΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	ΠΟΣΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ / ΤΜΗΜΑ
2	591	36	1.113	0.899	16.42
5	382	24	1.148	0.871	15.92
6	1325	60	0.827	1.209	22.08
7	290	12	0.756	1.323	24.17
10	911	48	0.962	1.039	18.98
11	1096	60	1.000	1.000	18.27
12	409	24	1.072	0.933	17.04
13	98	6	1.118	0.894	16.33
14	232	12	0.945	1.058	19.33
18	533	24	0.822	1.216	22.21
20	407	24	1.077	0.928	16.96
28	341	24	1.286	0.778	14.21
30	355	24	1.235	0.810	14.79
31	280	12	0.783	1.277	23.33
35	185	12	1.185	0.844	15.42
37	248	18	1.326	0.754	13.78
38	382	24	1.148	0.871	15.92
39	22	6	4.981	0.201	3.67
40	259	12	0.846	1.182	21.58
41	227	12	0.966	1.036	18.92
42	343	12	0.639	1.565	28.58
44	180	12	1.218	0.821	15.00
ΣΥΝΟΛΟ	9096	498	1.000	1.000	18.27

Πηγή : Ίδια επεξεργασία

ΧΑΡΤΗΣ Ε4: ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

0 1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Όρια ζωνών

Κέντρο

20 - 50

50 - 100

100 - 200

Δημοτικά / Αριθμός μαθητών

200 - 300

300 - 400

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ.
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ - ΠΡΟΤΑΣΗ "

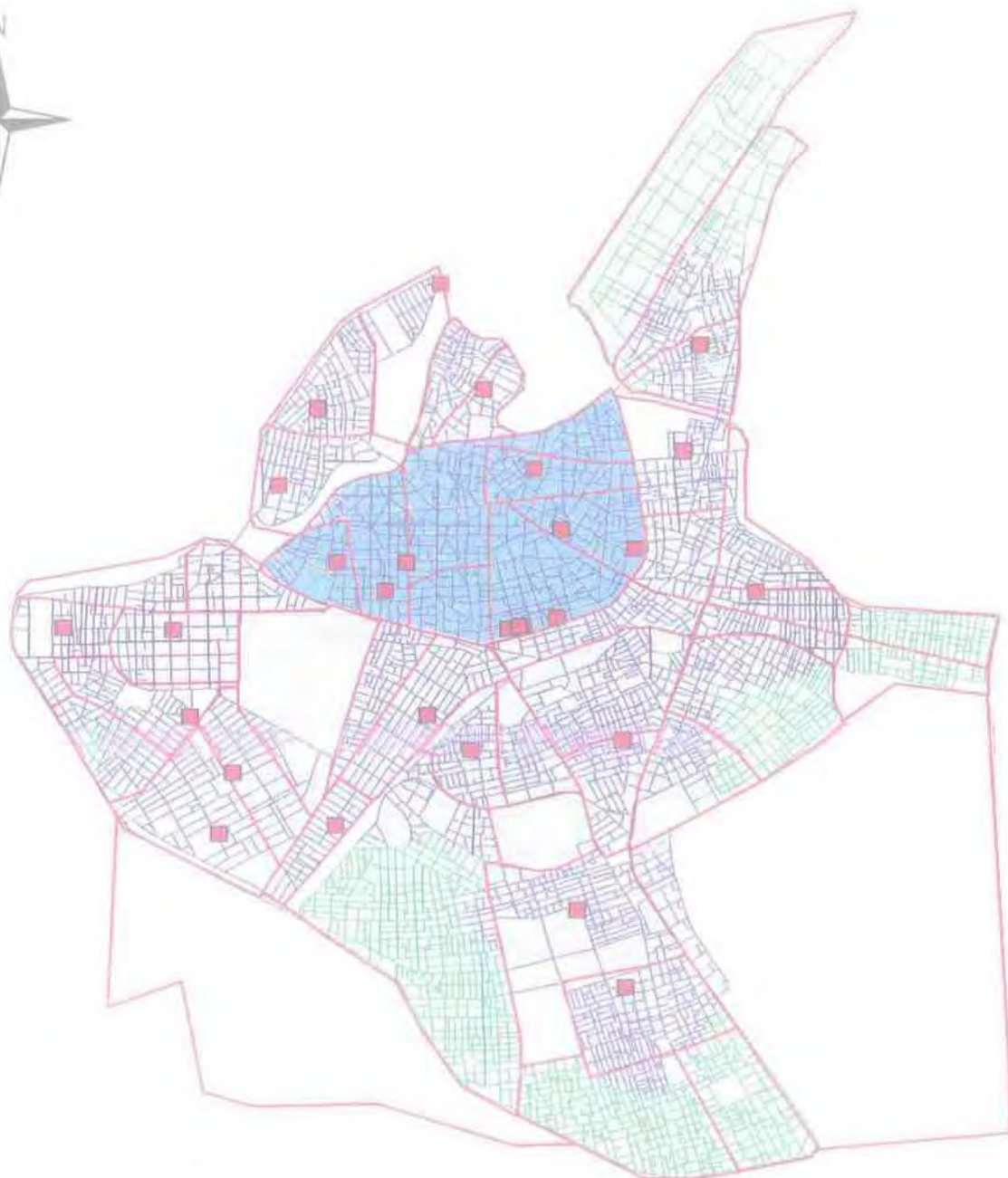
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΠΡΩΤΟ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΧΑΡΤΗΣ Ε4.1: ΑΚΤΙΝΑ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ

0

1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Όρια ζωνών
- Κέντρο
- Ακτίνα επιρροής
- Δημοτικά
- Μη εξυπηρετούμενη περιοχή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

10.4.2. Νηπιαγωγεία

Μελετώντας τους παρακάτω πίνακες, συμπεραίνουμε αρχικά ότι από τα 61 νηπιαγωγεία της πόλης, μόνο τα 25 διαθέτουν δικό τους κτίριο και δεν στεγάζονται με κάποιο άλλο. Αυτά είναι τα εξής :

5°, 6°, 10°, 12°, 16°, 18°, 22°, 25°, 27°, 28°, 29°, 33°, 35°, 40ο, 41°, 48°, 55°, 56°, 57°, 58°, 59°, 60° και 61°, όπου είναι και το 41% του συνόλου, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι και αυτά δεν παρουσιάζουν ελλείψεις ειδικά σε υπαίθριους χώρους.

Από τα 61 νηπιαγωγεία, τα 7 βρίσκονται στο κέντρο της πόλης, αντιμετωπίζοντας προβλήματα χωρητικότητας και αύλειου χώρου ιδιαίτερα όταν στεγάζονται σε ενοικιαζόμενους χώρους πολυκατοικιών, ακόμα και σε ορόφους. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω γίνονται κάποιες προσπάθειες για την αντιμετώπιση των ελλείψεων και την κάλυψη των αναγκών κάθε διδακτηρίου, με προσθήκες και επισκευές στα υπάρχοντα κτίρια.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.7 ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΑΡΙΘ. ΜΑΘ.	ΑΡΙΘ. ΑΙΘ.	ΣΥΝΟΙΚΙΑ
1ο ειδικό	ΜΟΥΣΩΝ	7	1	ΝΕΑΠΟΛΗ
1ο Νηπιαγωγείο	ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ 1	26	1	ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ
2ο Νηπιαγωγείο	ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ 9	39	1	ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
3ο Νηπιαγωγείο	ΚΑΡΦΗ 4	20	2	ΦΙΛΛΙΠΟΥΠΟΛΗ
4ο Νηπιαγωγείο	Ι.ΜΑΓΡΙΕ 1	46	2	ΑΝΘΟΥΠΟΛΗ
5ο Νηπιαγωγείο	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 17	22	1	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
6ο Νηπιαγωγείο	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ 27	39	1	ΝΕΡΑΙΔΑ
7ο Νηπιαγωγείο	ΑΓ.ΜΑΡΙΝΗΣ-ΑΓΙΑΣ	28	3	ΑΓ.ΣΑΡΑΝΤΑ
8ο Νηπιαγωγείο	ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ 32	40	2	ΧΑΡΑΥΓΗ
9ο Νηπιαγωγείο	ΑΙΟΛΟΥ 2	31	2	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
10ο Νηπιαγωγείο	ΑΡΚΑΔΙΟΥ 9	18	1	ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ
11ο Νηπιαγωγείο	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 90	56	2	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
12ο Νηπιαγωγείο	ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 9	43	2	ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ
13ο Νηπιαγωγείο	ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ 2	54	2	ΝΕΑΠΟΛΗ
14ο Νηπιαγωγείο	ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ 24	27	2	ΣΤΑΘΜΟΣ
15ο Νηπιαγωγείο	ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ 7	26	2	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
16ο Νηπιαγωγείο	ΜΥΡΩΝΟΣ 4	28	2	ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ
17ο Νηπιαγωγείο	ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗ-ΘΕΟΦΙΛΟΥ	26	4	ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΑ
18ο Νηπιαγωγείο	ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ 24	27	2	ΣΤΑΘΜΟΣ
19ο Νηπιαγωγείο	ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ-ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ	26	2	ΑΓ.ΣΑΡΑΝΤΑ
20ο Νηπιαγωγείο	ΕΘΝ.ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 36	27	1	ΝΕΡΑΙΔΑ
21ο Νηπιαγωγείο	ΛΕΜΕΣΟΥ 13	38	2	ΑΒΕΡΩΦ
22ο Νηπιαγωγείο	ΠΑΡΝΗΘΑΣ 21	22	2	ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ
23ο Νηπιαγωγείο	ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ 2	25	2	ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ
24ο Νηπιαγωγείο	ΔΑΒΑΚΗ 89	25	2	ΝΕΑΠΟΛΗ
25ο Νηπιαγωγείο	ΗΡΑΚΛΕΙΑΝΟΥ 36	62	2	ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ
26ο Νηπιαγωγείο	ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ 1	25	3	ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ
27ο Νηπιαγωγείο	ΑΝΤ.ΦΑΣΟΥΛΑ 16	25	2	ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ
28ο Νηπιαγωγείο	ΓΑΛΗΝΟΥ 3	33	2	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
29ο Νηπιαγωγείο	ΤΕΡΜΑ ΑΥΛΩΝΟΣ	54	2	ΑΓ.ΘΩΜΑΣ
30ο Νηπιαγωγείο	ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ-ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ	25	2	ΑΓ.ΣΑΡΑΝΤΑ
31ο Νηπιαγωγείο	ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ 9	26	1	ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
32ο Νηπιαγωγείο	ΑΓ.ΜΑΡΙΝΗΣ-ΑΓΙΑΣ	34	2	ΑΓ.ΣΑΡΑΝΤΑ
33ο Νηπιαγωγείο	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 83	24	1	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
34ο Νηπιαγωγείο	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 90	25	1	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
35ο Νηπιαγωγείο	110 Π.Μ.	26	4	110 Π.Μ.
36ο Νηπιαγωγείο	ΤΖΑΒΕΛΛΑ 90	32	3	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
37ο Νηπιαγωγείο	ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ 2	45	2	ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ
38ο Νηπιαγωγείο	ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ 24	29	2	ΣΤΑΘΜΟΣ

39ο Νηπιαγωγείο	ΚΛ.ΠΑΤΕΡΑ 1	24	1	ΝΕΑΠΟΛΗ
40ο Νηπιαγωγείο	ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ 53	24	2	ΦΙΛΛΙΠΟΥΠΟΛΗ
41ο Νηπιαγωγείο	ΚΑΡΑΙΣΚΑΚΗ 32	25	1	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
42ο Νηπιαγωγείο	ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ 32	63	2	ΧΑΡΑΥΓΗ
43ο Νηπιαγωγείο	ΕΘΝ.ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 36	45	1	ΝΕΡΑΙΔΑ
44ο Νηπιαγωγείο	ΑΙΟΛΟΥ 2	37	2	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
45ο Νηπιαγωγείο	ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ 7	25	2	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
46ο Νηπιαγωγείο	ΚΑΡΦΗ 4	21	2	ΦΙΛΛΙΠΟΥΠΟΛΗ
47ο Νηπιαγωγείο	Ι.ΜΑΓΡΙΕ 1	45	2	ΑΝΘΟΥΠΟΛΗ
48ο Νηπιαγωγείο	ΑΡΚΑΔΙΟΥ 38	27	2	ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ
49ο Νηπιαγωγείο	ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ 2	30	2	ΝΕΑΠΟΛΗ
50ο Νηπιαγωγείο	ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗ- ΘΕΟΦΙΛΟΥ	16	4	ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΑ
51ο Νηπιαγωγείο	ΛΕΜΕΣΟΥ 13	26	2	ΑΒΕΡΩΦ
52ο Νηπιαγωγείο	ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ 2	26	2	ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ
53ο Νηπιαγωγείο	ΔΑΒΑΚΗ 89	30	2	ΝΕΑΠΟΛΗ
54ο Νηπιαγωγείο	ΤΖΑΒΕΛΛΑ 90	33	3	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
55ο Νηπιαγωγείο	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 65	38	2	ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ
56ο Νηπιαγωγείο	ΣΥΚΟΥΤΡΗ 14	14	2	ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
57ο Νηπιαγωγείο	ΓΑΡΙΤΣΙΟΥ-ΠΙΝΔΟΥ	59	2	ΑΒΕΡΩΦ
58ο Νηπιαγωγείο	Όπισθεν ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ	11	2	ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
59ο Νηπιαγωγείο	ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ- ΚΛ.ΠΑΤΕΡΑ	12	2	ΝΕΑΠΟΛΗ
60ο Νηπιαγωγείο	ΚΡΑΝΩΝΟΣ-ΛΑΓΟΥ	26	2	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
61ο Νηπιαγωγείο	ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ 33	74	2	ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ

Πηγή : Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Λάρισας, Ίδια επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.8 ΣΥΣΤΕΓΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ-ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ/ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΜΟΝΑΔΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ
1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	35ο	19ο
2ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	28ο	
3ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	41ο	14ο, 38ο
4ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	37ο	5ο
5ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	36ο	
6ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	29ο	
7ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	30ο	
9ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	40ο	
10ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	39ο	9ο, 44ο
11ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	33ο	2ο, 31ο
12ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	23ο	48ο

13ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ		21ο, 51ο
15ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ		19ο, 30ο
16ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	32ο	
17ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ		4ο, 47ο
18ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	42ο	27ο
19ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	24ο	8ο, 42ο
20ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	38ο	
21ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ	34ο	39ο
22ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ		17ο, 50ο
27ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ		25ο
31ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ		22ο

ΠΗΓΗ : Ιδία Επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.9 ΣΥΣΤΕΓΑΣΕΙΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΩΝ-ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΩΝ

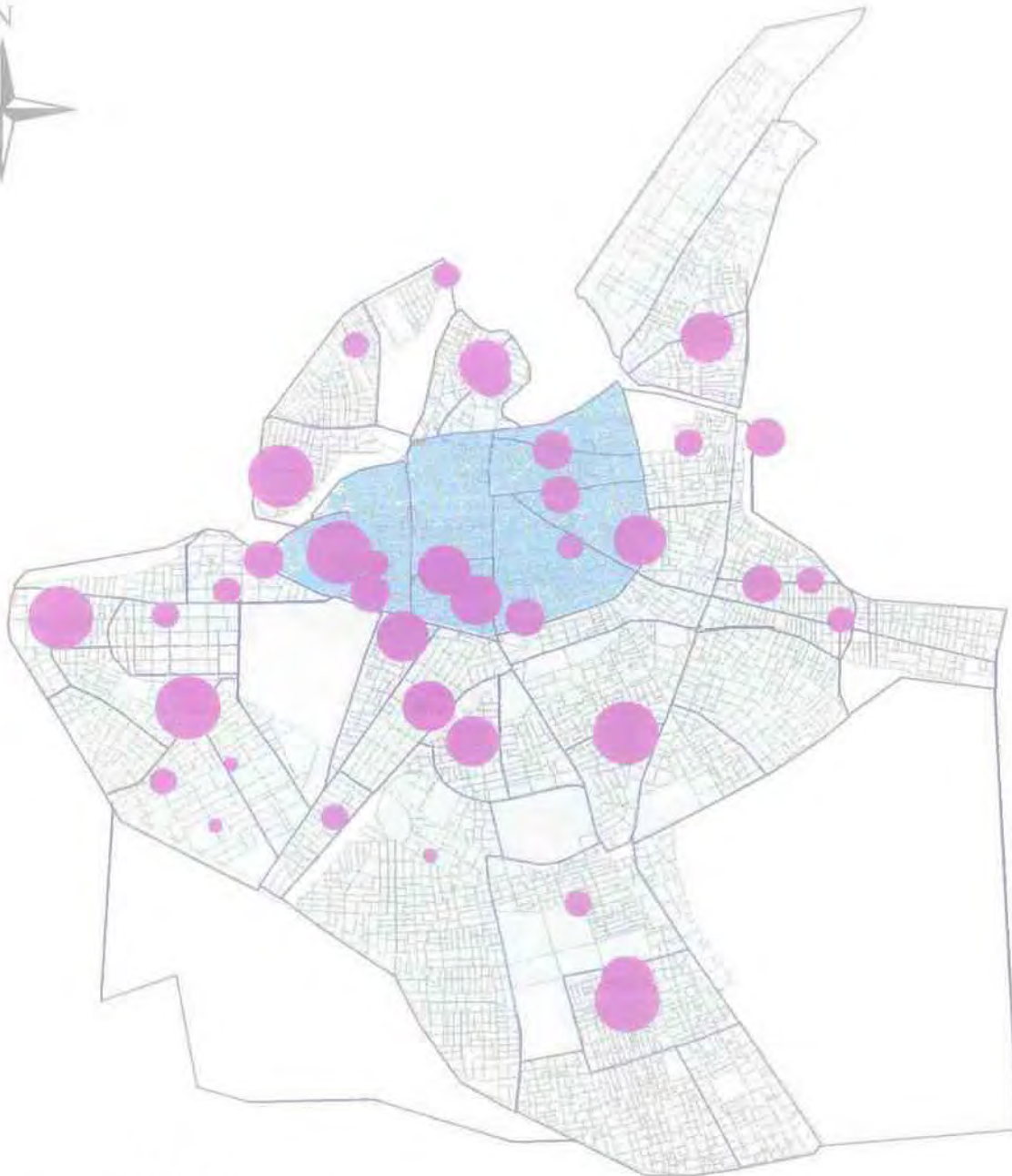
ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΣΥΣΤΕΓΑΣΗ

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

1ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	26ο
3ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	46ο
7ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	32ο
11ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	34ο
13ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	49ο
15ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	45ο
20ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	43ο
23ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	52ο
24ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	53ο
36ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	54ο

ΠΗΓΗ : Ιδία Επεξεργασία

ΧΑΡΤΗΣ Ε 5 : ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Όρια ζωνών

Κέντρο

7 - 15

15 - 25

25 - 35

35 - 45

45 - 65

Νηπιαγωγεία / Αριθμός μαθητών

ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

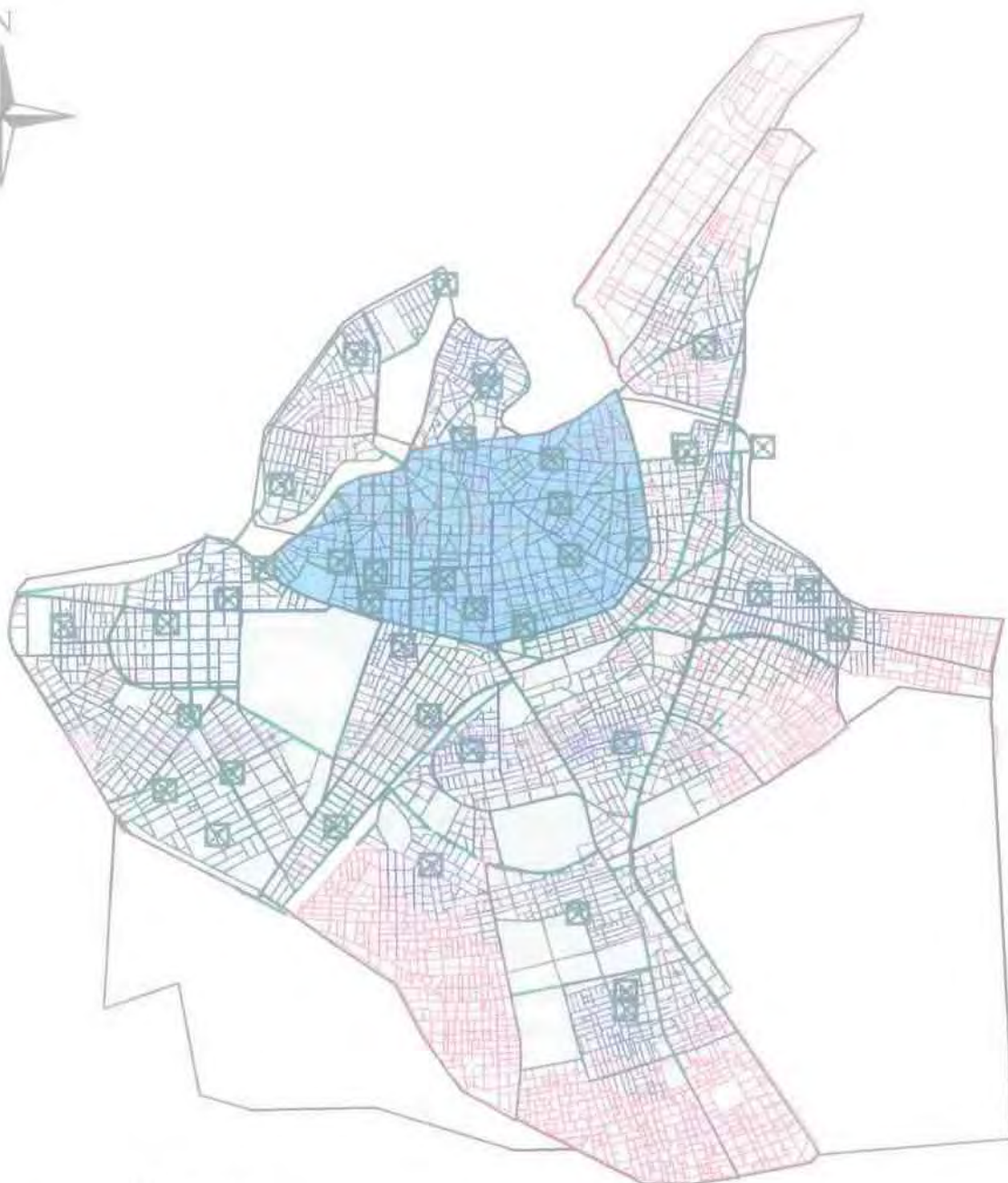
"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

ΧΑΡΤΗΣ Ε 5.1 : ΑΚΤΙΝΑ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΩΝ

0

1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Όρια ζωνών
- Κέντρο
- Ακτίνα επιρροής
- Νηπιαγωγεία
- Μη εξυπηρετούμενη περιοχή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

" ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΠΩΡΓΟΣ

ΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΟΒΑΘΡΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

10.5 ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

10.5.1. Γυμνάσια

Σήμερα στη Λάρισα υπάρχουν 17 Γυμνάσια (Χάρτης Ε.6) στα οποία φοιτούν 5.644 μαθητές και χωρίζονται σε 246 τμήματα, ώστε η αναλογία μαθητών ανά τμήμα να είναι 23, τιμή που είναι μέσα στα πλαίσια των πολεοδομικών προτύπων.

Λειτουργούν μόνιμα το πρωί τα Γυμνάσια : 3^ο, 5^ο, 10^ο, 11^ο, 14^ο και Μουσικό., ενώ λειτουργεί μόνιμα βράδυ το Εσπερινό Γυμνάσιο. Τα υπόλοιπα λειτουργούν εναλλάξ.

Από τα 17 Γυμνάσια της πόλης (Πίνακας Ε.10), τα 15 διαθέτουν εργαστήριο Φυσικής - Χημείας, ποσοστό 88,2%, αλλά είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί πως ένα εργαστήριο χωρίς τον κατάλληλο εξοπλισμό, όπως συμβαίνει στη προκειμένη περίπτωση, δεν προσφέρει τα αναμενόμενα. Επίσης σημαντική έλλειψη παρατηρείται στα εργαστήρια Πληροφορικής, όπου μόνο 5 Γυμνάσια διαθέτουν, ποσοστό 30% περίπου, όπου το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται στις Βιβλιοθήκες όπως επίσης και στα Γυμναστήρια, με τιμές 30% και 35% αντίστοιχα.

Όσον αφορά τους ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες (Πίνακας Ε.11), καταλήξαμε στα εξής συμπεράσματα :

Η χαμηλότερη τιμή του ποσοτικού δείκτη 0,678 της ζώνης 10, έχει απόκλιση από την υψηλότερη τιμή 1,386 της ζώνης 42, κατά 104,5%, ενώ η απόκλιση μεταξύ χαμηλότερης τιμής και μέσου όρου είναι 72,6%.

Η χαμηλότερη τιμή του ποιοτικού δείκτη έχει απόκλιση από την υψηλότερη τιμή κατά 104,6%, ενώ η απόκλιση μεταξύ χαμηλότερης τιμής και μέσου όρου είναι μόλις 40%.(Πίνακας Ε.12) (Θεωρούμε ως υψηλότερη τιμή αυτή της ζώνης 42, γιατί η τιμή της ζώνης 36 δεν είναι αντιπροσωπευτική, για το λόγο ότι στη ζώνη αυτή λειτουργεί μόνο το Μουσικό Γυμνάσιο της πόλης, όπου οι συνθήκες και οι απαιτήσεις λειτουργίας τους είναι διαφορετικές).

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.10 ΓΥΜΝΑΣΙΑ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΑΡΙΘ. ΜΑΘ. 1998	ΑΡΙΘ. ΑΙΘ.	ΑΡΙΘ. ΤΜΗΜ.	ΕΠΙΦΑΝ. Μ2.	ΕΡΓΑΣΤ. ΦΥΣ-Χ.	ΕΡΓΑΣΤ. ΠΛΗΡ.	ΒΙΒΛΙΟΘ.	ΓΥΜΝΑ.	ΣΥΝΟΙΚΙΑ
1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΗΠΕΙΡΟΥ-ΑΝΘΙΜΟΥ ΓΑΖΗ	288	26	20	3300	1	1	-	1	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΑΙΟΛΟΥ-ΗΡ.ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	478	22	20	1198	2	1	-	-	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΤΕΡΜΑ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	362	14	14	952	2	-	-	1	ΝΕΑΠΟΛΗ
4ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΗΠΕΙΡΟΥ-ΑΝΘΙΜΟΥ ΓΑΖΗ	582	21	19	1008	1	-	-	-	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
5ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ-ΚΟΜΝΗΝΩΝ	643	22	19	2400	1	1	1	1	ΣΤΑΘΜΟΣ
6ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΚΑΡΑΟΛΗ -1 ΜΕΡΑΧΙΑΣ	240	18	17	1134	1	1	-	-	ΝΕΑΠΟΛΗ
7ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΑΓΓ.ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ-ΚΑΡΛΑΣ	298	16	15	1400	1	1	1	1	ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ
8ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΚΑΡΑΟΛΗ-1 ΜΕΡΑΧΙΑΣ	240	16	12	960	1	-	-	1	ΝΕΑΠΟΛΗ
9ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ 32	371	14	13	580	1	-	-	-	ΧΑΡΑΥΓΗ
10ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΗΡΑΚΛΕΙΑΝΟΥ 36	370	12	12	596	1	-	1	-	ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ
11ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ 20	250	11	12	880	1	-	1	-	ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
12ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΜΥΡΩΝΟΣ 1	243	12	12	720	-	-	-	-	ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ
13ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΛΕΜΕΣΟΥ 13	221	12	12	546	1	-	-	-	ΑΒΕΡΩΦ
14ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ-ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ	436	16	13	750	1	-	1	-	ΑΓ.ΣΑΡΑΝΤΑ
15ο ΓΥΜΝΑΙΟ	ΗΠΕΙΡΟΥ-ΑΝΘΙΜΟΥ ΓΑΖΗ	261	13	14	650	1	-	-	1	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΜΟΥΣΙΚΟ	ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΥ 2	288	11	11						ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ
	ΛΕΙΒΑΔΙΤΗ-ΚΑΙΡΗ	73	25	11						ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Πηγή : Υπηρεσία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Λάρισας

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.11 ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΖΩΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΠΟΣΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ / ΑΙΘΟΥΣΑ
2	613	24	0.898	1.113	25.54
6	478	20	0.960	1.042	23.90
7	436	13	0.684	1.462	33.54
10	643	19	0.678	1.475	33.84
11	1131	53	1.075	0.930	21.34
14	288	11	0.876	1.141	26.18
18	250	12	1.101	0.908	20.83
23	298	15	1.155	0.866	19.87
28	371	13	0.804	1.244	28.54
36	73	11	3.457	0.289	6.64
39	362	14	0.887	1.127	25.86
42	480	29	1.386	0.721	16.55
44	221	12	1.246	0.803	18.42
ΣΥΝΟΛΟ	5644	246	1.00	1.00	22.94

Πηγή : Ιδία

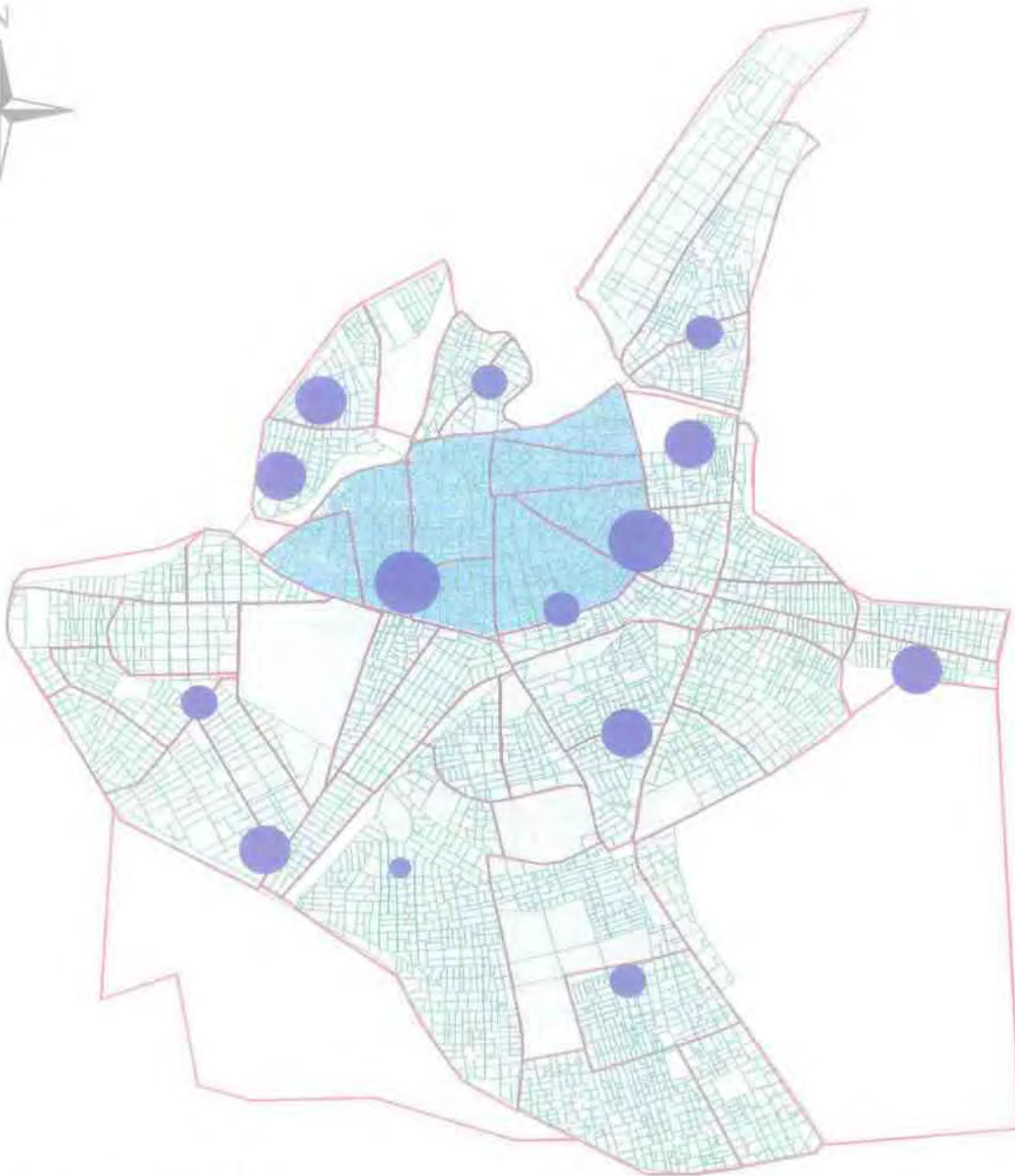
επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.12 - % ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΔΕΙΚΤΩΝ

	ΠΟΣΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ
% ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΑΝΩΤΑΤΗΣ & ΚΑΤΩΤΑΤΗΣ ΤΙΜΗΣ	104,6 %	104,5 %
% ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΚΑΤΩΤΑΤΗΣ ΤΙΜΗΣ & Μ.Ο.	40 %	72,6 %

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

ΧΑΡΤΗΣ Ε 6 : ΓΥΜΝΑΣΙΑ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Όρια ζωνών

Κέντρο

70 - 100

100 - 250

250 - 400

400 - 600

Γυμνάσια / Αριθμός μαθητών

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

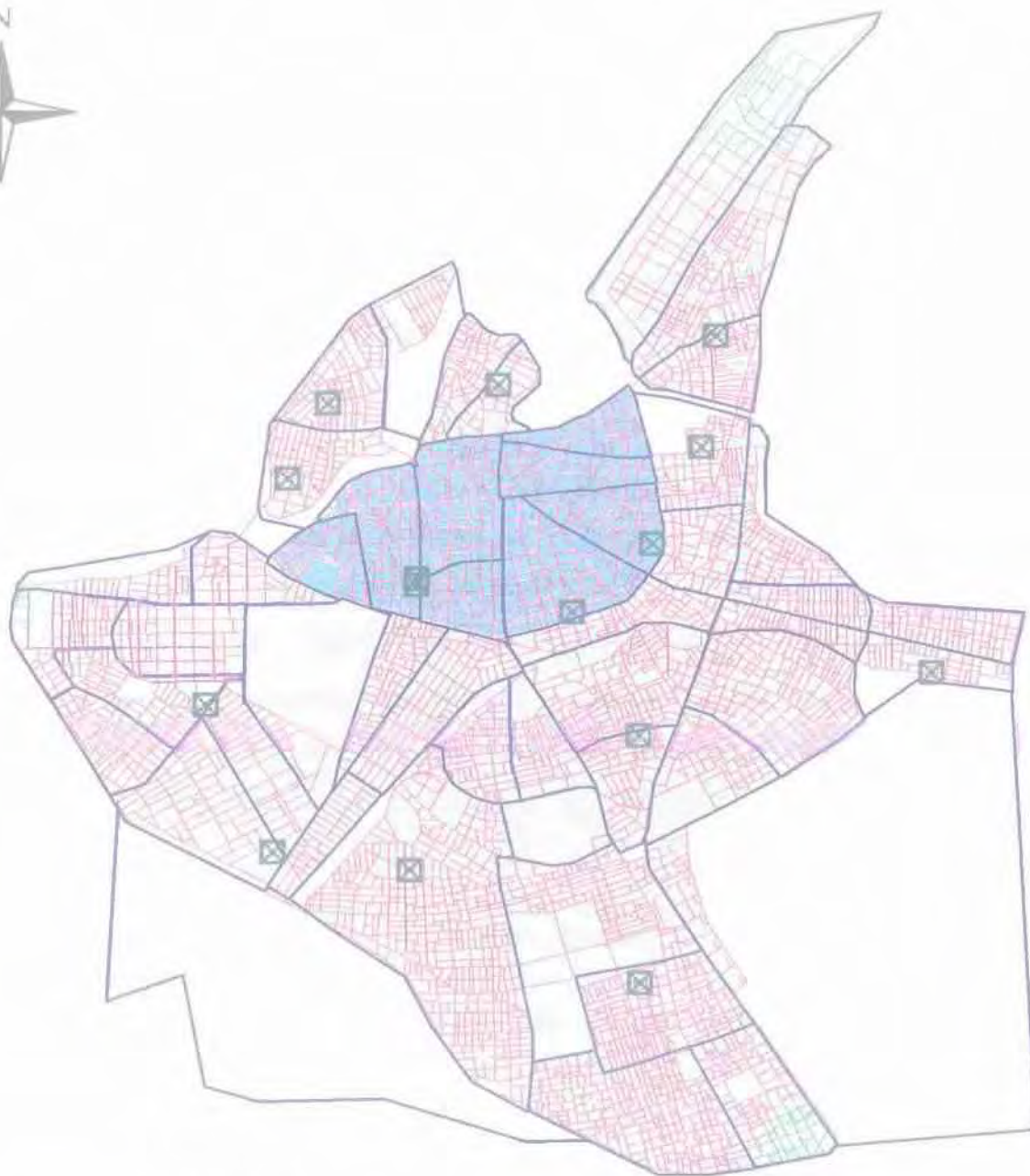
ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΟΒΑΘΡΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

ΧΑΡΤΗΣ Ε 6.1: ΑΚΤΙΝΑ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

0 1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Όρια ζωνών
- Κέντρο
- Ακτίνα επιρροής
- Γυμνάσια
- Μη εξυπηρετούμενη περιοχή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

10.5.2. Λύκεια

Σήμερα στη Λάρισα υπάρχουν 18 Λύκεια (Χάρτης Ε.7), από τα οποία τα 11 είναι Γενικά Λύκεια, τα 6 Τεχνικά και το ένα Πολυκλαδικό. Στα Λύκεια φοιτούν 6.940 μαθητές, οι οποίοι χωρίζονται σε 281 τμήματα, έτσι ώστε η αναλογία μαθητή ανά αίθουσα να είναι 25, αριθμός μέσα στα πλαίσια των πολεοδομικών προτύπων. Από τους 6.940 μαθητές, οι 2.293 επέλεξαν τα Τεχνικά Λύκεια ποσοστό 33% περίπου, ενώ το υπόλοιπο 67% επέλεξε τα Γενικά Λύκεια.

Λειτουργούν μόνιμα το πρωί από τα Γενικά τα : 3^ο, 5^ο, 9^ο, 10^ο, 11^ο και το ΕΠΛ, ενώ από τα Τεχνικά μόνο το 1^ο. Λειτουργούν μόνιμα απόγευμα το 2^ο ΤΕΛ και η 1^η ΤΕΣ, λειτουργούν μόνιμα βράδυ το 3^ο ΤΕΛ και η 2^η ΤΕΣ, ενώ λειτουργούν εναλλάξ όλα τα υπόλοιπα.

Από τα 18 Λύκεια διαθέτουν όλα εργαστήριο Φυσικής - Χημείας, αλλά όπως ήδη έχει αναφερθεί και για τα Γυμνάσια, υπάρχουν ελλείψεις ως προς τον εξοπλισμό τους. Εργαστήριο Πληροφορικής διαθέτουν 7 από το σύνολο, δηλαδή ποσοστό 39%, ενώ βιβλιοθήκη και γυμναστήριο διαθέτει το 17% και 56% αντίστοιχα.

Όσον αφορά τους ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες (πίνακας Ε.13) καταλήξαμε στα εξής συμπεράσματα :

Η χαμηλότερη τιμή 0,765 της ζώνης 28 του ποσοτικού δείκτη έχει απόκλιση από την υψηλότερη τιμή 1,807 της ζώνης 35 κατά 136%, ενώ η απόκλιση της χαμηλότερης τιμής από το μέσο όρο είναι μόλις 36,5%.

Η χαμηλότερη τιμή 0,553 της ζώνης 35 του ποιοτικού δείκτη έχει απόκλιση από την υψηλότερη τιμή 1,307 της ζώνης 28 κατά 136,34%, ενώ η απόκλιση της χαμηλότερης τιμής από το μέσο όρο είναι 82% περίπου, η οποία είναι αρκετά μεγάλη.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.13 - ΔΕΙΚΤΕΣ ΛΥΚΕΙΩΝ

ΖΩΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	ΠΟΣΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ / ΑΙΘΟΥΣΑ
2	423	18	1.051	0.952	23.5
6	896	39	1.075	0.930	23.0
7	414	16	0.954	1.048	25.9
10	1234	52	1.041	0.961	23.7
11	1169	39	0.824	1.214	30.0
18	147	6	1.008	0.992	24.5
28	452	14	0.765	1.307	32.3
35	287	21	1.807	0.553	13.7
39	1490	60	0.995	1.005	24.8
42	428	16	0.923	1.083	26.8
ΣΥΝΟΛΟ	6940	281	1	1	24.70

Πηγή : Ιδία

επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.14 - ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΔΕΙΚΤΩΝ

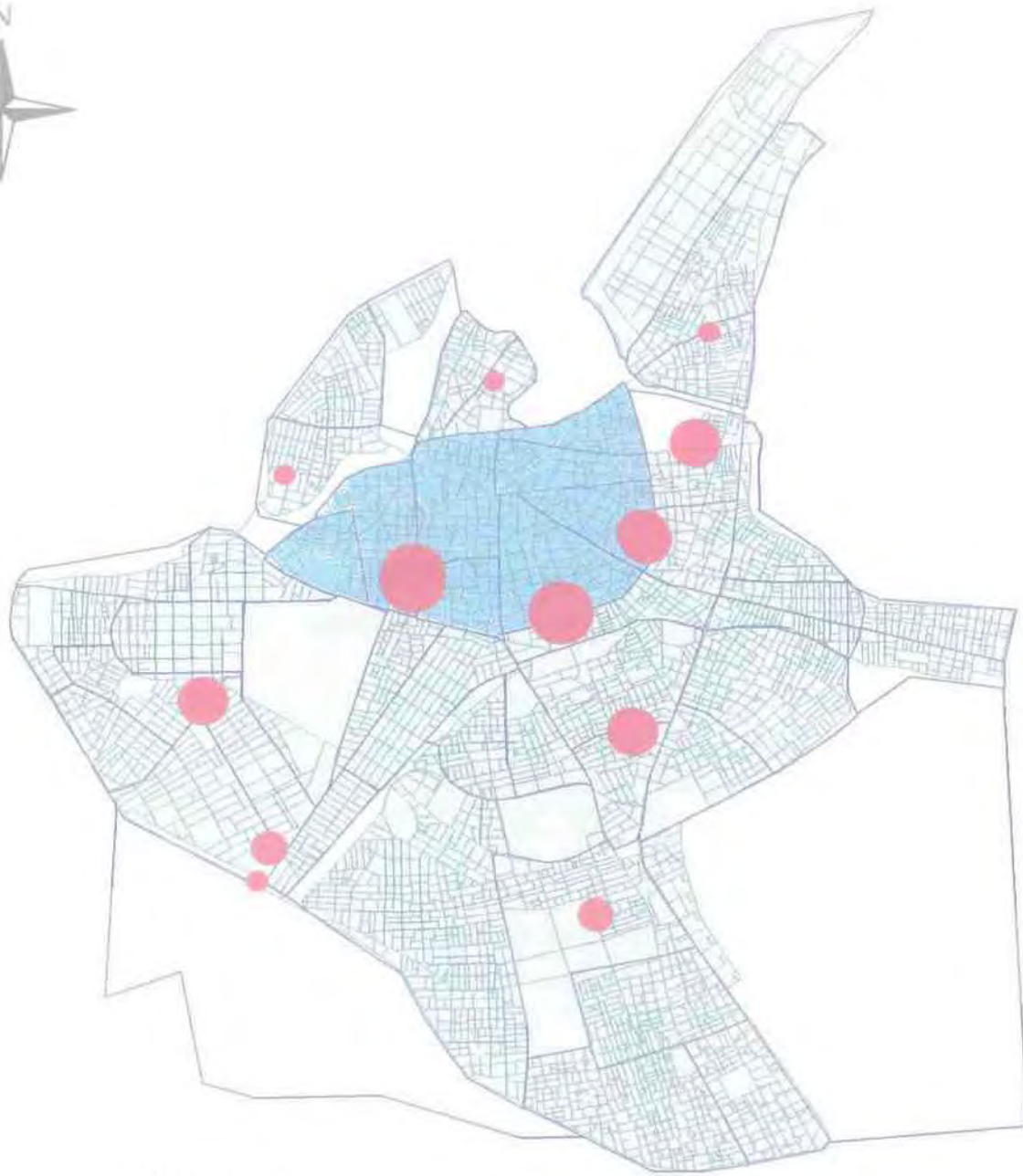
	ΠΟΣΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ
% ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΕΛΑΧΙΣΤΗΣ - ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΤΙΜΗΣ	136 %	136,34 %
% ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΕΛΑΧΙΣΤΗΣ ΤΙΜΗΣ - Μ.Ο	36,5 %	82%

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε.13 ΛΥΚΕΙΑ

Α/Α	ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ 97-98	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (Μ ²)	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΦΥΣΙΚΗΣ & ΧΗΜΕΙΑΣ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΑ	ΣΥΝΟΙΚΙΑ
1	1	ΗΠΕΙΡΟΥ-ΑΝΘΙΜΟΥ ΓΑΖΗ	517	23	20	736	1	-	-	1	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
2	2	ΑΙΟΛΟΥ-ΗΡ.ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	436	21	18	1250	2	1	-	-	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
3	3	ΤΕΡΜΑ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	324	14	12	900	2	-	-	1	ΝΕΑΠΟΛΗ
4	4	ΗΠΕΙΡΟΥ-ΑΝΘΙΜΟΥ ΓΑΖΗ	652	21	19	920	1	-	-	-	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
5	5	ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ-ΚΟΜΝΗΝΩΝ	567	25	23	1135	1	-	1	1	ΣΤΑΘΜΟΣ
6	6	ΚΑΡΑΟΛΗ-1ΗΣ ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ	428	18	16	1204	1	-	-	1	ΝΕΑΠΟΛΗ
7	7	ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ 32	452	16	14	420	1	-	-	-	ΧΑΡΑΥΓΗ
8	8	ΜΥΡΩΝΟΣ 1	196	10	9	500	1	-	-	1	ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ
9	9	ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ	414	16	16	950	2	1	-	-	ΑΓ.ΣΑΡΑΝΤΑ
10	10	ΗΡΑΚΛΕΙΑΝΟΥ 36	227	13	9	800	1	-	1	-	ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ
11	11	ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ 20	147	9	6	270	1	-	-	1	ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
12	1ο ΤΕΛ	ΤΕΡΜΑ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	710	25	25	900	1	1	-	-	ΝΕΑΠΟΛΗ
13	2ο ΤΕΛ	ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ-ΚΟΜΝΗΝΩΝ	521	25	25	1300	1	1	1	1	ΣΤΑΘΜΟΣ
14	3ο ΤΕΛ	ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ-ΚΟΜΝΗΝΩΝ	146	4	4	150	1	-	-	1	ΣΤΑΘΜΟΣ
15	4ο ΤΕΛ	ΑΙΟΛΟΥ-ΗΡ.ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	460	21	21	1260	1	1	-	-	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
16	ΕΠΛ	ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΟΥΣ	287	8	21		1	-	-	-	ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΑ
17	1η ΤΕΣ	ΤΕΡΜΑ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	280	13	13	600	1	1	-	1	ΝΕΑΠΟΛΗ
18	2η ΤΕΣ	ΤΕΡΜΑ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	176	10	10	500	1	1	-	1	ΝΕΑΠΟΛΗ

ΧΑΡΤΗΣ Ε 7: ΛΥΚΕΙΑ

0 1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Όρια ζωνών

Κέντρο

140 - 250

250 - 350

350 - 500

500 - 660

Λύκεια / Αριθμός μαθητών

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

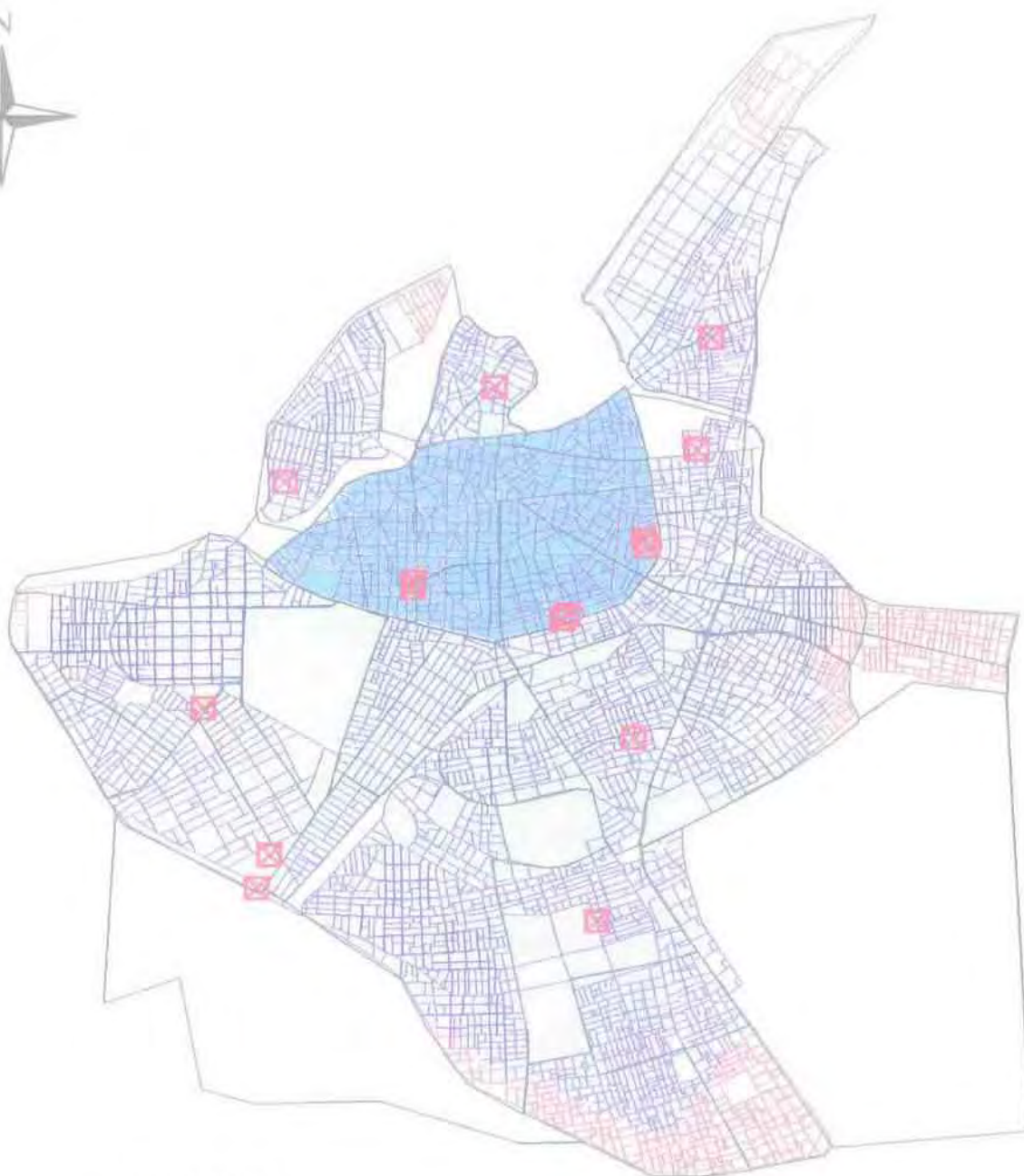
"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

ΧΑΡΤΗΣ Ε7.1: ΑΚΤΙΝΑ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΛΥΚΕΙΩΝ

0 1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Όρια ζωνών
- Κέντρο
- Ακτίνα επιρροής
- Λύκεια
- Μη εξυπηρετούμενη περιοχή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

“ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ”

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

11.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται τα Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) και οι βρεφονηπιακοί σταθμοί που βρίσκονται στο Δήμο Λάρισας. Η επιλεκτική παρουσίαση των παραπάνω μέσων συλλογικής κατανάλωσης οφείλεται στο γεγονός ότι τα μέσα αυτά αναφέρονται σε ορισμένες από τις βασικότερες ανάγκες κοινωνικής πρόνοιας, που καλύπτονται συλλογικά. Η επιλογή των παραπάνω οφείλεται επίσης, στο ότι διαθέτουμε πληθώρα πληροφοριών όσον αφορά τον αριθμό, τη δυναμικότητα και τη χωροθέτησή τους, με αποτέλεσμα να μπορούμε να σκιαγραφήσουμε τη χωρική τους φυσιογνωμία.

11.2 ΚΑΠΗ

11.2.1 Γενικά

Ο αριθμός των μελών των ΚΑΠΗ, στο Δήμο Λάρισας (8150), είναι εντυπωσιακός αν, μάλιστα αναλογιστεί κανείς την πρόσφατη γένεση του σχετικού θεσμού.

Από παλαιότερη έρευνα του ΕΚΚΕ (Αμηνά, Γεωργιάδη, Τεπέρογλου, 1986), γνωρίζουμε ορισμένα βασικά στοιχεία για τη φυσιογνωμία των μελών του ΚΑΠΗ. Τα ΚΑΠΗ δεν αποτελούν υποκατάστατα των καφενείων, τουλάχιστον όσον αφορά το φύλλο : 38,7% των μελών είναι άνδρες και 61,3% γυναίκες, αναλογία που λίγο απέχει από την αντίστοιχη των ανδρών και γυναικών της τρίτης ηλικίας -σύμφωνα με την προαναφερόμενη έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα και την επαρχία με δείγμα 10.000 ατόμων. Τα περισσότερα μέλη των ΚΑΠΗ, επίσης, δεν ζουν μόνα (84,3%), αλλά με το σύζυγό τους ή με άλλους συγγενείς.

11.2.2 Χωρική και κοινωνική φυσιογνωμία της κατανομής των ΚΑΠΗ

Στη συγκεκριμένη έρευνα, επειδή δεν ήταν διαθέσιμος ο πληθυσμός των ηλικιών 64+, θεωρήσαμε ότι αντιπροσωπεύεται από το 15% του πληθυσμού της πόλης, το οποίο αντιπροσώπευε ολόκληρη την Ελλάδα για το 1991. Στη συνέχεια, στις ζώνες στις οποίες υπήρχε κάποιο ΚΑΠΗ ή παράρτημά του υπολογίσαμε τον ποσοτικό και ποιοτικό δείκτη χωροθέτησης. Στον Πίνακα ΚΠ1 παρουσιάζονται τα ΚΑΠΗ της πόλης με τα παραρτήματά τους, στον Πίνακα ΚΠ2 φαίνονται ο πληθυσμός της κάθε ζώνης με ηλικίες 64+ και τα μέλη των ΚΑΠΗ, ενώ στον Πίνακα ΚΠ3 παρουσιάζονται οι δείκτες χωροθέτησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΠ 1

Α/Α	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΣΥΝΟΙΚΙΑ
1	Α ΚΑΠΗ	650	ΤΣΑΡΟΥΧΑ-ΕΥΡΥΠΙΔΟΥ	ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
2	Α1 ΚΑΠΗ	700	ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΟΣ 6	ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ
3	Α3 ΚΑΠΗ	650	ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥ 48	ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ
4	Β ΚΑΠΗ	500	ΑΓ.ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ-ΚΟΥΤΛΙΜΠΑΝΑ	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
5	Β1 ΚΑΠΗ	450	ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ	ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΗ
6	Β2 ΚΑΠΗ	400	ΔΑΓΚΛΗ 16	ΛΕΙΒΑΔΑΚΙ
7	Β3 ΚΑΠΗ	150	ΕΡΓ. ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	ΑΓ.ΘΩΜΑΣ
8	Β4 ΚΑΠΗ	450	ΕΡΓ. ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	ΝΕΑΠΟΛΗ
9	Γ ΚΑΠΗ	600	Γ.ΣΕΦΕΡΗ 63-65	ΑΓ.ΣΑΡΑΝΤΑ
10	Γ1 ΚΑΠΗ	400	ΕΡΕΤΡΕΙΑΣ 27	ΛΑΧΑΝΟΚΗΠΟΙ
11	Γ3 ΚΑΠΗ	450	ΜΙΑΟΥΛΗ 79	ΣΤΑΘΜΟΣ
12	Γ4 ΚΑΠΗ	550	ΒΙΤΣΙ 7	ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ
13	Δ ΚΑΠΗ	400	ΑΧΙΛΛΕΩΣ 54	ΑΝΘΟΥΠΟΛΗ
14	Δ1 ΚΑΠΗ	400	ΤΕΡΜΑ ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΥ	ΧΑΡΑΥΓΗ
15	Δ2 ΚΑΠΗ	300	ΤΕΡΜΑ ΣΕΡΡΩΝ	ΧΑΡΑΥΓΗ
16	Δ3 ΚΑΠΗ	100	ΜΑΝ.ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ 37	ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
17	Δ4 ΚΑΠΗ	400	ΜΗΛΟΥ 6	ΝΕΡΑΙΔΑ
18	Ε ΚΑΠΗ	600	ΒΟΛΟΥ 80	ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Πηγή : Δημοτική Υπηρεσία Πρόνοιας Λάρισας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΠ 2

Α/Α	ΚΑΠΗ	ΖΩΝΗ	ΠΛΥΘΗΣΜΟΣ ΖΩΝΗΣ	ΠΛΥΘΗΣΜΟΣ 64+	ΜΕΛΗ
1	Α ΚΑΠΗ	16	1568	235	650
2	Α1 ΚΑΠΗ	3	3076	461	700
3	Α3 ΚΑΠΗ	15	1978	297	650
4	Β ΚΑΠΗ	12	3573	536	500
5	Β1 ΚΑΠΗ	40	2338	351	450
6	Β2 ΚΑΠΗ	42	1091	164	400
7	Β3 ΚΑΠΗ	41	618	93	150
8	Β4 ΚΑΠΗ	38	2793	419	450
9	Γ ΚΑΠΗ	4	2219	333	600
10	Γ1 ΚΑΠΗ	19	1998	300	400
11	Γ3 ΚΑΠΗ	26	3012	452	450
12	Γ4 ΚΑΠΗ	13	850	128	550
13	Δ ΚΑΠΗ	31	1984	298	400
14	Δ1 ΚΑΠΗ	27	2803	420	400
15	Δ2 ΚΑΠΗ	28	1348	202	300
16	Δ3 ΚΑΠΗ	36	568	85	100
17	Δ4 ΚΑΠΗ	30	3750	563	400
18	Ε ΚΑΠΗ	20	1270	191	600
ΣΥΝΟΛΟ			36837	5526	8150

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΠ 3

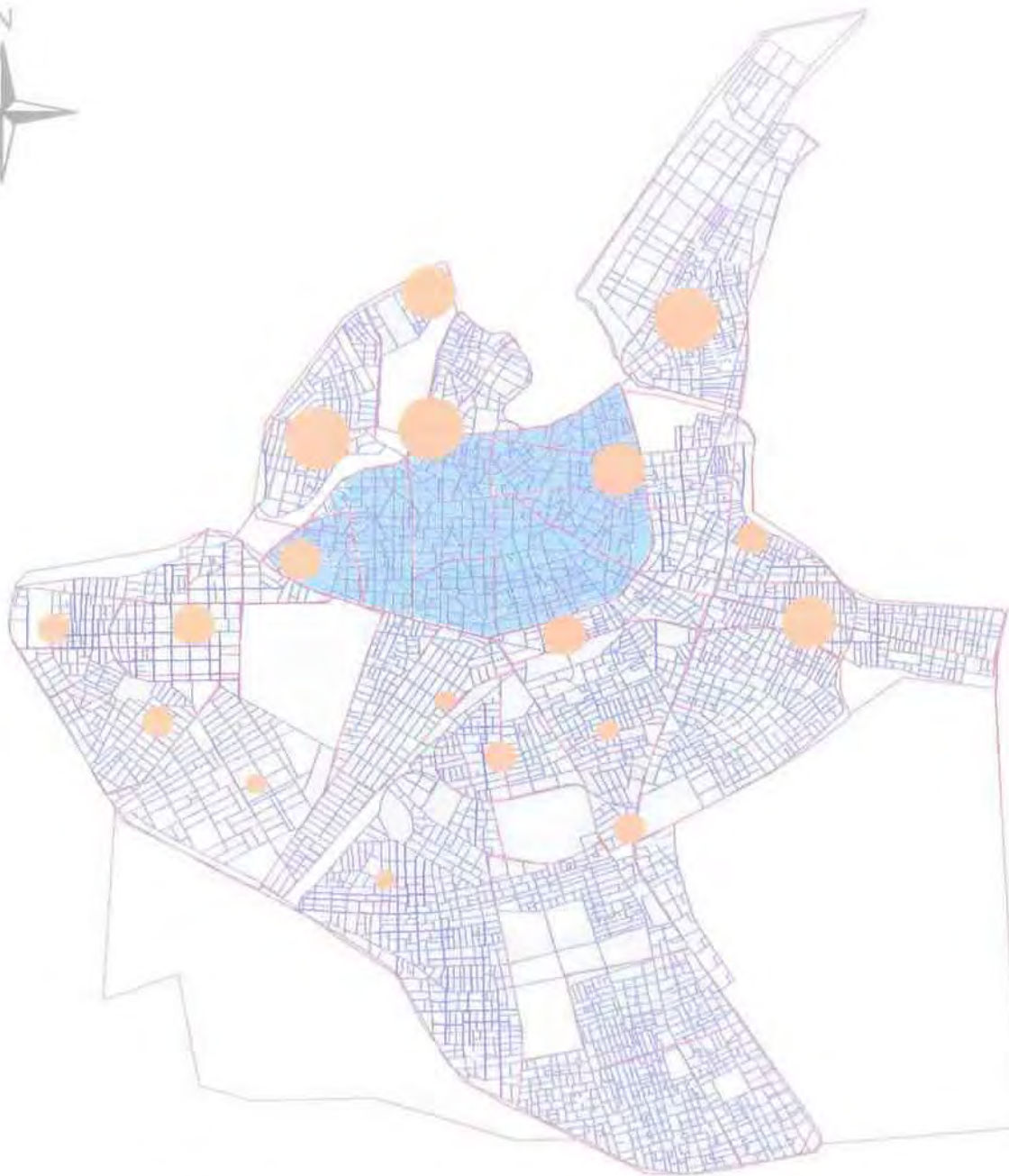
Α/Α	ΚΑΠΗ	ΖΩΝΗ	ΠΟΣΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ
1	Α ΚΑΠΗ	16	1.87	0.53
2	Α1 ΚΑΠΗ	3	1.03	0.97
3	Α3 ΚΑΠΗ	15	1.49	0.67
4	Β ΚΑΠΗ	12	0.63	1.58
5	Β1 ΚΑΠΗ	40	0.87	1.15
6	Β2 ΚΑΠΗ	42	1.66	0.60
7	Β3 ΚΑΠΗ	41	1.10	0.91
8	Β4 ΚΑΠΗ	38	0.73	1.37
9	Γ ΚΑΠΗ	4	1.22	0.82
10	Γ1 ΚΑΠΗ	19	0.90	1.11
11	Γ3 ΚΑΠΗ	26	0.68	1.48
12	Γ4 ΚΑΠΗ	13	2.92	0.34
13	Δ ΚΑΠΗ	31	0.91	1.10
14	Δ1 ΚΑΠΗ	27	0.65	1.55
15	Δ2 ΚΑΠΗ	28	1.01	0.99
16	Δ3 ΚΑΠΗ	36	0.80	1.26
17	Δ4 ΚΑΠΗ	30	0.48	2.07
18	Ε ΚΑΠΗ	20	2.14	0.47
ΣΥΝΟΛΟ			1.00	1.00

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Η χωρική κατανομή των μελών των ΚΑΠΗ εμφανίζει σημαντικά μεγαλύτερη συγκέντρωση στις περιοχές κατοικίας των λιγότερο εύπορων στρωμάτων ενώ, παράλληλα παρουσιάζει σημαντική διαφοροποίηση κέντρου

περιφέρειας προς όφελος της δεύτερης. Οι υψηλότεροι δείκτες χωροθέτησης μελών ΚΑΠΗ παρουσιάζονται στις χαμηλότερες κοινωνικής ιεράρχησης ζώνες, όπως αυτή της ζώνης 16 (Ν.Σμύρνη) και 20 (Αγ.Γεώργιος). Ο χαμηλότεροι δείκτες χωροθέτησης εμφανίζονται στις ζώνες 30 (Νεραίδα) και 12 (Κέντρο) που είναι από τις υψηλότερες ζώνες κοινωνικής ιεράρχησης.

Το γεγονός ότι τα ΚΑΠΗ αποτελούν αντικείμενο της δημοτικής πρωτοβουλίας και διαχείρισης, ίσως είναι η αιτία που είναι και τα μόνα από τα μέσα συλλογικής κατανάλωσης που παρουσιάζουν αντίθετη από την κυρίαρχη χωρική και κοινωνική κατανομή. Εκτός και αν το αντικείμενο των ΚΑΠΗ και η μορφή της εξυπηρέτησής τους που αυτά παρέχουν να καθορίζουν τελικά τη κοινωνική και χωρική φυσιογνωμία τους. Στο Χάρτη ΚΠ1 παρουσιάζεται η χωρική κατανομή των ΚΑΠΗ.

0 1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Όρια ζωνών
Κέντρο

- 250 - 300
- 301 - 400
- 401 - 500
- 501 - 600
- 601 - 700

ΚΑΠΗ / Αριθμός μελών

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

0

1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

0.4 - 0.8

0.8 - 1

1 - 1.5

1.5 - 2

2 - 3

Ποσοτικός δείκτης χωροθέτησης

11.3 ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

11.3.1 Γενικά

Η ανάπτυξη και επέκταση των παιδικών σταθμών είναι για την Ελλάδα φαινόμενο των δύο τελευταίων δεκαετιών. Σε αντίθεση με τη φθίνουσα ιδρυματική απομόνωση των ηλικιωμένων (γηροκομεία), οι παιδικοί σταθμοί φαίνεται να επιτελούν θετικό έργο - διευκόλυνση της κοινωνικοποίησης των παιδιών με την εξομάλυνση της μετάβασης από την προσχολική στη σχολική ηλικία -, πέρα από την πρακτική διευκόλυνση στην καθημερινή ζωή του νοικοκυριού.

Οι μεταπολεμικές αλλαγές των κοινωνικοοικονομικών δομών και η επίδρασή τους στη λειτουργία της οικογένειας (αύξηση πυρηνικών οικογενειών, αύξηση του ποσοστού των εργαζομένων γυναικών) δημιούργησαν πρόσφορες συνθήκες για την ανάπτυξη αυτού του μέσου συλλογικής κατανάλωσης. Ωστόσο, η άνιση κοινωνική και γεωγραφική κατανομή τους παραπέμπει στη διαφορετική λειτουργία τους στο διαφορετικό περιβάλλον, ενώ ο συγκριτικά περιορισμένος αριθμός τους, συνδυάζεται με το γεγονός ότι εξακολουθούν να κατέχουν κυρίαρχη θέση παραδοσιακές πρακτικές φύλαξης των παιδιών προσχολικής ηλικίας, που λειτουργούν συχνά εναλλακτικά προς τους παιδικούς σταθμούς.

13.3.2 Χωρική κατανομή των βρεφονηπιακών σταθμών

Όπως και για τα ΚΑΠΗ, έτσι και για τους βρεφονηπιακούς σταθμούς, επειδή δεν είναι διαθέσιμος ο πληθυσμός των παιδιών με ηλικία 0-4, θεωρούμε ότι αντιπροσωπεύεται από το 7% του πληθυσμού της πόλης. Για κάθε ζώνη στην οποία υπάρχει βρεφονηπιακός σταθμός, υπολογίσαμε τον ποιοτικό και ποσοτικό δείκτη χωροθέτησης. Στον Πίνακα ΚΠ4 παρουσιάζονται οι βρεφονηπιακοί σταθμοί της πόλης, στον Πίνακα ΚΠ5 ο πληθυσμός των κατοίκων της κάθε ζώνης, ο πληθυσμός των παιδιών με ηλικία 0-4 και ο αριθμός μαθητών του κάθε βρεφονηπιακού σταθμού, ενώ στον Πίνακα ΚΠ6 υπολογίζονται οι δείκτες χωροθέτησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΠ 4

Α/Α	ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΣΥΝΟΙΚΙΑ
1	1	ΑΙΟΛΟΥ 2	110	ΑΓ.ΚΩΝ/ΟΣ
2	2	ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ-ΚΛ.ΠΑΤΕΡΑ	81	ΝΕΑΠΟΛΗ
3	3	ΣΚΟΥΦΑ 21	139	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
4	4	ΦΛΩΡΙΝΗΣ 33	29	ΧΑΡΑΥΓΗ
5	5	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 65	109	ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ
6	6	ΠΡ.ΗΛΙΑ-ΣΚΟΠΑΔΩΝ	61	ΝΕΡΑΙΔΑ
7	7	ΡΙΖΟΥ 31	33	ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΗ
8	8	ΑΙΔΗΨΟΥ-ΚΥΜΗΣ 14	33	ΛΑΧΑΝΟΚΗΠΟΙ
9	Ν.ΣΜΥΡΝΗΣ	ΟΔΥΣΣΕΩΣ 16	35	ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
10	ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	ΛΑΓΟΥ 6	65	ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
11	ΛΑΣΚΑΡΗ	ΚΑΡΑΓΑΤΣΗ 7	81	ΑΓ.ΣΑΡΑΝΤΑ
12	ΠΑΠΑΕΥΣΤΑΘΙΟΥ	ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ 12	49	ΣΤΑΘΜΟΣ
		ΣΥΝΟΛΟ	825	

Πηγή : Δήμος Λάρισας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΠ 5

Α/Α	ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ	ΖΩΝΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΖΩΝΗΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 0-4	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΤΜΗΜΑΤΑ
1	1	6	5576	390	110	4
2	2	38	2793	196	81	3
3	3	11	7838	549	139	4
4	4	28	1348	94	29	1
5	5	1	3858	270	109	4
6	6	30	3750	263	61	3
7	7	40	2338	164	33	1
8	8	19	1998	140	33	1
9	Ν.ΣΜΥΡΝΗΣ	16	1568	110	35	1
10	ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	33	1594	112	65	2
11	ΛΑΣΚΑΡΗ	7	3013	211	81	3
12	ΠΑΠΑΕΥΣΤΑΘΙΟΥ	26	3012	211	49	2
	ΣΥΝΟΛΟ		38686	2708	825	29

Πηγή : Ίδια επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΠ 6

Α/Α	ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ	ΖΩΝΗ	ΠΟΣΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ
1	1	6	0.957	0.967
2	2	38	1.433	0.949
3	3	11	0.681	1.222
4	4	28	0.990	1.019
5	5	1	1.383	0.958
6	6	30	1.067	0.715
7	7	40	0.571	1.160
8	8	19	0.668	1.160
9	Ν.ΣΜΥΡΝΗΣ	16	0.851	1.230
10	ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	33	1.674	1.142
11	ΛΑΣΚΑΡΗ	7	1.328	0.949
12	ΠΑΠΑΕΥΣΤΑΘΙΟΥ	26	0.886	0.861
	ΣΥΝΟΛΟ		1.000	1.000

Πηγή : Ίδια επεξεργασία

Η χωρική κατανομή των βρεφονηπιακών σταθμών στο Δήμο Λάρισας είναι πολύ χαρακτηριστική : Ο απόλυτος αριθμός θέσεων των σταθμών κατανέμεται με επίκεντρο το κέντρο της Λάρισας και ελαττώνεται βαθμιαία προς την περιφέρεια (Χάρτης ΚΠ2).

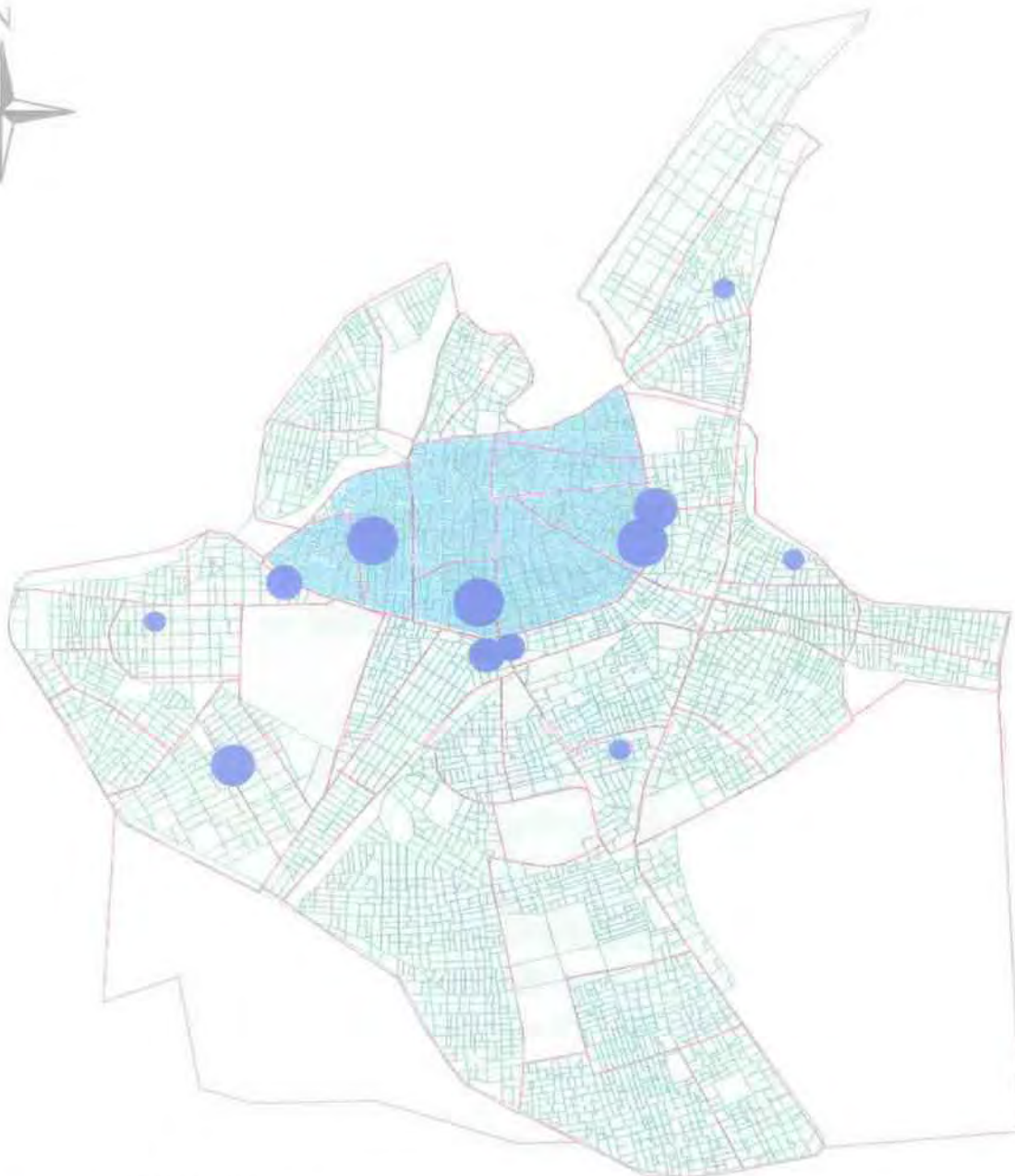
Η κρατική ή δημοτική προσπάθεια για την κάλυψη των νέων σχετικών αναγκών είναι χωρικά καθορισμένη, με την έννοια ότι οι κρατικοί και παιδικοί βρεφονηπιακοί σταθμοί εξυπηρετούν αποκλειστικά τους κατοίκους των περιοχών στις οποίες βρίσκονται. Αυτό σημαίνει ότι στις περιβαλλοντικά υποβαθμισμένες περιοχές, όπως το κέντρο, οι δημόσιοι σταθμοί θα προσανατολιστούν αποκλειστικά στα κοινωνικά στρώματα που δεν έχουν την δυνατότητα χρήσης προαστιακών σταθμών, με όλες τις κοινωνικά διαχωριστικές συνέπειες που τέτοιοι προσανατολισμοί επιφέρουν (Γκόρτσος Κ., στο Μαλούτας 1992).

Οι μεγαλύτερες του μέσου όρου τιμές, όσον αφορά τους δείκτες χωροθέτησης, εμφανίζονται στις ζώνες 33 (Φιλιππούπολη), 38 (Νεάπολη) και 16 (Ν. Σμύρνη), ενώ οι χαμηλότερες του μέσου όρου τιμές στις ζώνες 11 (Κέντρο), 19 (Αγ.Γεωργίου) και (Νεράιδα).

Βλέπουμε πως για τους βρεφονηπιακούς σταθμούς, έχουμε καλύτερες συνθήκες χωροθέτησης σε περιοχές που συνήθως ήταν υποβαθμισμένες (Ν.Σμύρνη) όσον αφορά τα μέσα συλλογικής κατανάλωσης που ήδη έχουμε αναλύσει (π.χ. Εκπαίδευση), ενώ παράλληλα οι συνθήκες στις υψηλότερες κοινωνικής ιεράρχησης ζώνες, παραμένουν σε υψηλά επίπεδα (π.χ. Νεάπολη).

Αυτό πάντως που μπορεί να διατυπωθεί, είναι ότι η ανάπτυξή τους είναι περιορισμένη - υπάρχουν θέσεις μόνο για το 30% περίπου των παιδιών της σχετικής ηλικίας- κάτι που συνδέεται με τις εναλλακτικές πρακτικές φύλαξης των παιδιών ακόμη και στο πιο αστικοποιημένο και σύγχρονο, από την άποψη της οργάνωσης του τρόπου ζωής, τμήμα του ελληνικού χώρου.

ΧΑΡΤΗΣ ΚΠ 2: ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

0 1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Όρια ζωνών

Κέντρο

- 25 - 35
- 35 - 50
- 50 - 65
- 65 - 85
- 85 - 140

Παιδικό σταθμοί / Αριθμός μαθητών

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΩΡΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

12.1 ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ

Στο Δήμο Λάρισας έχουν καταγραφεί 885 γιατροί, μέλη του Ιατρικού Συλλόγου Λάρισας. Καλύπτουν 27 ιατρικές ειδικότητες, ενώ σύμφωνα με στοιχεία του 1997 από ίδια έρευνα, το 40% του συνολικού πληθυσμού τους εμφανίζεται χωρίς ειδικότητα. Περίπου το 40% του συνόλου αποτελούν γιατροί του ΕΣΥ, ενώ το 20% απασχολούνται στο ΙΚΑ και σε άλλα ασφαλιστικά ταμεία. Το υπόλοιπο 40% διαθέτουν ιδιωτικό ιατρείο.

Παρατηρείται, όμως μια ανομοιομορφία στα στοιχεία, γιατί οι διευθύνσεις των γιατρών που περιέχονται στον Ιατρικό Σύλλογο αναφέρονται κατά κανόνα στον τόπο εργασίας τους όταν διαθέτουν ιδιωτικό ιατρείο, ενώ για τους γιατρούς του ΕΣΥ και του ΙΚΑ αναφέρεται ο τόπος κατοικίας. Η ανάλυση που ακολουθεί, αφορά τον τόπο εργασίας, όπου αυτό επιτεύχθηκε μετά από χρονοβόρα και επίπονη καταγραφή των ιατρείων, για το καθένα από αυτά ξεχωριστά, ώστε να δημιουργηθεί ο κατάλογος με τα ιδιωτικά ιατρεία αποκλειστικά, τις διευθύνσεις, τα τηλέφωνα και την ειδικότητα(πίνακας Υ.2).

Ο κατάλογος αποτελείται από 320 γιατρούς, που καλύπτουν 27 ειδικότητες (οι ειδικότητες και ο αριθμός των γιατρών ανά ειδικότητα παρουσιάζονται στον πίνακα Υ.1). Το μεγαλύτερο ποσοστό των γιατρών στη Λάρισα είναι παθολόγοι 12,5%, ενώ ακολουθούν οι παιδίατροι 10%, οι μικροβιολόγοι 9,7%, οι καρδιολόγοι επίσης με 9,7%, οι γυναικολόγοι με 6%, ενώ σημαντικό ποσοστό αποτελούν οι γιατροί οι οποίοι δεν έχουν πάρει συγκεκριμένη ειδικότητα(γενική ιατρική). Τα χαμηλότερα ποσοστά εμφανίζονται σε ειδικότητες όπως, αλλεργιολόγοι, φυσίατροι και ψυχολόγοι, που αυτή τη στιγμή στη Λάρισα υπάρχει μόνο μία από τις παραπάνω ειδικότητες, αλλά και βιοπαθολόγοι, πλαστικοί, κυτταρολόγοι και ρευματολόγοι.

Η κατανομή των γιατρών συγκεντρώνεται αποκλειστικά όπως θα περίμενε κανείς για μια πόλη τέτοιου μεγέθους, στο κέντρο (Χάρτης Υ.1), και στις ζώνες 1, 4, 5, 6, 9, 10, 11 και 12, χωρίς κανένα ιατρείο σε κάποια άλλη ζώνη της Λάρισας, έστω και περιμετρικά. Έτσι θα περιοριστούμε να κάνουμε

σχόλια και παρατηρήσεις μόνο για το χώρο του κέντρου, στον οποίο εμφανίζονται κάποιες ιδιαίτερες προτιμήσεις των γιατρών για εγκατάσταση του ιατρείου τους.

Ένα πρώτο χαρακτηριστικό της χωρικής κατανομής των γιατρών είναι ότι παρατηρείται μεγάλη συγκέντρωση ιατρείων σε μια ζώνη που περικλείεται από τις οδούς Ηπείρου, Παπαναστασίου, Κούμα και Παναγούλη και η οποία συγκεντρώνει το 85% του συνόλου. Η ζώνη αυτή ελκύει τα ιδιωτικά ιατρεία, τα οποία κατά συνέπεια γειτνιάζουν με τα σημεία συγκέντρωσης και των υπολοίπων υπηρεσιών του τομέα της υγείας, και αυτά είναι το ΙΚΑ και οι ιδιωτικές κλινικές. Επίσης, στη ζώνη αυτή βρίσκεται και ο τόπος κατοικίας των περισσότερων γιατρών.

Όσον αφορά μεμονωμένα τις οδούς, η μεγαλύτερη συγκέντρωση παρουσιάζεται στην οδό Παναγούλη με 58 ιατρεία (18,2%) και στην οποία παρουσιάζονται 16 από τις 27 ειδικότητες (60%) με συχνότερη ειδικότητα την καρδιολογία. Επίσης μεγάλη συγκέντρωση παρουσιάζεται στην οδό Ασκληπιού (ανεξάρτητα από το όνομά της), με 35 ιατρεία (11%) και στην οποία παρουσιάζονται επίσης 16 από τις 27 ειδικότητες (60%) με συχνότερη εμφάνιση την ειδικότητα παιδιατρικής και παθολογίας, ενώ σε αντίθεση από την οδό Παναγούλη έχουμε μόνο ένα ιατρείο καρδιολογίας. Στην οδό Παπακυριαζή έχουν εγκατασταθεί 29 ιατρεία (9%) και στην οποία παρουσιάζονται 15 από τις 27 ειδικότητες (55%), με συχνότερη εμφάνιση των καρδιολόγων και των ακτινολόγων. Στην οδό Μανδηλαρά, έχουν εγκατασταθεί 23 ιατρεία (7%) και στην οποία παρουσιάζονται 10 από τις 27 ειδικότητες (37%), με συχνότερη εμφάνιση των ειδικοτήτων παιδιατρικής και μαιευτικής. Στην οδό αυτή είναι χωροθετημένες οι περισσότερες κλινικές μαιευτικής και αυτό δικαιολογεί και την εμφάνιση των ιδιωτικών ιατρείων αυτής της ειδικότητας. Στην οδό Κούμα, είναι εγκατεστημένα 21 ιατρεία (6,5) και στην οποία εμφανίζονται 14 από τις 27 ειδικότητες (52%), με συχνότερη εμφάνιση αυτή της μικροβιολογίας. Τέλος, υψηλό αριθμό γιατρών συγκεντρώνουν οι οδοί Ρούσβελτ και Κύπρου με 26 ιατρεία (8%), όπου στις οποίες εμφανίζονται οι περισσότερες από τις ειδικότητες, με συχνότερη εμφάνιση αυτή των παθολόγων και ωτορινολαρυγγολόγων.

Στις υπόλοιπες οδούς του κέντρου είναι χωροθετημένα τα υπόλοιπα 128 ιατρεία (40%), λιγότερα από τα μισά, και στα οποία εμφανίζονται όλες οι ειδικότητες.

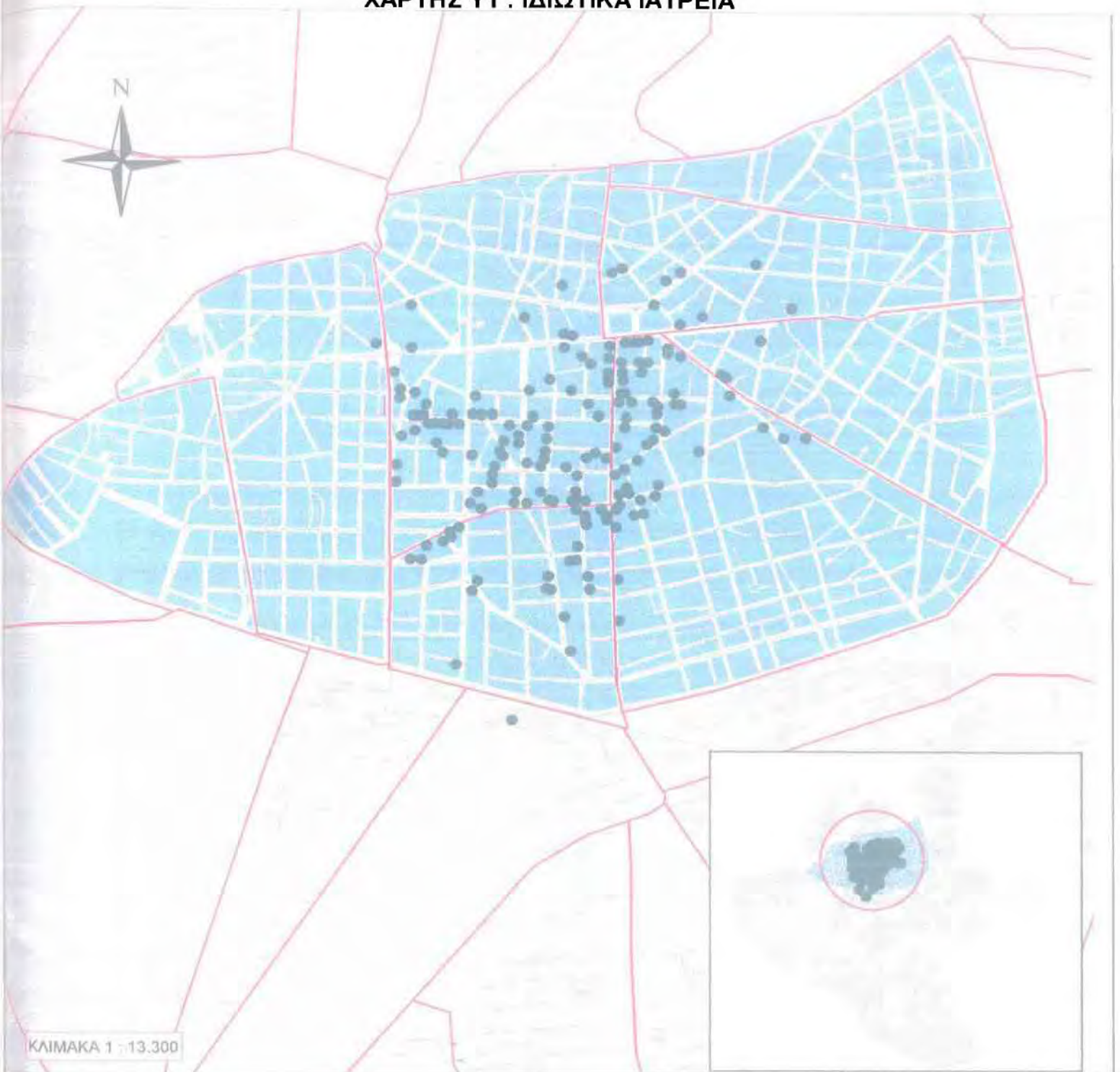
Η μεγάλη συγκέντρωση των ιατρείων στην οδό Ασκληπιοῦ δικαιολογείται από το λόγο ότι στην ίδια οδό βρίσκεται και το κεντρικό κτίριο του ΙΚΑ, ενώ σε μικρή απόσταση βρίσκονται και τα περισσότερα ασφαλιστικά ταμεία. Η συγκέντρωση των ιατρείων στην οδό Μανδηλαρά εξηγείται, από το λόγο ότι σε αυτήν την οδό είναι εγκατεστημένες οι περισσότερες μαιευτικές κλινικές, αρκετά φαρμακεία, αλλά και ανθοπωλεία και ζαχαροπλαστεία, με αποτέλεσμα να θεωρείται μια οδός αποκλειστικά των γιατρών και ιδιαίτερα από το ύψος της 28^{ης} Οκτωβρίου έως το ύψος της Ρούσβελτ.

ΠΙΝΑΚΑΣ Υ.1

ΑΡΙΘΜΟΣ ΙΑΤΡΩΝ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	%
1	ΑΛΛΕΡΓΙΟΛΟΓΙΑ	0.31
1	ΦΥΣΙΑΤΡΙΚΗ	0.31
1	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	0.31
2	ΒΙΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	0.63
2	ΠΛΑΣΤΙΚΗ	0.63
3	ΕΝΔΟΚΡΙΝΟΛΟΓΙΑ	0.94
3	ΚΥΤΤΑΡΟΛΟΓΙΑ	0.94
3	ΠΥΡΗΝΙΚΗ	0.94
3	ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	0.94
4	ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΙΑ	1.25
4	ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	1.25
5	ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ	1.56
5	ΟΥΡΟΛΟΓΙΑ	1.56
6	ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ	1.88
10	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	3.13
11	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ	3.44
13	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	4.06
14	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	4.38
15	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	4.69
15	ΩΤΟΡ/ΓΙΑ	4.69
18	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	5.63
19	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	5.94
28	ΓΕΝΙΚΗ	8.75
31	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	9.69
31	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	9.69
32	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	10.00
40	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	12.50

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

ΧΑΡΤΗΣ Υ1 : ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1 : 13.300

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Όρια ζωνών

Κέντρο

Ιδιωτικά ιατρεία

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΥΠΟΒΑΘΡΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

ΠΙΝΑΚΑΣ Υ.2 ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ ΛΑΡΙΣΑΣ

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΤΗΛ.
1	ΑΓΓΕΛΗΣ ΘΩΜΑΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 50	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	252130
2	ΑΓΟΡΑΣΤΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	ΚΩΛΕΤΗ 1	ΕΝΔΟΚΡΙΝΟΛΟΓΙΑ	229119
3	ΑΓΟΡΟΠΙΑΝΝΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 30	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	250127
4	ΑΓΡΑΦΙΩΤΗΣ ΗΛΙΑΣ	Λ.ΚΑΤΣΩΝΗ 9-11	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	288852
5	ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΠΑΝΟΣ 14	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	254017
6	ΑΛΒΑΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 49	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	250206
7	ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ ΗΛΙΑΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 39	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	551325
8	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 49	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	254493
9	ΑΛΕΥΡΑ ΣΟΦΙΑ	ΑΘ.ΔΙΑΚΟΥ 10	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	289989
10	ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 08	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	254730
11	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ	23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 50	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	230552
12	ΑΡΓΥΡΟΥΔΗΣ	28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 19	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	
13	ΑΣΤΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 31	ΑΛΛΕΡΓΙΟΛΟΓΙΑ	250466
14	ΒΑΓΕΝΑ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ	ΟΓΛ 7	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	536671
15	ΒΑΓΕΝΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 02	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	536602
16	ΒΑΛΙΑΚΟΣ ΗΛΙΑΣ	28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 16	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	280705
17	ΒΑΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 17	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	258008
18	ΒΑΡΒΑΡΕΖΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Κ.ΠΑΛΑΜΑ 08	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	552170
19	ΒΕΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 09	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	287519
20	ΒΟΛΙΩΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 38	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	250025
21	ΒΟΣΙΟΥ ΑΡΓΥΡΩ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 09	ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ	554092
21	ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 6	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	231650
22	ΒΟΥΡΟΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 06	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	
23	ΒΡΑΝΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 41	ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	617616
24	ΒΡΑΧΟΥΛΑΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 33	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	259259
25	ΓΑΛΗΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ	ΠΑΤΡΟΚΛΟΥ 15	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	533334
26	ΓΑΡΓΑΛΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΒΟΥΛΑΣ 5	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	234920
27	ΓΕΛΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 09	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ	224036
28	ΓΕΡΟΠΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 34	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	533488
29	ΓΕΡΟΠΙΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΚΥΠΡΟΥ 21	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	287766
30	ΓΕΡΟΚΩΣΤΑ ΑΡΤΕΜΙΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 18	ΚΥΤΤΑΡΟΛΟΓΙΑ	
31	ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΔΕΥΚΑΛΙΩΝΟΣ 07	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	254301
32	ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 46	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	280901
33	ΓΙΑΝΝΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Μ.ΑΝΤΥΠΑ 1	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	254248
34	ΓΙΑΣΝΕΤΣΟΒΑ ΤΑΤΙΑΝΑ	ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ 1	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	535016
35	ΓΙΟΒΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΛΙΟΠΗ	ΠΑΤΡΟΚΛΟΥ 21	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	537360
36	ΓΚΙΖΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 23	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	255400
37	ΓΚΙΖΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 23	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	287280
38	ΓΚΙΣΑΚΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	ΗΠΕΙΡΟΥ 63	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	621151
39	ΓΚΟΛΤΣΟΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 42	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	537539
40	ΓΚΟΥΝΤΗ ΜΑΡΙΑ	ΚΥΠΡΟΥ 17-19	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	288585
41	ΓΚΡΕΤΣΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΝΕΟΦΥΤΟΥ 2	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	228573
42	ΓΟΥΒΑΛΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 26	ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΙΑ	533225
43	ΓΟΥΣΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΙΣΑΥΡΩΝ 3	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	223315
44	ΓΡΑΝΤΖΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΗΠΕΙΡΟΥ 76	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	533267
45	ΔΗΜΗΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	ΚΟΥΜΑ 40	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	552253
46	ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΩΛΕΤΗ 1	ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	623067
47	ΔΡΑΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 27	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	552066
48	ΔΡΑΜΠΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 31	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	239301
49	ΔΡΙΒΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 39	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	237437
50	ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΑΝΘΙΑ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 12	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	226375
51	ΖΑΓΑΝΑΣ ΜΙΧΑΗΛ	ΙΑΣΟΝΟΣ 04	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	237816
52	ΖΑΡΖΟΥΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κ.ΠΑΛΑΜΑ 08	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	554044
53	ΖΑΦΕΙΡΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 73	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	533933
54	ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 18	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ	535391
55	ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 31	ΟΥΡΟΛΟΓΙΑ	229019
56	ΖΑΧΑΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 42	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	222400
57	ΖΑΧΑΡΟΥΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 52	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	229749
58	ΖΕΡΒΑΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 49	ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	252144
59	ΖΗΣΟΥΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 38	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	622226
60	ΖΙΟΥΛΗ ΕΛΕΟΝΩΡΑ	ΝΕΟΦΥΤΟΥ 1	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	552249
61	ΖΙΩΓΑΣ ΑΑΘΝΑΣΙΟΣ	ΚΥΠΡΟΥ 57	ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	537307
62	ΖΙΩΓΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ 3	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	288074
63	ΖΥΓΟΓΙΩΡΓΟΣ ΑΣΤΕΡΙΟΣ	ΗΠΕΙΡΟΥ 76	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	226367
64	ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ	Κ.ΠΑΛΑΜΑ 01	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ	233727

65	ΗΡΩΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	Κ.ΠΑΛΑΜΑ 01	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	287848
66	ΘΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 07	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	287541
67	ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΚΟΡΑΗ 07	ΒΙΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	551040
68	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΝΑ	ΑΘ.ΔΙΑΚΟΥ 15Α	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	227296
69	ΘΩΜΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 08	ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	571180
70	ΘΩΜΑΣ ΘΩΜΑΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 27	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	537910
71	ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ	Κ.ΠΑΛΑΜΑ 02	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	287380
72	ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΘΑΛΕΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΥ 76	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	532966
73	ΚΑΚΑΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Κ.ΠΑΛΑΜΑ 01	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	287915
74	ΚΑΚΑΤΣΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ	Μ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 37	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	251216
75	ΚΑΚΑΤΣΙΟΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΔΕΥΚΑΛΙΩΝΟΣ 09	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	258258
76	ΚΑΛΑΜΠΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΛΕΙΒΑΝΑΤΩΝ	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	232272
77	ΚΑΛΛΙΜΟΠΟΥΛΟΣ ΗΛΙΑΣ	23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 29	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	233146
78	ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΚΩΛΕΤΗ 1	ΠΛΑΣΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓ.	611310
79	ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 14	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	289945
80	ΚΑΛΟΓΗΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 23	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	222608
81	ΚΑΛΟΥΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε 2	ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ	623040
82	ΚΑΜΒΟΥΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΗΝΕΙΟΥ 2	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	252616
83	ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 06	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	286098
84	ΚΑΡΑΚΑΣΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	ΒΟΥΛΓΑΡΟΚΤΟΝΟΥ 2	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	259580
85	ΚΑΡΑΜΠΙΤΣΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 32	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	228502
86	ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 27	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	534446
87	ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΚΟΥΜΑ 34	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	237732
88	ΚΑΡΑΟΥΖΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 10	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	531817
89	ΚΑΡΑΦΕΡΓΙΑΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 13	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	256421
90	ΚΑΡΒΟΥΝΗ ΕΛΕΝΗ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 36	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	536820
91	ΚΑΡΓΙΩΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 35	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	287270
92	ΚΑΡΤΣΑΦΛΕΚΗΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 12	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	533383
93	ΚΑΡΥΩΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 33	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	255040
94	ΚΑΡΩΝΗ ΕΛΕΝΗ	ΑΘ.ΔΙΑΚΟΥ 15Α	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	258427
95	ΚΑΣΣΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 25	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	535035
96	ΚΑΤΜΕΡΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 21	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	227122
97	ΚΑΤΡΑΝΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 39	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	537169
98	ΚΑΤΣΑΜΑΚΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 36	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	222273
99	ΚΑΤΣΑΝΙΚΟΥ ΑΓΛΑΙΑ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 36	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	
100	ΚΑΤΣΑΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 06	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	536811
101	ΚΑΤΣΙΓΡΑΣ ΚΛΕΩΝ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 52	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	226756
102	ΚΑΦΕΤΖΟΥΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΚΟΥΜΑ 32	ΟΥΡΟΛΟΓΙΑ	287542
103	ΚΑΦΕΤΖΟΥΛΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΚΟΥΜΑ 32	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	619780
104	ΚΕΛΕΠΟΥΡΗ ΚΑΙΤΗ	ΚΟΥΜΑ 37	ΚΥΤΤΑΡΟΛΟΓΙΑ	231386
105	ΚΙΤΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	ΚΟΥΜΑ 21	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	287649
106	ΚΟΚΚΑΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 18	ΟΥΡΟΛΟΓΙΑ	252868
107	ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΑΣΤΕΡΙΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 36	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	
108	ΚΟΛΥΡΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 24	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	258307
109	ΚΟΝΤΟΝΙΚΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 06	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	251461
110	ΚΟΥΚΟΥΦΙΚΗ ΜΑΡΙΑΝΘΗ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 12	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	531662
111	ΚΟΥΜΠΟΥΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΠΑΤΡΟΚΛΟΥ 08	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	533807
112	ΚΟΥΤΕ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΔΕΥΚΑΛΙΩΝΟΣ 07	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	251817
113	ΚΟΥΤΣΑΜΠΕΛΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΚΥΠΡΟΥ 24	ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	536539
114	ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΑΒΕΡΩΦ 18	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	252811
115	ΚΟΥΤΣΟΥΚΗΣ ΣΠΥΡΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 34	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	533321
116	ΚΟΥΦΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 09	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	551730
117	ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΥΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΝΙΚΗΤΑΡΑ 3	ΚΥΤΤΑΡΟΛΟΓΙΑ	288036
118	ΚΥΡΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 34	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	535466
119	ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ 1	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	
120	ΚΥΡΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κ.ΠΑΛΑΜΑ 01	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	287821
121	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΚΟΥΜΑ 37	ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΙΑ	552939
122	ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΛΑ ΘΕΟΔΩΡΑ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 48	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	552029
123	ΚΩΣΤΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 08	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	536621
124	ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 05	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	534613
125	ΚΩΤΣΙΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ	ΗΠΕΙΡΟΥ 65	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	229895
126	ΛΑΝΤΑΒΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 10	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	258989
127	ΛΑΧΑΝΑΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ	Κ.ΠΑΛΑΜΑ 01	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	287906
128	ΛΕΚΚΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ	Μ.ΑΝΤΥΠΑ 1	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	253124
129	ΛΕΚΚΑΣ ΑΝΔΡΙΑΝΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 34	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	535466
130	ΛΕΛΛΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ	ΚΑΛΛΙΑΡΧΟΥ 17	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	231025
131	ΛΥΣΣΟΒΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗ 10	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	610283
132	ΛΥΤΡΟΚΑΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗ 10	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	255868

133	ΛΥΤΡΟΚΑΠΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 36	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	234643
134	ΜΑΚΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΚΟΥΜΑ 40	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	287500
135	ΜΑΚΡΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 73	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	553841
136	ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 16	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	220840
137	ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΚΥΠΡΟΥ 21	ΟΥΡΟΛΟΓΙΑ	287836
138	ΜΑΝΔΑΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 15	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	257778
139	ΜΑΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 02	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	259068
140	ΜΑΝΟΥΔΗΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 24	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	534760
141	ΜΑΝΟΥΚΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΚΟΥΜΑ 37	ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ	550919
142	ΜΑΝΤΖΙΑΦΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 31	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	256297
143	ΜΑΝΩΛΑΚΗΣ ΟΡΑΤΙΟΣ	Α.ΓΑΖΗ 1	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ	259890
144	ΜΑΤΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΚΟΥΜΑ 02	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	531679
145	ΜΑΧΟΥΧΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 02	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	227159
146	ΜΕΙΜΑΡΟΓΛΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 30	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	
147	ΜΕΡΙΣΤΟΥΔΗ ΣΙΔΕΡΩ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 27	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	287313
148	ΜΕΡΙΣΤΟΥΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 34	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	533323
149	ΜΗΛΙΩΝΗΣ ΟΡΕΣΤΗΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 17	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	228778
150	ΜΗΤΡΟΥΣΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΚΥΠΡΟΥ 21	ΩΤΟΡΙΝΟΛΟΓΙΑ	288496
151	ΜΗΤΣΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ 57	ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ	258230
152	ΜΙΣΥΡΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΝΙΡΒΑΝΑ 01	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	227552
153	ΜΙΤΟΥΑΛΙ ΑΧΜΕΝΤ	Α.ΓΑΖΗ 1	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ	536362
154	ΜΙΧΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 12	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	094-438506
155	ΜΟΚΚΑ ΔΗΜΗΤΡΑ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 42	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	251663
156	ΜΟΚΚΑ ΕΛΕΝΗ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 10	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	535077
157	ΜΟΥΡΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 03	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ	287360
158	ΜΠΑΚΟΥΡΑΣ ΣΙΔΕΡΗΣ	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 11	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	252345
159	ΜΠΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 01	ΦΥΣΙΑΤΡΙΚΗ	287898
160	ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ	ΟΓΛ 7	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	252962
161	ΜΠΑΛΑΦΑΣ ΣΠΥΡΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 06	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	
162	ΜΠΑΛΟΔΗΜΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	Μ.ΑΝΤΥΠΑ 1	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	253488
163	ΜΠΑΝΙΟΣ ΜΑΡΚΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 46	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	234405
164	ΜΠΑΝΤΑΝΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	ΠΑΠΑΓΟΥ 1	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	626774
165	ΜΠΑΣΔΕΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Κ.ΠΑΛΑΜΑ 11	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	287738
166	ΜΠΙΣΜΠΙΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 02	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	258317
167	ΜΠΟΥΛΙΜΑΡΗΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ	ΝΕΟΦΥΤΟΥ 9	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	287212
168	ΜΠΟΥΡΑΝΤΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 27	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	252711
169	ΜΠΟΥΣΜΠΟΥΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 31	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	531024
170	ΜΠΟΥΧΛΑΡΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 27	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	259493
171	ΜΠΡΟΥΣΚΕΤΑ ΜΟΝΙΚΑ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 12	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	536198
172	ΜΥΖΙΩΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 41	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	621604
173	ΜΥΣΙΡΗΣ ΣΠΗΛΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 09	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	553383
174	ΜΩΡΑΙΤΗΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ	ΝΕΟΦΥΤΟΥ 9	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ	552400
175	ΜΩΡΑΛΙΔΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	ΣΚ.ΣΟΥΤΣΟΥ 07	ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	537548
176	ΝΑΣΙΚΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	Μ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 41	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	252532
177	ΝΑΣΙΚΑ ΜΑΡΙΑ	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 30	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	252766
178	ΝΑΣΙΚΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 38	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	617400
179	ΝΑΣΙΩΚΑΣ ΕΚΤΩΡΑΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 42	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	255163
180	ΝΙΚΟΒΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 27	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	222550
181	ΝΟΥΛΑΣ ΑΡΓΥΡΙΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 30	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	
182	ΝΟΥΣΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 13	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	250897
183	ΝΤΑΒΑΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ	ΚΥΠΡΟΥ 96	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	251266
184	ΝΤΑΜΑΝΗ ΕΛΕΝΗ	ΚΟΥΜΑ 01	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	256315
185	ΝΤΑΝΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΟΓΛ 5	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	233357
186	ΝΤΑΦΟΥΛΗΣ ΖΑΦΕΙΡΙΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 25	ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	251901
187	ΝΤΙΝΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	25 ΜΑΡΤΙΟΥ 19	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	234183
188	ΝΤΟΒΑΣ ΑΡΓΥΡΙΟΣ	ΣΟΛΩΜΟΥ 7	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	229733
189	ΝΤΟΒΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 71	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	253098
190	ΝΤΟΥΣΙΑΣ ΣΩΤΗΡΗΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 37	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	287628
191	ΞΟΜΑΛΗΣ ΘΩΜΑΣ	ΝΕΟΦΥΤΟΥ 1	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	287716
192	ΞΥΤΣΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 52	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	235647
193	ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΗ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 10	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	228197
194	ΟΜΠΑΙΝΤΟΥ ΠΕΤΡΟΣ	ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΤΗ 1	ΩΤΟΡΙΝΟΛΟΓΙΑ	282665
195	ΠΑΛΑΣΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 31	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	282314
196	ΠΑΛΗΑΝΤΩΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 46	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	259064
197	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 06	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	251461
198	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 50	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	250296
199	ΠΑΝΑΓΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΚΟΡΑΗ 05	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	553018
200	ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΑΣ 14	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	257295

201	ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ 73	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	222957
202	ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΝΑΓΩΤΗΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 03	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	258816
203	ΠΑΠΑΓΟΡΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΓΙΑΝΝΙΤΣΙΩΤΗ 1	ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ	618700
204	ΠΑΠΑΔΑΚΟΣ ΓΑΒΡΙΗΛ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 31	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	239926
205	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	Μ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 08	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	257863
206	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 27	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	254890
207	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 02	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	226631
208	ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 06	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ	256956
209	ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΚΟΡΑΗ 04	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	233300
210	ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 06	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	257725
211	ΠΑΠΑΛΑΓΑΡΑ ΓΕΩΡΓΙΑ	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 1	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	228170
212	ΠΑΠΑΛΑΓΑΡΑ ΓΕΩΡΓΙΑ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 30	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	
213	ΠΑΠΑΛΕΞΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 06	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	254377
214	ΠΑΠΑΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 27	ΕΝΔΟΚΡΙΝΟΛΟΓΙΑ	257742
215	ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 03	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	226018
216	ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΛΕΑΝΘΗΣ	ΚΥΠΡΟΥ 17-19	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	288288
217	ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Μ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 23	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	534387
218	ΠΑΠΠΑΔΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	Μ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 23	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	227318
219	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ	ΨΑΡΩΝ 2	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	621739
220	ΠΑΡΑΦΕΣΤΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 52	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	537411
221	ΠΑΡΑΦΟΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 31	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	
222	ΠΑΡΛΑΝΤΖΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 17	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	530536
223	ΠΑΣΤΑΚΑ ΒΙΒΗ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 41	ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ	
224	ΠΑΤΕΡΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 18	ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΙΑ	533901
225	ΠΑΤΟΥΛΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 03	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	287758
226	ΠΑΤΣΙΔΗΣ ΕΥΤΥΧΙΟΣ	ΚΟΥΜΑ 32	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	287600
227	ΠΑΤΣΙΚΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 09	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	252779
228	ΠΕΛΑΓΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 06	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	286098
229	ΠΕΡΙΦΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 20	ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ	534995
230	ΠΕΡΩΝΗ ΦΩΤΕΙΝΗ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 39	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	239229
231	ΠΕΤΡΩΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 30	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	251137
232	ΡΑΠΤΗ ΣΤΥΛΙΑΝΗ	ΚΥΠΡΟΥ 21	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	281175
233	ΡΑΠΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΚΟΡΑΗ 08	ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ	225748
234	ΡΑΠΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 27	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	254754
235	ΡΑΠΤΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΚΟΥΜΑ 09	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	255705
236	ΡΑΧΩΒΙΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΚΟΥΜΑ 23	ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΙΑ	287545
237	ΡΕΜΠΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 43	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	254363
238	ΡΙΖΟΣ ΑΣΤΕΡΙΟΣ	ΙΑΣΟΝΟΣ 03	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	237252
239	ΡΙΖΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΝΕΟΦΥΤΟΥ 1	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	553122
240	ΡΙΖΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 35	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	238134
241	ΡΙΖΟΥ ΙΟΥΛΙΑ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 02	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	536598
242	ΡΙΖΟΥΛΗΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ	ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 1	ΕΝΔΟΚΡΙΝΟΛΟΓΙΑ	237666
243	ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΖΗΣΗΣ	Μ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 41	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	244529
244	ΣΑΛΓΚΑΜΗ ΑΓΛΑΙΑ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 31	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	210380
245	ΣΑΜΑΚΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 20	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	222721
246	ΣΑΜΑΡΑ ΜΑΙΡΗ	ΚΟΡΑΗ 05	ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ	287227
247	ΣΑΜΑΡΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 39	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	236426
248	ΣΑΜΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 37	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	222542
249	ΣΑΝΔΡΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΣΚ.ΣΟΥΤΣΟΥ 21	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	254557
250	ΣΑΝΙΔΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 01	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	287944
251	ΣΑΠΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 34	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	235990
252	ΣΑΡΜΑΝΤΑ ANNA	ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ 3	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	228844
253	ΣΑΡΣΩΝΗ ΕΥΤΥΧΙΑ	ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ 1	ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ	256206
254	ΣΒΑΡΝΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 27	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	288220
255	ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 37	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	255459
256	ΣΙΜΣΙΡΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 39	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	234680
257	ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 03	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	287315
258	ΣΚΟΥΠΡΑΣ ΦΩΤΗΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 10	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ	222716
259	ΣΚΥΛΑΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 30	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	253703
260	ΣΚΥΛΟΔΗΜΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΗΠΕΙΡΟΥ 74	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	
261	ΣΟΛΩΜΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 39	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	239239
262	ΣΟΥΚΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 41	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	627354
263	ΣΟΥΛΤΟΥΚΗ ΟΥΡΑΝΙΑ	Λ.ΚΑΤΣΩΝΗ 9-11	ΒΙΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	235794
264	ΣΟΥΛΤΣΙΩΤΟΥ ΣΟΦΙΑ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 05	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	251402
265	ΣΟΥΜΠΑΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 32	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	227289
266	ΣΟΥΡΛΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	ΚΥΠΡΟΥ 21	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	552521
267	ΣΠΑΝΟΥΔΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 47	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	226663

268	ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	ΚΟΥΜΑ 37	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	280616
269	ΣΠΥΡΙΔΩΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	ΣΚ.ΣΟΥΤΣΟΥ 07	ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	537548
270	ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ	ΗΠΕΙΡΟΥ 76	ΠΛΑΣΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓ.	621833
271	ΣΤΑΒΑΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 27	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	537333
272	ΣΤΑΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 46	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	550788
273	ΣΤΑΘΗ ΜΑΡΙΑ	ΚΟΥΜΑ 40	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	287644
274	ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΚΟΡΑΗ 04	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	238933
275	ΣΤΥΛΟΠΟΥΛΟΥ ΒΙΛΜΑ	23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 31	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	287780
276	ΣΤΥΛΟΠΟΥΛΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 21	ΩΤΟΡΙΝΟ/ΛΟΓΙΑ	533535
277	ΤΕΝΕΚΕΤΖΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ 6	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	258522
278	ΤΕΡΖΟΥΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 1	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	258311
279	ΤΖΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	Α.ΓΑΖΗ 25	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	251449
280	ΤΖΑΦΕΡΗ ΜΑΓΧΗ	ΠΑΤΡΟΚΛΟΥ 9	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	
281	ΤΖΗΜΟΥΖΙΩΓΑ ΑΣΠΑΣΙΑ	ΚΟΥΜΑ 34	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	252439
282	ΤΖΙΑΤΖΙΑΦΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ	Λ.ΚΑΤΣΩΝΗ 9-11	ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ	284422
283	ΤΖΙΤΖΗ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 24	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	251989
284	ΤΖΙΩΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 44	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	626215
285	ΤΙΜΠΑΛΕΞΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 34	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	532633
286	ΤΣΑΜΗ ΙΩΑΝΝΑ	ΚΟΥΜΑ 26	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	253511
287	ΤΣΑΝΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 73	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	288541
288	ΤΣΑΠΡΑΖΗ ΑΝΤΙΓΟΝΗ	ΚΟΥΜΑ 37	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	233705
289	ΤΣΑΤΣΑΡΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 37	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	253959
290	ΤΣΕΛΕΝΤΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 06	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	533634
291	ΤΣΕΤΣΙΛΑΣ ΜΙΧΑΗΛ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 54	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	222841
292	ΤΣΙΑΜΠΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Μ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 04	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	535789
293	ΤΣΙΓΑΡΑΣ ΒΑΙΟΣ	ΚΥΠΡΟΥ 21	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	287895
294	ΤΣΙΜΟΥΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	ΚΟΥΜΑ 40	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	287607
295	ΤΣΙΜΠΟΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Μ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 08	ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	250761
296	ΤΣΙΡΟΥΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗ 10	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	229657
297	ΤΣΙΤΣΑΝΗ ΠΕΛΑΓΙΑ	Κ.ΠΑΛΑΜΑ 02	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	255983
298	ΤΣΙΦΕΤΑΚΗ ΝΙΚΗ	ΝΕΟΦΥΤΟΥ 1	ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	287277
299	ΤΣΙΩΡΑ ΒΑΙΑ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 55	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	553611
300	ΤΣΟΛΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 18	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	227936
301	ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 52	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	222841
302	ΤΣΟΥΜΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΨΑΡΩΝ 3	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	255115
303	ΤΣΟΥΜΑΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ	Λ.ΚΑΤΣΩΝΗ 9-11	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	282293
304	ΦΑΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΟΥΜΑ 42	ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ	287526
305	ΦΑΝΑΡΤΖΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 38	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	257051
306	ΦΕΖΟΥΛΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΜΑΝΩΛΑΚΗ 13	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ	537393
307	ΦΕΡΦΕΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Μ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 04	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	259351
308	ΦΙΚΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 13	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	223229
309	ΦΙΛΟΚΩΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κ.ΠΑΛΑΜΑ 02	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	257061
310	ΦΟΥΝΤΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 39	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ	259820
311	ΦΡΑΝΤΖΟΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ 2	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	253607
312	ΦΩΤΙΑΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΗΠΕΙΡΟΥ 76	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	532966
313	ΦΩΤΙΑΔΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 12	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	537780
314	ΧΑΙΔΕΜΕΝΑΚΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	Μ.ΑΝΤΥΠΑ 1	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ	534004
315	ΧΑΙΜΑΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 39	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	237615
316	ΧΑΛΚΙΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Κ.ΠΑΛΑΜΑ 01	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	287708
317	ΧΑΡΙΣΟΥΛΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	ΔΕΥΚΑΛΙΩΝΟΣ 16	ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	255691
318	ΧΑΡΠΑΝΤΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 46	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	255129
319	ΧΑΥΤΙΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΡΟΥΣΒΕΛΤ 79	ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	228816
320	ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ 18	ΟΥΡΟΛΟΓΙΑ	257873

Πηγή : Ιατρικός Σύλλογος Λάρισας, Ίδια επεξεργασία

12.2 ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ - ΚΛΙΝΙΚΕΣ

Στη Λάρισα, αυτή τη στιγμή λειτουργεί μόνο ένα Γενικό Νοσοκομείο, το οποίο διαθέτει 250 κλίνες για έναν πληθυσμό 135.000 περίπου, δηλαδή αντιστοιχούν 1,86 κλίνες για 1000 κατοίκους, αριθμός πολύ μικρότερος της τιμής που αντιστοιχεί για όλη την Ελλάδα και είναι 3,59 κλίνες για 1000 κατοίκους. Η Λάρισα διαθέτει το θλιβερό πανελλήνιο ρεκόρ των περισσότερων ιδιωτικών κρεβατιών σε σχέση με τα δημόσια κρεβάτια. Οι ιδιωτικές κλινικές διαθέτουν 464 κλίνες, με αποτέλεσμα ο δείκτης κλίνες/1000κατ. να έχει τιμή 3,44, όταν για όλη την Ελλάδα ο αντίστοιχος δείκτης έχει τιμή 1,52/ (Πίνακες Υ.3-Υ.4).

Παρατηρούμε λοιπόν, πως οι ιδιωτικές κλίνες αντιπροσωπεύουν το 65% του συνόλου των κλινών στην Λάρισα, μέγεθος που είναι μεγαλύτερο κατά πολύ από το αντίστοιχο σε Πανελλήνιο επίπεδο.

ΠΙΝΑΚΑΣ Υ.3

	Θεραπευτήρια	Κλίνες	Γιατροί
Ελλάδα	396	51.329	18.287
Θεσσαλία	39	2.436	1480
Λάρισα	13	714	850

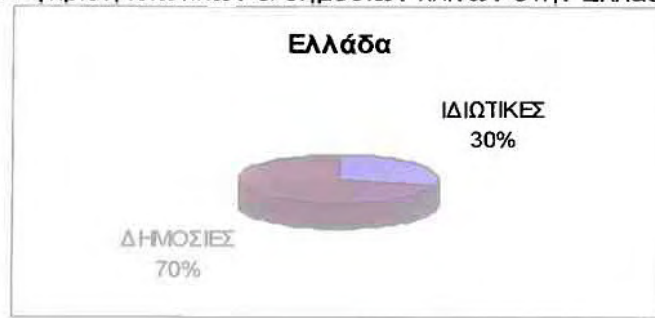
Πηγή : ΕΣΥΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ Υ.4

	Θεραπευτήρια	Ιδιωτικές κλίνες	Δημόσιες κλίνες
Ελλάδα	396	15.214	35.896
Θεσσαλία	39	1405	1025
Λάρισα	13	464	250

Πηγή : ΕΣΥΕ, Ιδία επεξεργασία

Σύγκριση ιδιωτικών & δημόσιων κλινών στην Ελλάδα

Σύγκριση ιδιωτικών & δημόσιων κλινών στη Θεσσαλία

Σύγκριση ιδιωτικών & δημόσιων κλινών στη Λάρισα

Ως προς τις ειδικότητες, οι κλινικές της Λάρισας διακρίνονται σε :

- 2 γενικές, που καλύπτουν από δύο ειδικότητες (παθολογική, χειρουργική) και διαθέτουν 60 κρεβάτια
- 3 χειρουργικές που διαθέτουν 94 κρεβάτια
- 3 ψυχιατρικές που διαθέτουν 200 κρεβάτια
- 2 μαιευτικές που διαθέτουν 70 κρεβάτια
- 1 παθολογική που διαθέτει 40 κρεβάτια

Σε ότι αφορά την χωροθέτησή τους (Χάρτης Υ.2), όλες είναι εγκατεστημένες στη ζώνη του κέντρου της Λάρισας, εκτός από τις ψυχιατρικές, οι οποίες βρίσκονται εκτός των ορίων της πόλης και κατά μήκος επαρχιακών οδών. Επίσης στον Πίνακα Υ.5 εκτός από τις ιδιωτικές κλινικές και το Γενικό Νοσοκομείο, αναφέρεται και το Στρατιωτικό Νοσοκομείο 404, το οποίο διαθέτει 70 κλίνες, αλλά δεν υπολογίζεται στους δείκτες, όπως και δεν γίνεται ανάλυση για τη χωροθέτησή του.

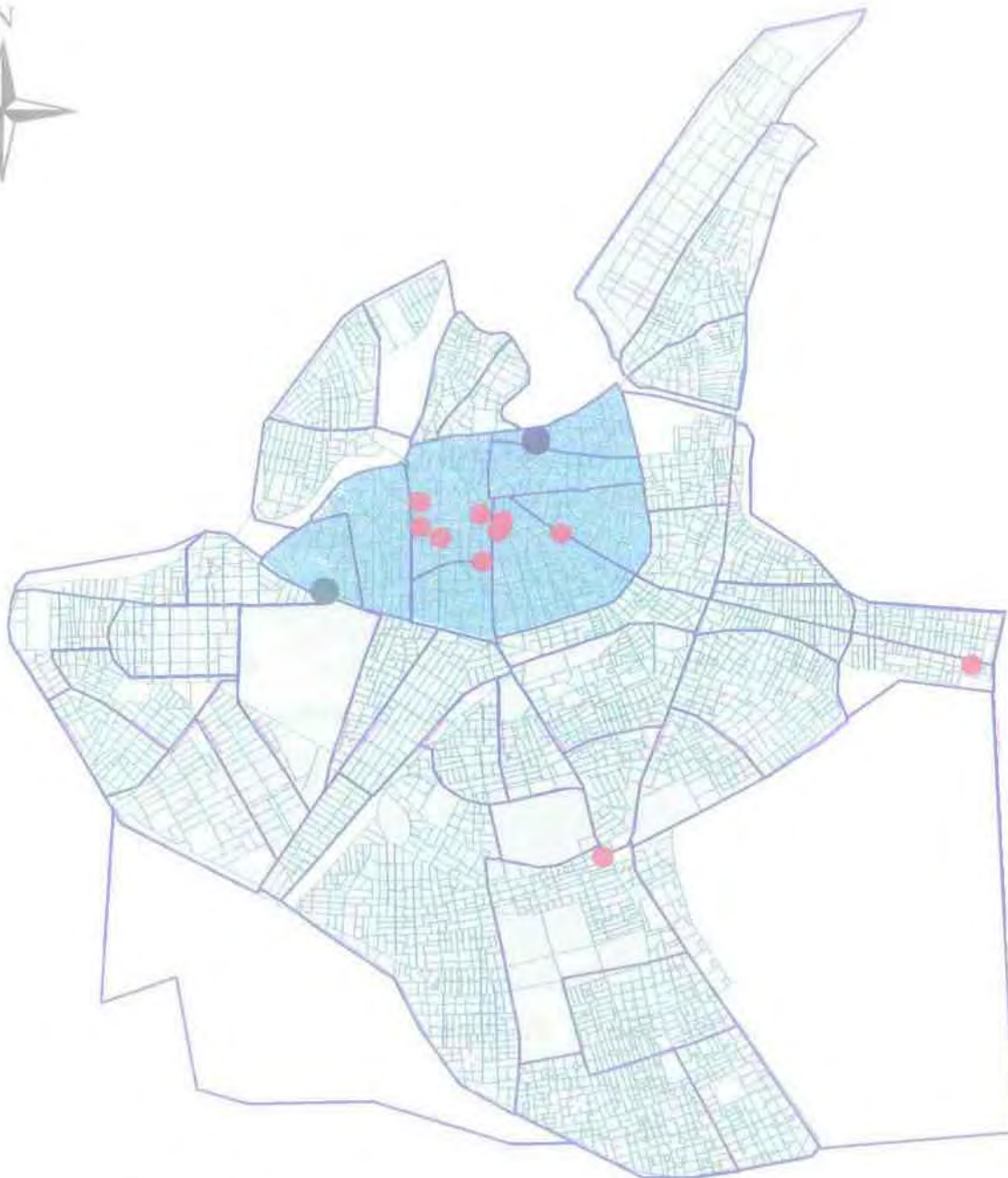
Όπως διαπιστώσαμε και στην προηγούμενη παράγραφο, οι χωροθετήσεις των ιδιωτικών ιατρείων αλληλοεπηρεάζονται με τις χωροθετήσεις των ιδιωτικών κλινικών και δημιουργείται το φαινόμενο να δημιουργείται μια <<γειτονιά>> ιατρείων, φαρμακείων, ανθοπωλείων και ζαχαροπλαστείων γύρω από κάθε κλινική.

ΠΙΝΑΚΑΣ Υ.5

Α/Α	ΟΝΟΜΑ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΚΛΙΝΕΣ
1	ΑΣΚΛΗΠΕΙΟΣ	ΓΕΝΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 18	25
2	ΣΑΠΚΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ	ΚΟΥΜΑ 32	35
3	ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ	ΜΑΙΕΥΤΗΡΙΟ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 7	40
4	ΚΥΑΝΟΥΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	ΚΥΠΡΟΥ 100	40
5	ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 50	24
6	ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 52	30
7	ΥΓΕΙΑ	ΜΑΙΕΥΤΗΡΙΟ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 78	30
8	ΚΑΛΟΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΗΣ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ	ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ 53	40
9	ΘΩΜΑΣ	ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	ΤΕΡΜΑ ΒΟΛΟΥ	80
10	ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ-ΑΓΙΑΣ	250
11	404 ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ	ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΙΚΗ	ΛΑΓΟΥ-ΗΡ.ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	70
12	ΝΤΙΝΑ	ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	ΦΑΡΣΑΛΩΝ 159	70
13	ΑΓΙΑ ΦΩΤΕΙΝΗ	ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	5ο χλμ. ΛΑΡΙΣΑΣ-ΦΑΛΛΑΝΗΣ	50

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

ΧΑΡΤΗΣ Υ 2: ΚΛΙΝΙΚΕΣ-ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

0 1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Όρια ζωνών

Κέντρο

Ιδιωτικές Κλινικές

Γενικό Νοσοκομείο

404 Στρατιωτικό Νοσοκομείο

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΟΒΑΘΡΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ - ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΛΑΡΙΣΑΣ

13.1 ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

13.1.1 Κινηματογράφος

Η ελκτικότητα του κινηματογράφου παρουσίασε μια κάθετη πτώση αφότου η τηλεοπτική συσκευή μπήκε σχεδόν σε όλα τα Λαρισαϊκά σπίτια. Οι νέοι μέχρι την ηλικία των 19 ετών είναι εκείνοι που πηγαίνουν κινηματογράφο. Μόνο το 9% των νέων ηλικιών δεν πηγαίνει καθόλου στο κινηματογράφο, ενώ το ποσοστό αυτό αυξάνεται απότομα σε 42% προκειμένου για την αμέσως επόμενη ομάδα ηλικιών από 20 έως 29 ετών, για να συνεχίσει να αυξάνεται σταθερά με αύξουσα ηλικία του πληθυσμού. (Τσουγιόπουλος, ΕΚΚΕ, 1981)

Η αδιαφορία για τον κινηματογράφο σχετίζεται γραμμικά και με το επίπεδο εκπαίδευσης. Πλειοψηφικά πηγαίνουν στον κινηματογράφο άτομα σε επίπεδο γραμματικών γνώσεων απόφοιτων Γυμνασίου και πάνω, χωρίς να παρατηρείται καμιά σοβαρή διακύμανση μεταξύ αυτών και των αποφοίτων ανώτερων και ανωτάτων σχολών. Η αποχή των λοιπών, κλιμακώνεται με κορυφή της ομάδας των αγράμματων (94%) (Τσουγιόπουλος, ΕΚΚΕ, 1981).

Το εισόδημα δεν επηρεάζει το ενδιαφέρον για τον κινηματογράφο, ενώ εκείνοι που δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για αυτόν ανήκουν στις επαγγελματικές ομάδες των ελεύθερων επαγγελματιών, των υπαλλήλων γραφείου και των στρατιωτικών. Οι αγρότες δεν προσελκύονται σχεδόν καθόλου (76%) από τον κινηματογράφο και ακολουθούνται από τους εργάτες και τεχνίτες (62%). (Τσουγιόπουλος, ΕΚΚΕ, 1981).

Οι κύριες προτιμήσεις των κινηματογραφικών ταινιών είναι οι κωμωδίες και οι αστυνομικές περιπέτειες. Επίσης προτίμηση δείχνεται στις ξένες και όχι Ελληνικές ταινίες, και αυτό εξαιτίας της καλύτερης ποιότητας και όχι για το κοινωνικό και πολιτιστικό πρότυπο που αναπαράγεται σε αυτές.

13.1.2 Θέατρο

Το έτος 1976 ιδρύθηκε στη πόλη με πρωτοβουλία κυρίως Λαρισαίων ηθοποιών και καλλιτεχνών, η <<Θεσσαλική Πνευματική Πορεία>>. Παρά την σημαντική προσφορά της στην πολιτιστική ζωή της πόλης και της ευρύτερης περιοχής της, δεν μπορούμε να την χαρακτηρίσουμε σαν το μόνιμο θεατρικό ίδρυμα της πόλης που να δίνει τακτικές παραστάσεις ρεπερτορίου ή όχι. Όπως άλλωστε γνωρίζουμε, σε όλες τις ελληνικές πόλεις μεσαίου μεγέθους, η δυνατότητα επαφής του πληθυσμού με το θέατρο προσφέρεται από περιοδεύοντες θιάσους που δίνουν μια σειρά παραστάσεων στην πόλη. Αυτές τις παραστάσεις, ανεξάρτητα από το θεατρικό είδος και το ποιοτικό επίπεδο που παρουσιάζουν, τις παρακολουθούν κυρίως κάτοικοι που βρίσκονται σε επίπεδο εκπαίδευσης απόφοιτου Γυμνασίου και πάνω. Σε σχέση με το επάγγελμα που ασκεί το κοινό θεατρικών παραστάσεων, αποτελείται από επιστήμονες, ελεύθερους επαγγελματίες, ανώτερα στελέχη και στρατιωτικούς. Το εισόδημα επηρεάζει την παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων, σε αντίθεση με το κινηματογράφο, και αυτό γιατί το κοινό των θεατρικών παραστάσεων αποτελείται από άτομα με υψηλό μηνιαίο εισόδημα.

Αυτή η δομή του κοινού των θεατρικών παραστάσεων που πραγματοποιούνται στη πόλη, αλλάζει κατά την εξέταση της προδιάθεσης απέναντι στο θέατρο και τη μουσική. Παρουσιάζεται μια ιδιαίτερη προτίμηση για το θέατρο : είναι φανερό πως αυτή η καλλιτεχνική έκφραση είναι σε όποιο συσχετισμό και αν εξετασθεί, πολύ πιο προσιτή στον πληθυσμό από ότι κυρίως η συμφωνική μουσική, η οποία είναι ακόμα πολύ ξένη και χωρίς κανένα ιδιαίτερο περιεχόμενο στην αντίληψη του πληθυσμού.

Μια μόνιμη θεατρική σκηνή στην πόλη θα είχε ένα πολύ ευρύτερα διαστρωματωμένο κοινό από αυτό που προσελκύουν σήμερα οι ευκαιριακές παραστάσεις των θιάσων που επισκέπτονται τη πόλη. Η συμβολή ενός τέτοιου ιδρύματος στη βελτίωση του πολιτιστικού επιπέδου της πόλης, ενδεχομένως και της ενδοχώρας της, θα ήταν σημαντική ενώ η σημερινή κατάσταση πιθανότατα δεν συμβάλλει καθόλου στην πολιτιστική διαμόρφωση του πληθυσμού, αλλά αντίθετα αναπαράγει το κλίμα και τη συνείδηση του επαρχιωτισμού, αφού - έτσι πρέπει να υποτεθεί - κύριος στόχος των σημερινών ευκαιριακών παραστάσεων

είναι η επαρχία ως πηγή επιχειρηματικού κέρδους και όχι η διάδοση πολιτιστικών αγαθών.

Άλλωστε την επιθυμία μόνιμης θεατρικής σκηνής ή και ορχήστρας ανεξάρτητα από την ένταση της, τη θεμελιώνουν αυτοί που την εκφράζουν, με το λόγο πως έτσι θα ανυψωθεί το πολιτιστικό επίπεδο και πως η ύπαρξη αυτών των λειτουργιών στη πόλη θα συμβάλει στην ψυχαγωγία των κατοίκων. Ο πρώτος λόγος προβάλλεται κυρίως από αυτούς που έχουν ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση και στο λόγο αυτό φαίνεται να περιλαμβάνουν και το γοήτρο της πόλης. Ο δεύτερος λόγος προβάλλεται ιδιαίτερα από τους κατοίκους κατώτερου επιπέδου εκπαίδευσης, και δείχνει την επιθυμία τους να συμμετάσχουν σε μια πολιτιστική δραστηριότητα στην οποία η σημερινή κατάσταση δεν τους επιτρέπει τη συμμετοχή.

Η μεγάλη πλειοψηφία του πληθυσμού (72%) δεν θα ταξίδευε σε μια γειτονική πόλη μόνο και μόνο για να παρακολουθήσει μια θεατρική παράσταση ή μια συναυλία, αν υπήρχε εκεί μία μόνιμη θεατρική σκηνή ή μια συμφωνική ορχήστρα. (Τσουγιόπουλος, ΕΚΚΕ. 1981). Στη διαμόρφωση αυτής της προδιάθεσης συμβάλλει ασφαλώς το αίσθημα του γοήτρου της πόλης, η υπερηφάνεια των κατοίκων για την πόλη τους και ταυτόχρονα ο ανταγωνισμός - ιστορικά θεμελιωμένος - μεταξύ γειτονικών ιδιαίτερα πόλεων. Συμβάλλει ωστόσο επιπλέον και η κλίση προς τέτοιου είδους απολαύσεις, που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι γενικά χαμηλή. Πάντως κι εκείνοι που θα ήταν διατεθειμένοι να ταξιδέψουν σε γειτονική πόλη για να παρακολουθήσουν μια συμφωνική συναυλία είναι αποκλειστικά απόφοιτοι Γυμνασίου και πτυχιούχοι ανωτέρων και ανωτάτων Σχολών, ενώ σε αυτούς που θα πήγαιναν να παρακολουθήσουν μια θεατρική παράσταση, περιλαμβάνονται και άτομα με χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης, όπου αυτό είναι και το σημάδι της πολύ μεγαλύτερης σύνδεσης του πληθυσμού με το θέατρο.

13.1.3 Διαλέξεις

Η εξέταση του θεσμού των διαλέξεων παρουσιάζει ενδιαφέρον, και αυτό επειδή παρ' όλη τη μικρή ακτινοβολία του θεσμού, δείχνει ορισμένες τάσεις σχετικές με τον προβληματισμό του πληθυσμού, που έχουν χαρακτήρα καθαρά

αστικής συμπεριφοράς. Γενικά, αυτό που είναι αξιοσημείωτο και πρέπει να αναφερθεί είναι ότι το ακροατήριο των διαλέξεων αποτελείται σε διπλάσιο αριθμό από άνδρες παρά από γυναίκες. Οι ακροατές είναι τουλάχιστον απόφοιτοι Γυμνασίου και ασκούν επιστημονικά και ελεύθερα επαγγέλματα. Σε ένα λεπτομερέστερο επίπεδο ανάλυσης διαπιστώνεται όμως πως κύριο και κοινό ενδιαφέρον των κατοίκων και των δύο φύλων είναι ο κοινωνικός προβληματισμός και η ενημέρωση σε διάφορα πεδία της εγκυκλοπαιδικής γνώσης. Αυτή η κοινότητα του ενδιαφέροντος προχωρεί και στο επίπεδο της εκπαίδευσης.

Μια διαφορά στις προτιμήσεις των φύλων σημειώνεται όταν πρόκειται για επιστημονικά και τεχνικά θέματα που αποτελούν ανδρική προτίμηση και όπου άλλωστε το ενδιαφέρον βρίσκεται σε άμεση σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης. Σε άμεση σχέση αλλά σε αντίστροφη κατεύθυνση, βρίσκεται το επίπεδο εκπαίδευσης σε θέματα που έχουν αντικείμενο όπως τη θρησκεία : όσο υψηλότερη είναι η βαθμίδα της εκπαίδευσης, τόσο μικρότερο έως μηδενικό είναι το ενδιαφέρον. Τα θρησκευτικά θέματα αποτελούν προτίμηση των γυναικών. Σημαντικό είναι επίσης το ότι πολίτες με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης - απόφοιτοι Δημοτικού - δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον για διαλέξεις πολιτικού περιεχομένου.

13.2 ΠΡΑΣΙΝΟ - ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΧΩΡΟΙ

Οι ελλείψεις σε χώρους πρασίνου στη Λάρισα, και κυρίως στο κέντρο τείνουν να εκλείψουν την τελευταία δεκαετία. Οι επεμβάσεις στις δύο κεντρικές πλατείες της πόλης, πλατεία Σάπκα 11.000m² και πλατεία Ταχυδρομείου 7.000m², ήταν καθοριστικές και αναβαθμίσανε την ποιότητα ζωής της πόλης, αν και οι αντιρρήσεις για το υψηλό κόστος τους ήταν πολλές. Εκτός από τις δύο αυτές πλατείες, υπάρχουνε στο κέντρο ακόμη, το πάρκο του Αλκαζάρ 130.000m², και το πάρκο στο Φρούριο 35.000m², όπου στο δεύτερο έχει γίνει τον τελευταίο χρόνο ανάπλαση στην περιοχή και έχει αξιοποιηθεί.

Στις διάφορες συνοικίες και γειτονίες υπάρχουν μικρές μόνο πλατείες και μικροί χώροι οργανωμένου πρασίνου, μέσα στους οποίους λειτουργούν κατά κανόνα και παιδικές χαρές.

Σε επίπεδο μικρών πολεοδομικών ενοτήτων σαφώς υπάρχουν ελλείψεις ελεύθερων χώρων, αλλά το όλο θέμα του πρασίνου, όπως γενικότερα είναι αντιληπτό, κατά τη γνώμη μας, δεν αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο σχεδιασμού. Το γεγονός ότι προβάλλεται συχνά και από τους πάντες δεν επιβεβαιώνει και την αναγκαιότητά του, αλλά απλά είναι πολύ πιο εύκολη η αντίληψη της έλλειψής του από όλους σε σύγκριση με άλλες λειτουργίες. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι υποβαθμίζεται η αναγκαιότητα του ελεύθερου χώρου και του πρασίνου.

Γενικότερα το πρόβλημα δεν παρουσιάζεται έντονο, δεδομένου ότι υπάρχουν χώροι σε επίπεδο μεγάλων ενοτήτων που σε συνδυασμό με το μέγεθος της πόλης απαλύνουν την οξύτητα δυσμενών επιπτώσεων.

Αξίζει πάντως να σημειωθεί ότι η ακτινοειδής ανάπτυξη της πόλης πάνω στους συνδετήριους με τις γύρω πόλεις άξονες, άφησε αρκετούς ελεύθερους χώρους προς διαμόρφωση.

13.3 ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Στη Λάρισα σήμερα υπάρχουν αρκετοί αθλητικοί χώροι, που είναι κατά κάποιο τρόπο ομοιόμορφα κατανεμημένοι και οι οποίοι εξυπηρετούν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Υπάρχει το στάδιο Αλκαζάρ 19.000 θέσεων, το οποίο βρίσκεται στη συνοικία Παπασταύρου, ενώ ακριβώς δίπλα βρίσκεται το κολυμβητήριο της πόλης, ένα κλειστό γυμναστήριο μπάσκετ, ένα κλειστό γυμναστήριο βαρέων αθλημάτων, δύο ανοιχτά γήπεδα μπάσκετ και δύο γήπεδα τένις, όπου όλα μαζί καταλαμβάνουν 30.000m². Στη συνοικία Νεάπολη έχουμε επίσης έντονη παρουσία αθλητικών χώρων, όπου πρόσφατα δημιουργήθηκε ένας Πυρήνας Β' κατά μήκος της οδού Καρδίτσης 25.000m², ενώ υπάρχει επίσης ένας Πυρήνας Α' πίσω από την Πινακοθήκη 12.000m² στην οδό Δημοκρατίας και ένα γήπεδο ποδοσφαίρου 10.000m² επίσης κατά μήκος της οδού Καρδίτσης δίπλα από το Γηροκομείο. Στη συνοικία Ανθούπολη υπάρχει επίσης Πυρήνας Α' έκτασης 15.000m², όπως και στη συνοικία Αβέρωφ έκτασης 12.000m². Τέλος, υπάρχουν διάσπαρτοι στον ιστό της πόλης διάφοροι αθλητικοί χώροι που καλύπτουν σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες του πληθυσμού, ενώ κάποιες συνοικίες οι οποίες έχουν έλλειμμα τέτοιων χώρων, καλύπτονται από τις περιμετρικές συνοικίες, επειδή η ακτίνα εξυπηρέτησης ενός αθλητικού

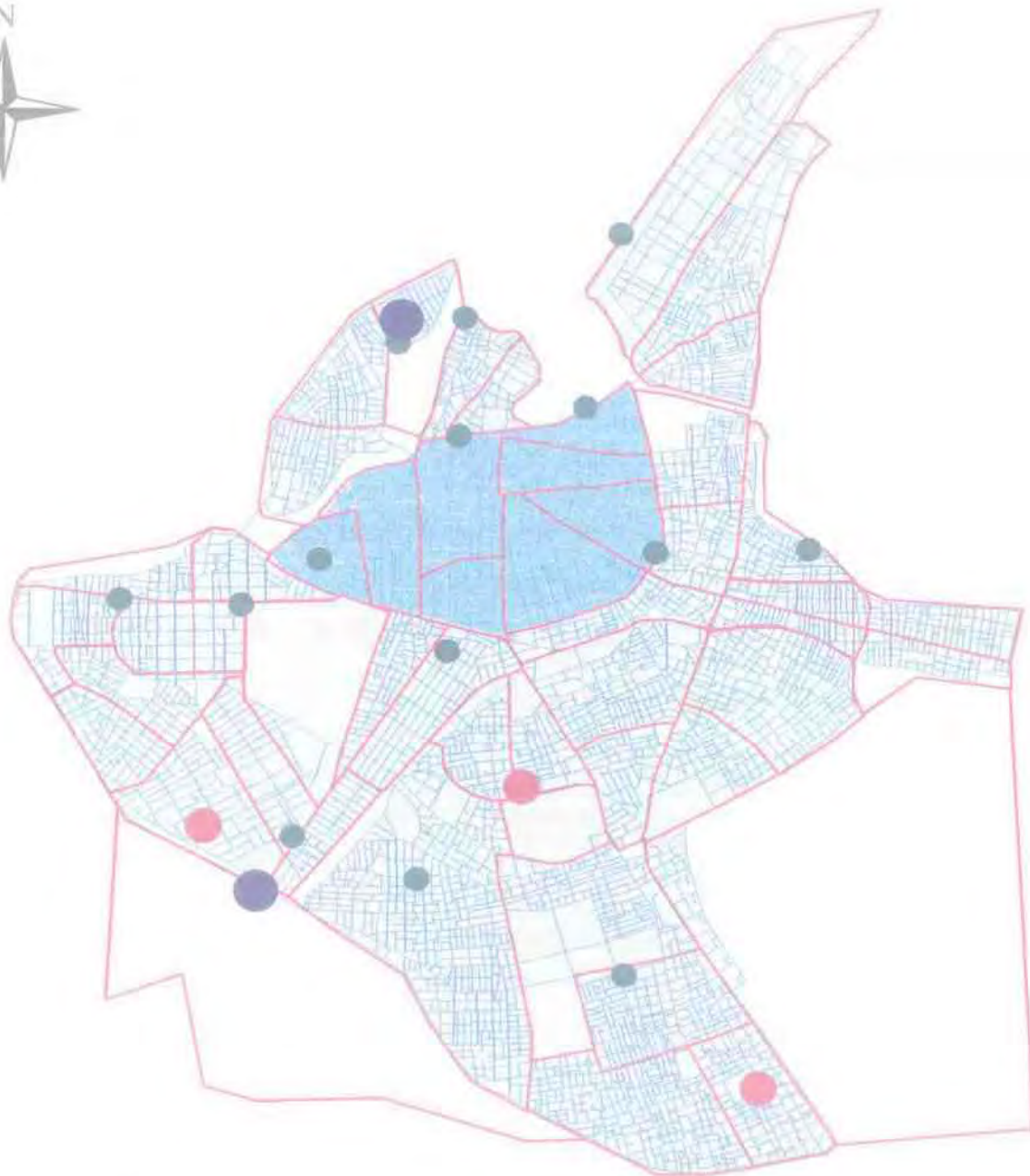
χώρου είναι 1500m βάσει προτύπων. Στον Πίνακα Α.1 φαίνονται οι χώροι αυτοί, ενώ στους χάρτες Α1 και Α1.1 βλέπουμε την χωροθέτησή τους και την ακτίνα επιρροής τους αντίστοιχα.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α1

Α/Α	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1	ΝΕΑΠΟΛΗ	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΤΕΝΝΙΣ-ΜΠΑΣΚΕΤ ΒΟΛΛΕΥ-ΣΤΙΒΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ
2	ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΡΙΨΕΙΣ
3	ΑΒΕΡΩΦ	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΤΕΝΝΙΣ ΜΠΑΣΚΕΤ ΣΤΙΒΟΣ ΡΙΨΕΙΣ ΑΛΜΑΤΑ
4	ΑΝΘΟΥΠΟΛΗ	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΤΕΝΝΙΣ ΜΠΑΣΚΕΤ ΣΤΙΒΟΣ ΒΟΛΛΕΥ
5	ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΜΠΑΣΚΕΤ ΒΟΛΛΕΥ
6	ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΜΠΑΣΚΕΤ ΒΟΛΛΕΥ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ
7	ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΜΠΑΣΚΕΤ ΒΟΛΛΕΥ
8	ΑΒΕΡΩΦ	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΜΠΑΣΚΕΤ
9	ΝΕΑΠΟΛΗ	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ
10	ΑΓ.ΣΑΡΑΝΤΑ	ΜΠΑΣΚΕΤ ΧΑΝΤΜΠΩΛ
11	ΑΓ.ΑΧΙΛΛΕΙΟΣ	ΜΠΑΣΚΕΤ ΒΟΛΛΕΥ
12	ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΗ	ΜΠΑΣΚΕΤ ΒΟΛΛΕΥ
13	ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ	ΜΠΑΣΚΕΤ ΒΟΛΛΕΥ
14	ΑΓ.ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΜΠΑΣΚΕΤ
15	ΑΓ.ΘΩΜΑΣ	ΜΠΑΣΚΕΤ
16	ΝΕΡΑΙΔΑ	ΜΠΑΣΚΕΤ
17	ΛΑΧΑΝΟΚΗΠΟΙ	ΜΠΑΣΚΕΤ
18	ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ	ΚΟΛΥΜΒΗΤΗΡΙΟ ΜΠΑΣΚΕΤ ΤΕΝΝΙΣ
19	ΝΕΑΠΟΛΗ	ΝΕΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ
20	ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ	ΚΛΕΙΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ
21	ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ	ΓΗΠΕΔΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

ΧΑΡΤΗΣ Α1 : ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

0 1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Όρια ζωνών

Κέντρο

Πυρήνας Β

Πυρήνας Α

Αθλητικοί χώροι

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

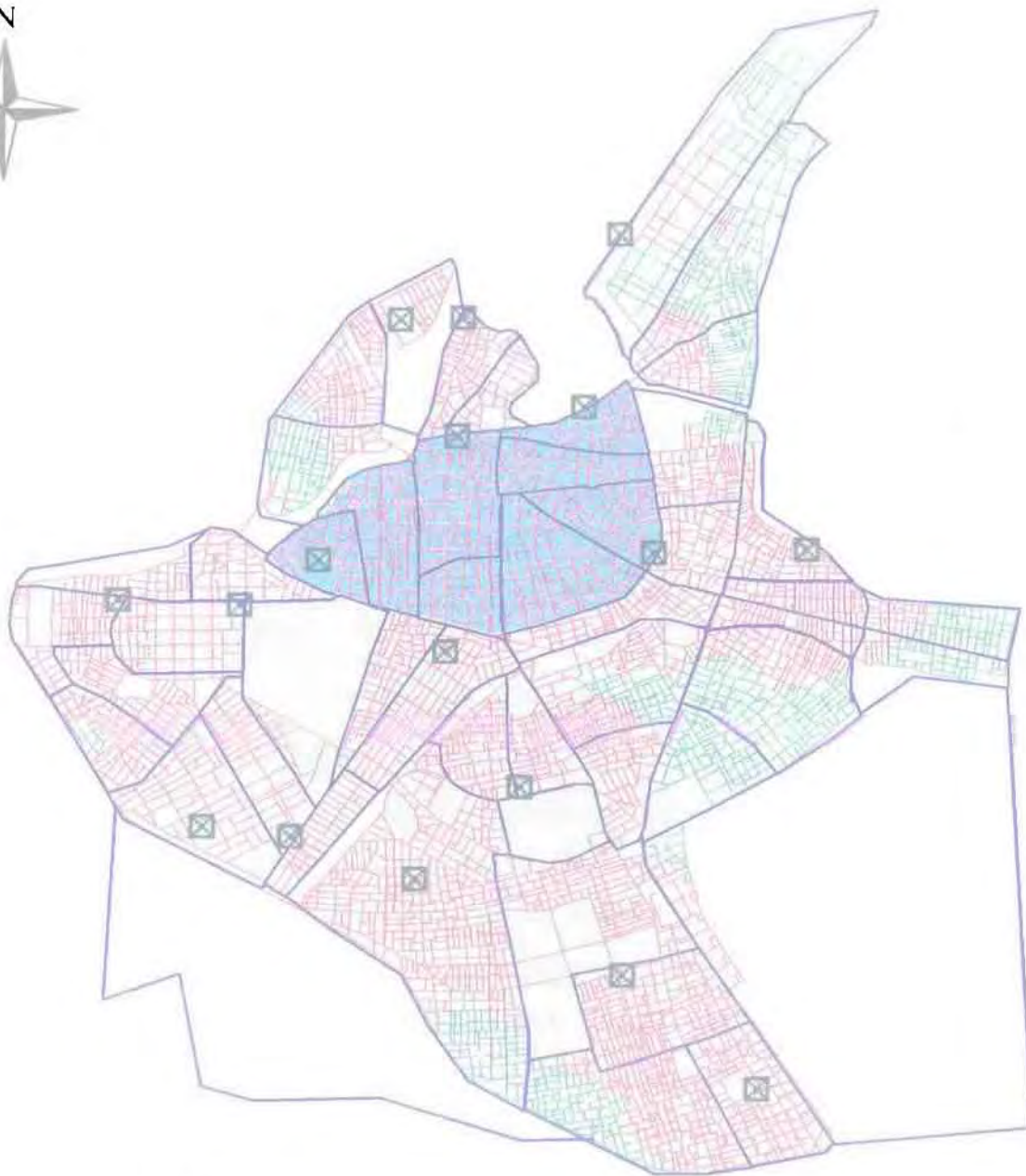
ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΟΒΑΘΡΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

ΧΑΡΤΗΣ Α 1.1 : ΑΚΤΙΝΑ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

0 1 Kilometers

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Όρια ζωνών
- Κέντρο
- Ακτίνα επιρροής
- Αθλητικοί χώροι
- Μη εξυπηρετούμενη περιοχή

ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΑΙ ΥΠΟΒΑΘΡΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΑΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΦΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14 ΠΡΟΤΑΣΗ

14.1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

14.1.1 ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η ραγδαία ανάπτυξη και πυκνή δόμηση της Λάρισας έχει σαν αποτέλεσμα την έλλειψη ύπαρξης χώρων για την ανέγερση διδακτηρίων κυρίως στο κέντρο της πόλης. Μετά την αναλυτική καταγραφή των προβλημάτων προτείνουμε τις παρακάτω ρυθμίσεις.

14.1.1.1 ΔΗΜΟΤΙΚΑ

1. Το 33^ο δημοτικό σχολείο συστεγάζεται στο κτίριο του 11^{ου} δημοτικού σχολείου στην οδό Δημοσθένους 9 (Ν.Σμύρνη). Η οδός Σωκράτους, βόρεια πύλη εισόδου της Λάρισας, με συνεχή και μεγάλη κυκλοφορία, αποτελεί μόνιμο κίνδυνο για τους μικρούς μαθητές που τη διασχίζουν. Κρίνεται λοιπόν αναγκαία η μεταφορά του σε οικόπεδο που βρίσκεται στην οδό Σπηλίου.
2. Το 32^ο δημοτικό σχολείο συστεγάζεται στο διδακτήριο του 16^{ου} στην οδό Εθν. Αντίστασης 36 στη συνοικία Νεραίδα. Η στέγαση αυτή δημιουργεί πολλά προβλήματα, μεταξύ άλλων και την παρακολούθηση των μαθημάτων σε δύο βάρδιες. Έτσι προκύπτει η ανάγκη επίσπευσης των διαδικασιών για την ανέγερση νέου διδακτηρίου που έχει παραχωρηθεί από το Δήμο (κτήμα Γκιομούση).
3. Το 23^ο δημοτικό σχολείο συστεγάζεται στο διδακτήριο του 12^{ου} δημοτικού σχολείου στην οδό Αρκαδίου 38 στη συνοικία ΑΓ. Γεωργίου. Υπάρχει όμως η δυνατότητα ανέγερσης νέου κτιρίου σε παρακείμενο οικόπεδο επί της οδού Αρκαδίου. Στο οικόπεδο του 16^{ου} δημοτικού σχολείου προτείνουμε την ανέγερση γυμναστηρίου και εργαστηρίων, εφόσον υπάρχει ικανοποιητικός ελεύθερος χώρος.
4. Για το 30^ο δημοτικό σχολείο το οποίο στεγάζεται στο κτίριο του 7^{ου} δημοτικού σχολείου στην οδό Κουμουνδούρου 53 προτείνουμε την ανέγερση νέου

- κτιρίου σε οικόπεδο που βρίσκεται στην συμβολή των οδών Λαγού και Κρανώνος στη συνοικία Αγ. Αθανασίου.
5. Για το 42^ο δημοτικό σχολείο το οποίο σήμερα συστεγάζεται με το 18^ο στην οδό Αντ.Φασούλα 16 στη συνοικία Ηπειρώτικα έχει ήδη εγκριθεί η ανέγερση διδακτηρίου σε οικόπεδο στη Νέα Πολιτεία. Επίσης υπάρχει η δυνατότητα ανέγερσης γυμναστηρίου για το 18 δημοτικό σχολείο σε διπλανό οικόπεδο.
 6. Το 34^ο δημοτικό σχολείο που συστεγάζεται με το 21^ο δημοτικό σχολείο στην οδό Κλ. Πατέρα στη συνοικία Νεάπολη μπορεί να στεγαστεί σε δικό του κτίριο που θα ανεγερθεί σε οικόπεδο στη Νεάπολη.
 7. Η μεταφορά του 39^{ου} δημοτικού σχολείου το οποίο στεγάζεται στο κτίριο του 10ου δημοτικού στην οδό Αιόλου 2 (πρώην κτίρια Ακαδημίας) είναι απαραίτητη για λόγους ασφάλειας των μαθητών οι οποίοι αυτή τη στιγμή είναι αναγκασμένοι να διασχίζουν τις σιδηροδρομικές γραμμές προκειμένου να προσεγγίσουν το σχολείο. Επομένως το νέο κτίριο θα πρέπει να ανεγερθεί στην περιοχή μεταξύ των οδών Ηρ. Πολυτεχνείου - πρώην Εθν. Οδού Βόλου - πρώην Εθν. Αθηνών / Θεσσαλονίκης - Καραγάτση, στην οποία υπάρχει η δυνατότητα εύρεσης κατάλληλου οικοπέδου.
 8. Για την επίλυση του προβλήματος που δημιουργεί η συστέγαση του 38^{ου} δημοτικού με το 20^ο επί της οδού Μύρωνος 1 στη συνοικία Αμπελοκήπων, έχει προγραμματισθεί η προσθήκη αιθουσών στο υπάρχον οικόπεδο.
 9. Το πρόβλημα της συστέγασης του 37^{ου} δημοτικού με το 4^ο δημοτικό στη συμβολή των οδών Ανθ. Γαζή & Κουμουνδούρου μπορεί να λυθεί με την κατεδάφιση του υπάρχοντος και την ανέγερση νέου στον ίδιο χώρο. Ταυτόχρονα το νέο κτίριο θα καλύψει και την ανάγκη της διοίκησης της Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης.
 10. Για το 29^ο δημοτικό σχολείο που συστεγάζεται στην οδό 31 Αυγούστου 34, προτείνουμε την ανέγερση νέου κτιρίου σε οικόπεδο που βρίσκεται στην συμβολή των οδών Αγίας και Ηρ. Πολυτεχνείου, απέναντι από το Αρχηγείο Τακτικής Αεροπορίας Α.Τ.Α. Επίσης κρίνεται αναγκαία η προσθήκη αίθουσας πολλαπλών χρήσεων και γυμναστικής στο χώρο του 6^{ου} δημοτικού.

11. Τα 35^ο και το 41^ο δημοτικά συστεγάζονται αντίστοιχα με τα 1^ο και 3^ο δημοτικά στην οδό Ιουστινιανού. Προτείνεται η ανέγερση νέου διδακτηρίου πίσω από την οδό Χατζημιχάλη.
12. Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι είχε προταθεί από το Δ.Σ. της Ένωσης Συλλόγων Γονέων Μαθητών Δήμου Λάρισας η παραχώρηση του χώρου που βρίσκεται στη γωνία των οδών Παπακυριαζή και 28 Οκτωβρίου (στρατιωτικό πρατήριο) για την ανέγερση του 36^{ου} δημοτικού που τώρα συστεγάζεται με το 5^ο δημοτικό σχολείο στην οδό Χρυσοχόου 2, αλλά τελικά δεν εγκρίθηκε.

14.1.1.2 ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

Τα ελεύθερα οικόπεδα που προορίζονται από το σχέδιο πόλης για την ανέγερση νηπιαγωγείων δεν είναι αρκετά σε αριθμό για να καλύψουν τις υπάρχουσες ανάγκες. Ιδιαίτερα στο κέντρο της πόλης δεν προβλέπεται κανένας χώρος για την ανέγερση νέων μονάδων. Έτσι τα νηπιαγωγεία που θα έπρεπε να μεταφερθούν ώστε να μην συστεγάζονται με κάποιο άλλο είναι δεκαοχτώ, ενώ τα διατιθέμενα οικόπεδα είναι πολύ λιγότερα.

Υπάρχουν επίσης και κάποια τα οποία λειτουργούν στον ίδιο χώρο με δημοτικά σχολεία, για τα οποία όμως δεν προβλέπεται η μεταφορά τους λόγω έλλειψης οικοπέδων.

Τα νηπιαγωγεία τα οποία είναι δυνατή η μεταφορά τους είναι :

1. Το 26^ο νηπιαγωγείο που συστεγάζεται με το 1^ο στην οδό Ερμογένους στη συνοικία Ιπποκράτη, μπορεί να μεταφερθεί στην ίδια συνοικία σε οικόπεδο στην οδό Ηρακλειανού.
2. Το 31^ο νηπιαγωγείο που συστεγάζεται με το 2^ο στην οδό Δημοσθένους 9 στη συνοικία Νέα Σμύρνη, μπορεί να συστεγαστεί σε νέο διδακτήριο που θα ανεγερθεί σε οικόπεδο που βρίσκεται μεταξύ των οδών Αριστόβουλου και Σπηλίου παραπλεύρως της οδού Σωκράτους.
3. Για το 52^ο νηπιαγωγείο το οποίο σήμερα συστεγάζεται με το 23^ο στην οδό Ψηλορείτη 2 στη συνοικία ΑΓ. Γεωργίου, προτείνεται η μεταφορά του σε οικόπεδο μεταξύ των οδών Βόλου και Αρκαδίου.
4. Το 46^ο νηπιαγωγείο στεγάζεται στο κτίριο του 3^{ου} νηπιαγωγείου στην οδό Καρφή 4 στη Φιλιππούπολη. Για την επίλυση των προβλημάτων που

δημιουργεί η παραπάνω συστέγαση προτείνουμε την ανέγερση νέου κτιρίου στο διπλανό οικόπεδο παραπλεύρως της οδού Χατζημιχάλη.

5. Για το 42^ο νηπιαγωγείο που στεγάζεται στο κτίριο του 8^{ου} νηπιαγωγείου στην οδό Ακαρνανίας 32 στη συνοικία Χαραυγή, υπάρχει η δυνατότητα μεταφοράς του σε οικόπεδο επί της οδού Δούκα.
6. Για το 43^ο νηπιαγωγείο που συστεγάζεται στην οδό Σερίφου 60 στη Νεράιδα προτείνουμε την ανέγερση νέου κτιρίου στην οδό Εθν. Αντίστασης δίπλα στην πλατεία Εργατικής Πρωτομαγιάς.
7. Το 53^ο νηπιαγωγείο στεγάζεται στο κτίριο του 24^{ου} νηπιαγωγείου επί της οδού Δαβάκη 89 στη Νεάπολη. Υπάρχει η δυνατότητα ανέγερσης νέου κτιρίου σε οικόπεδο επί της οδού 1^{ης} Μεραρχίας.

14.1.2 ΓΥΜΝΑΣΙΑ-ΛΥΚΕΙΑ

Η συγκέντρωση των περισσότερων εργαστηρίων των ΤΕΛ στο κτίριο του 1ου ΤΕΛ Λάρισας, αφ' ενός βοηθάει στην εξοικονόμηση χρημάτων, αφ' ετέρου δημιουργεί προβλήματα στην εκπαιδευτική διαδικασία, διότι δεν μπορούν εύκολα οι μαθητές να πηγαίνουν στα εργαστήρια και υπάρχει αυξημένος κίνδυνος ατυχημάτων από τις συνεχείς μετακινήσεις τους. Η χωροταξική κατανομή των ΤΕΛ και των εργαστηρίων τους σε ολόκληρη τη πόλη είναι απαραίτητη ώστε να βοηθηθεί η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση, η οποία με τη νέα μορφή της είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη της παιδείας στη χώρα μας.

Πρέπει να τονισθεί επίσης ότι για την επίλυση του διδακτηριακού προβλήματος δεν αρκεί να κατασκευασθούν κάποιες αίθουσες διδασκαλίας στις προβληματικές περιοχές. Πρέπει παράλληλα να υπάρχουν οι απαραίτητοι βοηθητικοί χώροι όπως : γυμναστήρια, εργαστήρια, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων και επαρκής αύλειος χώρος. Στην περίπτωση της πόλης της Λάρισας δεν εφαρμόζονται οι προδιαγραφές που πρέπει να έχει ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό σχολείο, με αποτέλεσμα τα διδακτήρια να κτίζονται το ένα κοντά στο άλλο, χωρίς ικανοποιητικό αύλειο χώρο και χωρίς γυμναστήρια. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του σχολικού συγκροτήματος πίσω από το ΑΤΑ (Αρχηγείο Τακτικής Αεροπορίας), όπου σε ένα μικρό χώρο έχουν κτιστεί το 15^ο Δημοτικό,

το 15^ο Νηπιαγωγείο, το 14^ο Γυμνάσιο και το 9^ο Λύκειο που είναι παράδειγμα προς αποφυγή.

Πάντως, αξίζει να σημειωθεί πως η χωροθέτηση των Γυμνασίων και Λυκείων, όσον αφορά την ακτίνα εξυπηρέτησής τους, καλύπτει στο μεγαλύτερο βαθμό τη πόλη της Λάρισας, ανεξάρτητα από την ποιότητα που προσφέρεται στη κάθε περιοχή.

14.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ - ΥΓΕΙΑ

14.2.1 Πρόνοια

Όπως είδαμε και στην ανάλυση, τα ΚΑΠΗ είναι αρκετά για να καλύψουν τον αριθμό των ατόμων που θέλουν να εξυπηρετηθούν, αλλά και με τέτοιο τρόπο κατανομημένα, ώστε να εξυπηρετούνται οι περισσότερες περιοχές, ακόμη και οι πιο απομακρυσμένες.

Για τους βρεφονηπιακούς σταθμούς όμως, πρέπει να τονίσουμε πως το ποσοστό του πληθυσμού το οποίο εξυπηρετείται είναι αρκετά μικρό σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό, (εξυπηρετούνται 825 παιδιά από τα 2708, 30%), και για αυτό το λόγο κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία τουλάχιστον τεσσάρων νέων σταθμών, δυναμικότητας 170-180 παιδιών : δύο στη συνοικία Αβέρωφ, ένα στη συνοικία Ιπποκράτη και ένα στη περιοχή του Γενικού Νοσοκομείου.

14.2.2 Υγεία

Η υγεία και η πρόνοια πρέπει να γίνουν απόκτημα του κοινωνικού συνόλου. Είναι αναγκαίο να τονίσουμε ότι η εξειδικευμένη περίθαλψη, της οποίας η ανά κάτοικο ζήτηση είναι περιορισμένη, απαιτεί πολύ δαπανηρές εγκαταστάσεις. Θα ήταν κατά συνέπεια αδύνατη, για λόγους οικονομικούς, η προσφορά σε όλες τις περιοχές εγκαταστάσεων με τελείως εξειδικευμένες υπηρεσίες. Εάν η δίκαιη κατανομή των γενικών θεραπευτηρίων μεταξύ χαμηλών και υψηλών κοινωνικής ιεράρχησης περιοχών εμφανίζεται επιβεβλημένη, χαρακτηρίζεται σαν ουτοπία παρόμοια προσπάθεια προκειμένου για ειδική περίθαλψη η οποία πρέπει να παρέχεται στα μεγάλα αστικά κέντρα. Στη Λάρισα, αλλά και σε ολόκληρη τη περιφέρεια αυτό το πρόβλημα θα λυθεί σύντομα με τη

λειτουργία του Περιφερειακού Νοσοκομείου που θα καλύψει τις ανάγκες ενός μεγάλου μέρους του πληθυσμού.

Δεδομένου ότι η οργάνωση των υγειονομικών υπηρεσιών σε ολόκληρη τη χώρα και ιδιαίτερα σε κάθε γεωγραφικό διαμέρισμα ανταποκρίνεται σε μια βασική ανάγκη, τα πρότυπα εγκαταστάσεων στον τομέα αυτό έχουν σαν πρώτο σκοπό να διαθέτουν σε κάθε περιοχή τα βασικά στοιχεία του υγειονομικού εξοπλισμού.

Για να προσδιορισθούν οι αμοιβαίες σχέσεις μεταξύ των ποικίλων ιατρικών υπηρεσιών, θα απαιτηθούν πολλές ακόμη έρευνες και σε μεγαλύτερη έκταση και βάθος στο χώρο της υγείας. Η συνολική ζήτηση ιατρικών υπηρεσιών θα προσδιορισθεί είτε σε σχέση με τον αριθμό των ασθενών είτε του αριθμού των ημερών ασθένειας. Ο αριθμός των ασθενών, οι οποίοι προσφεύγουν στις υπηρεσίες ενός θεραπευτηρίου πρέπει να προσδιορίζεται από τους ακόλουθους παράγοντες :

1. Από την έκταση της εξυπηρετούμενης από ένα θεραπευτήριο περιοχής και ιδιαίτερα από τον τύπο των προσφερόμενων ιατρικών υπηρεσιών, και από την απόσταση η οποία το χωρίζει από το πλησιέστερο θεραπευτήριο το οποίο προσφέρει ανάλογες υπηρεσίες.
2. Οι σημερινές και μελλοντικές ανάγκες για νοσοκομειακές εγκαταστάσεις πρέπει να εξαρτώνται από τις δημογραφικές προβλέψεις για την εξέλιξη του πληθυσμού της κάθε περιοχής, δεδομένου ότι ο κυριότερος παράγοντας από τον οποίο επηρεάζεται ποσοτικά η προσφορά κοινωνικής πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης είναι η ταχύτητα με την οποία μεταβάλλεται ο πληθυσμός και η πυκνότητά του.
3. Ο αριθμός των ασθενών που είναι δυνατόν να εξυπηρετηθούν από ένα θεραπευτήριο επηρεάζεται από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά : α) το γένος, δεδομένου ότι οι άνδρες έχουν υψηλότερη νοσηρότητα από τις γυναίκες β) τον αριθμό των γυναικών σε ηλικία αναπαραγωγής, για τον προσδιορισμό των ιατρικών υπηρεσιών μητρότητας γ) την δομή του πληθυσμού ανά ηλικία, δεδομένου ότι τα ηλικιωμένα άτομα έχουν μεγαλύτερη ανάγκη ιατρικών υπηρεσιών από τους νέους δ) το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων μιας περιοχής, το οποίο ασκεί σημαντική επίδραση στην ζήτηση ιατρικών υπηρεσιών και τέλος ε) τη διόγκωση του πληθυσμού κατά περιόδους αιχμής,

λόγω τουριστικής κίνησης, πράγμα που δεν επηρεάζει την πόλη της Λάρισας σε μεγάλο βαθμό.

4. Το επίπεδο του εισοδήματος των κατοίκων κάθε περιοχής και το κόστος των νοσοκομειακών παροχών επιδρούν στην ζήτηση ιατρικών υπηρεσιών, εφ' όσον οι δαπάνες αυτές δεν καλύπτονται ολοκληρωτικά από ασφαλιστικούς οργανισμούς.
5. Τέλος, η εξέλιξη της ιατρικής αλλά και της οικονομίας, είναι ενδεχόμενο μακροπρόθεσμα να ασκήσουν βελτίωση στην ακρίβεια των προβλέψεων σχετικά με τον προσδιορισμό του αριθμού των ασθενών.

Έτσι, ως συμπέρασμα, αυτό που προκύπτει είναι ότι για να κάνει κάποιος προτάσεις στον χώρο της υγείας, θα πρέπει να αναλύσει και να επεξεργαστεί έναν σημαντικό αριθμό παραγόντων και παραμέτρων, που δεν είναι εφικτό να γίνει στα πλαίσια της παρούσας εργασίας. Μπορούμε όμως, να προτείνουμε σαν πρώτες λύσεις, την αποσυμφόρηση του κέντρου από τα ιδιωτικά ιατρεία και κυρίως των ειδικοτήτων όπως καρδιολόγων, παιδιάτρων και παθολόγων, οι οποίες αποτελούν και το μεγαλύτερο ποσοστό των ειδικοτήτων, με στόχο να καλύψουν και τις άλλες περιοχές της Λάρισας. Προτείνεται επίσης ένα κέντρο υγείας στη συνοικία Αβέρωφ, η οποία είναι η πιο απομακρυσμένη από το Γενικό Νοσοκομείο, αλλά και από το νέο Περιφερειακό Νοσοκομείο, ενώ παράλληλα το δίκτυο συγκοινωνίας δεν καλύπτει σε μεγάλο βαθμό τις απαιτήσεις του πληθυσμού προς τις κατευθύνσεις των θεραπευτηρίων.

14.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ - ΧΩΡΟΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

14.3.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Αποκεντρωμένη μορφή πολιτιστικής ανάπτυξης

Η Λάρισα έχει δομή επαρχιακής πόλης με υπερσυγκεντρωμένες όλες τις λειτουργίες της - εμπορικές, διοικητικές, πολιτιστικές - στο κέντρο της και αποδυναμωμένες κοινωνικοπολιτικά τις συνοικίες της. Επίσης είναι διάφορη η κοινωνική διαστρωμάτωση του κέντρου από την αντίστοιχη των συνοικιών. Οι διαπιστώσεις αυτές οδηγούν στην ανάγκη διαφορετικής αντιμετώπισης του κέντρου από την περιφέρεια στον προγραμματισμό της πολιτιστικής ζωής.

2. *Ενεργός συμμετοχή του λαού στην πολιτιστική ζωή*

Πρέπει να εγκαταλείψει ο λαός το ρόλο του παθητικού θεατή στις διάφορες εκδηλώσεις και να δραστηριοποιηθεί συμμετέχοντας ενεργά στην πολιτιστική ζωή της πόλης, με απώτερο σκοπό την αύξηση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, δεν αρκούν μονάχα οι αίθουσες συναυλιών και οι πινακοθήκες και οι παραστάσεις περιοδευόντων θιάσων, αλλά χρειάζονται ερασιτεχνικού θιάσοι στο σχολείο, στον εξωραϊστικό σύλλογο της γειτονιάς κλπ.

3. *Στόχοι πολιτιστικής ανάπτυξης*

Πρέπει να ξεπεραστεί η αντίληψη πως το δικαίωμα της έκφρασης με την τέχνη ταιριάζει μόνο στην υψηλή διανόηση. Με κάποιες από τις πολυποίκιλες εκφράσεις της τέχνης έχει το δικαίωμα να ασχολείται ο καθένας έστω και ερασιτεχνικά, γιατί μέσα από την ερασιτεχνική απασχόληση του κάθε πολίτη στον ελεύθερο χρόνο του θα ξεχωρίσουν με την κατάλληλη καλλιέργεια της ανάλογης τεχνικής τα νέα ταλέντα. Οι πολιτιστικές δραστηριότητες πρέπει να αγκαλιάζουν όσο το δυνατό πιο πλατιές λαϊκές μάζες γιατί μόνο έτσι η πολιτιστική ζωή του τόπου θα βρει τον προορισμό της.

4. *Για μια σύγχρονη επίκαιρη πολιτιστική ζωή.*

Η σωστή ανάπτυξη πολιτιστικής ζωής δεν απαιτεί απαραίτητα για τις δραστηριότητες της και την ύπαρξη μεγαλοπρεπών κτιριακών εγκαταστάσεων. Είναι σωστή και ουσιαστική η προσφορά της προς τους κατοίκους της πόλης όταν είναι κοντά και τον δραστηριοποιεί, έστω και σε απλές εγκαταστάσεις ή ακόμα και σε ανοικτό χώρο όταν το επιδέχεται η συγκεκριμένη εκδήλωση. Επίσης η πολιτιστική ζωή πρέπει να μπορεί να αναπτύσσεται μέσα στο χρόνο, να έχει προσαρμοστικότητα και ευαισθησία στα μηνύματα των καιρών και να παρακολουθεί και να εξελίσσεται παράλληλα με τα επίκαιρα πολιτικοκοινωνικά και φιλοσοφικά ρεύματα. Ο στατικός χαρακτήρας της πολιτιστικής ζωής μιας πόλης θα οδηγούσε αναπόφευκτα στο μαρασμό της ή θα απαιτούσε την κάθε τόσο αναθεώρηση και αναπροσαρμογή της δομής της.

5. Πολιτιστική δραστηριότητα και Τοπική Αυτοδιοίκηση

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι εκείνη που μπορεί και πρέπει να πάρει στα χέρια της την πολιτιστική ανάπτυξη του χώρου σε συνεργασία με όλους τους μαζικούς φορείς, ακόμα και με τον ίδιο το πολίτη. Οφείλει να αναπτύξει εκείνες τις πολιτιστικές δραστηριότητες που ταιριάζουν στις ιδιαιτερότητες των κατοίκων της αλλά και συμβάλλουν στην ποιοτική τους αύξηση.

14.3.2 ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

14.3.2.1 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΟΥΗΛ

Το κτίριο του ΟΥΗΛ κατασκευάστηκε το 1912 από την εταιρεία "Ελληνικό Όμιουμ Ηλεκτρικού" και χρησίμευε σαν εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρισμού. Είναι το πρώτο εργοστάσιο που κατασκευάστηκε στη Λάρισα, τυπικό δείγμα βιομηχανικού κτιρίου, των αρχών του αιώνα και έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικό - διατηρητέο μνημείο, με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού. Το κτίριο βρίσκεται στη συμβολή των δρόμων Κουμουνδούρου και Ανθ. Γαζή, πίσω από τη Νομαρχία σε ένα οικόπεδο 3.400 τ.μ. Η συντήρησή και αναστύλωσή του, θα αποτελέσει πόλο έλξης πολιτιστικών δραστηριοτήτων και αναψυχής για όλη την πόλη και θα καλύψει τις ανάγκες του Θεσσαλικού Θεάτρου. Το υφιστάμενο κτίριο έχει κάλυψη 830 τ.μ. και συνολική δόμηση 1173 τ.μ. Η αξιοποίηση του κτιρίου του ΟΥΗΛ έχει ως στόχο τη μετατροπή του σε ένα σύγχρονο μοντέρνο θέατρο χωρητικότητας 340 θέσεων. Η επέμβαση στο κτίριο προβλέπει τη χρησιμοποίηση του κεντρικού τμήματος για τη δημιουργία πλατείας θεάτρου, τη δημιουργία υπερυψωμένου εξώστη και θεωρείων, τη δημιουργία φουαγιέ - χώρου υποδοχής θεατών σε δύο επίπεδα με χώρο μπαρ, καθιστικού βεστιαρίου, WC κοινού, τη δημιουργία υπερυψωμένης μεγάλης σκηνής με κατασκευή ισόγειας προσθήκης για το προσδιορισμό της εισόδου του θεάτρου, με χώρο ταμείου και τη χρησιμοποίηση των κτισμάτων συνοδείας για τη στέγαση καμαρινιών, βιβλιοθήκης και γραφείων. Η αρχιτεκτονική μελέτη εγκρίθηκε το 1990 από το Υπουργείο Πολιτισμού - διεύθυνση Πολιτιστικών Κτιρίων & Αναστυλώσεως Νεότερων Μνημείων.

Ο προϋπολογισμός του έργου είναι 649.173.030 δρχ. Το έργο δημοπρατήθηκε στις 30/4/1998 και στις 17/7/1998 υπογράφηκε η σύμβαση με την ανάδοχο κοινοπραξία με συμβατικό ποσό 316.387.868 δρ. Άρχισαν οι εργασίες καθαίρεσης των κατασκευών που προβλέπονται στη μελέτη, ενώ έγιναν δοκιμαστικές εκσκαφές στα θεμέλια του κτιρίου.

14.3.2.2 ΜΥΛΟΣ ΠΑΠΠΑ

Η αγορά του Μύλου του Παππά από το Δήμο Λάρισας, θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα βήματα για την πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης. Η συνολική έκταση είναι 14,5 στρ. και τα ήδη υπάρχοντα κτίσματα καλύπτουν συνολικά 4972 τ.μ. από τα οποία τα 1900 τ.μ. είναι οι περιμετρικές αποθήκες και 3002 τ.μ. το κεντρικό κτίσμα το οποίο έχει 4 ορόφους.

Όπως επισημαίνεται από την Τεχνική Υπηρεσία, είναι ένα μοναδικό κτίριο αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Πρέπει να ζωντανέψει πάλι με χρήσεις και χώρους που θα είναι ανοιχτοί στο κοινό, που θα λειτουργήσουν ως κίνητρο για να έρθει ο κόσμος στο κτίριο, αν επισκεφθεί όλους τους χώρους, να δει εκθέσεις, να διαβάσει, να συζητήσει, να ακούσει μουσική, να αγοράσει βιβλία και δώρα και τέλος να γευτεί παραδοσιακές γεύσεις, καφέ ή ποτό στους χώρους ψυχαγωγίας του κτιρίου. Έτσι οι προτεινόμενες χρήσεις που θα περιλαμβάνει το κτιριολογικό πρόγραμμα χωρίζονται σε πέντε ενότητες, ενώ η συντήρηση και αναστήλωση θα διατηρήσει την παλιά ατμόσφαιρα του κτιρίου με τις ξύλινες κατασκευές, τους πέτρινους τοίχους και τα παλιά κουφώματα.

- Ιστορική προβολή του κτιρίου, το οποίο θα περιλαμβάνει το Μουσείο της πόλης και το Μουσείο του Μύλου
- Κέντρο Νεότητας που θα περιλαμβάνει βιβλιοθήκη και ιστορικό αρχείο
- Αίθουσες συνεδρίων και εθιμοτυπίας
- Ψυχαγωγία, όπου θα λειτουργήσει παραδοσιακό καφενείο διατηρώντας στη διακόσμησή του εμφανή όλα τα στοιχεία της κατασκευής του Μύλου
- Εμπορικές δραστηριότητες, όπου θα περιλαμβάνουν ένα μικρό εμπορικό κέντρο το οποίο θα αποτελείται από βιβλιοπωλεία, καταστήματα είδη δώρων, οινοπωλείο, παραδοσιακό ζαχαροπλαστείο κ.ά.

Επίσης προβλέπεται στον εξωτερικό χώρο διαμόρφωση του χώρου στάθμευσης, κατασκευή υπαίθριου κινηματογράφου και παραδοσιακού εστιατορίου.

Αυτή τη στιγμή στο χώρο του Μύλου λειτουργούν ο Μύλος '27, μία αίθουσα για φιλαρμονική, τρεις αίθουσες για τη Δημοτική Σχολή Μπαλέτου, καθώς και αίθουσες του Ελεύθερου Εργαστηρίου της Δημοτικής Πινακοθήκης, το θεατράκι του Μύλου και τέλος ο Δημοτικός θερινός κινηματογράφος του Μύλου.

14.3.2.3 ΜΕΖΟΥΡΛΟ

Πρόκειται για την αξιοποίηση της δημοτικής έκτασης 750 περίπου στρεμμάτων νοτιοδυτικά της πόλης στη θέση Μεζούρλο. Ο Δήμος Λάρισας προκήρυξε πανελλήνιο διαγωνισμό ιδεών για την ανάπτυξη της συγκεκριμένης έκτασης, ο οποίος ολοκληρώθηκε το καλοκαίρι του 1990. Σύμφωνα με τις προτάσεις της προκαταρκτικής μελέτης και τις κατευθύνσεις του δήμου προς τον υποψήφιο που απέσπασε το πρώτο βραβείο προβλέπεται η διαμόρφωση του χώρου ως "Πάρκο Ειρήνης και Φιλίας των λαών" με βασικά στοιχεία :

- Τη δημιουργία χώρων πρασίνου ποικίλης μορφής σε ποσοστό 75% καθώς και βοτανικό κήπο, καλλιέργειες, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας
- Χώρους αναψυχής και ψυχαγωγίας όπως παιδότοποι, αθλητικοί χώροι, καθιστικά, λίμνη και πολλά στοιχεία νερού, καφενείο και εστιατόριο
- Χώρους πολιτιστικών εκδηλώσεων, ανοικτό θέατρο, κινηματογράφος, χώρο πολλαπλών χρήσεων, μνημείο πεσόντων
- Χώρο αγροτικών εκθέσεων, εμπορικό κέντρο, συνεδριακό κέντρο καθώς και φοιτητικοί ξενώνες

Ο εκτιμώμενος προϋπολογισμός του έργου πλην των κτιριακών εγκαταστάσεων ανέρχεται σε 2,5 δισ.

Το "Πάρκο Ειρήνης και Φιλίας των λαών" αποτελεί την πρώτη φάση δημιουργίας ζώνης περιαστικού πρασίνου της Λάρισας που έχει προταθεί από τη Διεύθυνση Πρασίνου με στόχο την αναβάθμιση του περιβάλλοντος και την ποιότητα ζωής της πόλης. Θα λειτουργήσει ως πόλος έλξης τόσο για τους Λαρισαίους, όσο και για τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής, με

πανελλαδική εμβέλεια, εάν ληφθεί υπόψη και η οργανική σύνδεσή του με τις λειτουργίες της γύρω περιοχής όπως : 1) Περιφερειακό Νοσοκομείο σε έκταση 150 στρ. 2) Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας σε έκταση 100 στρ. 3) Αρχαιολογικό Μουσείο Λάρισας σε έκταση 55 στρ. Το έργο είναι σε εξέλιξη και έχει κατασκευασθεί το 50% των εργασιών. 4) Αθλητικό κέντρο - Πυρήνας Β' που ολοκληρώθηκε το 1995 σε έκταση 60 περίπου δημοτικών στρεμμάτων. 5) Τα κτίρια του ΤΕΛ, καθώς και ο χώρος που θα διαμορφωθεί μεταξύ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και Περιφερειακού Νοσοκομείου προκειμένου να υπάρχει μια ενιαία μορφή και δράση. Για αυτό επιβάλλεται να προχωρήσει άμεσα η διαδικασία απαλλοτρίωσης της έκτασης των 550 στρ. από τη Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας 6) Τέλος η γειτνίαση του χώρου με τη Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας - Μουσείο Γ.Ι. Κατσιόγρα και τις δημοτικές εκτάσεις στη Νεάπολη.

14.3.2.4 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΗΝΕΙΟΥ

Η αξιοποίηση του Πηνειού και η ένταξή του στον ιστό της πόλης, αποτελεί αναμφισβήτητα ένα από τα μεγαλύτερα έργα που γίνονται στη Λάρισα και ένα από εκείνα που θα διαμορφώσουν καθοριστικά το χαρακτήρα της, βάζοντας το υγρό στοιχείο στη ζωή της που τόσο πολύ λείπει.

Μετά την προγραμματική σύμβαση του Δήμου Λάρισας με το ΥΠΕΧΩΔΕ που υπογράφηκε στις 20/7/1995, το υπουργείο ανέλαβε την ανάθεση και την επίβλεψη της μελέτης υπό το τίτλο "Οριστική μελέτη υδραυλικού έργου παλαιάς και νέας κοίτης ποταμού Πηνειού". Σκοπός της μελέτης ήταν και παραμένει :

- η ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος
- διατήρηση της συνοχής των επιμέρους οικοσυστημάτων κατά μήκος του ποταμού
- διατήρηση και αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου
- δημιουργία χώρων αναψυχής και περιπάτου
- δημιουργία συνθηκών περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Η περιοχή μελέτης εκτείνεται

α) Εξωτερική κοίτη : Από το ύψος της Γεωργικής Σχολής μέχρι την κατάντη του Κέντρου Επεξεργασίας Λυμάτων Λάρισας

β) Εσωτερική κοίτη : Σε όλο το μήκος της μέχρι την εκβολή του συλλεκτήρα II (βρίσκεται στο ύψος της γέφυρας της Ν.Σμύρνης)

γ) Περιοχή Αγ.Θωμά

δ) Περιοχή μεταξύ παλιάς και νέας κοίτης κατάντη της γέφυρας Αλκαζάρ

Σε ότι αφορά τα υδραυλικά έργα που μελετήθηκαν, αυτά είναι αντιπλημμυρικά και επίσης αφορούν τη ρύθμιση στάθμης - παροχής εσωτερικού κλάδου, ενώ ως προς τη διαμόρφωση, προβλέπεται η δημιουργία δυο χαμηλών πεζογεφυρών, μια οδική γέφυρα καθώς και διαμορφώσεις της εσωτερικής κοίτης. Τα έργα θα προχωρήσουν αφού προχωρήσουν οι διαδικασίες της απαλλοτρίωσης των 350 στρ. της παραπήνειας περιοχής και της απαλλοτρίωσης και κατασκευής των έργων του Γ' κλάδου του εξωτερικού δακτυλίου που είναι τα εξής : 1) ολοκλήρωση βασικών διαμορφώσεων κοίτης σε όλο το μήκος, εγκαταστάσεις λέμβων, κατασκευή των υπολοίπων πεζογεφυρών, κατασκευή παλιάς ιστορικής γέφυρας, διάδρομοι ιππέων, αναμόρφωση των σφαγείων και τέλος οι ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις 2) διαμόρφωση της λίμνης και του χώρου γύρω από αυτήν 3) ολοκλήρωση βοηθητικών κτιριακών εγκαταστάσεων, φυλάκια, τουαλέτες, καντίνες, κτίριο συντήρησης 4) διαμόρφωση νησίδας 5) διαμόρφωση χώρων στάθμευσης 6) διαμόρφωση βιολογικού - ιχθυολογικού πάρκου - Μουσείο Πηνειού Ποταμού 7) διαμόρφωση περιμετρικών δρόμων, αναχωμάτων στις συνοικίες Αμπελοκήπων και Ιπποκράτη.

Ο προϋπολογισμός των παραπάνω έργων και μελετών σύμφωνα με τις ενδεικτικές τιμές της προμελέτης ανέρχεται στο ποσό των 6 δ.ισ. δρχ. περίπου.

14.4 ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ ΣΤΗ ΠΟΛΗ

Τέλος, θα αναφερθούμε στην οργανωτική δομή που θα πρέπει να αναπτυχθεί σε ολόκληρη τη πόλη ώστε να είναι δυνατή η εξυπηρέτηση (πολιτιστικά και κοινωνικά) όσων το δυνατόν περισσότερων κατοίκων. Κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία μιας σειράς κέντρων που ιεραρχικά τοποθετημένα σε διάφορες περιοχές της πόλης θα παρέχουν τις υπηρεσίες τους στα διάφορα τμήματα του πληθυσμού. Παρόλο που το καθένα θα είναι αυτόνομο, το σύνολο των λειτουργιών του θα αλληλεξαρτάται και θα συντονίζεται με όλο το πλέγμα

των αντίστοιχων κέντρων ώστε να επιτυγχάνεται η ισόρροπη προσφορά προς το σύνολο της πόλης. Εδώ θα πρέπει να τονισθεί η ενσωμάτωση όλου αυτού του πλέγματος μέσα στα πλαίσια της ύπαρξης του πολιτιστικού οργανισμού του Δήμου. Ο ιστός αυτών των κέντρων θα διέπεται από την αρχή της αλληλοσυμπλήρωσης και της ιεραρχίας. Η ιεραρχία αυτή έχει δύο συνισταμένες, αυτήν του τύπου των υπηρεσιών που προσφέρει και την άλλη των πληθυσμιακών μεγεθών που εξυπηρετεί. Ο τύπος των υπηρεσιών σχηματικά μπορεί να αναλυθεί ως εξής :

- ⇒ ανάγκη, ζήτηση και χρήση καθημερινή ή συχνή
- ⇒ ανάγκη, ζήτηση και χρήση περιοδική και σε διαστήματα που δεν μπορούν να καθορισθούν

Οι τομείς των υπηρεσιών που θα καλύπτονται αφορούν τα εξής :

- ⇒ μόρφωση
- ⇒ ψυχαγωγία
- ⇒ άθληση (σωματική πνευματική)
- ⇒ Τέχνες
- ⇒ ιατρική και κοινωνική μέριμνα

Από την άποψη των πληθυσμιακών μεγεθών θεωρούμε ότι μπορούμε να διακρίνουμε 2 επίπεδα λειτουργίας.

II επίπεδο (συνοικίας) μέχρι 10.000 κατοίκων

I επίπεδο (κέντρου)

Βασικό κριτήριο υλοποίησης των επιπέδων αυτών θα παραμείνει όχι τόσο ο πληθυσμός όσο κυρίως η πυκνότητα των περιοχών που θα εξυπηρετούν. Απαραίτητη προϋπόθεση κρίνεται η εύκολη προσπέλαση όσον το δυνατόν περισσότερων κατοίκων στα κέντρα αυτά. Προχωρώντας σε μια επί μέρους ανάλυση του κάθε κέντρου έχουμε να επισημάνουμε τα εξής :

Κέντρα II επιπέδου

Κριτήρια εγκατάστασης των κέντρων αυτών θα πρέπει να είναι η ύπαρξη ελεύθερων χώρων και ο αυξανόμενος βαθμός βατότητάς τους. Περιλαμβάνουν της εξής λειτουργίες :

- * όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης μέχρι το Γυμνάσιο

- * σύστημα παιδικών χαρών - πλατειών - γηπέδων άθλησης
- * βιβλιοθήκη
- * αίθουσα πολλαπλών χρήσεων (διαλέξεις, προβολές, παραστάσεις και συγκεντρώσεις)
- * χώροι ψυχαγωγίας
- * κοινωνική και ιατρική μέριμνα
- * χώροι για τα πολιτιστικά σωματεία, συνοικιακά συμβούλια, ερασιτεχνική δημιουργία κλπ.

Εδώ έχουμε να παρατηρήσουμε ότι η έννοια της ολοκλήρωσης και αλληλοσυμπλήρωσης των λειτουργιών αυτών των κέντρων μεταξύ τους αλλά και κεντρικά σε όλη την πόλη είναι καθοριστικής σημασίας. Σαν παράδειγμα αναφέρουμε το τμήμα της Βιβλιοθήκης που μπορεί να είναι παράρτημα της κεντρικής δημοτικής βιβλιοθήκης αλλά και επιπλέον την ύπαρξη δημοτικής ταινιοθήκης που θα επεκτείνεται σε όλες τις συνοικίες και γειτονιές, εφόσον ήδη θα υπάρχει η κατάλληλη υποδομή.

Για το πρόβλημα της εξεύρεσης χώρων, προτείνεται να εξετασθεί η λύση των αιθουσών των σχολείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για πολλές από τις παραπάνω εκδηλώσεις.

Κέντρα I επιπέδου

Για τη Λάρισα, παίρνοντας υπόψη την πολεοδομική μορφή της πόλης και την έκταση που καλύπτει η κεντρική της περιοχή, επιβάλλεται η ύπαρξη ενός ενιαίου λειτουργικά κέντρου I επιπέδου. Οι διάφοροι τομείς και δραστηριότητες που θα εντάσσονται σε αυτό και θα καλύπτουν όλη την πόλη είναι :

- * εκπαίδευση όλων των βαθμίδων
- * Δημοτική Βιβλιοθήκη
- * Μουσείο
- * Κέντρο Εικαστικών τεχνών - Πινακοθήκη
- * Δημοτικό Ωδείο
- * Θέατρο, Κινηματογράφος, ταινιοθήκη

- * αξιοποίηση Αρχαίου Θεάτρου
- * αθλητικές εγκαταστάσεις
- * πράσινο, αστικά πάρκα, πλατείες, παιδότοποι
- * κοινωνική - ιατρική μέριμνα
- * λαϊκή επιμόρφωση

Προϋποθέσεις για την αποτελεσματική λειτουργία του κέντρου I επιπέδου σαν ενιαίο σύνολο είναι α) η σωστή ρύθμιση του κυκλοφοριακού (σύστημα μονόδρομων, πεζοδρόμων, στάθμευσης) και β) ο σωστός συνδυασμός των διάφορων επί μέρους λειτουργιών και τομέων με τις ανάλογες κτιριακές μονάδες.

Σαν παράδειγμα στην δεύτερη προϋπόθεση αναφέρουμε ότι το πολιτιστικό κέντρο μπορεί να νοηθεί είτε σαν μια ενιαία κτιριακή μονάδα (κτίριο ΟΥΗΛ, το οποίο έχει προταθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο), είτε διασπαρμένο κτιριολογικά αλλά ενιαία λειτουργικά.

Η ύπαρξη του πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου, θα διαδραματίσει τον πρωτεύοντα ρόλο στην οργάνωση, κατανομή και συντονισμό όλων των προαναφερθέντων τομέων και δραστηριοτήτων. Όσον αφορά τη δομή του πολιτιστικού Οργανισμού, η άποψή μας είναι να αποτελείται από :

- * εκπροσώπους του Δήμου
- * εκπροσώπους όλων των πολιτιστικών κέντρων
- * εργαζόμενους ειδικούς που θα ασχολούνται με σχέση εργασίας.

14.5 ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ

Σχετικά με την ύπαρξη αυτών των κέντρων πρέπει να επισημάνουμε τον κίνδυνο ότι αν αποκοπούν από τις ευρύτερες λαϊκές μάζες θα κατανήσουν μνημεία προς αποφυγή μίμησης, όπως έγινε και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Επομένως ο καθοριστικός παράγοντας είναι η συμμετοχή των ζωντανών λαϊκών δυνάμεων, και τέτοια συμμετοχή επιτυγχάνεται μόνο μέσα από πλήρεις δημοκρατικές διαδικασίες στην οργάνωση και λειτουργία αυτών των κέντρων και από τη σωστή αντιμετώπιση των λαϊκών αναγκών για ψυχαγωγία και πολιτισμό.

Αν και η πείρα μέσα από την πρακτική εφαρμογή μπορεί να οδηγήσει σε άλλου είδους μορφές οργάνωσης, η μέχρι τώρα έρευνα μας οδηγεί στις εξής προτάσεις :

- ⇒ Ύπαρξη δημοκρατικά εκλεγμένων συνοικιακών συμβουλίων που θα αποτελούν το συνδετήριο κρίκο ανάμεσα στο Δήμο και τις ευρύτερες λαϊκές μάζες, με εκπροσώπηση στο Δημοτικό Συμβούλιο και στον πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου.
- ⇒ Απόδοση καθοριστικών αρμοδιοτήτων στα συνοικιακά συμβούλια έτσι ώστε αυτά να εκφράζουν τις απόψεις και να υλοποιούν τις αποφάσεις των ανοικτών συνελεύσεων των κατοίκων της συνοικίας και παράλληλα να ελέγχονται από αυτές.
- ⇒ Στα πλαίσια της όσο το δυνατόν μεγαλύτερης λαϊκής συμμετοχής κρίνεται σκόπιμη η ίδρυση μιας σειράς ανοικτών επιτροπών για την πιο σωστή επεξεργασία των θεμάτων που απασχολούν τις συνοικίες, όπως :

α) Επιτροπή πολιτιστικών δραστηριοτήτων

Θα ασχολείται με την οργάνωση εκδηλώσεων και προώθηση δραστηριοτήτων, που έχουν σχέση με τις εικαστικές τέχνες (ζωγραφική, γλυπτική, κεραμική, χαρακτική, κλπ.) μουσική, χορό, χειροτεχνία

β) Επιτροπή Αθλητισμού

Θα ασχολείται με την οργάνωση αθλητικών δραστηριοτήτων για όλες τις ηλικίες και γενικότερα με την προώθηση των προβλημάτων που έχουν σχέση με τον αθλητικό εξοπλισμό της συνοικίας. Επίσης θα πρέπει να ενθαρρύνει αθλητικές συναντήσεις με άλλες συνοικίες.

γ) Εξωραϊστική Επιτροπή

Θα συντονίζει και θα ενθαρρύνει τους κατοίκους της συνοικίας στην προσπάθεια να αποτελέσει ο εξωραϊσμός των κοινόχρηστων χώρων αντικείμενο φροντίδας και μελέτης όλων.

δ) Επιτροπή Κοινωνικής Μέριμνας

Στη σημερινή κοινωνία που όλοι σχεδόν οι θεσμοί περνούν κρίση, αυξάνεται η κοινωνική ανασφάλεια και πληθαίνουν τα προβλήματα του κάθε ατόμου και ιδιαίτερα της νεολαίας. Για αυτό το λόγο είναι απαραίτητη η ύπαρξη στοιχειώδους κοινωνικής μέριμνας. Η επιτροπή θα διοργανώνει επίσης διαλέξεις κοινωνικού και μορφωτικού περιεχομένου, θα φροντίζει για τη

λειτουργία βρεφονηπιακού σταθμού και τη δημιουργική απασχόληση και ψυχαγωγία των ηλικιωμένων.

Όλες οι παραπάνω επιτροπές μπορούν και πρέπει να πλαισιώνονται ανάλογα, από ειδικούς επιστήμονες που θα συντονίζει ο Δήμος Λάρισας. Επίσης το όλο θέμα των παραπάνω επιτροπών θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο σοβαρής μελέτης του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως έχει αναφερθεί στα πρώτα κεφάλαια, έχουν κατά καιρούς παρουσιαστεί διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις για το θέμα της συλλογικής κατανάλωσης. Όλες συμφωνούν ότι η συλλογική κατανάλωση είναι ο μοχλός για την κοινωνική αναπαραγωγή, διαμέσου των αγαθών και υπηρεσιών που παρέχονται από διάφορους φορείς. Όλη η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από το ποιοι θα είναι αυτοί οι φορείς' το δημόσιο, ο ιδιωτικός φορέας ή κάποια ενδιάμεση μορφή (παροχή από ιδιωτικό φορέα με επιδότηση του κράτους). Σημαντικό στοιχείο, επίσης είναι η σχέση της συλλογικής κατανάλωσης με τον αστικό χώρο. Η κοινωνική αναπαραγωγή οδηγεί στη διαμόρφωση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών στον αστικό χώρο, αλλά και ο διαμορφωμένος αστικός χώρος επιδρά με τη σειρά του, στη διαμόρφωση του τύπου κοινωνικής αναπαραγωγής. Σε τελική ανάλυση, ο τύπος κοινωνικής αναπαραγωγής και η δομή του αστικού χώρου, είναι όψεις της ίδιας κοινωνικής διαδικασίας (Μαλούτας, 1992).

Έρχοντας, τώρα στο χώρο μελέτης που είναι η πόλη της Λάρισας, διαπιστώσαμε πως οι χωρικές κατανομές των ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών για την υποδομή του κοινωνικού εξοπλισμού, παρουσιάζουν σε μεγαλύτερη ή μικρότερη ένταση, γεωγραφικές ανισότητες συχνά ουσιαστικής σημασίας. Η συσχέτιση των γεωγραφικών κατανομών των δεικτών με την κοινωνικοοικονομική κλίμακα ταξικής ιεράρχησης του χώρου της Λάρισας έδειξε, παράλληλα, ότι αυτές οι χωρικές διαφοροποιήσεις είτε πηγάζουν είτε προσλαμβάνουν αξία και ενισχύονται από τις υφιστάμενες γενικότερες ανισότητες και τον κοινωνικό διαχωρισμό.

Η άνιση κατανομή της παροχής κοινωνικού εξοπλισμού και η διάρθρωσή της ανάλογα με τη θέση των περιοχών στην ταξική ιεράρχηση της πόλης, γίνεται ιδιαίτερα έντονη στην εκπαίδευση. Στην πλειονότητά τους, οι δείκτες χωροθέτησης της σχολικής υποδομής, κατανέμονται σε γραμμική συσχέτιση με τη κοινωνική φυσιογνωμία των περιοχών της Λάρισας. Τα υψηλά και μεσαία στρώματα στη κοινωνική κλίμακα τείνουν να ευνοούνται όσον αφορά τα γενικά χαρακτηριστικά της υποδομής της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το εύρος της απόστασης των δεικτών σε αυτές τις ευνοημένες

περιοχές από τα επίπεδα υποδομής στις περιοχές των χαμηλότερων θέσεων της κοινωνικοοικονομικής κλίμακας διαμορφώνεται διαφορετικά για κάθε βαθμίδα : αυξάνει σταδιακά από περιορισμένο, σχετικά, βαθμό διαφοροποιήσεων στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση, σε σημαντικές ανισότητες στα γυμνάσια και τέλος, σε πιο έντονες ανισότητες στην υψηλότερη βαθμίδα, τα γενικά λύκεια. Γεγονός, ενδεικτικό της κοινωνικά επιλεκτικής διαδικασίας που αρχίζει σε αυτό το στάδιο της εκπαίδευσης, μέσα από την οποία ορισμένα στρώματα ευνοούνται στην πρόσβαση προς την ανώτατη εκπαίδευση, ενώ άλλα μειονεκτούν και οδηγούνται προς την τεχνική επαγγελματική κατεύθυνση και, σε τελική έκβαση, σε χαμηλότερες θέσεις στην αγορά εργασίας.

Στο χώρο της Πρόνοιας, παρουσιάζουμε ανισότητες όσον αφορά τους βρεφονηπιακούς σταθμούς, με τρόπο ανάλογο της εκπαίδευσης, ενώ αντίθετα παρουσιάζεται μια ομοιόμορφη κατανομή στο χώρο των ΚΑΠΗ. Τα ΚΑΠΗ είναι τα μόνα από τα στοιχεία της συλλογικής κατανάλωσης που παρουσιάζουν αντίθετη από την κυρίαρχη χωρική και κοινωνική κατανομή, και αυτό ίσως οφείλεται στο ότι αποτελούν αντικείμενο της δημοτικής πρωτοβουλίας και διαχείρισης.

Στο χώρο της υγείας, όπως είδαμε και στο αντίστοιχο κεφάλαιο, όλα τα ιδιωτικά ιατρεία βρίσκονται στο κέντρο της πόλης, όπου εκεί βρίσκονται και οι περισσότερες ιδιωτικές κλινικές. Αυτό ίσως οφείλεται και στην αδυναμία που δείχνουν για μετακίνηση προς άλλες περιοχές, αφού είναι γνωστό ότι τα ιατρεία ήταν από δεκαετίες πριν εγκατεστημένα σε αυτήν την περιοχή. Επίσης, στο χώρο αυτό, τα ιατρεία γειτνιάζουν με τα σημεία συγκέντρωσης και των υπόλοιπων υπηρεσιών του τομέα υγείας. Συμπερασματικά, η χωροθέτηση των γιατρών παρουσιάζει την εντονότερη κοινωνική διαφοροποίηση σε σχέση με τα άλλα είδη του κοινωνικού εξοπλισμού.

Τέλος, όσον αφορά τους πολιτιστικούς και αθλητικούς χώρους, παρουσιάζεται μια έντονη δραστηριότητα και τάση για χωροθέτηση των πρώτων, προς το ΝΔ τμήμα της πόλης, (παράλληλα με τη περιφερειακή Λαρίσης-Τρικάλων, περιοχή Μεζούρλο), αλλά και για αλλαγές χρήσεων σε παλαιά κτίρια του κέντρου. Οι αθλητικοί χώροι, όσον αφορά τη ποσότητα και την ακτίνα επιρροής τους, καλύπτουν σχεδόν όλες τις περιοχές της πόλης, αλλά όσον αφορά τη ποιότητα και τις διάφορες αθλητικές χρήσεις που παρέχουν,

παρατηρούμε μια εμφανή ανισοκατανομή, που έχει να κάνει με την ανισοκατανομή που παρατηρήσαμε και στο χώρο της εκπαίδευσης.

Κλείνοντας, θα ήθελα να αναφέρω πως υπάρχει τάση, κάθε χωρική ανισοτροπία να ερμηνεύεται ως ανισότητα με την έννοια ότι συνεπάγεται διαφοροποιημένες δυνατότητες πρόσβασης προς την εξεταζόμενη λειτουργία, σε συνάρτηση της χωροθέτησης των υποψηφίων χρηστών. Στη πραγματικότητα, αυτή είναι μία μόνο από τις δυνατές ερμηνείες. Μια άλλου τύπου αφετηρία των χωρικών διαφοροποιήσεων μπορεί, πράγματι, να είναι η διαφορετική εμβέλεια των επιμέρους λειτουργιών. Δραστηριότητες ανώτερης βαθμίδας (με μεγαλύτερη εμβέλεια ή μεγαλύτερο κρίσιμο πληθυσμό) χωροθετούνται σε μεγαλύτερες αποστάσεις μεταξύ τους.

Γεννιέται όμως το ερώτημα, γιατί η ανισότητα αυτή δεν είναι ομότροπη σε όλα τα μέσα συλλογικής κατανάλωσης, γιατί δηλαδή τα ισχυρά σημεία δεν είναι τα ίδια σε όλα τα μέσα. Η απουσία τέτοιου σχήματος, επισημαίνεται και στη θεωρία των κεντρικών τόπων (Christaller), όπου αναφέρει ότι τα κέντρα ανώτερης τάξης περιλαμβάνουν όλες τις λειτουργίες των κέντρων κατώτερης τάξης. Κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει όμως εδώ. Αν συνέβαινε, οι διάφορες χωρικές κατανομές θα είχαν κοινά ισχυρά σημεία.

Τελικά, ο ρόλος του ελληνικού κράτους είναι ιδιαίτερα περιορισμένος, όπως αναφέραμε παραπάνω, και ένας από τους λόγους αυτού του περιορισμού είναι ακριβώς το ότι η νομιμοποίηση του πολιτικού συστήματος στη μεταπολεμική Ελλάδα δεν βασίστηκε στην ανάπτυξη του κράτους πρόνοιας, αλλά στη διοχέτευση προνομίων και προσόδων απευθείας σε συγκεκριμένες ομάδες, μέσω των πελατειακών δικτύων (Μαλούτας- Οικονόμου, 1988).

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

ΠΟΛΗ : Η μεταμοντέρνα συζήτηση

<<Το μέλλον υπόσχεται να μετατρέψει σε συντρίμια το παρελθόν, καθώς οι παλιές πόλεις αποδεικνύονται πολύ μικρές για να τις κατοικήσουμε. Στον επόμενο αιώνα, η παραδοσιακή οικιστική μορφή θα δώσει τη θέση της στη γενική εξάπλωση των μεγαλουπόλεων' ένα πολυφυλετικό συνονθύλευμα μιας υπερχειλίζουσας ανθρωπότητας και μιας νέας παγκόσμιας κουλτούρας που απομυζά φυσικούς πόρους και ξερνάει μόλυνση. Η ταυτότητα κάθε τόπου, όπως και η διαφορά ανάμεσα στη πόλη και την εξοχή, θα εξαφανισθούν από αυτή την ανεξέλεγκτη επέκταση. Η κοινωνική επικοινωνία θα αναπτυχθεί μεν, σε πλανητική κλίμακα, όμως, σε τοπικό επίπεδο θα συρρικνωθεί, καθώς η ελίτ του αιώνα της πληροφορικής θα μεταναστεύει στην Ηλεκτρονική Πόλη του κυβερνοχώρου, τη στιγμή που ο εξαθλιωμένος πληθυσμός θα αναζητά καταφύγιο στα νεκροταφεία περασμένων μεγαλείων, όπως στη Νεκρόπολη του Καίρου- ή ακόμη και στους σκουπιδοτόπους σαν αυτόν της πόλης του Μεξικού, που επιβιώνει ως επί το πλείστον από τα απόβλητα της ανάπτυξης. Η μεσαία τάξη -όπου υπάρχει- θα προσπαθήσει να κατοχυρώσει τις πιο ασφαλείς περιοχές ανάμεσα στα δύο άκρα. Στα χρόνια που θα έρθουν η ζωή μάλλον θα προσαρμοστεί σε αυτή τη μετα-αστική περιγραφή, δεδομένου ότι η έκρηξη της πληθυσμιακής βόμβας που από καιρό περιμένουμε είναι πλέον γεγονός. Τα τελευταία 25 χρόνια, λόγω χάρη, ο πληθυσμός του Μεξικού έχει διπλασιαστεί φτάνοντας τα 96 εκατομμύρια ψυχές, ενώ θα διπλασιασθεί και πάλι μέσα στο πρώτο τέταρτο του επόμενου αιώνα. Γύρω στο 2050, ο εξουθενωμένος πλανήτης μας θα φιλοξενεί τουλάχιστον 10 δισεκατομμύρια ανθρώπους. Είναι βέβαιο ότι προκειμένου να συνεχίσουμε να υπάρχουμε, θα πρέπει να δημιουργήσουμε υβρίδια του Μαλθουσιανισμού και των Modem. Αναμφίβολα, θα υπάρχουν κι εκεί θύλακες υγείας, όπως είναι οι κήποι Ζεν στο Τόκιο. Είναι, όμως, σκληρό, ακόμη και για τους πιο αισιόδοξους, να αρνηθούν το πόσο δύσκολα τα βγάζει κανείς πέρα με έναν τέτοιο κόσμο. Αργά ή γρήγορα, ακόμη και οι περιφραγμένες με ασφάλεια νησίδες, τα ευνοούμενα προάστεια αφθονίας που ξεφυτρώνουν γύρω από το Λος Άντζελες και την Τζακάρτα θα αναγκαστούν είτε να κολυμπήσουν είτε να πνιγούν στο πανδαιμόνιο που τα κυκλώνει. Μπορεί,

άραγε, αυτή ακριβώς η αντίληψη για μια σφύζουσα από ζωντανία πόλη, μια διαφορετική και πρόσχαρη κουλτούρα που θα λειτουργεί σε τόπο προσιτό για όλους, να σωθεί όταν έρθει αντιμέτωπη με μια τέτοια πραγματικότητα; Μπορούμε να ανοίξουμε χώρο για το τυχαίο και το αυθόρμητο χωρίς να φλερτάρουμε με το χάος και το έγκλημα; Ή μήπως η εμφάνιση της μεγαλούπολης θα σημάνει το τέλος του αστικού πολιτισμού, όπως λέει ο Μανουέλ Καστέλς; Ίσως, το μόνο που μπορούμε να περιμένουμε σαν εναλλακτική λύση, σε ένα μέλλον που θα ακροβατεί κυριολεκτικά στην κόψη του ξυραφιού και στο οποίο η ακλόνητη ελπίδα όσων καταφέρνουν να επιβιώσουν θα πάρει την ψυχρή έκφραση των μελών μιας συμμορίας, είναι ένα μοντέλο τύπου Σιγκαπούρης, που προσπαθεί να ενσωματώσει και να σταθεροποιήσει την πόλη-κράτος με μετριοπαθή αυταρχικά μέσα. Η μεγάλη μετα-αστική διαμάχη θα αφορά σε αυτές ακριβώς τις αξιοθρήνητες προοπτικές>>.

Άρθρο του Νείθαν Γκάρντελς
(Διευθυντής του αμερικάνικου NPQ)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ball M., Harloe M., 1988, Housing and social change in Europe and the USA, London, Routledge
- Hall P., 1996, Cities of tomorrow (Update edition), Oxford, Blackwell
- Kirby A., Knox P., Pinch S., 1984, Public Service Provision and Urban Development, Croom Helm-St. Martin's
- NPQ, φθινόπωρο 1998, Οι πόλεις του μέλλοντος, τεύχος 8,
- Offe C., 1984, Contradictions of the welfare state, London, Hutchinson
- Pinch S., 1985, Cities and services : The geography of collective consumption, London, Routledge & Kegan Paul
- Roberts K., 1981, Leisure, London, Longman
- Saunders P., 1981, Social theory and the urban question, London, Hutchinson
- Sivignon M., 1992, Θεσσαλία : γεωγραφική ανάλυση μιας ελληνικής περιφέρειας, Μορφωτικό Ινστιτούτο Αγροτικής Τράπεζας
- Smith N., Williams P., 1986, Gentrification of the city, Boston, Allen & Unwin
- Umberto E., 1994, (επιμ. Κονδύλη Μ.), Πώς γίνεται μια διπλωματική εργασία, Νήσος
- Αραβαντινός Α., 1997, Πολεοδομικός σχεδιασμός, για μια βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού χώρου, Συμμετρία
- Αργύρης Θ., 1992, Οικονομική του χώρου Τόμος I, Θεωρία του τόπου εγκατάστασης, Αδελφών Κυριακίδη
- Αργύρης Θ., 1993, Οικονομική του χώρου Τόμος II, Αστική Οικονομική, Αδελφών Κυριακίδη
- Βελέντζας Κ., 1993, Η κατοικία στην Ελλάδα : Κρίση των σχέσεων παραγωγής, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής
- Γετίμης Π., Γράβαρης Δ., 1993, Κοινωνικό κράτος και κοινωνική πολιτική : Η σύγχρονη πολιτική, Θεμέλιο
- Γεωργιάδη Ε., Καπετανάκη Α., Παπαφλέσα Θ., 1987, Στοιχεία κοινωνικής πρόνοιας, ΟΕΔΒ

- ΓΠΣ, 1984, Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης (1^η φάση)
- ΓΠΣ, 1985, Τελική πρόταση, (2^η φάση)
- ΓΠΣ, 1987, Τελική έκθεση, (4^η φάση)
- Δέφνερ Α., 1992, Πολιτιστικές δραστηριότητες και ελεύθερος χρόνος : Κοινωνικές και γεωγραφικές διαστάσεις στο Μαλούτας, Οικονόμου (επιμ.) Κοινωνική δομή και πολεοδομική οργάνωση στην Αθήνα, (σ.377-437).
- ΕΠΑ, 1990, Πολεοδομική μελέτη Λάρισας πρόταση, (4^η φάση)
- ΕΠΑ, 1985, Πολεοδομική μελέτη Λάρισας επέκτασης-αναθεώρησης, (1^η φάση)
- Επαγγελματικός οδηγός Λάρισας 1998, Οργανισμός επαγγελματικών εκδόσεων
- Ευρώπη 2000+, 1995, Συνεργασία για τη χωροταξία στην Ευρώπη, Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Καραδήμου - Γερολύμπου Α., Καυκουλα - Βλάχου Κ., 1982, Πολεοδομική επέμβαση σε περιοχή κατοικίας : Στοιχεία για την εκπόνηση του σχεδίου, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής
- Κουτσόπουλος Κ., 1990, Γεωγραφία : Μεθοδολογία και μέθοδοι ανάλυσης χώρου, Συμμετρία
- Μαλούτας Θ., Οικονόμου Δ., 1988, Προβλήματα ανάπτυξης του κράτους πρόνοιας στην Ελλάδα, Εξάντας
- Μαλούτας Θ., Οικονόμου Δ., 1992, Κοινωνική δομή και πολεοδομική οργάνωση στην Αθήνα, Παρατηρητής
- Μαλούτας Θ., Σωμαράς Χ., 1993, Η κοινωνική διαίρεση στη Λάρισα, Κοινωνικοεπαγγελματική μορφολογία του τόπου κατοικίας, Σειρά ερευνητικών εργασιών : 97-13, Βόλος, ΤΜΧΠΑ,ΠΘ
- Οδικό πανόραμα, 1997, Χάρτης-οδηγός πόλεως και νομού Λάρισας, Εμβέλεια
- Παρασχάκης Ι., Παπαδοπούλου Μ., Πατιάς Π., 1998, Αυτοματοποιημένη χαρτογραφία, Θεσσαλονίκη, Ζήτη
- Πετμετζίδου-Τσουλουβή Μ., 1987, Κοινωνικές τάξεις και μηχανισμοί κοινωνικής αναπαραγωγής, Εξάντας
- Πετμετζίδου-Τσουλουβή Μ., 1992, Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνική πολιτική, Εξάντας

- Πολύζος Ι., 1977, Κοινωνική πρόνοια και περίθαλψη, Έρευνα Πολεοδομικών Προτύπων
- Σκάγιαννης Π, 1994, Πολιτική προγραμματισμού των υποδομών, Σταμούλης
- Στεφάνου Ι., Χατζοπούλου Α., Νικολαΐδου Σ., 1996, Αστική ανάπτυξη : Πολεοδομία - Δίκαιο - Κοινωνιολογία, Αθήνα, ΤΕΕ
- ΤΕΕ, ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ & ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, "Συνθήκες ζωής του παιδιού στη Λάρισα", 1982
- ΤΕΕ, ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ & ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, "ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ", 1995
- ΤΕΕ, ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ & ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, "ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ - ΛΑΡΙΣΑ", 1983
- Τσουγιόπουλος Γ., 1984, Το ελληνικό αστικό κέντρο, Πρώτο μέρος, ΕΚΚΕ
- Τσουγιόπουλος Γ., 1981, Το ελληνικό αστικό κέντρο, Η περίπτωση της Λάρισας, ΕΚΚΕ
- Υφαντόπουλος Γ., 1988, Ο προγραμματισμός του τομέα υγείας στην Ελλάδα. Οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις, ΕΚΚΕ
- ΥΧΟΠ, 1984, Επιχείρηση πολεοδομική ανασυγκρότηση. Πολεοδομικά πρότυπα, Αθήνα, ΥΧΟΠ
- Φιλίππιδης Δ., 1990, Για την ελληνική πόλη - μεταπολεμική πορεία και μελλοντικές προοπτικές, Θεμέλιο
- <http://www.blackwell.co.uk> Εκδοτικός οίκος Blackwell
- <http://www.ekke.gr> ΕΚΚΕ
- <http://www.inforegio.cec.eu.int/urban> Ευρωπαϊκή Ένωση (πολεοδομικά ζητήματα)
- <http://www.labor.ministry.gr/yroprog3.htm> Υπουργείο Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- <http://www.lib.ntua.gr> Βιβλιοθήκη ΕΜΠ
- <http://www.minenv.gr> ΥΠΕΧΩΔΕ
- <http://www.tee.gr> ΤΕΕ
- <http://www.unice.org/unrisd/> United Nations Research Institute for Social Development